

ჰკითხუდობთ ერთად

სსიპ მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრი

სსიპ მასნავლაბელთა
პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრი

ჰკითხუდობთ ერთად

მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრი

პროექტის ხელმძღვანელი
ნინო ბერიკაშვილი

მეთოდური ხელმძღვანელი
ნინო შარაშენიძე

ილუსტრატორი
მარიამ ელიზბარაშვილი

დიზაინერი
ბესიკ დანელია

კითხვის რესურსები

წინასიტყვაობა კრებულისთვის

კითხვა საფუძველია, ხოლო ტექსტი რესურსია მოსწავლის მრავალმხრივი განვითარებისათვის – ესაა მოცემული კრებულის მთავარი და გამჭოლი იდეა.

კითხვა უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს როგორც პიროვნების ინტელექტუალური უნარების ჩამოყალიბების, ისე ენობრივი კომპეტენციის ამაღლების მიმართულებით. მეთოდოლოგიურად სწორად და მიზანმიმართულად დამუშავებული ტექსტი შეიძლება იქცეს ყველა უნარის განმავითარებელი აქტივობების საფუძვლად. სწორედ ეს მიდგომაა წარმოდგენილი მოცემულ კრებულში. სპეციალურად შერჩეული ტექსტები რამდენიმე პირობას აკმაყოფილებს – არის დონის შესაბამისი, საინტერესოდ საკითხავი და ისეთი ენობრივი საშუალებების შემცველი, რომ ტექსტის დამუშავებისა და განხორციელებული აქტივობების შემდეგ ავითარებს როგორც გაგება-გააზრების, ისე ზეპირმეტყველებისა და წერის უნარებს.

კრებულში შესულია ჩვიდმეტი ტექსტი (მხატვრული და საინფორმაციო). ტექსტების დამუშავების პირველი ეტაპის სამუშაო მოიცავს ინტერესის გაღვივების საკვანძო კითხვებს, ტექსტის წაკითხვამდე გამოთქმულ ვარაუდებს და წარმოდგენილია რუბრიკით: „აქტივობები თემის გახსნისთვის“. ტექსტის წაკითხვამდე აუცილებელია მკითხველის შემზადება, რაც გულისხმობს უცნობი ლექსიკური ერთეულების გამოყოფას და მათზე მუშაობას. ეს კი მოწოდებულია რუბრიკაში: „ლექსიკაზე, ფრაზებზე, კონსტრუქციებსა და ზმნებზე წაკითხვამდე დაკვირვება“. თემის დამუშავებისთვის სავარჯიშოები შემდეგი რუბრიკებითაა მოწოდებული: „დავალებები ლექსიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე“ და „ტექსტის კითხვის პროცესი“. უშუალოდ ტექსტზე მუშაობას კი ორი მომდევნო რუბრიკა წარმართავს: „გაგებაზე ორიენტირებული აქტივობები“ და „გრამატიკულ საკითხებზე ორიენტირებული აქტივობები“. თემაზე საუბრის დავალებები წარმოდ-

გენილია რუბრიკით „მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები“. ბოლოს კი, თუკი ტექსტის წამკითხველმა ყველაფერი კარგად შეასრულა, საკითხზე წერაც აღარ გაუჭირდება – ეს კი შესაძლებელი იქნება რუბრიკით: „წერიტი დავალების აქტივობები“.

კრებული კითხვის პროცესისადმი ახლებურ მიდგომას გულისხმობს და წარმოადგენს „ტექსტის – როგორც რესურსის“ ანალიზს, ანუ მოიცავს იმ სამუშაოების ნიმუშებს, რაც სასურველია შესრულდეს, თუკი ტექსტს რესურსის ფუნქციას დავაკისრებთ.

ვფიქრობთ, კრებული კარგი დამხმარე იქნება როგორც მასწავლებლებისთვის, ისე ყველასთვის, ვისაც უნდა, რომ კითხვით მხოლოდ ინფორმაცია კი არ მიიღოს, არამედ ენობრივი ცოდნაც გაიუმჯობესოს.

წინო შარაშენიძე

მეთოდური ხელმძღვანელი

A2

მონე არევაძე-კოტორაშვილი დინოზავრები	10
თეიმურაზ შადაშაურიძე კარაბელი	22
დადი ასდათაიანი-დავითიანი თანოს დღის რეჟიმი	35
იზა გვირაგიანი ღრუბლები	44

A2+

გიორგი ნელიანი დემოკრტი	63
დადი ასდათაიანი-დავითიანი კინეზიკები	75
ნინო ბუთურიანი სარკე	87
დადი ასდათაიანი-დავითიანი ჭიანჭველები	99
იზა გვირაგიანი ქართული ხალხური მუსიკალური ინსტრუმენტები	119
დადი ასდათაიანი-დავითიანი კამელოტ მონაშვილის ბიოგრაფია	136

B1

გიორგი ვაუჭიძე	
ქართული ჟღერობა	150
ცანდინა მადარონი	
კოკინაძის კარგი სქარტვადი	161
დავ ბუთუნიანი	
სვანეთი	183
მანა მადარონი	
რეა	196
ნანა ნარაძე	
კეტი	213
ნა ლობაძე	
ადრესანო ქართული	232
მელთაძე მკვლევანი	
ახალი ქართული ფიზიკა	247
პანუხი	264

A2

ღინოზავრები	10
კარაგედი	22
ტასოს დღის რეჟიმი	35
ღრუბლები	44

A2 სანიჟორმაციო ტექსტი

ტექსტი შერჩეულია READING.GE-ს „კითხვის კიბის“ მასალებიდან

ავთორი და მასალების ავტორი: ნონა არევაძე-კომორაშვილი

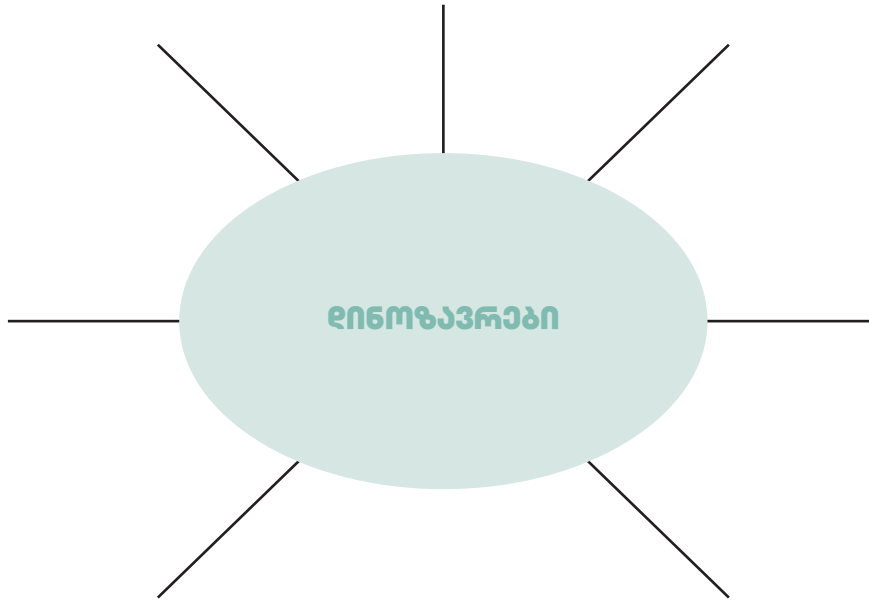
დინოზოავრები

I. აქტივობა თემის განსნისთვის

1.

- დააკვირდით სურათს. დაასახელეთ/ისაუბრეთ, რას ხედავთ სურათზე.
- თქვენი აზრით, რა იქნება წასაკითხი ტექსტის თემა?
- შეავსეთ ასოციოგრამა და დანერეთ ყველაფერი, რაც დინოზავრების შესახებ იცით.

- თქვენი აზრით, რატომ ჩანს სურათზე ფრინველები?

II. ღუქსიკაზე, ფრაზეზე, კონსტრუქციასა და ზანეზე დაკვირვება

დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებს და განმარტებებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვა	ზანეზე
დინოზავრი – პრეისტორიული უზარმაზარი ცხოველი	გაჩენა – გაჩნდებოდნენ ისინი
დალუპვა – სიკვდილი	ცხოვრება – ცხოვრობდნენ ისინი
სახე – აქ: გარეგნობა	გადაშენება – რომელიმე ცხოველის სახეობის სრულად გაქრობა – გადაშენდნენ ისინი
მეცნიერები – სწავლული ადამიანები	განვითარება – სრულყოფა, გაუმჯობესება/დაბალი საფეხურიდან მაღალ საფეხურზე ასვლა
ნამარხი – ადგილი მინაში, სადაც ისტორიული ნაშთებია თავმოყრილი	ცვლილება – იცვალეს მათ ის
ფაქტები – მტკიცებულებები	დაინტერესება – დაინტერესდნენ ისინი
უზარმაზარი – ძალიან დიდი	გადანყვეტა – შეთანხმება – გადანყვიტეს მათ ის
გარეგნობა – შესახედაობა	
წონა – სიმძიმე (გრამი, კილოგრამი, ტონა...)	
მტაცებელი – ხორცის მჭამელი ცხოველი	

სიტყვა	ზმნა
<p>უცნობი – შეუსწავლელი (აქ)</p> <p>ვარაუდი – წინასწარი აზრი რაიმეს ან ვინმეს შესახებ; მოსაზრება</p> <p>კატეგორია – ჯგუფი</p> <p>ბინადარი – მცხოვრები</p> <p>ფუტკრისებრი – ფუტკრის მსგავსი</p> <p>ნექტარი – ყვავილის ტკბილი წვენი</p> <p>ნეკა – ყველაზე პატარა და წვრილი თითი</p> <p>დაახლოებით – ის რაც დაბუსტებული არ არის, მაგრამ სწორ პასუხთან უფრო ახლოსაა, ვიდრე – შორს.</p> <p>ზუსტად – დანამდვილებით</p> <p>განსაკუთრებით – გამორჩეულად</p>	<p>გათხრა – მიწის ღრმად ამოღება – გაეთხარათ მათ ის</p> <p>პოვნა – ეპოვათ მათ ის</p> <p>წოდება – დარქმევა – უწოდა მან მას ის</p> <p>შემოტანა – შემოიტანა მან ის</p> <p>აღმოჩენა – აღმოაჩინა მან ის</p> <p>მიკუთვნება – მიაკუთვნა მან მას ის</p> <p>ვარაუდი – ვარაუდობს ის მას</p> <p>ყოფნა – ყოფილა ის</p> <p>ნავარდი – ნავარდობს ის</p> <p>შეგროვება – აგროვებს ის მას</p>

ფრაზა	კონსტრუქცია
<p>სახე იცვალეს – ერთი სახეობიდან მეორე სახეობად გადაიქცნენ</p> <p>დიდი ხნის წინ – ბევრი/მრავალი წლის წინ</p> <p>იმაზე უფრო ადრე, ვიდრე ველოდით – დასახელებულ პერიოდზე ადრე</p> <p>მეგალოზავრი უწოდა – მეგალოზავრი დაარქვა</p>	<p>ყველაზე დიდი/პატარა</p> <p>ყველაზე გრძელი</p> <p>თითზე პატარაა.</p> <p>ოსტატურად ნავარდობს</p> <p>ჰაერში ... ნავარდობს</p>

III. ლავადაბაი დასიკაფე, ფრაზაბსა და კონსტრუქციაფე

2. მოცემული სიტყვები ჩასვით შესაბამის წინადადებებში:

დინოზავრი, ზუსტად, სახე, მეცნიერები, ნამარხი, ფაქტები, წონა, გადაშენდნენ, მტაცებელი, ვარაუდი, უცნობია.

ნიმუში: დინოზავრი არის უზარმაზარი პრეისტორიული ცხოველი.

1. დაინტერესდნენ დინოზავრების გარეგნობით და ცხოვრების წესით.
2. მეცნიერებმა გათხარეს და აღმოაჩინეს დინოზავრების ძვლები.
3. დინოზავრები დიდი ხნის წინ
4. არსებობს, რომ დინოზავრები არ გადაშენებულან.
5. დინოზავრებმა იცვალეს და განვითარდნენ.
6. ყველაზე დიდი დინოზავრის 110 ტონა იყო.
7. მეცნიერებმა ნამარხების გათხრებისას დინოზავრებზე საინტერესო
.....
იპოვეს.
8. დღეს არავინ იცის, რატომ გადაშენდნენ დინოზავრები.
9. დინოზავრები სხვა ცხოველებს ჭამდნენ.
10. დინოზავრების გადაშენების მიზეზი ჯერ კიდევ

3. დააკავშირეთ სიტყვები და განმარტებები:

გაჩნდნენ	გამორჩეულად
გადაშენდნენ	მოსაზრებას გამოთქვამს
განვითარდნენ	დაიბადნენ
განსაკუთრებით	დაიხოცნენ
აღმოაჩინა	ლაღად, თავისუფლად დაფრინავს.
ვარაუდობს	მცხოვრები
ბინადარი	სახე იცვალეს
ნავარდობს	იპოვა

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

4. წაიკითხეთ ტექსტი:

დინოზავრები

დინოზავრები ძალიან **დიდი ხნის წინ** ცხოვრობდნენ დედამიწაზე, იმაზე უფრო ადრე, ვიდრე ადამიანები და სხვა ცხოველები გაჩნდებოდნენ. ისინი 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ და დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს. შემდეგ კი გადაშენდნენ. დღეს ზუსტად არავინ იცის, რა იყო მათი დაღუპვის მიზეზი. ზოგი იმასაც კი ამბობს, რომ დინოზავრები არ გადაშენებულან, განვითარდნენ და სახე იცვალესო.

მეცნიერები განსაკუთრებით დაინტერესდნენ დინოზავრების გარეგნობით და ცხოვრების წესით. **ამიტომ** გადანყვიტეს, ნამარხები გაეთხარათ, რომ საინტერესო ფაქტები ეპოვათ.

1824 **წელს** ბრიტანელმა მეცნიერმა უილიამ ბაქლენდმა იპოვა დინოზავრის ნამარხი, სადაც აღმოაჩინა ცხოველის ყბის ძვალი. ეს ძვალი ბაქლენდმა მიაკუთვნა უზარმაზარ ცხოველს, რომელსაც **მეგალოზავრი** უწოდა. მეგალოზავრი „დიდ ხვლიკს“ ნიშნავს.

„**დინოზავრის**“ სახელი კი პირველად 1842 წელს ბრიტანელმა მეცნიერმა რიჩარდ ოუენმა შემოიტანა.

ყველაზე დიდი დინოზავრი დედამიწაზე **სეისმოზავრია**; მისი სიგრძე, **როგორც** ზოგი მეცნიერი ვარაუდობს, ორმოცდაათი მეტრი უნდა ყოფილიყო, წონა კი – 110 ტონა.

ყველაზე დიდი მტაცებელი **გიგანტოზავრი** იყო. სიგრძე – 12.5 მეტრი. წონა – 8 ტონა.

ყველაზე გრძელი მტაცებელი **სპინოზავრია**, სიგრძე – 17 მეტრი, წონა – უცნობია.

მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ ფრინველები და დინოზავრები ერთ კატეგორიას განეკუთვნებიან. თუ ეს მართალია, **მაშინ ყველაზე პატარა** დინოზავრი დღეს კუბის ბინადარი **ფუტკრისებრი კოლიბრი** ყოფილა. ეს ჩიტი ჰაერში ოსტატურად ნავარდობს და ყვავილების ნექტარს აგროვებს. კოლიბრი მხოლოდ 1,6 გრამს იწონის და **ამიტომ** ნეკა თითზე პატარაა.

V. გავაზავ ორიენტირებული აქტივობები

5. მიუწერეთ ილუსტრაციებს სიტყვები:

ნამარხი

ფუტკრისებრი კოლიბრი

სეისმოზავრი

1.

2.

3.

6. წაკითხეთ ტექსტი და ცხრილში მონიშნეთ სწორია (+) თუ არა (-) ინფორმაცია:

ინფორმაცია ტექსტშია	(+/-)
1. დინოზავრები ძალიან დიდი ხნის წინ ცხოვრობდნენ დედამიწაზე.	+
2. ჯერ ადამიანები გაჩნდნენ, შემდეგ დინოზავრები.	
3. დღეს ზუსტად ვიცით, რა იყო დინოზავრების დაღუპვის მიზეზი.	
4. ზოგი ფიქრობს, რომ დინოზავრები განვითარდნენ და სახე იცვალეს.	
5. იმისათვის, რომ დინოზავრებზე საინტერესო ფაქტები ეპოვათ, მეცნიერებმა დაიწყეს ნამარხის გათხრა.	
6. მეგალოზავრი „დიდ დინოზავრს“ ნიშნავს.	
7. ვარაუდობენ, რომ ფრინველები და დინოზავრები ერთ კატეგორიას განეკუთვნებიან.	
8. ყველაზე პატარა დინოზავრი არის ფუტკარი.	
9. დინოზავრები 165 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ.	

7. ცხრილში გაანაწილეთ ფაქტის და ვარაუდის გამომხატველი წინადადებები:

1. დინოზავრები ძალიან დიდი ხნის წინ ცხოვრობდნენ დედამიწაზე.
2. დინოზავრები 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ.
3. დინოზავრებმა დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს.
4. 1824 წელს ბრიტანელმა მეცნიერმა უილიამ ბაქლენდმა იპოვა დინოზავრის ნამარხი.
5. სეისმოზავრი დაახლოებით ორმოცდაათი მეტრი უნდა ყოფილიყო.
6. დინოზავრები გადაშენდნენ.
7. ყველაზე დიდი მტაცებელი გიგანტოზავრი იყო.
8. მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ ფრინველები და დინოზავრები ერთ კატეგორიას განეკუთვნებიან.
9. კოლიბრი მხოლოდ 1,6 გრამს იწონის და ნეკა თითზე პატარაა.
10. კოლიბრი ყველაზე პატარა დინოზავრია.

ფუსტი ინფორმაცია/ფაქტი	არაფუსტი (დაახლოებით ცნობილი) ინფორმაცია/ვარაუდი

VI. პრაქტიკულ საკითხაზე ორიენტირებული აქტივობები

8. წაიკითხეთ ტექსტიდან ამონერილი წინადადებები და შეასრულეთ დავალებები:

1. დინოზავრები ძალიან დიდი ხნის წინ ცხოვრობდნენ დედამიწაზე.
2. ცხოვრობდნენ იმაზე უფრო ადრე, ვიდრე ადამიანები და სხვა ცხოველები გაჩნდებოდნენ.
3. ისინი 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ.
4. „დინოზავრის“ სახელი პირველად 1842 წელს ბრიტანელმა მეცნიერმა რიჩარდ ოუენმა შემოიტანა.

<p>დინოზავრები დედამინაზე ცხოვრობდნენ იმაზე უფრო ადრე,</p> <p>ისინი 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ და დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს,</p> <p>თუ ეს მართალია,</p>		<p>ა. შემდეგ კი გადაშენდნენ.</p> <p>ბ. მაშინ ყველაზე პატარა დინოზავრი კუბის ბინადარი ფუტკრისებრი კოლიბრი ყოფილა.</p> <p>გ. ვიდრე ადამიანები.</p>
---	--	---

ბ. მოიფიქრეთ წინადადებების დასაწყისი ან დასასრული:

1. თუ ჰაერის ტემპერატურა -5°C-ია,
2. დაბადების დღეზე უფრო ადრე მივედი
3., შემდეგ კი პური გამოაცხო.
4., ვიდრე ზაფხულში.
5. ნანამ ჯერ პალტო ჩაიცვა,
6., მაშინ მეც ველოსიპედით წამოვალ.

გ. მოცემულ კონსტრუქციებზე მოიფიქრეთ წინადადებები და ჩაწერეთ:

უფრო ადრე – ვიდრე; თუ – მაშინ; ჯერ – შემდეგ კი.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

10.

- ა. დააკვირდით ნიმუშს და მოცემული ნაცვალსახელები ჩაწერეთ ცხრილის შესაბამის ადგილას: რომელიც; რომელმაც.**

- ეს ძველი ბაქლენდმა მიაკუთვნა უზარმაზარ ცხოველს, რომელსაც მეგალოზავრი უწოდა.

ბრუნვა	არსებითი სახელი	ნაცვალსახელი
სახელობითი	ცხოველი	
მოთხრობითი	ცხოველმა	
მიცემითი	ცხოველს	რომელსაც

ბ. წინადადებებში გამოტოვებული ადგილები შეავსეთ ცხრილში ჩანერილი არსებითი სახელის და ნაცვალსახელის შესაბამისი წყვილით:

- ვიჩუქებ შინაურ , დავარქმევ ორიგინალურ სახელს.
- ლურჯი ვეშაპი არის , ყველაზე დიდია ზომით.
- ღამით სოფელში შემოსულმა გარეულმა , კვალი დატოვა, ერთი ქათამი შეჭამა.

გ. მოცემულ წყვილებზე შეადგინეთ წინადადებები:

ნიგნი, რომელიც... ბავშვმა, რომელმაც... ფილმს, რომელსაც...

-
-
-

11.

ა. შემოხაზეთ ის შეკითხვა, რომელიც დაესმის ხაზგასმულ წყვილებს:

- გიგანტოზავრი ყველაზე დიდი მტაცებელი იყო.
- სპინოზავრი ყველაზე გრძელი მტაცებელი იყო.
- ყველაზე პატარა დინოზავრი კუბის ბინადარი ფუტკრისებრი კოლიბრი ყოფილა.

- ა. როგორ? ბ. როგორი? გ. რამდენი?

ბ. დააკავშირეთ:

ყველაზე დიდი	უგრძესი
ყველაზე გრძელი	უმცირესი
ყველაზე პატარა	უდიდესი

გ. „ა“ სავარჯიშოს წინადადებებში ხაზგასმული სიტყვები ჩაანაცვლეთ მოცემული ზედსართავებით და ისე გადაწერეთ წინადადებები:

უგრძესი უმცირესი უდიდესი

.....

.....

.....

დ. შეადგინეთ წინადადებები „ბ“ სავარჯიშოში მოცემული ყველა ფორმის გამოყენებით:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

12. ტექსტის ბოლო აბზაცში გამოთქმულია მოსაზრება:

„მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ ფრინველები და დინოზავრები ერთ კატეგორიას განეკუთვნებიან.“

იპოვეთ ამ მოსაზრების მტკიცებულება პირველ აბზაცში და ამოწერეთ:

.....

.....

.....

.....

A2 სანიჟორფაციო ტექსტი

ტექსტი შერჩეულია „კითხვის კიბის“ მასალაიდან:
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/155-karameli>

მათილური დამუშავების ავტორი: თეიმურაზ შალაგერიძე

კარამელი

I. აქტივობა თემის გასწავლისთვის

1. დააკვირდი ფოტოსა და სათაურს. გამოთქვი ვარაუდი, რის შესახებ იქნება ტექსტი?

აირჩიეთ ერთი პასუხი. თითოეული ფრაზის ბოლოს დაწერეთ წერტილ-მძიმე:

- ა. ერთ-ერთი გემრიელი იტალიური კერძის შესახებ
- ბ. ერთ-ერთი ტკბილეულის შესახებ
- გ. ერთ-ერთი ცნობილი რესტორნის შესახებ

რატომ ფიქრობ ასე?

პასუხი:

მე ვფიქრობ, რომ ეს ტექსტი იქნებაის შესახებ, რადგან

ჩემი აზრით, ეს ტექსტი იქნებაზე იმიტომ, რომ

II. დამსიკაფა, ფრაზაფა, კონსტრუქციასა და ზმნაფა დაკვირვაბა

დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებსა და განმარტებებს. ეს დაგეზმარებათ ტექსტის გააზრებაში.

თქმის არსებული ფრაზები	განმარტება
1. შაქარი ღღვება	1. ცხელ ტაფაზე შაქარი დნება, ღღვება, სითხედ გადაიქცევა.
2. ყავისფერი ხდება	2. გაყავისფრება.
3. სითხედ გადაიქცევა	3. როცა რაიმე მყარი საგანი წყლის მსგავსი ხდება.

თქმის არსებული უსო სიტყვები	სიტყვების მნიშვნელობა
1. გამჭვირვალე	1. ძალიან სუფთა, რაშიც გახედვა ან რაიმეს დანახვა შეიძლება (გამჭვირვალე სითხე, გამჭვირვალე ქსოვილი, გამჭვირვალე მინა).
2. ფხვნილი	2. მაგალითად, შაქრის ფხვნილი, ან სარეცხის ფხვნილი.
3. ესენცია	3. სასიამოვნო სუნისა და გემოს მქონე სითხე, რომელსაც ტკბილეულში ამატებენ.
4. სიროფი	4. მოდულებული შაქრიანი წყალი.

III. დავალებები დასიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე

2. ჩანერეთ მოცემული სიტყვები წინადადებებში:

გადაიქცევა, ღღვება, ხდება.

- კარაქი ცხელ ტაფაზე დნობის პროცესში ყავისფერი
- ცხელ ჩაიში შაქარი სწრაფად
- ყინული დნება და წყლად

3. ჩანერეთ შესაბამისი სიტყვა:

გამჭვირვალე სიროფი ფხვნილი ესენცია

ფორთოხლის

ღვინის ჭიქა.

სარეცხი

შაქრის

4. შეარჩიეთ ბლოკში მოცემული სიტყვებიდან შესაბამისი და ჩანერეთ მრავალწერტილის ნაცვლად:

როგორია	რა ფერის	რა
რად	რისი	რით

- ა. არის ბოთლში? – ფხვნილი.
- ბ. არის მომზადებული კარამელი? – ყავისფერი.
- გ. იქცევა შაქარი გაღობის შემდეგ? – სითხედ.
- დ. ამზადებენ კანფეტებს? – კარამელით.
- ე. გაციებული კარამელი? – გამჭვირვალე.
- ვ. ესენციაა ეს? – ლიმონის.

5. შემოხაზეთ სწორი ვარიანტი

1. სითხე არ არის ...

- ა. შაქარი
- ბ. წყალი
- გ. ჩაი
- დ. წვენი

2. დაესმის შეკითხვა როგორი?

- ა. ფხვნილი
- ბ. გამჭვირვალე
- გ. ყინული
- დ. კარამელი

3. კულინარიაში არ იყენებენ ...

- ა. შაქრის პუდრს
- ბ. ესენციას
- გ. არომატიზატორს
- დ. სარეცხ ფხვნილს

4. რომელია ზედმეტი სიტყვა?

- ა. ლღვება
- ბ. დნება
- გ. ხდება

5. რა შეიძლება იყოს გამჭვირვალე ?

- ა. შაქარი
- ბ. ფხვნილი
- გ. სითხე
- დ. ვანილი

IV. დაესმის კითხვის კროსჯისი

კარამელით რთავენ ტორტებს, კარამელს უკეთებენ ნაყინს, კარამელით ამზადებენ კანფეტებს, კარამელი გემრიელია.

რა არის კარამელი? კარამელი შაქრისგან მზადდება, შაქარს მშრალად აცხელებენ მაღალ ტემპერატურაზე, შაქარი ლღვება და ფერს იცვლის. შაქარი გაღობის შემდეგ ყავისფერი ხდება და სითხედ გადაიქცევა.

ყავისფერი სქელი სითხე კარამელია. კარამელი ფრანგული სიტყვაა და შემწვარ შაქარს ნიშნავს. კარამელი თაფლს ჰგავს. გაციებული კარამელი გამჭვირვალეა.

ზუსტად არავინ იცის, ვინ გამოიგონა კარამელი. ფიქრობენ, რომ ის პირველად შვეიცარიაში გააკეთეს.

დღეს კარამელს განსხვავებულად, ქარხნული წესით, ამზადებენ. თანამედროვე კარამელი შეიძლება განსხვავდებოდეს ფორმის, ზომისა და სტრუქტურის მიხედვით. კარამელი შეიძლება იყოს მყარი, რბილი და თხევადი. თხევადი კარამელი არის საკონდიტრო სოუსი.

როგორ ამზადებენ კარამელის სოუსს? ალღობენ შაქარს, შემდეგ მას რძეს, კარაქს, ვანილსა და წყალს უმატებენ. გაცხელების დროს მასას უმატებენ სხვადასხვა ხილის სიროფს, არომატიზატორებს, საკვებ ფერებს, ლიმონმჟავას, კაკაოს, ყავას.

კარამელის სოუსს ნაყინისა და ნამცხვრისთვის იყენებენ. კარამელის სოუსი ძალიან გემრიელია.

კარამელის კანფეტი ბევრი ბავშვის საყვარელი ტკბილეულია. კარამელის კანფეტი სხვადასხვანაირია: ვაშლის მარწყვის, ალუბლის...

ქარხნული წესით კარამელის კანფეტებს საქართველოში ტკბილეულის კომპანია „ბარამბო“ აწარმოებს.

V. გავააზროვნოთ ორიენტირებული აქტივობები

6. აღნიშნეთ სწორი და არასწორი ინფორმაცია

წინააღმდეგობა	სწორი	არასწორი
1. კარამელს კერძების მომზადებაში იყენებენ.		
2. კარამელის კანფეტი ადვილად მზადდება.		
3. დანამდვილებით არ ვიცით კარამელის გამომგონებლის ვინაობა.		
4. საქართველოში კარამელი ქარხნული წესით მზადდება.		
5. კარამელი ფრანგულად შაქრიან წყალს ნიშნავს.		
6. კარამელის კანფეტი მხოლოდ ერთი სახისაა.		

7. სავარჯიშო №6-ის ცხრილში მოცემული არასწორი ინფორმაცია დაწერეთ სწორად:

- ა.
- ბ.
- გ.

8. ტექსტის შინაარსის მიხედვით დასვით შეკითხვები და უპასუხეთ თქვენ მიერ დასმულ შეკითხვებს:

ნიმუში: სადაური სიტყვაა კარამელი? – კარამელი ფრანგული სიტყვაა.

- ა. ?
.....
- ბ. ?
.....
- გ. ?
.....
- დ. ?
.....
- ე. ?
.....
- ვ. ?
.....
- ზ. ?
.....

9. დააკავშირეთ ერთმანეთთან მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვები:

ქარხნული	უახლესი
სოუსი	მრავალფეროვანი
თანამედროვე	თხევადი მასა
კომპანია	ფაბრიკული
სხვადასხვანაირი	ფირმა

10. დანომრეთ თანამიმდევრულად ტექსტში არსებული ინფორმაცია:

ინფორმაცია	N
კარამელის წარმომავლობა	
კარამელის სოუსის მომზადების წესი	
კარამელი – პატარების საყვარელი ნუგბარი	
კარამელის ქარხნული წარმოება	
კარამელის რაობა	

11. ბლოკში მოცემული სიტყვები ჩასვით ტექსტში გამოტოვებულ ადგილებში:

ქარხნული სოუსით თანამედროვე
სხვადასხვანაირი კომპანია

კარამელს დიდი ხნის ისტორია აქვს. ადრე მას სახლებში ამზადებდნენ. დღეს კარამელი წესით მზადდება. კარამელის მომზადების წესი არსებობს. ბევრი ტკბილეულის კარამელის გემრიელი სხვადასხვა ფორმისა და გემოს კანფეტებს აწარმოებს.

VI. გრაფიკულ საკითხაგზა ორიენტირებული აქტივობები

12. ცხრილში ნაჩვენები წესის მიხედვით ქვემოთ მოცემული ზმნები გადაიყვანეთ უწყვეტლის შესაბამის რიცხვში (წარსული დაუსრულებელი დრო):

უწყვეთელი (წარსული დაუსრულებელი)

ზმნები, რომელთაც აწმყოს მესამე პირის მხოლოდით რიცხვში აქვთ ს დაბოლოება	ზმნები, რომელთაც აწმყოს მესამე პირის მხოლოდით რიცხვში აქვთ ა დაბოლოება
მხოლოდითი რიცხვი მე ვთამაშობ – მე ვთამაშობდი მე [[<i>აწმყო</i>]]+დი	მხოლოდითი რიცხვი მე ვდგები – მე ვდგებოდი მე [[<i>აწმყო</i>]]+ოდი
შენ თამაშობ – შენ თამაშობდი შენ [[<i>აწმყო</i>]]+დი	შენ დგები – შენ დგებოდი შენ [[<i>აწმყო</i>]]+ოდი
ის თამაშობს – ის თამაშობდა ის [[<i>აწმყო</i>]]+და	ის დგება – ის დგებოდა ის [[<i>აწმყო</i>]]+ოდა
მრავლობითი რიცხვი ჩვენ ვთამაშობთ – ჩვენ ვთამაშობდით ჩვენ [[<i>აწმყო</i>]]+დით	მრავლობითი რიცხვი ჩვენ ვდგებით – ჩვენ ვდგებოდით ჩვენ [[<i>აწმყო</i>]]+ოდით
თქვენ თამაშობთ – თქვენ თამაშობდით თქვენ [[<i>აწმყო</i>]]+დით	თქვენ დგებით – თქვენ დგებოდით თქვენ [[<i>აწმყო</i>]]+ოდით

- ბ. ჩემს ბავშვობაში დედაჩემი კარამელის მოსამზადებლად ალუბლის წვენს
- ე. ახლა კარამელის მოსამზადებლად ფორთოხლის წვენსაც
- ი. ადრე ბებიჩემი კარამელს მხოლოდ შაქრისგან
- კ. ახლა დედაჩემი კარამელს არაჟანსა და კარაქსაც

14. შეავსე ცხრილი ზმნებით

ზმნაბი	გა	უკნ	ის	ჩვენ	თქვენ	ისინი
მორთვა		რთავ				
დამატება						უმატებენ
გამოყენება	ვიყენებ					
გაცხელება				ვაცხელებთ		
მსგავსება			ჰგავს			
წარმოება					ანარმოებთ	

15. ფრჩხილებში მითითებულ სიტყვებს მოუძებნე ბლოკში მოცემული თანდებულები და ისე ჩაწერე:

გან დან ზე
ში თვის ით

- ა. ნივრიან მანონს იყენებენ (ტოლმა).
- ბ. ბავშვებს ძალიან მოსწონთ (მარწყვის) დამზადებული კარამელის კანფეტი.
- გ. ხაჭაპურის მომზადების (წესი) ბევრი ინფორმაცია არსებობს.
- დ. ჩვენ ახლა (კაფე) გამოვდივართ.
- ე. ტორტს რთავენ სხვადასხვა (ხილი).
- ვ. (ქვაბი) უმატებენ შაქარს და წყალს.

16. ფრჩხილებში მოცემული სიტყვები ჩაწერეთ შესაბამისი ფორმით (დააკვირდით ნიმუშს):

ნიმუში: უმატებენ (ის მას მას)
დედა ცომს წყალს უმატებს.

- ა. რთავენ (ისინი მას)
..... (ბავშვი) (ნაძვის ხე).
- ბ. გააცხელა (მან ის)
..... (ბებია) (წვნიანი).
- გ. მოსწონთ (მათ ის)
..... (ტურისტი) (სვანეთი).
- დ. ჰგავს (ის მას)
..... (ლელა) (დედა).

17. დაწერეთ წინადადებები შაბლონის გამოყენებით.

გადაიქცევა + ად/დ მუშაობს + ად/დ	
თანხმოვანფუძიანი სიტყვები +ად	ხმოვანფუძიანი სიტყვები +დ
ექიმი – ექიმ-ად	ხე – ხე-დ

- ა. კაკაო გადაიქცევა მუქ (მასა).
- ბ. ზღაპარში პრინცესა (ბაყაყი) გადაიქცევა.
- გ. ეს ადგილი მალე ბავშვების საყვარელ (ადგილი) გადაიქცევა.
- დ. მარნეული მალე დიდ (ქალაქი) გადაიქცევა.
- ე. ჩემი მეგობარი ბანკში მუშაობს (მოლარე).
- ვ. ლევანი რესტორანში მუშაობს (მზარეული).
- ზ. ჩემი ბიძაშვილი ენერგო კომპანიაში მუშაობს (ენერგეტიკოსი).
- თ. მაია ტექნიკის მაღაზიაში მუშაობს (კონსულტანტი).

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

18. დანომრეთ ფრაზები ისე, რომ მიიღო დიალოგი:

- მარტო შაქრისგან?.. და როგორ ამზადებენ?
- ეს კარამელია!
- კანფეტების გარდა, კიდევ რისთვის იყენებენ კარამელს?
- კარამელი მზადდება შაქრისგან.
- ეს რა არის?

- მართო შაქრისგან – არა. ჯერ ლღვება შაქარი. მერე უმატებენ რძეს, კარაქს, ვანილს. კარამელით ამზადებენ სხვადასხვანაირ კანფეტებს.
- კარამელი? გემრიელი ჩანს! რისგან მზადდება?
- ნაყინისა და ნამცხვრისთვის.

19. თქვენს მეგობარს აინტერესებს კარამელის შესახებ ინფორმაცია. მოუყევით მისი წარმოშობის ისტორია და მომზადების წესი. გამოთქვით აზრი, რა შემატა კარამელის გამოგონებამ კულინარიას. გამოიყენეთ ტექსტში მოცემული სიტყვები, ფრაზები და ზმნის ფორმები.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VIII. წერიტი ღაჳაღაბის აჳთიჳობაბი

20. ჩასვით ტექსტში ბლოკში მოცემული სიტყვები

უმატებენ / სოუსს / იყენებენ
 ტემპერატურაზე / ალღობენ

კარამელის მოსამზადებლად პირველად შაქარს მაღალ მიღებულ სითხეს რძეს, კარაქს, ვანილსა და წყალს. მიღებულ ნაყინისა და ნამცხვრების მოსამზადებლად

21. მისწერეთ მეგობარს კარამელისა და კარამელის სოუსის მომზადების წესი. გამოიყენე ზმნები: რთავენ, უმატებენ, ალღობენ, უკეთებენ. წერის დროს მიაწოდეთ ინფორმაცია თანამიმდევრულად:

- ზოგადი ინფორმაცია კარამელზე.
- სად რა რაში იყენებენ კარამელს.
- კარამელის სოუსის მომზადების წესი.

A2 მხატვრული თემატიკა

თემატიკის ავტორი: დანი ასლაშაიანი-დალაქიანი

მეთოდური დახმავების ავტორი: დანი ასლაშაიანი-დალაქიანი

ტასოს დღის რეჟიმი

I. აქტივობა თემის განხილვისთვის

1. დააკვირდით სურათებს და უპასუხეთ:

- ა. რა არის მათზე გამოხატული?
- ბ. თქვენი აზრით, რაზეა ტექსტი?
- გ. პერსონაჟი ბიჭია თუ გოგო?

2. თქვენი აზრით, ვისი სახელია ტასო?

- ა. გოგოს სახელი
- ბ. ბიჭის სახელი

3. მიუწერეთ სურათის ნომერი:

1. კბილებს იხეხავს	6. ჩანთაში ალაგებს
2. იღვიძებს	7. წერს
3. იძინებს	8. მიდის სკოლაში
4. მეცადინეობს	9. საუბრობს
5. ხელ-პირს იბანს	10. კითხულობს

II. დაუსიკაფა, ფრაზაგაფა, კონსტრუქციასა და ზმნაგაფა დაკვირვება

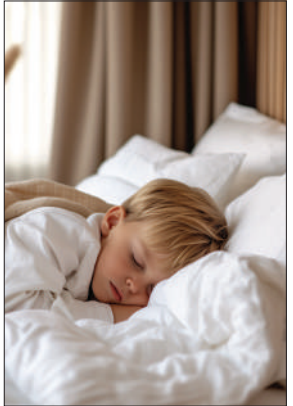
4. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებსა და განმარტებებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვა	ზმნა
სალამურა (ვინ?) – ქართული ზღაპრის პერსონაჟის სახელი	იცვამს (გოგონა იცვამს კაბას, წინდას) ის მას.
წინდა (რა?) – ფეხზე ჩასაცმელი (ფეხსაცმლის შიგნით)	იბანს (ტასო იბანს ხელ-პირს) ის მას.
ჯაგრისი (რა?) – ტანსაცმლის ან კბილის საწმენდი	იხეხავს (ტასო იხეხავს კბილებს) ის მას.
ბალიში (რა?) – ძილის დროს თავქვეშ დასადები	საუბრობს ის (ტასო) (ტასომ უნდა ისაუბროს) ისაუბროს მან.
განბილება (რა?) – იმედგაცრუება; გაანბილებს (რას გააკეთებს) = რასაც ელის, ის არ იქნება	მიდის (ტასო მიდის სკოლაში) ის.
სასწაული (რა?) – არაჩვეულებრივი; რეალურისგან განსხვავებული	ბრუნდება/მოდის (ტასო ბრუნდება სკოლიდან).
ჯადოსნური (როგორი?) – ზღაპრული, დაუჯერებელი	ამზადებს ის მას (ტასო ამზადებს გაკვეთილებს).
	კითხულობს ის მას (ტასო კითხულობს წიგნს).
	იძინებს ის (ტასო).
	იწყება ის (ღამე).
	მოიხდინა მან ის (ტასომ მოიხდინა ფეხსაცმელი).
	იქნევს ის მას (ტასო იქნევს ხელს).
	გაუმტყუნებს/გაუცრუებს – ის მას მას (ტასო მშობლებს იმედს).

ფრაზაჟი	კონსტრუქციაჟი
ცაზე აინთება მთვარე – მთვარე ამოვა	იცვამს/იბანს/იხეხავს ს
ბალიშს ძილს მიანდობს – დაიძინებს	მიდის ში
იწყება სიზმრის ღამე – იძინებს	ბრუნდება დან
ოჯახს არ გაანბილებს – იმედს არ გაუცრუებს / მოლოდინს გაამართლებს	აინთება ზე
მოიხდინა ფეხსაცმელი – ჩაიცვა და მოეწონა	მიდის კენ
	იხეხავს ით (რით? – ჯაგრისით)

III. დავალები დეუსიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე

5. დააკავშირეთ ფრაზები ნახატებთან:

			
ცაზე აინთება მთვარე.	ჯადოსნური ღამე იწყება.	ბალიშს ძილს მიანდობს.	ფეხსაცმელი მოიხდინა.

6. დააკავშირეთ სიტყვები და გვერდით გადაწერეთ ფრაზები:

ა. იხეხავს	გაკვეთილებს	იხეხავს კბილებს
ბ. იბანს	სკოლაში
გ. დგება	კბილებს
დ. წვება	ხელ-პირს
ე. მიდის	საწოლიდან
ვ. სწავლობს	საწოლში

7. მიღებული ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

8. დაიმახსოვრეთ! ადამიანი შეიძლება იყოს:

ბეჭითი	ვისაც უყვარს სწავლა.
ზრდილობიანი	ვინც თავისი ქცევით პატივს სცემს სხვებს.
შრომისმოყვარე	ვისაც არ ეზარება შრომა.
ცნობისმოყვრე	ვისაც ყველაფერი აინტერესებს.
მონწესრიგებული	ვინც ყველაფერს თავის დროზე აკეთებს.

IV. ტაქსის კითხვის პროცესი

9. წაიკითხეთ ლექსი და უპასუხეთ: რას ნიშნავს დღის რეჟიმი?

ტასოს დღის რეჟიმი

- 1.** მზესთან ერთად დგება ტასო:
იცვამს წინდებს, იცვამს კაბას,
ფეხსაცმელიც მოიხდინა –
და ბარმაცებს სულაც არ ჰგავს!

- 2.** მერე ხელ-პირს იბანს მშვიდად,
ჯაგრისით იხეხავს კბილებს,
ახლა უნდა ისაუბმოს,
ოჯახს ხომ არ გაანბილებს?!

- 3. ჩაალაგა სკოლის ჩანთა,
მიდის სწრაფად, მიდის ლხენით,
მერე ცოდნით დატვირთული,
სახლისაკენ მოდის ფრენით.
- 4. ჯერ ამზადებს გაკვეთილებს,
მერე სულ სხვა წიგნი ელის:
– ჯადოსნური სამყაროდან
სალამურა იწვევს ხელით.
- 5. და როდესაც დაღამდება,
ცაზე აინთება მთვარე,
ტასო ბალიშს ძილს მიანდობს
და იწყება სიზმრის ღამე.

ღალი დაღაქიშვილი

ღლის რეჟიმი არის

V. ვაგაბაგა ორიენტირებული აქტივობა

10. წაიკითხეთ ტექსტი და შეავსეთ ცხრილი
(მიუთითეთ შესაბამისი სტროფი და სურათის ნომერი გვერდი 35-დან):

აკომი	სტროფი N	სურათი N
1. სიზმრის ღამე		
2. დილა ტასოსთან		
3. სკოლიდან დაბრუნება		
4. შეხვედრა წიგნის გმირებთან		
5. ოჯახთან ერთად		

11. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ტექსტი და უპასუხე კითხვებს:

- 1. როდის დგება ტასო?
- 2. როდის იძინებს?
- 3. რა უყვარს ტასოს?
- 4. ვინ უყვარს ტასოს?

12. მიუთითეთ სწორია/არასწორია; არასწორი ინფორმაცია გაასწორეთ:

- ა.** ტასოს ადრე ადგომა არ უყვარს.
.....
.....
- ბ.** ტასო კარგი მოსწავლეა.
.....
.....
- გ.** ტასო სხვა წიგნებსაც კითხულობს.
.....
.....
- დ.** ტასო სკოლიდან დაბრუნების შემდეგ იძინებს.
.....
.....

VI. პრაქტიკულ საკითხაზე ორიენტირებული აქტივობები

13. სკივრიდან ამოარჩიეთ სიტყვები, რომლებიც დღის რეჟიმის დასაწერად გამოგადგებათ და გადანერეთ გვერდით ხაზებზე:

დგება.
ყიდულობს.
საუზმობს. ხატავს.
სადილობს.
უყვარს. სწავლობს.
მეგობრობს.
დარბის.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. დააკვირდით ნიმუშს და შეავსეთ ცხრილი:

ის	შე
იღვიძებს / დგება / იცვამს	ვიღვიძებ / ვდგები
იბანს	
იხეხავს	
საუზმობს	
მიდის / ბრუნდება / მოდის / ამზადებს	
კითხულობს	
იძინებს	

15. ა. დაწერეთ ტასოს დღის რეჟიმი, საათები მიუწერეთ თქვენი სურვილის მიხედვით:

7.00	დგება
	იცვამს
	იბანს ხელ-პირს და იხეხავს კბილებს
	საუზმობს
	მიდის სკოლაში
	ბრუნდება სკოლიდან სახლში
	ამზადებს გაკვეთილებს
	კითხულობს წიგნებს
	იძინებს

ბ. ცხრილზე დაყრდნობით ნიმუშის მიხედვით შეადგინეთ წინადადებები:

1. ტასო დგება 7 საათზე.
2.
3.
4.
5.
6.

- 7.
- 8.
- 9.

16. წინა დავალების მიხედვით დაწერეთ თქვენი დღის რეჟიმი:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობა

17. იმსჯელეთ, რითი ჰგავს და რითი განსხვავდება თქვენი დღის რეჟიმი ტასოს დღის რეჟიმისგან? ჩაწერე დასკვნა, გამოიყენეთ სქემა:

ტასოსგან განსხვავებით მე

.....

.....

ტასოს მსგავსად მეც

.....

.....

18. როგორი გოგოა ტასო? შეავსეთ გამოტოვებული ინფორმაცია:

პერსონაჟი	თვისაა	რა წერია ტექსტში?	რას ვფიქრობთ აქ? რატომ?
	ყოჩაღი	მზესთან ერთად დგება	სიხარულით აკეთებს ყველაფერს
	ბეჭითი/შრომისმოყვარე	ცოდნით დატვირთული სახლისაკენ მოდის ფრენით	
	მონესრიგებული		ემზადება სკოლისათვის
		სალამურა იწვევს ხელით	

19. დააკავშირეთ ფრაზები და გადანერეთ ქვედა ხაზებზე:

1. არის მონესრიგებული	სხვა წიგნებსაც კითხულობს.
2. არის ბეჭითი	დილით ადრე დგება.
3. არის ცნობისმოყვარე	ემზადება სკოლისათვის.
4. არის ყოჩაღი	უყვარს სწავლა.

იმითომ, რომ

მაგალითად: არის ბეჭითი, იმითომ, რომ უყვარს სწავლა.

.....
.....
.....

20. ისაუბრეთ ტასოს შესახებ:

როგორი გოგოა? რატომ ფიქრობთ ასე?

.....
.....
.....
.....

VIII. წერიტი ღავაღავის აქტივობაჟი

21. დანერეთ ტასოს დახასიათება.

ტასო არის (როგორი?) იმითომ, რომ ის
ის ასევე არის , რადგან ყოველთვის
.....
.....
.....
.....

A2 სანიუმორავსიო ტავსტი

ტავსტი შარავლია „კითხვის კიბის“ მასალაბილავს:
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/110-ghrulebi>

მეთოლური ღაშუშავაბის ავთორი: იზა გვირავიშვილი

ღრუბღღაბი

I. აქტივობა თაბის მასნისთვის

1.ა რას ხეღავთ სურათზე?

1.ბ როგორ ფიქრობთ, რის შესახებ შეუღლიათ ღრუბღღებს ინფორმაციის მონოღება?

- ა. არაფრის შესახებ.
- ბ. ამინღის შესახებ.
- გ. ჰაერის ტემპერატურის შესახებ.

II. ლექსიკაზე, ფრაზაზე, კონსტრუქციასა და ზნეობაზე დაკვირვება

სიტყვები და ფრაზები
თხელი – მცირე სისქის მქონე
სქელი – დიდი სისქის მქონე
ყინული – წყალი -10c და უფრო დაბალ ტემპერატურაზე
ორთქლი – წყალი აირად მდგომარეობაში
წვეთი – სითხის მცირედი ნაწილი, აქვს მომრგვალებული ფორმა
ხშირად – ზედიზედ ბევრჯერ (ანტონიმი, საპირისპირო სიტყვა – იშვიათად)
ბეკეკა – იგივე ბატკანი, კრავი – ცხვრის ნაშიერი
ფუმფულა – რბილი, ფაფუკი
ასული – ვინც, რაც ზემოთ ავიდა
თავსხმა წვიმა – ძლიერი წვიმა

ზნეობი	კონსტრუქციები
დაკვირვება – აკვირდება ის მას (ბავშვი ცას)	ორთქლად გადაიქცევა – ორთქლი გახდება
გადაქცევა – გადაიქცევა ის (ღრუბელი)	ერთმანეთს ჰგავს – მსგავსია
ცურვა – მიცურავს ის (ღრუბელი)	ერთმანეთს არ ჰგავს – არ არის მსგავსი
დალოდება – ელოდება ის მას (ხალხი ამინდს)	ზემოთ ადის
ველოდებით ჩვენ მას (ამინდს)	აკვირდები ხოლმე
გაცრა – ცრის – (უპირო ზმნაა, თუ წვიმას გამოხატავს = წვრილად წვიმს)	ამბობენ, რომ...
ცრის ის მას (დედა ფქვილს)	

III. ღვადაღვაბი ლექსიკაზე, ფრაზაზე და კონსტრუქციაზე

წაიკითხეთ და დაიმახსოვრეთ:

ახალი სიტყვა	განმარტება
თხელი	 <p>მცირე სისქის მქონე</p>

ახალი სიტყვა		განმარტება
სქელი		დიდი სისქის მქონე
ყინული		წყალი 0°C და უფრო დაბალ ტემპერატურაზე
ორთქლი		წყალი აირად მდგომარეობაში
წვეთი		სითხის პატარა ნაწილი, აქვს მომრგვალებული ფორმა
ხშირად		ზედიზედ ბევრჯერ (ანტონიმი: იშვიათად)
ბეკეკა		იგივე ბატკანი, კრავი – ცხვრის ნაშიერი
ფუმფულა		რბილი, ფაფუკი
ასული		ვინც, რაც ზემოთ ავიდა

2. მიუწერეთ სურათს შესაბამისი სიტყვა:

თხელი, წვეთი, სქელი, ორთქლი, ყინული, ბეკეკა

<p>ეს რვეულები არის</p>	
<p>ეს რვეულები არის</p>	
<p>ეს არის</p>	
<p>ჩაიდნიდან ამოდის</p>	
<p>ეს არის წვიმის</p>	
<p>ეს არის</p>	

3. გაეცანით ამინდის პროგნოზს და მონიშნეთ, როგორი ამინდია ხშირად, როგორი – იშვიათად?

ხშირად / იშვიათად

ორშაბათი

სამშაბათი

ოთხშაბათი

ხუთშაბათი

პარასკევი

შაბათი

კვირა

	ხშირად	იშვიათად
ღრუბლიანი		
წვიმიანი		
მზიანი		

4. შემოხაზეთ სწორი პასუხი:

1. ფუმფულა არ შეიძლება იყოს:

- ა. წიგნი ბ. ნამცხვრი გ. ბენჯი დ. ღრუბელი

2. თხელი შეიძლება იყოს:

- ა. გზა ბ. სკოლა გ. წიგნი დ. სკამი

3. სქელი არ შეიძლება იყოს:

- ა. ალბომი ბ. წყალი გ. წიგნი დ. ჟურნალი

4. რომელი არ არის სწორი შესიტყვება:

- ა. კიბეზე ასული ბ. ცაში ასული გ. მაღლა ასული დ. ქვემოთ ასული

5. რომელი სიტყვაა გამოტოვებული წინადადებაში:

„ციყვებს (როგორი?) კუდები აქვთ.“

- ა. პატარა ბ. ფუმფულა გ. თხელი დ. მოკლე

6. წვეთი არ შეიძლება იყოს:

- ა. თოვლის ბ. წყლის გ. წვიმის დ. წამლის

5. დაუნერეთ სურათის ნომერი განმარტებას:

ა. შავი ღრუბლები წვიმასა და სუსტ ქარს ნიშნავს.

ბ. ნაცრისფერი ღრუბლები ხშირად დიდ ტერიტორიაზე იშლება, ამიტომაც წვიმა სუსტი, მაგრამ ხანგრძლივი იქნება.

გ. ყავისფერი ღრუბლები წვიმასა და ძლიერ ქარს ნიშნავს.

6. გაეცანით მოცემულ ინფორმაციას და შეასრულეთ სავარჯიშო ნიმუშის მიხედვით:

ღაიიასსოვრათ!

საგნის სახეცვლილების გამოსახატავად ვიყენებთ ასეთ კონსტრუქციას: **გადაიქცა-ად**

ზღაპარში ბაყაყი **უფლისწულად** გადაიქცა. ეს წინადადება ნიშნავს: იყო ბაყაყი და გახდა უფლისწული.

შენიშვნა: ყურადღება მიაქციეთ, ზოგიერთი სიტყვა ვითარებით ბრუნვაში კარგავს ხმოვანს.

დაუკვირდით: წყალი-წყლად – ყინული **წყლად** გადაიქცა. იყო ყინული და გახდა წყალი.

ნიმუში: იყო **ყინული** და გახდა **წყალი**. **ყინული წყლად** გადაიქცა.

1. იყო წვიმის წვეთი და გახდა თოვლის ფიფქი.
.....
2. იყო წყალი და გახდა ყინული.
.....
3. იყო წყალი და გახდა ორთქლი.
.....
4. იყო შეშა და გახდა ნახშირი.
.....
5. იყო გედი და გახდა გოგონა.
.....
6. იყო ოცნება და გახდა სინამდვილე.
.....
7. იყო ორთქლი და გახდა წყლის წვეთები.
.....
8. იყო ღვინო და გახდა ძმარი.
.....
9. იყო ნაღები და გახდა კარაქი.
.....
10. იყო თოვლი და გახდა წყალი.
.....
11. იყო სიზმარი და გახდა სინამდვილე.
.....

IV. ბაქსტის კითხვის პროცესი

7. წაიკითხეთ ტექსტი და გვერდით მოცემულ უჯრებში ყოველ ახალ ინფორმაციასთან ჩაწერეთ – , შენთვის ნაცნობ ინფორმაციასთან ჩაწერე + :

ღრუბლები	
<p>თუ ცას აკვირდები ხოლმე, ღრუბლებს ხშირად დაინახავ. როცა თბილა, წყლის წვეთები და ყინული თბილ ჰაერთან ერთად ცაში გრილი ჰაერის ზემოთ ადის. წყლის წვეთები და ყინული წყლის ორთქლად გადაიქცევა. სწორედ ეს ორთქლია ღრუბელი.</p> <p>ღრუბლები ერთმანეთს არ ჰგავს. ღრუბლებს სხვადასხვა ფორმა აქვთ. ზოგი ღრუბელი ბეკეკას ჰგავს, ზოგი კი – ადამიანის სახეს.</p> <p>ღრუბლები გვეუბნებიან, როგორ ამინდს ველოდებით. ფუმფულა, თეთრი ღრუბლები გვეუბნებიან, რომ თბილ და მზიან ამინდს ველოდებით.</p>	

<p>თხელი, ნაცრისფერი ღრუბლები გვეუბნებიან, რომ წვიმას ველოდებით. ასეთ დროს წვრილ წვიმას ველოდებით. როცა წვრილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ ცრის.</p>	
<p>სქელი, შავი ღრუბლები გვეუბნებიან, რომ ძლიერი წვიმა იქნება. როდესაც მსხვილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ თავსხმა წვიმაა.</p>	
<p>როცა ცაზე თხელი და გრძელი ღრუბლებია, ამბობენ, რომ ქარს ველოდებით. ქარის დროს ღრუბლები ცაში მიცურავენ ხოლმე.</p>	
<p>შეიძლება ცაზე ღრუბელი საერთოდ არ იყოს. ასეთ დროს ვამბობთ, რომ უღრუბლო ცაა. უღრუბლო ცას მოწმენდილ ცას ვეძახით. როცა ცა მოწმენდილია, ამბობენ, რომ კარგი ამინდია.</p>	

V. გავააზრებო რეაქციური აქტივობები

8. შემოხაზეთ ერთი სწორი პასუხი:

- ტექსტის მიხედვით, როდის ვხედავთ ღრუბლებს?
 - ა. როცა წვიმს
 - ბ. როცა შემოდგომაა
 - გ. როცა ცას ვაკვირდებით
- ღრუბელი არის:
 - ა. წვიმის წყალი
 - ბ. წყლის ორთქლი
 - გ. ყინული
- თუ ღრუბელი თეთრია, ამინდი იქნება:
 - ა. მზიანი
 - ბ. წვიმიანი
 - გ. ქარიანი
- ძლიერ წვიმას გვამცნობს:
 - ა. თეთრი ღრუბლები
 - ბ. ნაცრისფერი ღრუბლები
 - გ. შავი ღრუბლები
- რომელი ინფორმაციაა სწორი:
 - ა. თბილი ჰაერი გრილი ჰაერის ზემოთაა.
 - ბ. თბილი ჰაერი გრილი ჰაერის ქვემოთაა.
 - გ. თბილი ჰაერი ერევა გრილ ჰაერს და ათბობს მას.
- როდის ამბობენ, რომ ცრის?
 - ა. როცა წვრილი წვიმაა
 - ბ. როცა ძლიერი წვიმაა
 - გ. როცა თავსხმა წვიმაა

7. ღრუბელი როგორი არ შეიძლება იყოს:
ა. თხელი **ბ.** შავი **გ.** კვადრატული
8. როგორი ღრუბლები ამბობენ, რომ წვრილი წვიმა იქნება?
ა. თეთრი და ფუმფულა **ბ.** შავი და სქელი **გ.** ნაცრისფერი და თხელი
9. როგორი ღრუბლები ამბობენ, რომ ქარს ველოდებით?
ა. თეთრი და ფუმფულა **ბ.** შავი და **გ.** თხელი და გრძელი სქელი ღრუბლები
10. რომელი ინფორმაცია არ არის სწორი:
ა. ღრუბლები ერთმანეთს ჰგავს **ბ.** ღრუბლები ერთმანეთს არ ჰგავს **გ.** ზოგ ღრუბელს ადამიანის სახე აქვს

9. უპასუხეთ შეკითხვებს:

1. რაში გვეხმარებიან ღრუბლები?

2. რა მოსდის ცაში ასულ წყლის წვეთებს?

3. როდისაა თავსხმა წვიმა?

4. რისი დახმარებით გამოვიცნობთ ამინდს?

5. რა მოსდით ღრუბლებს ქარის დროს?

6. როდის არის ცა მოწმენდილი?

7. როდის არის კარგი და მზიანი ამინდი?

8. რომელ აბზაცში წერია, როგორ ჩნდება ღრუბელი?

9. როგორი ღრუბლებიდან მოდის წვიმა?

10. როგორ ამინდშია თეთრი და ფუმფულა ღრუბლები?

10. შეურჩიეთ წინადადებებს შესაბამისი დასასრული და გადაწერეთ:

წინადადების დასაწყისი	წინადადების დასასრული
1. თუ ცას აკვირდები ხოლმე,	საერთოდ არ იყოს.
2. შეიძლება ცაზე ღრუბელი	ღრუბლები ცაში მიცურავენ ხოლმე.
3. უღრუბლო ცას	ამბობენ, რომ ცრის.
4. ღრუბლები გვეუბნებიან	ღრუბლებს ხშირად დაინახავ.
5. ქარის დროს	როგორ ამინდს ველოდებით.
6. როცა წვრილი წვეთებით წვიმს,	მონმენდილ ცას ვეძახით.
7. სქელი, შავი ღრუბლები ამბობენ,	ესე იგი კარგი ამინდია.
8. როცა ცა მონმენდილია,	წყლის ორთქლად გადაიქცევა.
9. ფუმფულა, თეთრი ღრუბლები ამბობენ,	რომ ძლიერ წვიმა იქნება.
10. წყლის წვეთები და ყინული	რომ თბილ და მზიან ამინდს ველოდებით.

1. თუ ცას აკვირდები ხოლმე, ღრუბლებს ხშირად დაინახავ.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

VI. გრამატიკულ საკითხაზე ორიენტირებული აქტივობები

11. დააკვირდით გამოსახულებებსა და წარწერებს და შეასრულეთ ქვემოთ მოცემული დავალება ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: ბიჭი მეორე სართულზე ადის.
 ის მეორე სართულიდან ჩადის.

	<p>ზემოთ ასვლა; ადის</p>	<p>გორაკზე / ავტობუსში ადის</p>
	<p>ქვემოთ ჩასვლა; ჩადის</p>	<p>გორაკიდან / სარდაფში ჩადის</p>

ჩანერეთ გამოტოვებულ ადგილას ზმნებიდან (ასვლა, ჩასვლა) ერთ-ერთი შესაბამისი ფორმით:

1. კვამლი ყოველთვის მაღლა
2. კატა ხეზე
3. კაცი მეტროში
4. ალპინისტი მწვერვალზე
5. მოსწავლე პირველ სართულზე
6. ორთქლი ცაში
7. წყალი ორმოში
8. ბავშვი კიბეზე
9. ბავშვი კიბიდან ძირს
10. დედა ლიფტით ზემოთ

12. ა. დააკავშირეთ ნიშნების მიხედვით:

წყლის	ადის
ცაში	წვეთები
ცა	წვიმა
ორთქლად	მონმენდილია
თავსხმა	ერთად
ჰაერთან	ხოლმე
მონმენდილი	გადაიქცევა
აკვირდები	ველოდებით
ამინდს	ცა

ბ. მიღებული ფრაზები ჩასვით შესაბამის წინადადებაში:

1. წყლის წვეთები თბილ ჰაერთან ერთად გრილი ჰაერის ზემოთ ადის.
2. თბილი ჰაერი გრილი ჰაერის ზემოთ
3. როცა ცაზე ღრუბლები არ არის, ამბობენ, რომ
4. წვიმის წვეთები და ყინული
5. როცა მსხვილი წვეთებით წვიმს,
6. წყლის წვეთები და ყინული თბილ
გრილი ჰაერის ზემოთ ადის.
7. უღრუბლო ცაა.
8. როცა ცას, დაინახავ ღრუბლებს.
9. თეთრი ღრუბლები ამბობენ, რომ თბილ და მზიან

8. იმავე ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

1. **ნიმუში:** ფანჯრის მინას წყლის წვეთები ეტყობოდა.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

ღიჟასოვრათ!

თუ გვინდა, ისეთი მოქმედება გამოვხატოთ, რომელიც ხშირად მეორდება, **ზმნას უნდა დავუმატოთ სიტყვა – ხოლმე**. მივდივარ/მივდიოდი/ წავალ ხოლმე:

როგორც წესი, სამშაბათობით ბებიასთან მივდივარ ხოლმე.

ბებოს სანახავად ყოველდღე მივდიოდი ხოლმე.

რადგან სამშაბათს აღარ მცალია, ბებიას სანახავად ორშაბათობით წავალ ხოლმე.

13. წინადადებაში სიტყვები დაალაგეთ სწორი თანამიმდევრობით:

ნიმუში: ხშირად ცას ხოლმე ვაკვირდები. ცას ხშირად ვაკვირდები ხოლმე.

1. ზაფხულობით ხშირად ხოლმე ცა მოწმენდილია.
2. ქარის დროს ხოლმე ღრუბლები მიცურავენ.
3. წვეთები წყლის ხოლმე ორთქლად გადაიქცევა.
4. ზამთარში ხოლმე ცა ნაცრისფერია.
5. თავსხმა წვიმის დროს ხოლმე სქელი შავი ღრუბლებია.
6. თხელი და გრძელი ღრუბლების დროს ხოლმე ქარს ველოდებით.
7. თეთრი ღრუბლების დროს ხოლმე კარგ ამინდს ველოდებით.
8. შავი ღრუბლების დროს ხოლმე თავსხმა წვიმას ველოდებით.
9. უღრუბლო ცას ხოლმე მოწმენდილ ცას ვეძახით.
10. როცა კარგი ამინდია, ხოლმე ცა მოწმენდილია.

ღიჟასოვრათ!

როცა კონკრეტულად არ არის დასახელებული მოქმედი პირი, ვიყენებთ **ამბობს** ზმნის მრავლობით ფორმას **რომ** კავშირთან ერთად: – „ვამბობთ / ამბობენ, რომ...“

ამბობენ, რომ მარსზე სიცოცხლე შესაძლებელი გახდება.

14. ა. ამოიწერეთ ტექსტიდან ის წინადადებები, რომლებშიც გამოყენებულია კონსტრუქცია: „ვამბობთ, რომ... / ამბობენ, რომ...“

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ბ. დააკავშირეთ წინადადების ნაწილები სწორად:

როცა მერცხლები დაბლა დაფრინავენ,	ამბობენ, რომ მთელი დღე კარგ ხასიათზე იქნები.
თუ დილას სიმღერით დაიწყებ,	ამბობენ, რომ ის ცუდად იშვიათად ხდება.
ვინც ყოველდღე ვარჯიშობს,	ამბობენ, რომ პინოქიოსავით გაგებრდება ცხვირი.
თუ ტყუილს იტყვი,	ამბობენ, რომ წვიმა იქნება.

გ. შეადგინეთ მსგავსი წინადადებები ამ კონსტრუქციის (ამბობენ, რომ...) გამოყენებით:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

გაიხსენეთ!

არის ზმნა ზოგჯერ მთლიანად არ წერია წინადადებაში, ის შეკვეცილია და დარჩენილია მხოლოდ **ა**, რომელიც სხვა სიტყვასთან წერია.

მაგ.: ღრუბელი თეთრი **არის** = ღრუბელი თეთრი**ა**.

15. ა. ამოიწერეთ ტექსტიდან ის წინადადებები, რომლებშიც ზმნა „არის“ შეკვე-
ცილია:

1.
2.
3.
4.

ბ. ამოწერილი წინადადებები დაწერეთ ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: ნანას კაბა ლამაზია – ნანას კაბა ლამაზი არის.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

გ. შეადგინეთ წინადადებები მსგავსი ფორმების გამოყენებით:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

VII. ასვლობაჲ ორინდირაბული აჲთიჲობაბი

16. დაუსვით მენყვილეს მოცემული კითხვები და გამართეთ დიალოგი:

- როცა ცაზე ღრუბელი არ არის, როგორია მაშინ ცა?
ასეთ დროს როგორი ამინდია?
- როცა ცაზე ღრუბლებია, მაშინ როგორია ცა?
- რა შეუძლიათ გვითხრან ღრუბლებმა?
- დღეს როგორი ცაა?
- აბა, დააკვირდი ცას! ნახე, რა სხვადასხვა ფორმა აქვს ღრუბლებს?
რას ჰგავს ღრუბელი?
- დღეს როგორი ღრუბლებია ცაზე – თხელი თუ სქელი, ფუმფულა თუ გრძელი, თეთრი, შავი თუ ნაცრისფერი?
- იცი, როგორ ამინდს ველოდებით?
- დღეს რომ შავი (თეთრი, ნაცრისფერი...) ღრუბელი ყოფილიყო, როგორი ამინდი იქნებოდა?

VIII. წართი ღვალაბის აჲთიჲობაბი

17. მოცემული სიტყვებიდან შეარჩიეთ შესაბამისი სიტყვა და ჩანერეთ ტექსტში გამოტოვებულ ადგილას:

ღრუბლიანია
ცაზე
განვიმდეს
ძლიერი
სქელი / შავი
ამბობენ, რომ

დღეს ცაზე და
ღრუბლებია. ამიტომ ცა
.....,, როცა
..... ასეთი ღრუბლებია,
..... წვიმა იქნება. ამიტომ დღეს
შეიძლება

18. გამოიყენეთ დიალოგისთვის მოცემული კითხვები, ასევე ზემოთ შემოთავაზებული ჩარჩო ტექსტისთვის და დაწერეთ, როგორი ამინდია დღეს.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A2+

დელმოხუროთი	62
პიგვიპიგვი	75
სარკე	87
ჭიანჭვიდეგი	99
ქართული ხადხური მუსიკადური ინსტრუმენტები	119
ჰადდეთ ზონაშვილის ბიოგრაფია	136

A2+ საინფორმაციო ტექსტი

ტექსტი შერჩეულია „კითხვის კიბის“ მასალაიდან:
<http://reading.ge/ka/books-by-level/170-lelo>

ავთოლური დამუშავების ავტორი: გიორგი ნაღრაშვილი

დედობურთი

I. აქტივობა თემის გახსენსთვის

1. იცით, თუ არა სპორტის რომელი სახეობაა ფოტოზე?
2. თქვენი აზრით, რომელ თამაშს ჰგავს ის?

II. დანსიკაზა, ფრაზაზა, კონსტრუქციასა და ზანებაზა დაკვირვება

3. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებსა და განმარტებებს, ეს დანგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვაი	ზანებაი
ლელო – 1. ლელობურთი – ქართული ეროვნული სპორტის სახეობა.	წარმოშობა – წარმოიშვა ის (ლელო) შეჯიბრება – ეჯიბრება ის მას

სიტყვა	ზმნა
<p>2. ადგილი რაგბიში, სადაც მოწინააღმდეგემ ბურთი უნდა გაიტანოს.</p> <p>გურია – მხარე დასავლეთ საქართველოში.</p> <p>სამეგრელო – მხარე დასავლეთ საქართველოში.</p> <p>ბრძოლა – აქ: სპორტული შეჯიბრი.</p> <p>ტყავი – ცხოველის სპეციალურად დამუშავებული კანი.</p> <p>ნახერხი – დახერხვის შემდეგ დარჩენილი ხის ნაწილები.</p> <p>სილა – წვრილი ქვიშა.</p> <p>მხარე – აქ: მეტოქე – მოწინააღმდეგე.</p> <p>მღვდელი – მსახური მართლმადიდებლურ ეკლესიაში.</p> <p>ფესვები – მცენარის ძირითადი ორგანო, რომლითაც მიწაშია ჩამაგრებული.</p> <p>მსაჯი – პირი, რომელიც წესების მიხედვით მართავს სპორტულ თამაშს.</p> <p>მოედანი – ადგილი სპორტული თამაშებისთვის.</p> <p>ტაიმი – სპორტული თამაშის ერთი ნაწილი.</p> <p>ტრავმა – სხეულის დაზიანება.</p> <p>ილეთი – ცალკეული მოძრაობა სპორტში.</p> <p>დღესასწაული – საზეიმო დღე.</p> <p>უძველესი – ძალიან ძველი.</p> <p>მძიმე – რაც (ვინც) ბევრს იწონის. ანტონიმი: მსუბუქი</p> <p>უხეში – აქ: მაგარი.</p> <p>წინამორბედი – ის, რაც უფრო ადრე, წინ იყო.</p>	<p>(ეჯიბრებოდნენ ისინი მათ); (გურულ-ებ-ი და მეგრულ-ებ-ი ერთმანეთ-ს) გამართვა – იმართებოდა ის (ლელო) გატანა – იტანს/გაიტანს ის მას (მოთამაშე ლელო-ს)</p> <p>კერვა – კერავდა ის მას (კერავდნენ ისინი მას (ბურთ-ს))</p> <p>ჩაყრა – ყრიდა ის მას (ყრიდნენ ისინი მას (ადამიან-ებ-ი ნახერხს/სილას))</p> <p>გამარჯვება – იმარჯვებდა ის (მხარე) დახარჯვა – დახარჯავდა ის მას (მხარე ძალა-ს)</p> <p>ნაქცევა – წაიქცეოდა ის (მოთამაშე) გაჩერება – ჩერდებოდა ის (თამაშ-ი) შებრძოლება – ებრძოდა ის მას (ებრძოდნენ ისინი მას (მოთამაშე-ებ-ი მოთამაშე-ს))</p> <p>ამოთხრა – ამოთხრიდა ის მას (გუნდ-ი ხე-ს)</p> <p>აყუდება – აყუდებდა ის მას (გუნდ-ი ხე-ს)</p> <p>დალოცვა – დალოცავდა ის მას (მღვდელ-ი ხალხ-ს)</p> <p>დაზიანება – დაზიანდა ის (დაზიანებულან ისინი (მოთამაშეებ-ი))</p> <p>შეცვლა – შეიცვალა ის (წეს-ი)</p> <p>დაპატარავება – დაპატარავდა ის (მოედან-ი)</p> <p>მიყენება – მიაყენებს ის მას მას (ილეთ-ი ადამიან-ს ტრავმა-ს)</p> <p>ჩათვლა – ითვლება ის (ლელო)</p> <p>გადაკვეთა – გადაკვეთს ის მას (მოთამაშე ხაზ-ს)</p> <p>ნიშნავს ის მას (ლელო... გატანა-ს)</p> <p>მსგავსება – ჰგავს ის მას (თამაში ბრძოლა-ს)</p>

სიყვავი	ჯანაბი
<p>პოპულარული – ცნობილი.</p> <p>განსაკუთრებული – გამორჩეული, არაჩვეულებრივი.</p> <p>ნაქცეული – ვინც/რაც ნააქციეს/ნაიქცა.</p> <p>გამართული – რაც გამართეს/გაიმართა.</p> <p>გამარჯვებული – ვინც ან რამაც გაიმარჯვა.</p> <p>ტრადიციული – ის, რასაც ტრადიცია აქვს.</p> <p>გუნდური – ერთობლივი, ჯგუფური.</p> <p>სპორტული – სპორტთან დაკავშირებული.</p>	<p>სურვილი – უსურვებდა ის მას მას (მღვდელ-ი ხალხ-ს გამარჯვება-ს/სიძლიერე-ს)</p>

ფრაზაბი	კონსტრუქციაბი
<p>გუნდური თამაში-ა</p> <p>ლელო-ს კარ-ში გაიტანდ-ა/გაიტან-ს</p> <p>ბურთ-ის გადაცემა</p> <p>გადაცემა ხელითა და ფეხით</p>	<p>ტრადიციული სპორტ-ის სახეობა-ა იმართებოდ-ა ქუთაის-ს-ა და ხონ-ში თამაშია, რომელიც...</p> <p>გურიასა და სამეგრელოში</p> <p>ტყავ-ის-ა-გან კერავდნენ ის იმარჯვებდა, ვინც ...</p> <p>თამაშ-ის დამთავრებ-ის შემდეგ მე-20 საუკუნიდან უფრო..., ვიდრე ...</p> <p>სირთულ-ის-ა და სიმძიმ-ის სიმბოლო</p> <p>მღვდლ-ის ნაცვლად იღეთები, რომლებიც ...</p> <p>მაშინ, როდესაც ...</p> <p>ფესვებიან-ად ამოთხრიდა გამარჯვება-სა და სიძლიერე-ს უსურვებდა</p> <p>დღესასწაულებ-ზე იმართება ტაიმებ-ს შორის</p>

III. დავალები დასიკავა, ფრაზებსა და კონსტრუქციებსა

4. დააკავშირეთ ერთმანეთთან:

გამარჯვებული	ჯგუფური
პოპულარული	ის, რასაც ტრადიცია აქვს
ტრადიციული	გამორჩეული
განსაკუთრებული	ვინც/რამაც გაიმარჯვა
გუნდური	ვინც/რაც წაიქცა
წაქცეული	ცნობილი

5. დააკვირდით ფოტოს და ჩანერეთ წინადადებებში გამოტოვებული სიტყვები:

სპორტული პოპულარული მძიმე უძველესი გუნდური უხეში

ეს ჩოგბურთელის
სპორტული მაისურია.

ლახტაობა
ქართული თამაშია.

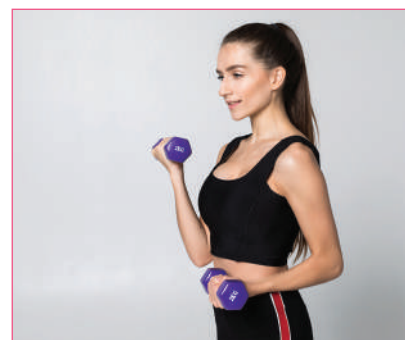
ამ ქუდს
ქსოვილისგან კერავენ.

მარადონა
ფეხბურთელია.

კალათბურთი
თამაშია.

სპორტსმენი
ჰანტელებით ვარჯიშობს.

6. დააკავშირეთ სიტყვა და სურათი:

					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
ლელი	მსაჯი	ტრავმა	მოედანი	ილეთი	ტაიმი

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

7. ნაიკითხეთ ტექსტი და შეასრულეთ დავალება:

- ლელოს თამაში ქართული ტრადიციული სპორტის სახეობაა. ლელი გუნდური თამაშია, რომელიც დასავლეთ საქართველოში წარმოიშვა. განსაკუთრებით პოპულარული ლელი გურიასა და სამეგრელოში იყო. გურულები და მეგრელები ლელოს თამაშში ხშირად ერთმანეთსაც კი ეჯიბრებოდნენ. ლელი იმართებოდა ქუთაისსა და ხონშიც.
- „ლელი“ უძველესი ქართული სიტყვაა და „ძალით გატანას“ ნიშნავს. ლელოს თამაში ბრძოლას ჰგავს. ადრე ლელოს ბურთს სპეციალურად მძიმე და უხეში ტყავისაგან კერავდნენ, შიგ ნახერხსა და სილას ყრიდნენ უფრო მეტი სიმძიმისათვის. ასეთი ბურთი 16 კილოგრამს იწონიდა. ლელოს მძიმე ბურთი ამ თამაშის სირთულისა და სიმძიმის სიმბოლო იყო. თამაშში ყოველთვის ის იმარჯვებდა, ვინც უფრო მეტ ფიზიკურ ძალას დახარჯავდა. ლელოს თამაშს ერთი განსაკუთრებული წესი ჰქონდა: თუ რომელიმე მოთამაშე ნაიქცევოდა, მთელი თამაში ჩერდებოდა. ნაიქცეულ მოთამაშეს არასოდეს ებრძოდნენ! სხვა მხრივ ლელი ბურთის გარშემო გამართული ერთი ჩვეულებრივი ბრძოლა იყო. გამარჯვებული ის რჩებოდა, ვინც ლელოს მეტოქის კარში გაიტანდა. სამეგრელოში ბურთის თამაშს სოფლის მღვდელი იწყებდა. თამაშის დამთავრების შემდეგ გამარჯვებული გუნდი ხეს თავის ფესვებიანად ამოთხრიდა და ეკლესიის კართან ააყუდებდა. ამის შემდეგ კი მღვდელი ხალხს დალოცავდა, გამარჯვებასა და სიძლიერეს უსურვებდა. ლელოს თამაში განსაკუთრებით რთული იყო, ამ დროს არაერთხელ დაშავებულან მოთამაშეები.
- მე-20 საუკუნიდან ლელოს თამაშის წესები შეიცვალა. სათამაშო მოედანი უფრო დაპატარავდა, ვიდრე ადრე იყო. თითოეულ გუნდში ცამეტ-ცამეტი მოთამაშეა. მათ აცვიათ სპორტული ფორმა, კედები ან ბუცები. თამაშს, მღვდლის ნაცვლად, ახლა მსაჯი იწყებს ბურთის მაღლა აგდებით. ლელოს თამაში 60 წუთი გრძელდება 30-30 წუთიანი ტაიმებით. ტაიმებს შორის შესვენება 15 წუთია. ნებადართულია ბურთის გაგორება, გადაცემა ხელითა და ფეხით, თუმცა აკრძალულია ისეთი ილეთების გამოყენება, რომლებიც ადამიანს ძლიერ

ტრავმას მიაყენებს. ლელო გატანილად ითვლება მაშინ, როდესაც ბურთი მონინაალმდეგის ლელოს ხაზს გადაკვეთს. გამარჯვებული კი ის გუნდია, რომელიც მეტ ლელოს გაიტანს. ქართული ლელო დღევანდელი რაგბის წინამორბედია. ლელოს დღესაც სიამოვნებით თამაშობენ გურიაში, განსაკუთრებით ხშირად ლელოს თამაშები ტრადიციულ დღესასწაულებზე იმართება.

8. აბზაცის ნომრები დააკავშირეთ სათაურებთან:

1. ლელობურთი დღეს 2. ლელობურთის ისტორია 3. ტრადიციული თამაში

V. კავთაზა ორინთირაბული აქტივობები

9. აღნიშნეთ სწორი (+) და არასწორი (-) წინადადებები ტექსტის მიხედვით:

ინფორმაცია	+	-
1. ლელო ქართული სიტყვაა და „ძალით გატანას“ ნიშნავს.		
2. ლელობურთი განსაკუთრებით პოპულარულია ქართლსა და კახეთში.		
3. სიმძიმისათვის ბურთში ქვებს ყრიდნენ.		
4. წაქცეულ მოთამაშეს არ ებრძოდნენ.		
5. ლელოს თამაშს სოფლის მღვდელი იწყებდა.		
6. გამარჯვებულია ის მხარე, რომელიც ნაკლებ ლელოს გაიტანს.		
7. ლელოს თამაშის წესები XX საუკუნიდან შეიცვალა.		
8. ლელოს სათამაშო მოედანი გადიდა.		
9. ბურთი 20 კილოგრამს იწონიდა.		
10. ლელობურთი ტრადიციულ დღესასწაულებზე იმართება.		

10. დაალაგეთ ინფორმაცია თანმიმდევრობით:

- სოფლის მღვდელი იწყებდა თამაშს.
- გამარჯვებდა ის, ვინც მეტ ლელოს გაიტანდა მეტოქის კარში.
- ლელოს ბურთს კერავდნენ მძიმე და უხეში ტყავისგან.
- გამარჯვებული გუნდი ხეს ფესვებიანად ამოთხრიდა და ეკლესიის კართან ააყუდებდა.

- მღვდელი ხალხს დალოცავდა, გამარჯვებასა და სიძლიერეს უსურვებდა.
- მასში ნახერხსა და სილას ყრიდნენ.

11. წაიკითხეთ, როგორ შეიცვალა ლელობურთის წესები და ჩანერეთ პასუხები:

სად?	რა?	რამდენი?
		
რა აცვიათ?	ლელობურთი	ვინ იწყებს?
დრო	რით თამაშობენ?	ტაიმი

12. მონიშნეთ (✓) სწორი პასუხები, ერთ შეკითხვაზე შესაძლოა რამდენიმე პასუხის მონიშვნა:

- სად იყო პოპულარული ლელობურთი?
 - რაჭაში
 - სამეგრელოში ✓
 - ჭავჭავაძეთში
 - გურიაში ✓
- როგორი ტყავისგან კერავდნენ ბურთს?
 - უხეში
 - მსუბუქი
 - ნაზი
 - მძიმე
- რას ყრიდნენ ბურთში სიმძიმისთვის?
 - მიწას
 - სილას
 - ნახერხს
 - ქვას
- რისი სიმბოლო იყო ლელოს ბურთი?
 - სიმძიმის
 - სიმშვიდის
 - სილამაზის
 - სირთულის
- რითი გადასცემენ მოთამაშეები ბურთს?
 - თავით
 - ხელით
 - ფეხით
 - მხრით

VI. გრაფიკულ საკითხავზე ორიენტირებული აქტივობები

13. ბლოკში მოცემული სიტყვები მიუწერეთ შესაბამის სიტყვას:

ფიზიკური გამარჯვებული ტრადიციული სპორტული გამართული გუნდური

რა?

როგორი?

<p>ა.</p> <p>ფიზიკა</p> <p>ტრადიცია</p> <p>გუნდი</p> <p>სპორტი</p>	<p>ფიზიკ-ურ-ი</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ბ.</p> <p>გამარჯვება</p> <p>გამართვა</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>

14. ა. წინა დავალების მეორე სვეტის სიტყვები გაანაწილეთ დაბოლოების მიხედვით:

-ურ	-ულ
ფიზიკ-ურ-ი	-ულ-ი

ბ. დააკვირდით, რა ახდენს გავლენას სუფიქსის ცვლილებაზე და შეავსეთ წესი:

თუ სიტყვის ფუძეში არის თანხმოვანი, მაშინ სუფიქსი იქნება

15. გახაზეთ სწორი სიტყვა და ჩასვით წინადადებაში:

1. ლელობურთში ის იმარჯვებს, ვისაც მეტი (ფიზიკა/ფიზიკური) ძალა აქვს.
2. ფეხბურთი (გუნდი/გუნდური) თამაშია.
3. ლელობურთის გამართვის (ტრადიცია/ტრადიციული) ახლაც გრძელდება გურიაში, სოფელ შუხუთში.

4. (გამარჯვება/გამარჯვებული) გუნდი ხეს ფესვებიანად თხრიდა.
5. ლახტი არის საქართველოში გავრცელებული (სპორტი/სპორტული) თამაში.

16. ა. ნიმუშის მიხედვით აწარმოეთ აბსტრაქტული სახელები:

როზოროი?

- ძლიერი –
- მშვიდი –
- ლამაზი –
- თამამი –
- ნაზი –
- მამაცი –
- სწრაფი –

რა?

სი-ძლიერ-ე

ბ. დააკვირდით წინა დავალებას და დაასრულეთ წინადადება:

აბსტრაქტული სახელების საწარმოებლად ზედსართავ სახელებს დაერთვის აფიქსები.

გ. ამოირჩიეთ ხუთი აბსტრაქტული სახელი და შეადგინეთ წინადადებები:

.....

.....

.....

.....

.....

17. ჩასვით სიტყვები სწორი ფორმით:

1. ლელო (დასავლეთი, დასავლეთით, დასავლეთ)
საქართველოში წარმოიშვა.
2. გურულები და მეგრელები ხშირად (ერთმანეთი, ერთმანეთს, ერთმანეთის) ეჭიბრებოდნენ.
3. ლელოს თამაში (ბრძოლა, ბრძოლამ, ბრძოლას) ჰგავს.
4. ლელოს ბურთს მძიმე და უხეში (ტყავიდან, ტყავივით, ტყავისგან) კერავდნენ.
5. თამაშის (დამთავრება, დამთავრებას, დამთავრების) შემდეგ მღვდელი გამარჯვებულ გუნდს დალოცავდა.

6. ახლა ლელოს (მღვდელი, მღვდლის, მღვდლით) ნაცვლად მსაჯი იწყებს.
7. მე-20 საუკუნეში ლელოს (თამაშმა, თამაშს, თამაშის) წესები შეიცვალა.
8. (ტაიმები, ტაიმებს, ტაიმების) შორის შესვენება 15 წუთია.
9. მოთამაშეები ბურთს გადასცემენ ხელითა და (ფეხი, ფეხის, ფეხით).
10. ლელოს თამაშები ტრადიციულ (დღესასწაულებში, დღესასწაულებზე, დღესასწაულებთან) იმართება.

18. აირჩიეთ და ჩანერეთ ზმნა სწორი ფორმით:

1. გურულები და მეგრელები ერთმანეთს (ეჭიბრება, ეჭიბრებოდნენ, ეჭიბრებოდა).
2. ახლა ლელოს თამაშს მსაჯი (დაიწყო, იწყებს, იწყებენ).
3. მღვდელი გამარჯვებულ გუნდს (დალოცავდით, დალოცავდნენ, დალოცავდა).
4. ადამიანები ბურთში ნახერხსა და სილას (ყრიდა, ყრიდნენ, ვყრიდით).
5. ლელოს დღესაც სიამოვნებით (თამაშობდნენ, ითამაშეს, თამაშობენ).

19. დააკვირდით განმარტებას და გაასწორეთ შეცდომები:

თუ სიტყვებს აქვს ერთნაირი დაბოლოებები - ს, -ის, -ით, „და“ კავშირის წინ მდგომ სახელს ემატება -ა ხმოვანი. ეს წესი ვრცელდება თანდებულიან (-ში, -ზე, -თან, -თვის ...) სახელებზეც, თუ მათ და კავშირი აერთებთ.

იხ. ნიმუში

- მღვდელი ხალხს დალოცავდა, გამარჯვება-ს-ა და სიძლიერე-ს უსურვებდა.
განსაკუთრებით პოპულარული ლელო გურია(ში)-ს-ა და სამეგრელო-ში იყო.
- ლელოს მძიმე ბურთი ამ თამაშის სირთულ-ის-ა და სიმძიმ-ის სიმბოლო იყო.
- ნებადართულია ბურთის გადაცემა ხელ-ით-ა და ფეხ-ით.

1. ღარბურთი ქართული თამაშია ხის ბურთით და ჯოხებით.
2. ლელო იმართებოდა ქუთაისში და ხონშიც.
3. შიგ ნახერხს და სილას ყრიდნენ უფრო მეტი სიმძიმისათვის.
4. წელს ბიჭებს და გოგოებს შორის იმართება ევროპის ჩემპიონატი ხელბურთში.

20. დააკვირდით სქემას და შეავსეთ წესი.

ჩანერეთ შესაბამისი სიტყვა: *ვინც/რაც ან რომელიც/რომლებიც*

ის → ვინც/რაც

- გამარჯვებული რჩებოდა ის, ვინც ლელოს მეტოქის კარში გაიტანდა.

რჩებოდა ვინ?

გამარჯვებული რჩებოდა ის, რომელიც ლელოს მეტოქის კარში გაიტანდა.

გუნდი → რომელიც (გუნდები → რომლებიც)

- გამარჯვებული არის გუნდი, რომელიც მეტ ლელოს გაიტანს.

რომელი გუნდი?

გამარჯვებული არის გუნდი, ვინც მეტ ლელოს გაიტანს.

თუმთავარ წინადადებაში არის პირის ნაცვალსახელი, დამოკიდებულ წინადადებაში საჭიროა , ხოლო არსებით სახელთან

21. მოცემული სიტყვებით შეავსეთ გამოტოვებული ადგილები წინადადებებში:

1. ლელო არის გუნდური თამაში, დასავლეთ საქართველოში წარმოიშვა.
2. ის იმარჯვებდა, უფრო მეტ ფიზიკურ ძალას დახარჯავდა.
3. „ლელო“ არის უძველესი ქართული სიტყვა, „ძალით გატანას“ ნიშნავს.
4. ლელობურთის მოთამაშეებს აცვიათ ის, ფეხბურთელებს.
5. აკრძალულია ის ილეთები, ადამიანს ძლიერ ტრავმას მიაყენებს.

VII. ასჯლობაჯა ორიწთირაბული აქტივობაბი

22. ისაუბრეთ ლელობურთის შესახებ მოცემული კითხვების დახმარებით:

სად წარმოიშვა?
 ვინ თამაშობს? სად თამაშობენ? როგორ თამაშობენ?
 რამდენი ხანი გრძელდება? და სხვ.

23. დაასახელეთ, რომელია თქვენი საყვარელი სპორტის სახეობა და ისაუბრეთ მის შესახებ:

რატომ მოგწონთ? რამდენი მოთამაშეა გუნდში? სად თამაშობენ? და ა.შ.

24. ისაუბრეთ, რა მსგავსება-განსხვავებაა ლელობურთსა და შენს საყვარელ სპორტის სახეობას შორის:

გამოიყენეთ დამხმარე სიტყვები:

ისეთი, როგორც...
 ისე, როგორც...
 უფრო, ვიდრე
 ზე ძველი/ახალი ...

VIII. წართი ღაჯაღის აქტივობაბი

25. ბლოკში მოცემული სიტყვებით შეავსეთ გამოტოვებული ადგილები:

გრძელდება მსაჯი მინდორზე გატანა ბურთი ინყებს შესვენება
 იღეთების ჩოგნით პოპულარულია

ხის
 ჩოგანი

მხედარი

A2+ არამხატვრული/საინფორმაციო ტექსტი

ტექსტი შარავლია „კითხვის კიბის“ მასალებიდან:
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/levels/level-13>

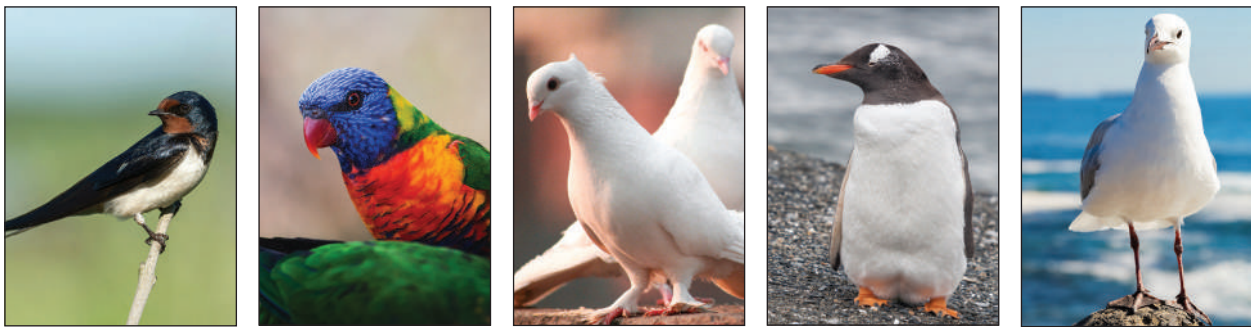
მეთოდური მუშაუბების ავტორი: **ლალი ასლამაზაშვილი-ღალაქიშვილი**

პინგვინები

I. აქტივობა თემის გასწავლისთვის

1. გააკეთეთ წარწერები სურათებზე ბლოკში მოცემული ფრინველთა დასახელებებიდან:

პინგვინი თოლია თუთიყუში მტრედი მერცხალი

2. სწორად დააკავშირეთ სიტყვები და მიღებული ფრაზები მიუწერე სურათს:

პინგვინი ადამიანი არწივი დადის ცურავს დაფრინავს

II. ლექსიკაზე, ფრაზაზე, კონსტრუქციებსა და ზენაზე დაკვირვება

3. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებს და განმარტებებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

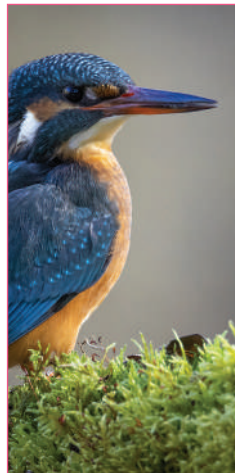
სიტყვა	ზენა
არსებითი სახელები (ვინ? რა?)	
ქოჩორი – ხშირი ბუმბული	შეძლება – რაიმეს გაკეთების უნარი
ფრინველის თავზე	შეუძლია მას ის
ნამარხი – (აქ) ფრინველის ნაშთი, რომელიც მიწითაა დაფარული.	გამორჩევა – სხვებისგან ერთის ცალკე გამოყოფა – გამორჩევა ის
/ კულტურის ძეგლები, რომელიც მიწითაა დაფარული	ბაჭბაჯი – სიარულის მანერა, ნელი და მძიმე ნაბიჯებით, აქეთ-იქით ქანაობით – დაბაჭბაჯებს ის
იმპერატორი – იმპერიის მმართველი/მეფე	შენიღბვა – დამალვა, ფორმის შეცვლა, – ნიღბავს ის მას
მტაცებელი – გარეული ცხოველი ან ფრინველი, რომელიც თავისზე სუსტს იტაცებს და ჭამს	ყვინთვა – წყალში თავის ჩაყოფა, – ყვინთავს ის
გულ-მკერდი – იგივეა, რაც მკერდი, ადამიანის სხეულის წინა ნაწილი გულთან	გაძლება – მოთმენა რაიმე ტკივილის – ძლებს ის, გაძლო მან
ფარფლები – თევზის ცურვის ორგანო (ფრთები)	ჩასვლა – სადმე მაღლიდან დაბლა – ჩადის ის
აპკი – კანის თხელი ფენა წყლის ბინადრების თითებს შორის	ჩასვლა – მაგ. წყალი ჩასდის სახლში – ჩასდის მას ის
მარაგი – შესანახად დაგროვილი ნივთები, პროდუქტი და ა.შ	შეცვლა – სხვანაირი გახდომა – იცვლის ის მას
მოლუსკები – ნიჟარაში მოთავსებული უხერხემლო ცხოველები	საზრდოობა – კვება – საზრდოობს ის დაგროვება – დაუგროვდა ის მას / დააგროვა მან ის
კიბოსნაირები – ისინი, რომლებიც კიბოს ჰგვანან.	გამორჩევა – კვერცხიდან დაბადება – იჩეკება ის
ნისკარტი – ფრინველების წინ წაზრდილი ძვლოვანი ნაწილი/პირი	მიკრობა – ძალიან ახლოს მისვლა, სხეულზე შეხება – ეკრობა ის მას
	გაძლიერება / გაძლიერდება / – ძლიერი გახდება – ძლიერდება ის
	ყოყმანი – ფიქრობს გააკეთოს თუ არა ყოყმანობს ის

სიტყვა	ზმნა
როგორი? სასაცილო – ის, ვისი მოქმედებაც, ან რაც, სიცილს იწვევს გადაშენებული – რაც უკვე აღარ არსებობს გოლიათი – ტანით ძალიან დიდი მონაცრისფრო/მოშავო – ცოტა შავი და ცოტა ნაცრისფერი წყალგაუმტარი – ის, რაც წყალს არ ატარებს	დაძლევა – ძნელი საქმის გაკეთება –დაძლია მან ის მოფრთხილება – მორიდება. – უფრთხის ის მას

ფრაზა	კონსტრუქცია
შეუძლიათ გაძლონ სცვივით ბუმბული საზრდობენ მარაგით სასაცილოდ მოძრაობენ გარემოს ეგუებიან შიში დაძლიეს საკვების გარეშე	სა-იმპერატორ-ო გადაშენებ-ული ნა-მარხი აპკ-იან-ი საფრთხე ელით ხმელეთი-დან იჩეკებიან კვერცხები-დან ხმარობენ ფარფლებ-ად ანტარქტიდა-ზე, მაგრამ ზელანდია-ში

II. ღვადაბები ღაჟსიკაზა, ფრაზებსა ღა კონსტრუქციება

4. კიდევ ერთხელ გადახედეთ ცხრილში სიტყვების განმარტებებს და გაუკეთეთ სურათებს წარწერები ბლოკში მოცემული სიტყვებიდან:

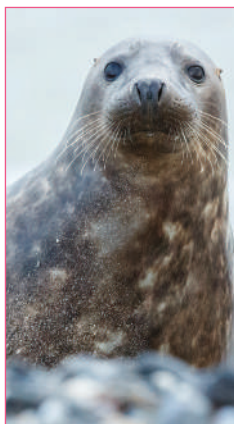
ქოჩორი	მოლუსკები ფარფლები	გამოჩეკვა აპკი	ნისკარტი იმპერატორი	გოლიათი გულმკერდი
--------	-----------------------	-------------------	------------------------	----------------------

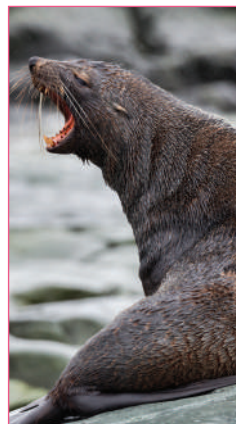
5. შუა უჯრაში მოთავსებული სიტყვები დააკავშირეთ გვერდით უჯრებში მოთავსებულ მსგავს სიტყვებთან:

გადაშენებული მტაცებელი წამოზრდილი	იმპერატორი	თეთრი	აპკი	საიმპერატორო მოთეთრო მომწვანო აპკიანი
	მწვანე	ტაცება	ზრდა	

6. დააკვირდით და დაიმახსოვრეთ:

ზღვის
ლეოპარდი

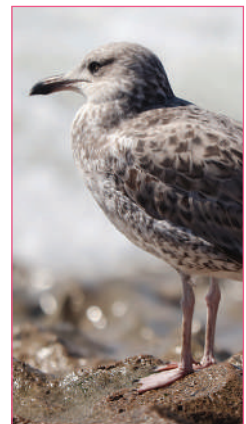
ზღვის
კატა

დელფინი

ზვიგენი

პომორნიკი

IV. ბუნების კითხვის პროცესი

7. ნაკითხეთ ტექსტი

პნვპნვპნ

1. პინგვინები ფრინველები არიან, მაგრამ ფრენა არ შეუძლიათ. ისინი სიცივეში ცხოვრობენ. პინგვინები სხვა ფრინველებისგან უცნაური სიარულით გამოირჩევიან. ისინი სასაცილოდ დაბაჯბაჯებენ. ცხოვრობენ ანტარქტიდაზე, ახალ ზელანდიაში, სამხრეთ ავსტრალიაში, გალაპაგოსის კუნძულებზე... პინგვინების სახეობებია: **საიმპერატორო** პინგვინი, **სამეფო** პინგვინი, პინგვინი ადელი, ოქროსქოჩრიანი პინგვინი, **გალაპაგოსის** პინგვინი... ყველაზე დიდია იმპერატორის პინგვინი – მისი სიმაღლე 110-120 სმ-ია, წონა კი – 46 კგ. **გადაშენებული** პინგვინების **ნამარხში გოლიათი** პინგვინიც აღმოუჩენიათ – იგი ადამიანის სიმაღლე ყოფილა და 120 კგ-ს იწონიდა.
2. პინგვინების ზურგი **მონაცრისფრო-მოშავოა**. ასეთი ფერი მათ კარგად ნიღბავს მტაცებლებისგან. ბევრ მათგანს თავზე მოყვითალო ფერი აქვს. პატარა პინგვინები ნაცრისფრები ან ყავისფრები იბადებიან. მხოლოდ გვერდები და გულ-მკერდი აქვთ **მოთეთრო**. პინგვინები ფრთებს ფარფლებად ხმარობენ. ისინი სიცოცხლის 2/3-ს წყალში ატარებენ. კარგად ცურავენ და **ყვინთავენ**. მათი ბუმბული წყალგაუმტარია, ფეხები კი **აპკიანი**, რაც ცურვაში ეხმარებათ. წყალში 80 წუთამდე შეუძლიათ გაძლონ. საიმპერატორო პინგვინი წყალში 530 მეტრზეც კი ჩადის. პინგვინები ხმელეთზეც და წყალშიც კარგად ხედავენ. ყურები კი ბუმბულით აქვთ დაფარული, რის გამოც შიგ წყალი არ ჩასდით. პინგვინები ბუმბულს კვერცხებზე ჯდომის ან ბარტყების გამოზრდის შემდეგ **იკვლიან**. ძველი ბუმბული **სცვივით** და თან ახალი ამოსდით. ამ პერიოდში ისინი წყალში არ ჩადიან და საკვების გარეშე რჩებიან. ამის ნაცვლად, **საზრდობენ** ქონის მარაგით, რომელიც ორგანიზმში **დაუგროვდათ**.
3. პინგვინები იკვებებიან თევზებით, **მოლუსკებით, კიბოსნაირებით...** საკვებს ისინი წყალშივე ყლაპავენ. პინგვინები დიდ **კოლონიებად** ცხოვრობენ. ისინი გუნდ-გუნდად დადიან. საკმაოდ სწრაფად და სასაცილოდ მოძრაობენ. ადიან **ციცაბო** ფერდობზე, მუცლით ჩამოსრიალდებიან და წყალში ისე ხტებიან. წყლიდან ამოსულები საკმაოდ შორ მანძილზე გადახტებიან ხოლმე
4. პინგვინები ერთ ან ორ კვერცხს დებენ. მათი კვერცხი თეთრი ან **მომწვანო** ფერისაა. თითქმის ყოველთვის პირველი კვერცხი მეორეზე დიდია. ბარტყი ჯერ მსხვილი კვერცხიდან იჩეკება. დედ-მამა პინგვინებიც უფროსსა და **ზორბა** ბარტყს უფრო კარგად უვლიან, უფრო ხშირად აჭმევენ. ამიტომ მეორე ბარტყი ხშირად იღუპება. ბარტყები მშობლებს მუცლის ქვედა ფენებში ეკრობიან და ასე თბებიან. დედალ-მამალი პინგვინები შვილებზე თანაბრად ზრუნავენ: როცა ერთ-ერთი მშობელი საკვების საშოვნელად მიდის, მეორე შვილებთან რჩება.

5. წამოზრდილ ბარტყებს პინგვინები „საბავშვო ბაღში“, სხვა პატარა პინგვინებთან ერთად უშვებენ. ერთი წლის შემდეგ კი ისინი ძლიერდებიან და გარემოსაც ეგუებიან.
6. პინგვინების სიცოცხლის ხანგრძლივობა 25 წელია.
7. პინგვინებს ხმელეთიდან საფრთხე იშვიათად ელით. შეიძლება ადამიანებისგან წამოყვანილი ძაღლი ან კატა იყოს მათი მტერი. უფრო ხშირად კი მათ თავს წყლიდან ესხმიან: ზღვის ლეოპარდები, ზღვის ლომები, ზღვის კატები, ზვიგენები. ამიტომაც პინგვინებს წყალში მარტო ჩასვლისა დალიან ეშინიათ, ჭგუფ-ჭგუფად მიდიან წყალთან, ვერცერთი ვერ ბედავს წყალში პირველი გადახტომას. დგანან ნაპირთან და ყოყმანობენ, მაგრამ, თუ რომელიმემ გაბედა და გადახტა, მაშინვე დანარჩენებიც გადაჰყვებიან. თავდაცვისათვის პინგვინები კარგად იყენებენ ნისკარტს და ფარფლებს.
ჰაერიდან პინგვინების მტერი მტაცებელი ფრინველი პომორნიკია, ასევე – თოლიაც, რომელიც ხშირად იტაცებს პინგვინების კვერცხებს.
8. ხშირი კონტაქტის შემდეგ პინგვინებმა ადამიანების შიში დაძლიეს. ახლა ძალიან იშვიათად უფრთხიან მათ.

V. გავააზრა ორიენტირებადი აქტივობები

8. რომელი ინფორმაცია არ არის ტექსტში? (აღნიშნეთ ✓)

ა. პინგვინების განათლება ბ. პინგვინების მოგზაურობა გ. მტრები დ. პინგვინები და ადამიანები ე. პინგვინები და დელფინები ვ. გარეგნობა	ზ. პინგვინების მეგობრობა თ. საცხოვრებელი ადგილი ი. რა შეუძლიათ პინგვინებს კ. პინგვინების სახეობები ღ. შთამომავლობა (შვილები) ყ. გადამფრენი პინგვინები

9. გამოიყენეთ მერვე დავალების პუნქტები და დაასათაურეთ აბზაცები

1	5
2	6
3	7
4	8

10. აღნიშნეთ, რომელი სახეობის პინგვინი არ არსებობს? (--)

1. საპატარძლო	5. საიმპერატორო
2. სამეფო	6. წითურთმიანი
3. სასეირნო	7. ოქროსქოჩრიანი
4. გალაპავოსის	8. პინგვინი ადელი

11. აღნიშნეთ რომელია სწორი წინადადება (+) და რომელი – არასწორი (-) ?

ინფორმაცია	+	-
1. პინგვინების მოშინაურება შესაძლებელია.		
2. არსებობს პინგვინის არაერთი სახეობა.		
3. პინგვინები ოცდახუთ წელს ცოცხლობენ.		
4. პინგვინებს შინაური ცხოველებიც მტრობენ.		
5. პინგვინებს აქვთ პერიოდი, როცა არ იკვებებიან.		
6. პინგვინები სხვა ფრინველებივით ფრენით გადაადგილდებიან.		
7. პინგვინის პირველი კვერცხი მეორეზე პატარაა.		
8. ყველაზე დიდი პინგვინის სიმაღლე 110-120 სანტიმეტრია.		
9. პინგვინისთვის თავდაცვის საშუალებაა ფარფლები და ფრთები.		
10. პინგვინები უფრო დიდ და ძლიერ ბავშვს უკეთ უვლიან.		

12. გაიხსენეთ ტექსტი და წინადადებაში ჩასვით საჭირო სიტყვა:

1. პინგვინები ცხოვრობენ მხოლოდ (სიცხეში/სიცივეში).
2. ბარტყები მშობლებს მუცლის ქვედა ფენებში (გაურბიან/ეკრობიან).
3. ჰაერიდან პინგვინების მტაცებელი ფრინველია (ზვიგენი/დელფინი/თოლია).
4. პინგვინები სასაცილოდ (დაბაჯბაჯებენ/დასეირნობენ/დახტიან).
5. ყველაზე დიდი საიმპერატორო პინგვინი (სიმაღლით, წონით) 46 კგ-ია.
6. საიმპერატორო პინგვინი წყალში 530 მეტრზეც კი (დადის/ჩადის).
7. პინგვინებს წყალში მარტო ჩასვლისა ძალიან (ესიამოვნებათ/ეშინიათ).
8. დედალ-მამალი პინგვინები შვილებზე თანაბრად (ზრუნავენ/ცურავენ).

13. შემოხაზეთ სწორი პასუხი:

ზორბა არის

- ა. ძლიერი
- ბ. დიდი
- გ. ყოჩალი
- დ. ჭკვიანი

14. შემოთავაზებული სიტყვები ჩასვით შესაბამის წინადადებაში:

ჩადის/ჩასდის

- ა. პინგვინი, თუ მარტოა, წყალში არ
- ბ. ყურებში პინგვინს წყალი არ

VI. გრაფიკულ საკითხავაზე ორიენტირებული აქტივობები

15. სწორად გამოიყენეთ -ში და -ზე თანდებულები:

მაგ: პინგვინები ცხოვრობენ ანტარქტიდაზე, ახალ ზელანდიაში

- ა. ისინი სიცოცხლის დიდ ნაწილს ატარებენ წყალ..... .
- ბ. ნამოზრდილ შვილებს საბავშვო ბაღ..... უშვებენ.
- გ. გადაშენებულ ფრინველთა ნამარხებ..... უნახავთ გოლიათი პინგვინებიც.
- დ. ბევრ პინგვინს თავ..... ყვითელი ფერი აქვს.
- ე. გალაპაგოსის კუნძულებ..... პინგვინების უდიდესი სახეობები ბინადრობენ.
- ვ. პატარა პინგვინები მშობელს ეკრობიან მუცელ..... .
- ზ. საკვებს პინგვინები წყალ..... ყლაპავენ.
- თ. წყალ..... მყვინთავები ძალიან ღრმად ჩადიან.
- ი. ძალიან ბევრი ფრინველი იყრის თავს მინდორ..... .
- კ. კან..... ფრინველებს ხშირი ბუმბული აქვთ.

16. დააკვირდით ცხრილს:

ზოგჯერ საგნის ნიშან-თვისება გვინდა წარმოვადგინოთ სხვადასხვა ხარისხით, (ცოტა თეთრი, ან ძალიან თეთრი) ცოტა თეთრი, ე.ი. დადებითთან შედარებით ნაკლები ოდენობით. ამ დროს გამოიყენება მო – ო თავსართ-ბოლოსართი

დადებითი	ნაკლები ოდენობით
თეთრი	მო-თეთრი -ო
მწვანე	მო- მწვანე - ო

შენიშვნა: ზოგჯერ -ელ და -ილ დაბოლოებიან სახელებს ეს დაბოლოებები ეკარგებათ: *გრძელი- მოგრძელ-ო*

ა. ამოიწერეთ ტექსტიდან ის სიტყვები, რომლებიც საგნის ნიშან-თვისებას ნაკლები ოდენობით წარმოადგენენ:

.....

ბ. ამოწერილი სახელები შეცვალეთ ისე, რომ მიიღოთ დადებითი ნიშან-თვისება:

.....

17. შემოთავაზებულია დადებითი ნიშან-თვისების გამომხატველი სიტყვები, აწარმოეთ მათგან ახალი სიტყვები (ნაკლები ოდენობის გამომხატველი):

მაგ: *ნაცრისფერი – მო - ნაცრისფე რ-ო, მწარე – მო- მწარ-ო*

1. ტკბილი
2. მჟავე
3. დიდი
4. მაღალი
5. სულელი
6. ლურჯი
7. ვარდისფერი
8. მრგვალი

დაიმახსოვრეთ, **ტკბილი** განსხვავებულად აწარმოებს ფორმებს

ტკბილი – მო-ტკბილ-ო = მოტკბო

18. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ ზმნებს, (სავარჯიშო 3) გაასწორეთ ხაზგასმულ სიტყვებში დაშვებული შეცდომები და წინადადებები ისე გადაწერეთ:

1. პინგვინებმა გამოირჩევიან გონიერებით.

2. მოკლე ფეხების გამო პინგვინებს სასაცილოდ დაბაჯბაჯებენ.

- 3. წელიწადში ერთხელ ეს ფრინველებს ბუმბული იცვლიან.
.....
- 4. პინგვინები ქონის მარაგი ორგანიზმში დაუგროვდათ.
.....
- 5. ამ სახეობები ბევრი წინააღმდეგობა დაძლიეს.
.....
- 6. ფრინველები თავის დაუძინებელ მტრები უფრთხიან.
.....

19. ნიმუშის მიხედვით აწარმოეთ ახალი სიტყვები:

ნიმუში: აქვს აპკ-ი და არის აპკ-იან-ი
აცვია კაბა და არის კაბ-იან-ი

- 1. (ბუმბული) სხეული წყლისგან იცავს.
- 2. (მზე) დღეები აქ ცოტაა.
- 3. პინგვინები, როგორც ფრინველები, (ნისკარტი) არიან.
- 4. ანტარქტიდის ფრინველები (ყინული) წყალს არ უფრთხიან.
- 5. ყველგან (თოვლი) მინდვრებია.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

20. უპასუხეთ შეკითხვებს:

- ა. რატომ ზრუნავენ პინგვინები უფრო მეტად ზორბა ბარტყებზე?
.....
- ბ. პინგვინი ფრინველია, მაგრამ ვერ დაფრინავს, რატომ?
.....
- გ. შენი აზრით, პინგვინები წყალში მართო რომ ვერ შედიან, სიფრთხილეა თუ შიში?
.....
- დ. როგორი მშობლები არიან პინგვინები?
.....

21. გაიხსენეთ ტექსტი და ისაუბრეთ პინგვინზე სქემის მიხედვით:

პინგვინი ის ბინადრობს
 ცნობილია პინგვინები.

პინგვინები არიან
 ისინი დებენ , საიდანაც იჩეკებიან

პინგვინებს შეუძლიათ , მათ ეშინიათ ,
 , ადამიანებს

**22. გაიხსენეთ ტექსტი და გამოთქვით თქვენი მოსაზრება დებულებაზე –
 პინგვინები გონიერი არსებები არიან – (გამოიყენეთ ტექსტის ჩარჩო):**

მე ვფიქრობ, რომ , რადგან ,
 , რაც დასტურდება ფაქტით
 გარდა ამისა,
 ეს კარგად ჩანს

VII. წერიტი ლავადების აქტივობები

23. შეავსე დიალოგი ტექსტის ინფორმაციის გამოყენებით:

- გამარჯობა, შენი დახმარება მჭირდება, მასწავლებელმა პინგვინებზე ინფორმაციის დაწერა დამავალა, მე კი ინტერნეტი არ მაქვს.
- სიამოვნებით დაგეხმარები. რა გაინტერესებს?
- სად ბინადრობენ პინგვინები?
-
- ყველა პინგვინი ერთნაირია?
- არა,
- მათგან რომელია ყველაზე დიდი?
-
- გარეგნულად როგორ გამოიყურებიან? იქნებ დავხატო კიდეც.

–
.....
.....

– რითი იკვებებიან პინგვინები?

–

– რა საინტერესო ცხოველები არიან!

–

– როგორც გავიგე, უწყინარები არიან, ალბათ მტრებიც არ ჰყავთ.

–

.....

.....

.....

– დიდი მადლობა, ვფიქრობ, კარგი ტექსტი გამომივა, სურათსაც დავხატავ!

A2 / A2+ მხატვრული ტექსტი

ტექსტი შარგულა ღამათაბითი საკითხავი ლიტერატურულან (ქართული ენა, 9A-6 ლონე)

მეთოლური ღამუშაჲაის ავტორი: ნინო ბუთურიშვილი

სარკვე

I. აქტივობები თემის განხილვისთვის

1. დააკვირდით სურათებს და შეასრულეთ დავალებები:

ა. მიუწერეთ სიტყვას ზემოთ მოცემული ფოტოების შესაბამისი ნომერი:

ა. აქლემი

ბ. სპილო

- ბ. სარკე
- ე. ჟირაფი
- ი. მარტორქა
- კ. სირაქლემა

ბ. თქვენი აზრით, რის შესახებ იქნება ტექსტი?

.....

.....

.....

ბ. თქვენი აზრით, ვინ იქნებიან ტექსტის პერსონაჟები?

.....

.....

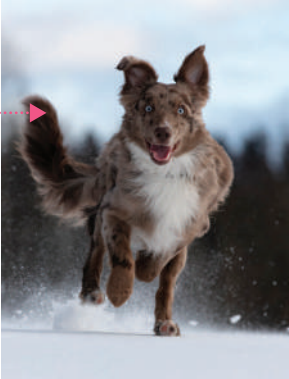
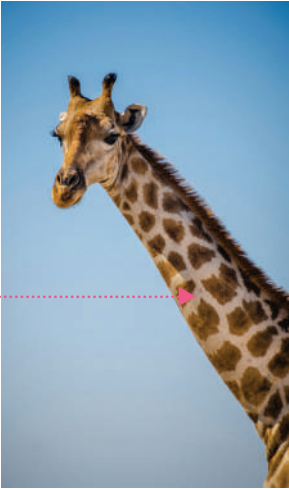
.....

2. დაფიქრდით ტექსტის სათაურზე „სარკე“ – თქვენი აზრით, რა კავშირი შეიძლება იყოს პერსონაჟებსა და სარკეს შორის? რისთვის გამოიყენებენ? შემოხაზეთ თქვენი ვარიანტი.

- ა) სარკეს და ცხოველებს კავშირი არ აქვთ. ცხოველები არ იყენებენ სარკეს.
- ბ) ცხოველები იყენებენ სარკეს ადამიანებისვით.
- გ) არ ვიცი.

II. ღაჟსიკაზა, ჟრაზაზა, კონსტრუქციასა და ზონაზა ღაკვირვაა

3. წაიკითხეთ და დაიმახსოვრეთ:

სიტყვაბი	ჟრაზაბი
<p>კუზბი</p> 	<p>ყველას დასცინოდა –</p>
<p>ხორთუმი</p> 	
<p>კუდი</p> 	<p>სარკე სახესთან მიუტანა – სარკე მის სახესთან ახლოს მიიტანა სარკეში ჩაიხედა – სარკეში თავისი თავი დაინახა საძებნელად წავიდნენ – წავიდნენ, რათა ეპოვათ</p>
<p>კისერი</p> 	<p>გრძელი ფეხები სწრაფად სიარულში ეხმარებოდა – გრძელი ფეხებით უფრო ჩქარა დადიოდა მიხვდნენ, რომ ბრიყვი იყო – გაიგეს, გაიაზრეს, რომ სულელი / უჭკუო იყო</p>

სიტყვა

ფრაზა

გაბრაზებული (როგორი?)
გაბრაზება (რა?) – უარყოფითი,
ნეგატიური ემოციის გამოხატვა.

გაბრაზებული
(როგორი?)
გაბრაზება (რა?)

სარკე – (რა?)
მინის ნივთი,
სადაც
ადამიანი,
თავის თავს
დაინახავს

დაცინვა (რა?) – სხვა ადამიანის
გარეგნობაზე ან ქცევაზე
გამოხატული ირონია.

ლამაზი (როგორი?) – მშვენიერი,
კოხტა.

გრძელკისერა (როგორი?) – აქვს
გრძელი კისერი.

მახინჯი (როგორი?) – ულამაზო

ბრიყვი (როგორი?) – უჭკუო

ზმნაი	კონსტრუქციაი
აბრაზებდა (გაბრაზება) – მართორქა აქლემს (ის მას)	მართორქა, რომელიც ყველას დასცინოდა
ეუბნებოდა (თქმა – ეუბნება) – აქლემი მართორქას (ის, მას, მას)	მართორქას, რომელიც ახლა სირაქლემას დასცინოდა
დასცინოდა (დაცინვა – დასცინის) – მართორქა სპილოს (ის მას) სირაქლემას, ჟირაფს (ის მას)	სპილოს, რომელსაც გრძელი ხორთუმი ჰქონდა
პასუხობდა – ჟირაფი მართორქას (ის მას)	სირაქლემა, რომელსაც გრძელი ფეხები სწრაფად სიარულში ეხმარებოდა
უყურებდა (ყურება – უყურებს ის მას) მართორქა თავის თავს (ის მას)	
იცინოდა (სიცილი – იცინის) – მართორქა (ის)	
მიხვდნენ (მიხვედრა – მიხვდა ის მას) – სპილო, ჟირაფი, სირაქლემა, აქლემი (ისინი)	
იპოვეს (პოვნა – პოულობს ის მას) – აქლემმა, სპილომ და ჟირაფმა (მათ, ისე) სარკე	
უთხრა (თქმა – ეუბნება ის მას მას) – აქლემმა მართორქას (მან მას ის)	
მიუტანა (მიტანა – მიაქვს მას ის) სპილომ მართორქას სარკე სახესთან (მან მას ის)	

II. ღვადაბები ღაქსიკაზე, ფრაზაბსა და კონსტრუქციაზე

5. დააკავშირეთ სიტყვა შესაბამის ფოტოსთან:

სარკე

რქა

კუდი

კუზი

ხორთუმი

ფრთა

1.

2.

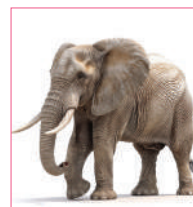
3.

4.

5.

6.

6. ა. დააკავშირეთ სიტყვა ფრაზასთან:

- ა.** მარტორქა აქვს გრძელი ფეხები. ფრთებიც აქვს, მაგრამ ვერ დაფრინავს.
- ბ.** აქლემი ცხვირის ნაცვლად აქვს გრძელი ხორთუმი.
- გ.** ჟირაფი აქვს ერთი დიდი რქა.
- დ.** სპილო აქვს გრძელი კისერი.
- ე.** სირაქლემა აქვს ერთი ან ორი კუზი.

ბ. ზემოთმოცემული სიტყვებისა და ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

წიმუში: მარტორქას აქვს ერთი დიდი რქა.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. შეარჩიეთ სიტყვა და ჩასვით წინადადებაში:

ბრიყვი, გაბრაზებული, მახინჯი, ლამაზი.

- 1.** ძალიან ულამაზო რამ, მასზე ამბობენ რომ ის არის
- 2.** თეთრი კნუტი ყველას მოსწონდა, ის ძალიან იყო.
- 3.** ზრდილობიანი ადამიანი ღირსეულად იქცევა, და სულელი კი ყველას დაცინის.
- 4.** ავტობუსმა დააგვიანა, ამიტომ მე ძალიან ვარ.

8. ჩასვით წინადადებაში შესაბამისი ზმნა:

- 1.** ანა დავალებას არ ასრულებდა და მასწავლებელს (ამბობდა, ბრაზობდა, აბრაზებდა).
- 2.** ის უზრდელი იყო და ყველას (მიდიოდა, იცინოდა, დასცინოდა).
- 3.** ბაბუა თურალის ბავშვობას იხსენებდა და ბევრს (აბრაზებდა, იცინოდა, ეუბნებოდა).
- 4.** ანა დედას ყოველთვის (ეუბნებოდა, იცინოდა, აბრაზებდა), სად მიდიოდა.

5. ანარი მასწავლებელს შეკითხვებზე კარგად (დასცინოდა, პასუხობდა, ეუბნებოდა).
6. გოგონა სარკვეში თავის თავს (აბრაზებდა, უყურებდა, ამბობდა).
7. ბიჭები (გააბრაზეს, მიხვდნენ, მიუტანეს), რომ დავითი კარგი მეგობარი იყო.
8. ლელამ და კახამ ქუჩაში საფულე (იპოვეს, უპასუხეს, უთხრეს).
9. ანამ დეიდას (უყურა, უთხრა, მიუტანა) სიმართლე.
10. მამამ კახას ბურთი (გააბრაზა, მიუტანა, უთხრა).

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

9. წაკითხეთ ტექსტი და შეასრულეთ დავალებები:

სარკვე
იგავ-არაკი

იყო ერთი მარტორქა, რომელიც ყველას დასცინოდა.

- კუზიანო! კუზიანო! – აბრაზებდა აქლემს.
- ეს მე ვარ კუზიანი? – გაბრაზებული ეუბნებოდა აქლემი, – სამი კუზიც რომ მქონდეს, მაინც შენზე ლამაზი ვიქნები!
- ხორთუმიანო სპილო, სად ცხვირი გაქვს და სად – კუდი? – დასცინოდა მარტორქა სპილოს, რომელსაც გრძელი ხორთუმი ჰქონდა.
- გრძელკისერა ჟირაფო!
- შენ თვითონ ხომ ძალიან ლამაზი ხარ, არა?! – პასუხობდა ჟირაფი.

ერთხელაც აქლემმა, სპილომ და ჟირაფმა სარკვე იპოვეს და წავიდნენ სანახავად მარტორქისა, რომელიც ახლა სირაქლემას დასცინოდა:

- გრძელფეხება სირაქლემა!
- მერე რა, რომ გრძელი ფეხები მაქვს?! – პასუხობდა სირაქლემა, რომელსაც გრძელი ფეხები სწრაფად სიარულში ეხმარებოდა.
- მომისმინე, მეგობარო! – უთხრა აქლემმა მარტორქას, – მართლა ასეთი ლამაზი გგონია შენი თავი?

11. ა. მონიშნეთ სწორი წინადადება (+) და არასწორი წინადადება (-):

1.	სირაქლემა ყველას დასცინოდა.	-
2.	- კუზიანო! - აბრაზებდა მარტორქა აქლემს.	
3.	მარტორქა სპილოს გრძელკისერას ეძახდა.	
4.	- შენ თვითონ ხომ ძალიან ლამაზი ხარ, არა?! - პასუხობდა ჟირაფი მარტორქას.	
5.	- გრძელფეხება სირაქლემა! - დასცინოდა მარტორქა სირაქლემას.	
6.	მარტორქამ თავისი თავი რომ დაინახა სარკვეში, გაუხარდა.	
7.	მარტორქა ვერ მიხვდა, რომ სარკვეში თავის თავს ხედავდა.	
8.	მარტორქა ძალიან ჭკვიანი და გონიერი იყო.	

ბ. გაასწორეთ არასწორი წინადადებები:

.....

.....

.....

.....

12. როგორები არიან ცხოველები ტექსტის მიხედვით? დააკავშირეთ:

აქლემი	ხორთუმიანი
სპილო	კუზიანი
ჟირაფი	გრძელფეხება
სირაქლემა	გრძელკისერა

13. დაუბრუნდი ტექსტს და უპასუხე შეკითხვებს:

1. ვინ დასცინოდა ყველას?
2. რა უპასუხა დაცინვაზე მარტორქას აქლემმა?
3. რა იპოვეს აქლემმა სპილომ და ჟირაფმა?
4. ვის დაცინოდა მარტორქა, როდესაც მას ცხოველები ეძებდნენ?
5. მარტორქას თავისი თავი როგორი ჰგონია?
6. ბრაზდებოდნენ თუ არა ცხოველები, როდესაც მათ მარტორქა დასცინოდა?
.....

7. რა ქნა მარტორქამ, როცა სარკეში ჩაიხედა?
 8. რას მიხვდნენ ცხოველები, როგორი ყოფილა მარტორქა?
 9. როდესაც ცხოველები მიხვდნენ, რომ მარტორქა ბრიყვი იყო, მასზე ისევ ბრაზობდნენ?
 10. დაფიქრდით და უპასუხეთ, როგორ ადამიანს ჰგავს მარტორქა?
-
-
-

VI. გრამატიკულ საკითხებზე ორიენტირებული ღვაწლვაები

14. ჩასვით სიტყვა სწორი ფორმით:

1. ყველას დასცინოდა (მარტორქა, მარტორქამ, მარტორქას).
2. აბრაზებდა აქლემს (მარტორქა, მარტორქამ, მარტორქას).
3. ეუბნებოდა მარტორქას (აქლემი, აქლემმა, აქლემს).
4. პასუხობდა მარტორქას (ჟირაფი, ჟირაფმა, ჟირაფს).
5. უთხრა მარტორქას (აქლემი, აქლემმა, აქლემს).
6. უპასუხა აქლემს (მარტორქა, მარტორქამ, მარტორქას).
7. უთხრა მარტორქას (სპილო, სპილომ, სპილოს).
8. სარკეში ჩაიხედა (მარტორქა, მარტორქამ, მარტორქას).
9. სიცილი დაიწყო (მარტორქა, მარტორქამ, მარტორქას).
10. სარკე იპოვეს (სპილო და ჟირაფი; სპილომ და ჟირაფმა; სპილოს და ჟირაფს).

15. ჩასვით ზმნა სწორი ფორმით:

1. იყო ერთი მარტორქა, რომელიც ყველას (დასცინოდა , დასცინა).
2. მარტორქა სირაქლემას (აბრაზებდა, გააბრაზა).
3. აქლემი მარტორქას (ეუბნებოდა, უთხრა).
4. ჟირაფი მარტორქას (პასუხობდა, უპასუხა).
5. სპილომ მარტორქას სარკე სახესთან (მიუტანა, მიუტანს).
6. მარტორქა სარკეში თავის თავს (უყურებდა, უყურა).
7. სპილო, აქლემი და ჟირაფი (მიხვდნენ, ხვდებოდნენ).
8. მარტორქამ სიცილი (ინწყებდა, დაიწყო).
9. სპილომ, აქლემმა და ჟირაფმა სარკე (იპოვეს, იპოვნიან).
10. მარტორქაზე აღარავინ (ბრაზობდა, გაბრაზდა).

16. შეავსეთ ცხრილი ნიმუშის მიხედვით:

რა?	როგორი? + იანი; + ა
კუზი	კუზიანი
ხორთუმი	
რქა	
კისერი	გრძელკისერა
ცხვირი	
ფეხები	

17. დააკავშირეთ:

აქლემმა	დაინყო
მარტორქა	ეუბნებოდა
აქლემი	წავიდნენ
ჟირაფი	იპოვეს
აქლემი, სპილო და ჟირაფი	დასცინოდა
აქლემმა, სპილომ და ჟირაფმა	პასუხობდა
მარტორქამ	უთხრა

18. დააკავშირეთ და აღადგინეთ წინადადებები:

იყო ერთი მარტორქა,	რომელსაც გრძელი ხორთუმი ჰქონდა.
ცხოველები წავიდნენ საძებნელად მარტორქისა,	რომელსაც გრძელი ფეხები სწრაფად სიარულში ეხმარებოდა.
მარტორქა დასცინოდა სპილოს,	რომელიც ყველას დასცინოდა.
მარტორქას პასუხობდა სირაქლემმა,	რომელიც ახლა სირაქლემას დასცინოდა.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები**19. ისაუბრეთ, რას გვასწავლის ეს იგავ-არაკი?**

გამოიყენეთ სიტყვები და ფრაზები:

ზოგიერთი ადამიანი უმიზეზოდ დასცინის

არ უნდა გავბრაზდეთ ბრიყვი, სულელი
მარტორქა ჰგავს ისეთ ადამიანს, რომელიც
ბრიყვ და სულელ ადამიანზე არ უნდა

VII. წერიტი ღაჱაღაის აჱიჱოაჱი

20. შეავსეთ ცხრილი ტექსტის მიხედვით

21. დაწერეთ თქვენი აზრი იგავ-არაკის პერონაჱების შესახებ, გამოიყენეთ ფრაზები:

იგავ-არაკი ძალიან საინტერესო იყო, რადგან
მთავარი პერსონაჱი, მარტორქა, არ იქცეოდა სწორად, რადგან
ბრიყვზე და სულელზე არ უნდა გავბრაზდეთ, რადგან
მე თუ ასეთი მეგობარი მეყოლება, ან ასე მომექცევა ვინმე

.....
.....
.....
.....

A2+ არამხატვრული/საინფორმაციო ტექსტი

ტექსტი უარჩუნია „კითხვის კიბის“ მასალაში: <http://reading.ge/http://www.reading.ge/ka/books-by-level/levels/level-13>

ავთომური დამუშავების ავტორი: **ლალი ასლამაზაშვილი-დალაქიშვილი**

ჭიანჭველები

I. აქტივობა თემის გახსნისთვის

დააკვირდით სურათებს და შეასრულეთ დავალებები:

1. დაასრულეთ ფრაზა – ჭიანჭველა არის

- ა. ფრინველი
- ბ. ცხოველი
- გ. მწერი
- დ. მცენარე

2. დააკვირდით სურათებს, რის შესახებ იქნება ტექსტი? (შემოხაზეთ პასუხი)

- ა. ჭიანჭველების ხასიათის შესახებ.
- ბ. ჭიანჭველების ცხოვრების წესის შესახებ.
- გ. ჭიანჭველების გარეგნობის შესახებ.

3. დააკავშირეთ წარწერა სურათთან:

- ა. მეომარი ჭიანჭველები N.....
- ბ. საკვების მიტანა ოჯახისთვის N.....
- გ. ყველაზე ღონიერი არსება N.....
- დ. ცოცხალი ხიდი N.....
- ე. მინისქვეშა ბუდეები N.....

II. ლექსიკაზე, ფრაზაზე, კონსტრუქციებსა და ზანაზე ლაქვირება

4. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებს და განმარტებებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვა	ზანა
რაფა – ფანჯრის ძირში მიმაგრებული გრძელი ფიცარი, სადაც რამეს დებენ	ფუსფუსი/აქეთ – იქით ტრიალი, საქმიანობა – ფუსფუსებს ის (ჭიანჭველა)
მონა – უუფლებო ადამიანი	მოთავსება / ნივთის რამეში ჩადება / ათავსებს ის მას
ნამცეცები – პურის ან სხვა საჭმლის ძალიან პატარა ნაწილები	მოვლა / პატრონობა , ყურადღების მიქცევა – უვლის ის მას
თესლები – მცენარის ნაყოფის წვრილი გული, საიდანაც ახალი მცენარე ამოდის	გამომზეურება – (<მზე) მზეზე გამოტანა ამზეურებს ის მას
ნესტი – სისველე	გაკრიალება – გასუფთავება, აკრიალებს ის მას
დანესტიანება – დასველება	მუშაობა – ამუშავებს ის მას (სხვას) მუშაობს ის (თვითონ)
კიდე – რაიმეს (მაგ. მაგიდის...) ნაპირი	გადატარება – რაიმეზე ზევიდან გადაყვანა გადაატარებს ის მას
არმია – სახელმწიფოს შეიარაღებული ჯარები ერთად	განაწილება – გაყოფა, ყველასთვის თავისი წილის მიცემა, ანაწილებს ის მას
სუნი – რასაც ცხვირით ვგრძნობთ	დანესტიანება – დასველება, ნესტიანდება (<ნესტი) ის
საფრთხე – ხიფათი, საშიშროება	მომარაგება – შენახვა, შეგროვება – იმარაგებს (მარაგი) ის მას
გამზეურება – მზეზე გამოტანა / გაფენა ჰაერმა რომ გაუაროს.	ნახვა – თვალთ დანახვა ნახულობს ის მას (თურმე). ნახა მან ის
სანოვაგე – სხვადასხვანაირი საჭმელი ერთად	მოკვლა – ვინმესთვის ან რამესთვის სიცოცხლის წართმევა. კლავს ის მას
სინოპტიკოსი – სპეციალისტი, რომელიც ამინდის პროგნოზს გამოიცნობს	დაფიქრება – ფიქრის დაწყება. ფიქრობს ის დაფიქრებულხარ (<ფიქრი) შენ (კაცი)
ძიძა – ბავშვის მომვლელი	
გასაჭირი – მძიმე, ძნელი მდგომარეობა	
უფსკრული – ხევი, ღრმა ხრამი,	
ბილიკი – ვინრო გზა მთაზე, ტყეში...	

სიტყვა	ჯგუფი
<p>როგორ?</p> <p>უსაფრთხო – საშიში არ არის</p> <p>პანანინა – ძალიან პატარა</p> <p>აპრეხილი – ზემოთ აწეული, აშვერილი</p> <p>გამოჩეკილი – რაც გამოჩეკეს, გამოიჩეკა კვერცხიდან</p> <p>დაულალავი – ის, ვინც არ იღლება</p> <p>შრომისმოყვარე – ის, ვისაც შრომა უყვარს</p> <p>სასტიკი – მკაცრი/შეუბრალებელი</p> <p>კარგი – უკეთესი – (ყველაზე კარგი)</p>	<p>გადაჭრა – გაჭრა, ქრის ის მას გადაგიჭრია შენ ის. შენ (კაცს) ის (თოკი)</p> <p>წვალება – გაჭირვებით რამის კეთება, წვალობს ის. გინწვალებია შენ ის</p> <p>შემჩნევა – დანახვა, ამჩნევს ის მას შეგიმჩნევია შენ ის</p> <p>გამოჩეკვა – კვერცხიდან გამოსვლა, ჩეკავს ის მას გამოიჩეკოს (უნდა) მან ის</p> <p>მოტანა – წამოღება, მოაქვს მას ის, მოიტანა მან ის</p> <p>პოვნა – დაკარგულის ან უცნობის ნახვა/აღმოჩენა, პოულობს ის მას</p> <p>მოკიდება – ზურგზე მოგდება, იკიდებს ის მას</p> <p>მოვლა – 1. ვინმეზე ზრუნვა, 2. (აქ) ბევრი ადგილის ნახვა, მოივლის ხოლმე ის მას</p>
<p>როგორ?</p> <p>სასტიკად – ძალიან მკაცრად</p> <p>დედოფალივით – ისე, როგორც დედოფალი</p> <p>შემთხვევით – წინასწარ დაგეგმილი არ იყო</p> <p>გულმოდგინედ – ბეჯითად, მუყაითად, დაუზარებლად</p> <p>ერთგულად – ვინც არ ღალატობს სხვას, სულ სიყვარულით პასუხობს.</p> <p>შეთანხმებულად – ერთსულოვნად-ერთნაირად, ერთი აზრით.</p> <p>უშიშრად – შიშის გარეშე</p>	

ფრაზები	კონსტრუქციები
<p>ერთსულოვნად ასრულებენ – ერთი აზრით აკეთებენ</p>	<p>ყველაზე დიდი / პატარა</p>
<p>ლაპარაკს ახერხებენ – შეუძლიათ ლაპარაკი</p>	<p>იმარაგებს / ინახავენ თვის (ზამთრისთვის)</p>

ფრაზები	კონსტრუქცია
სუნს გამოყოფს – სუნი გარეთ ვრცელდება	გინახავს მაგიდაზე
გრძნობენ სუნს – ცხვირით სუნს გრძნობს	გინახავს ხის ძირას
ერთმანეთს უკავშირდება – ერთმანეთთან კავშირი აქვთ	გინახავს ... საშაქრესთან
მინისქვეშა ბილიკებით – ბილიკები, რომლებიც, მინის ქვეშ არის	მოგიკლავს ... ხელით
საგულდაგულოდ აკრიალებენ სახლს – სახლს ალაგებენ კარგად	მიდის ... სწრაფად
ხელცარიელი არ ბრუნდებიან – როცა ბრუნდებიან, რაღაც მოაქვთ	ცხოვრობენ ... ბუდეში
არც კი დაფიქრებულხარ – არ გიფიქრია ამაზე	ცხოვრობს ... დედოფალივით
მეგობრის გადარჩენას შეუწიროს – მეგობრისთვის მოკვდეს. დედოფალივით ცხოვრობს – ცხოვრობს, როგორც დედოფალი/ კარგად ცხოვრობს გულმოდგინედ უვლიან – მთელი გულით ზრუნავენ გამოფენენ/გაამზებენ სანოვაგეს – გარეთ, მზეზე გამოაქვთ საჭმელი სახელად ჰქვია – მისი სახელი არის ბეჯითად ასრულებენ – მთელი გულით მუშაობენ	აქცევენ / ასრულებენ ... კარგად სახელად ჰქვია იცინა ზუსტად უვლიან ... ს იმარაგებს ... თვის

III. ღვადაღვაბი ღაქსიკაზა, ჴრაზაბსა ღა კონსტრუქციზაზა

5. დააკვირდით წინადაღებებს და დააკავშირეთ განმარტებები სურათებთან:

ტვირთი –
ჭიანჭველებს
ზურგიტ ტვირთი
გადააქვთ

მეომარი – მეომარი
ჭიანჭველები უცხო
ჭიანჭველებს
ებრძვიან

ქილა –
ქილაში მურაბას
ინახავენ

ბუღე –
ჭიანჭველები
ბუღეში
ცხოვრობენ

6. დააკავშირეთ სიტყვა განმარტებასთან:

სიტყვა	განმარტება
1. თესლები	ა. რასაც ცხვირით ვგრძნობთ.
2. გამზურება	ბ. მზეზე გამოტანა, რათა ჰაერმა გაუაროს.
3. მონა	გ. სისველე.
4. სუნი	დ. სპეციალისტი, რომელიც ამინდის პროგნოზს აკეთებს.
5. უფსკრული	ე. მცენარის ნაყოფის წვრილი გული, საიდანაც ახალი მცენარე ამოდის.
6. სინოპტიკოსი	ვ. რაიმე ბრტყელი საგნის ნაპირი.
7. სანოვაგე	ზ. ხევი, ღრმა ხრამი.
8. კიდე	თ. ბავშვის მომვლელი.
9. ნესტი	ი. სხვადასხვანაირი საჭმელი ერთად.
10. ძიძა	კ. ადამიანი, რომელსაც არაფრის უფლება არა აქვს.

7. მოცემული სიტყვები ჩასვით წინადადებაში სათანადო ადგილას:

**მონა ძიძა ნესტის ხეჯია სინოპტიკოსი კიდე
მარაგი სუნი გამომზეურება თესლები**

1. მთელ სახლში კედლები გაშავებულიაგან.
2. სამსახურში აუცილებლად უნდა გავიდე, ვფიქრობ ბავშვისთვის დამჭირდება.
3. მაგიდისს თავი დაარტყა და ცუდად გახდა.
4. ოთახში გაზის ძლიერი ტრიალებდა.
5. ხვალ კარგ ამინდს გვპირდება
6. თითქმის მთელი თვის საკმარისი შევიძინე.
7. მინდა ჩემი პატარა ბოსტანი მქონდეს, ამიტომ სხვადასხვა მწვანეხის შევიძინე.
8. სოფლის ახლოს ღრმა , სწორედ იქ ჩავარდა დაჭრილი ირემი.
9. შენი ხომ არ ვარ, ასე ცუდად რომ მექცევი?
10. ლოგინის მინდოდა, მაგრამ წვიმა წამოვიდა და გადავიფიქრე.

IV. ბაქსის კითხვის პროცესი

8. წაიკითხეთ ტექსტი და მიუსადაგეთ აბზაცს სათაური:

ჭიანჭველები

1. ის, რაზეც ახლა უნდა ვიამბოთ, მსოფლიოში ყველაზე პატარა, მაგრამ ყველაზე ღონიერი არსებებია. მას თავისუფლად შეუძლია, თავისზე 25-ჯერ დიდი ტვირთი **ზურგზე** მოიკიდოს და წაიღოს. ის ძალიან შრომისმოყვარეცაა: მხოლოდ სამ-ოთხ საათს სძინავს, დანარჩენ დროს კი გაუჩერებლად ფუსფუსებს: იშენებს სახლს, უვლის შვილებს, იმარაგებს **ზამთრისთვის** საკვებს, მიდის საბრძოლველად. ზოგმა მათგანმა ფრენაც იცის, ზოგმა კი – ცურვაც...
2. შენ ის ბევრჯერ გინახავს სამზარეულოს მაგიდაზე, საშაქრესთან, მურაბისა და თაფლის ქილასთან, ფანჯრის რაფაზე, ხის ძირას, ფერად ყვავილებზე, შენს მაისურზე. არა მარტო გინახავს, ბევრჯერ ისე მოგიკლავს, ხელის ერთი მოსმით, რომ არც კი დაფიქრებულხარ, ბევრჯერ კი ასანთის ღერით ან ჩაის კოვზით გადაგიჭრია მისთვის სახლისკენ მიმავალი გზა და გინვალებია.
3. მართალია, ბევრჯერ გინახავს, მაგრამ შეიძლება, ერთხელაც არ შეგიმჩნევია, რომ მას პატარა და მრგვალი თავი, კოხტად აპრეხილი უღვაშები და ექვსი დაულალავი ფეხი აქვს. ის ყველაზე უწყინარი მწერი და სახელად ჭიანჭველა ჰქვია.

4. წიანჭველები ცხოვრობენ მიწის სიღრმეში აშენებულ ბუდეებში, რომლებიც ერთმანეთს მიწისქვეშა ბილიკებით უკავშირდება. თითოეულ ბუდეში პატარა „ოთახები“, სადაც წიანჭველები იძინებენ, ინახავენ საკვებს, ათავსებენ და უვლიან კვერცხებს, საიდანაც პანანინა წიანჭველები უნდა გამოიჩეკონ. მათ ოჯახში საოცარი წესრიგი აქვთ: ინანილებენ საქმეს და ბეჭითად ასრულებენ. ზოგი მათგანი მუშაა, ზოგიც – მეომარი, მონადირე, მონა... თითოეულ ბუდეში არის მთავარი დედა წიანჭველა, რომელსაც ადამიანები „დედოფალს“ ეძახიან. ის მართლაც დედოფალივით ცხოვრობს: მუდამ ბუდეშია და არასდროს გადის სამუშაოდ. მას გულმოდგინედ უვლიან ოჯახის დანარჩენი წევრები. საკვები მუშა წიანჭველებს მოაქვთ. ისინი მთასა და ბარს მოივლიან ხოლმე, რომ იპოვონ და შინ მიიტანონ პურისა თუ შაქრის ნამცეცები, მცენარეების თესვები, ბუდის ასაშენებელი მასალა... შინ მიტანილ მარცვლებსა და ნამცეცებს სპეციალურ ოთახებში ინახავენ ზამთრისთვის. თუ შემთხვევით ეს მარაგი დაწესტიანდება, მუშა წიანჭველები არ დაიზარებენ და მზიან ამინდში გარეთ გამოფენენ მთელ სანოვავეს, გაშლიან, კარგად გაამზებენ, გამოაშრობენ და ისევ შეინახავენ .
5. წიანჭველები ადამიანებზე უკეთესი სინოპტიკოსები არიან: ყოველთვის ზუსტად იციან, მზიანი ამინდია მოსალოდნელი, თუ – ავდარი.
6. მუშა წიანჭველებს არც სახლის დალაგება-დასუფთავება ეზარებათ: მუდამ საგულდაგულოდ აკრიალებენ ყველა ოთახს. ცალკე არიან გამოყოფილი „ძიძები“, რომლებიც პატარა წიანჭველებს უვლიან.
7. მეომრები კი უცხო წიანჭველებს ებრძვიან ხოლმე. ბრძოლის ველიდან ისინი ხელცარიელები არ ბრუნდებიან: მტრების კვერცხები თავიანთ ბუდეში მოაქვთ, იქიდან გამოიჩეკილ წიანჭველებს კი მონებად აქცევენ და ამუშავენ, ან საომრად მიჰყავთ. მართალია, მტრებს სასტიკად ექცევიან, მაგრამ თანამოდმეებს წიანჭველები ყოველთვის ერთგულად ეხმარებიან გასაჭირში. ისინი ყოველგვარ საქმეს შეთანხმებულად ასრულებენ. თუ გზად „უფსკრული“ შეხვდებათ, უშიშრად ჩაეჭიდებიან ერთმანეთს, ცოცხალ ხიდს ააგებენ ერთი კიდიდან მეორემდე და ამ ხიდზე გადაატარებენ მთელ თავიანთ „არმიას“. ზოგი წიანჭველა შეიძლება შეენიროს კიდევ მეგობრების გადარჩენას.
8. თუ საფრთხეს იგრძნობენ, აუცილებლად გააგებინებენ დანარჩენებსაც და თუ გემრიელ საკვებს იპოვიან, არც ამას გამოაპარებენ... ერთმანეთთან „ლაპარაკს“ კი ისინი პანანინა ულვაშებისა და თავისებური სუნის საშუალებით ახერხებენ. როცა რაიმეს „თქმა“ უნდა, ერთი წიანჭველა ამ სუნს გამოყოფს ხოლმე, დანარჩენები კი თავიანთი ულვაშების დახმარებით გრძნობენ და ხვდებიან, რაც „თქვა“ მათმა მეგობარმა.

- ა. სისუფთავის სიყვარული
- ბ. ლაპარაკის უნარი
- გ. ჭიანჭველის სახეობები
- დ. ძილის რეჟიმი
- ე. ამინდის გამოცნობა
- ვ. მეგობრობა
- ზ. უძლიერესი ჭიანჭველები

9. აღნიშნეთ, რომელი ინფორმაცია არ არის ტექსტში (+ -):

დასათაურება	+
1. სისუფთავის მოყვარული ჭიანჭველები	
2. ჭიანჭველების გარეგნობა	
3. ადამიანების დამოკიდებულება ჭიანჭველებისადმი	
4. გამრავლება	
5. ჭიანჭველების ხასიათი	
6. ჭიანჭველების საქმიანობები	
7. ჭიანჭველების სარგებლიანობა	
8. კომუნიკაცია ერთმანეთთან	
9. საცხოვრებელი ადგილი	
10. ცხოვრების წესი	

10. შეავსეთ ცხრილი ჭიანჭველას შესახებ:

რა?	როგორ?	სად?	რას აკეთებს?

11. ა. გაიხსენეთ ტექსტი და უპასუხეთ შეკითხვებს:

1. რა არის მსოფლიოში ყველაზე პატარა და ყველაზე ღონიერი არსება?

.....

2. სად შეიძლება ნახო ჭიანჭველები?

.....

3. როგორია ჭიანჭველების ოჯახის შემადგენლობა?

.....

4. რას აკეთებს დედოფალი?

.....

5. რას საქმიანობენ მუშა ჭიანჭველები?

.....

6. რას აკეთებენ მეომარი ჭიანჭველები?

.....

ბ. დააკავშირეთ კითხვები პასუხებთან

1. როგორ ექცევიან ადამიანები ჭიანჭველებს?

1. მტრებს სასტიკად ექცევიან, მაგრამ თანამოძმეებს ჭიანჭველები ყოველთვის ერთგულად ეხმარებიან გასაჭირში.

2. რისთვის იყენებენ ჭიანჭველები პატარა „ოთახებს“?

2. ადამიანები ჭიანჭველებს აწვალავენ, კლავენ.

3. როგორ ექცევიან ჭიანჭველები მტრებს? თანამოძმეებს?

3. პანანინა უღვაშებისა და თავისებური სუნის საშუალებით ახერხებენ „ლაპარაკს“.

4. როგორ აგებინებენ ისინი ერთმანეთს სათქმელს?

4. აქ ჭიანჭველები იძინებენ, ინახავენ საკვებს, ათავსებენ და უვლიან კვერცხებს.

V. გავააზრეთ ორიენტირებული აქტივობები

12. დააკავშირეთ:

მუშა ჭიანჭველებს	● მუდამ ბუდეშია და არასოდეს გადის სამუშაოდ.
მომხარო ჭიანჭველები	● მოაქვთ საკვები, გამოამზებენ სანოვაგეს.
დედოფალი ჭიანჭველა	● მუშაობენ და საომრად მიჰყავთ.
მონა ჭიანჭველები	● პატარა ჭიანჭველებს უვლიან.
ძიძები	● ყველა საქმეს შეთანხმებულად, ერთსულოვნად ასრულებენ.

13. ა. სიტყვათა სკივრიდან დააწყვილეთ სიტყვები და ხაზებზე გადაწერეთ

მინისქვეშა	თავი
მზიანი	ულვაშები
აპრეხილი	ფეხები
მრგვალი	ბილიკები
დაულალავი	ამინდი

ბ. გამოიყენეთ მიღებული ფრაზები და დაასრულეთ წინადადებები

1. მინაში აშენებული ჭიანჭველების ბუდეები ერთმანეთს უკავშირდება
..... .
2. ჭიანჭველები სანოვაგეს გამოფენენ
3. ჭიანჭველას აქვს: ,
..... ,

14. მიღებული ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები

1.
2.
3.
4.
5.
6.

15. დააკვირდით ცხრილს და შეასრულეთ დავალებები.

-ზე- გამოხატავს ადგილს, (რალაცაზე ზევიდან) (ზის სკამ-ზე); არის – გამოფენაზე (იქ, სადაც გამოფენაა)

გამოხატავს მიმართულებას: მიდის სტადიონზე

გამოხატავს დროს: მიდის გაზაფხულზე

გამოხატავს შედარებას: ლუკაზე მაღალი

-ში- გამოხატავს ადგილს (რალაცის შიგნით): ცხოვრობს ბუდეში;

გამოხატავს მიმართულებას: მიდის ომში (შიგნით)

აღნიშნავს დროის მონაკვეთს: თოვს ზამთარში

-ად- გამოხატავს დანიშნულებას – მუშაობს (რად?/როგორ) მასწავლებლად; (სახელად ჭიანჭველა ჰქვია)

გამოხატავს როგორობას – როგორ? – (კარგად...)

-თან გამოხატავს საგანთან ახლოს ყოფნას: გინახავს საშაქრესთან

გამოხატავს მიმართულებას: მიდის ბუდესთან (იქ, სადაც ბუდეა)

გამოხატავს თანობას – ვისთან რასთან?

გინახავს თაფლის ქილასთან

ა. მოცემული სიტყვები გაანაწილეთ დაბოლოების მიხედვით

ზურგზე ბუდეებში	საშაქრესთან მაგიდაზე	მაისურზე ხიდზე	ქილასთან ოჯახში	რაფაზე ყვავილებზე
--------------------	-------------------------	-------------------	--------------------	----------------------

-ში	-ზე	-თან
	ზურგზე	

ბ. ჩანერეთ -ში/-ზე/-თან

1. გამოხტავს ადგილს (რაღაცის ზევიდან).
2. გამოხატავს ადგილს (რაღაცის შიგნით).
3. გამოხატავს საგანთან ახლოს ყოფნას.

გ. შეარჩიეთ სწორი დაბოლოებები (-ში, -ზე, -თან; -/ად,)

1. სახლის ყველა კუთხე.... წიგნები ეწყობ .
2. ბექა, გვარ.... მოდებოდა, ფეხბურთელი იყო.
3. ბავშვი ხეს.... იდგა და მამას ელოდებოდა.
4. კედელ.... ბევრი სურათი ეკიდა.
5. ხე.... პატარა ჩიტი შემომჭდარიყო.
6. პარკ.... ბევრი ხალხი შეიკრიბა.
7. დედაჩემი სკოლაში მუშაობს მასწავლებლ.... .
8. ბუხარ.... ეწყობ ახალი ფეხსაცმელები.
9. სახურავ.... ჩიტები ისხდნენ.
10. წითელ ყუთ.... ფერად-ფერადი ბურთები ეყარა.

16. დააკვირდით ზმნების ცხრილს, გამუქებული ფრაზებიდან შეარჩიეთ წინადადებისათვის სწორი და ხაზი გაუსვით.

1. გზები უკავშირდება ერთმანეთი /ერთმანეთს/ ერთმანეთით.
2. ადამიანი შორიდან გრძნობს ყვავილის სუნი / სუნმა / სუნს.
3. მცენარე მზის მოქმედებით გამოყოფს ჟანგბადს / ჟანგბადი / ჟანგბადმა.
4. ტარიელი მზად არის შეეწიროს სამშობლომ / სამშობლო / სამშობლოს.
5. დეკემბერში ხალხი ბაზრობაზე გამოიყვანს ათასგვარ სანოვაგეს / სანოვაგე / სანოვაგის.
6. დილიდანვე კრიალებდა ჩემი სახლი / სახლს / სახლით.
7. ისეთი მდიდარია, ცხოვრობს მეფესთან / მეფეზე / მეფესავით.
8. დილიდანვე საგულდაგულოდ აკრიალებს სახლი / სახლს / სახლით.
9. ვენეციაში სახლები ერთმანეთს უკავშირდებიან ხიდების / ხიდებს / ხიდებით.
10. ეს ჩემი პატარაა და ესთერი ჰქვია სახელად / სახელით / სახელი.

17. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ცხრილში მოცემული ზმნები (დავალება 3) და ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები წარმოადგინეთ სწორი ბრუნვისა და რიცხვის ფორმით

1. (დედაჩემი) მთელი დღე ფუსფუსებდა.
2. (ბიჭი) კარადაში ათავსებენ (წიგნები).
3. ზაფხულში (ქალი) (ხალიჩები) ამზეურებენ.
4. წყლის ხშირი დინებით (კედელი) დანესტიანდება.
5. (ციყვი) ზამთრისათვის (რკო) იმარაგებს.
6. (მაიმუნი) გონიერებით გამოირჩევიან.
7. ორ კვირაში პატარა (წინილა) უნდა გამოირჩეკონ.
8. თუ შედეგი უნდა (ბიჭი) (ტვირთი) უნდა მოიკიდოს.
9. მეშინია, (მონადირე) (ირემი) არ იპოვონ.
10. (მეზღვარი) (ბადე) ზღვაზე გადაატარებენ და თევზით ივსება.

18. ა. დააკვირდით ცხრილს:

	დასაკვირვებელი სიტყვა	შიწარსი	მავალითი
აქილის გაომხატვა რთულ წინადადებაში	სადაც	მიუთითებს ადგილს (სად?)	თითოეულ ბუდეში ოთახებია, სადაც პატარა ქიანჭველები იძინებენ
	საიდანაც (-იდან)	მიუთითებს ადგილს, საიდანაც იწყება მოქმედება (საიდან?)	უვლიან კვერცხებს, საიდანაც ქიანჭველები უნდა გამოირჩეკონ
	საითკენაც (-კენ)	მიუთითებს ადგილს, რომელი მიმართულებითაც გრძელდება მოქმედება (საითკენ?)	ბიჭი წავიდა იქით, საითკენაც სხვები მიდიოდნენ

ბ. ჩასვით კავშირები **სადაც, საიდანაც, საითკენაც, საითკენ** შესაბამის წინადადებაში:

1. ყველა მივიდა იქ, ბავშვები უკვე შეკრებილიყვნენ.
2. დედამ გაიხედა იმ მხარეს, სიმღერის ხმა ისმოდა,
3. მინდა, იქით წავალ.
4. ქარი უბერავდა, ფანჯარა დახურული იყო.
5. იქ წავალ, ჩემი ბედი მიმიყვანს.
6. მიდის ეს ხომალდი, რომელიც ახლა ჩამოდგა პორტში?
7. უნდა იყო, სულ მახსოვხარ.
8. ქარი ქროდა, მეც იქიდან მოგეპარე.
9. თბილისი ის ადგილია, სხვადასხვა ეროვნების ადამიანები მეგობრულად ცხოვრობენ.
10. დაიბადე, შენი სამშობლოც იქ არის.

19. შუა სვეტში მოცემული კავშირებისა და ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები.

<ol style="list-style-type: none"> 1. მწერები იკრიბებიან იქ, 2. ჭიანჭველები ცხოვრობენ ბუდეებში, 3. წავედი იქით, 4. დაფიქრებული იყურებოდა იმ მხარეს, 5. იქ წავალ, 	<p>საიდანაც სადაც საითკენაც</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. სიტკბოს ნახავენ. 2. სტუმრები უნდა მოსულიყვნენ. 3. შენ მითხარი, 4. სურსათს ამზეურებენ. 5. ჩემი ბედი წამიყვანს,
---	--	--

1.
2.
3.
4.
5.

20. შეადგინეთ წინადადებები **სადაც, საიდანაც, საითკენაც** კავშირების გამოყენებით:

.....

.....

.....

.....

.....

21. დააკვირდით სქემას , შემოხაზეთ სწორი პასუხი და დაასრულეთ წინადადება:

დედა ჭიანჭველა საქმეს არ აკეთებს ხოლმე.
 ჭიანჭველები ერთმანეთზე ზრუნავენ ხოლმე.

სიტყვა „ხოლმე“ გვხვდება

- ა.** ზმნის წინ. **ბ.** ზმნის შემდეგ.

22. შემოთავაზებული წინადადებები გადააკეთეთ ნიმუშის მიხედვით:

მაგალითი:

დედას ვეხმარები სახლის დალაგებაში (ერთხელ შესრულებული მოქმედება)
 დედას ვეხმარები ხოლმე სახლის დალაგებაში (ხშირად/ბევრჯერ შესრულებული მოქმედება)

- 1.** სალამოს ბეჭითად ვწერ დავალებას.

- 2.** მთასა და ბარს მოივლიან ჭიანჭველები, რომ იპოვონ და შინ მიიტანონ სანოვაგე.

- 3.** სამუშაოს გულდასმით ასრულებენ ჩემი მეგობრები.

- 4.** დედა ჭიანჭველა საქმეს არ აკეთებს.

- 5.** ჭიანჭველები ამინდს გარემოზე დაკვირვებით ამოიცნობენ.

- 6.** არდადეგები წელიწადში სამჯერ გვაქვს.

- 7.** ზაფხულობით ბევრს ვმოგზაურობ სხვადასხვა ქვეყანაში.

- 8.** გაჭირვებულ მეგობარს ყოველთვის ეხმარებიან ჭიანჭველები.

26. ა. ჩასვით შესაბამისი თანდებული (-იდან.....მდე)

დააკვირდით ნიმუშებს ტექსტიდან და შემდეგ შეასრულეთ სავარჯიშო:

- ბრძოლის ველიდან ისინი ხელცარიელები არ ბრუნდებიან:
- ხიდს ააგებენ ერთი კიდიდან მეორემდე (კიდე – კიდეიდან)

1. აპრილ..... აგვისტო..... ხუთი თვეა.
2. სკოლ..... ჩემს სახლს..... შორი მანძილია.
3. ახალ წლს..... ორი კვირა დარჩა.
4. ხვალ..... მეცადინეობას ვიწყებ.
5. თბილისი..... სტუმრები ჩამოვიდნენ.
6. დილ..... თოვდა ბარაქიანად.
7. 17 იანვრს..... ზამთრის არდადეგებია.
8. დედამინ..... მთვარე..... შორია.
9. აქე..... შენა..... ვარდი მასხია ყელამდე.
10. 2005 წლ..... 2016 წლს..... პარიზში ვცხოვრობდი.

ბ. მოიფიქრეთ და დაწერეთ წინადადებები -იდან -მდე თანდებულების გამოყენებით:

.....

.....

.....

27. დააკვირდით სქემას და შეასრულეთ დავალებები:

ენობრივი საშუალება	ფუნქცია (რისთვის გამოიყენება)	ნიშანი
თუ	დაკავშირება/არჩევანი	იცინ, მზიანი ამინდია მოსალოდნელი თუ ავდარი.
კი	დაპირისპირება	მუშები შრომობენ, მეომრები კი უცხო ქიანტველებს ებრძვიან.

ა. ამოწერეთ ტექსტიდან მსგავსი ნიმუშები:

თუ

.....

კი

ბ. წინადადებებში სწორად აღადგინეთ (თუ/კი):

1. შენ რომელი გირჩევნია, ტორტი გოზინაყი?
2. დიდი პატარა, ყველა მოედანზე შეკრებილიყო.
3. მე პირველ რიგში ვიჭექი, ჩემი და მეორეში.
4. სწავლა დასაწყისში ძნელია, ბოლოში ტკბილი.
5. ზამთარი გიყვარს ზაფხული?
6. ჭიანჭველა მიწაზე ცხოვრობს, ფუტკარი სკაში.
7. ჭიანჭველა საკვებს იმარაგებს, ფუტკარი სხვას უმზადებს.
8. სწავლა გიყვარს, სიზარმაცე გძულს, წარმატებას მიაღწევ.
9. მე მთაში მიყვარს დასვენება, ჩემს მეგობარს ზღვაზე.

VI. ასჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

28. ა. თითოეულ ტექსტს მიუწერეთ ჩამოთვლილი თვისებებიდან შესაბამისი:

1. შრომისმოყვარე
2. ერთგული.....
3. უშიშარი და თავგანწირული
4. სისუფთავის მოყვარული
5. გონიერი

1	2	3
<p>ერთმანეთთან „ლაპარაკს“ პაწაწინა უღვაშებისა და თავისებური სუნის საშუალებით ახერხებენ. როცა რაიმეს „თქმა“ უნდა, ერთი ჭიანჭველა ამ სუნს გამოყოფს ხოლმე, დანარჩენები კი თავიანთი უღვაშების დახმარებით გრძნობენ ამას და ხვდებიან, რაც „თქვა“ მათმა მეგობარმა.</p>	<p>თანამოძმეებს ჭიანჭველები ყოველთვის ერთგულად ეხმარებიან გასაჭირში. ისინი ყოველგვარ საქმეს შეთანხმებულად ასრულებენ.</p>	<p>საკვები მუშა ჭიანჭველებს მოაქვთ. ისინი მთასა და ბარს მოივლიან ხოლმე, რომ იპოვონ და შინ მიიტანონ პურისა თუ შაქრის ნამცეცები, მცენარეების თესლები. თუ შემთხვევით ეს მარაგი დანესტიანდება, მუშა ჭიანჭველები არ დაიზარებენ და მზიან ამინდში გარეთ გამოფენენ მთელ სანოვაგეს, გაშლიან, კარგად გაამზებენ, გამოაშრობენ და ისევ შეინახავენ</p>

ფუტკარი სასარგებლო მწერია, თაფლს იძლევა, რომელსაც სამკურნალო თვისებები აქვს.

ფუტკარი ძალიან ჭკვიანი მწერია, მას ინფორმაციის გადაცემა შეუძლია. მაგალითად, „მზვერავი“ ფუტკარი მოძრაობით უხსნის სხვას, სად მიაგნო ყვავილებს. ფუტკარს, თურმე, გარკვეული რაოდენობით თვლაც შეუძლია.

ფუტკრები დიდ ოჯახად ცხოვრობენ სკაში, თუმცა ტყეშიც ბინადრობენ, ხის ფულუროში აგროვებენ თაფლს. ფუტკრის ოჯახი შედგება ერთი დედის, მრავალი ათასი მუშა და რამდენიმე ათასი მამალი ფუტკრისაგან. დედა ფუტკარს აქვს დიდი ტანი (20-25 მმ, მასა 200-250 მგ), მოკლე ხორთუმი, მათი სახლია სკა; ოჯახს დედა ფუტკარი „მართავს“, თაფლს კი მუშა ფუტკრები ამზადებენ. ისინი ყვავილიდან ყვავილზე ფრენენ, ნექტარი მოაქვთ და ფიჭაში აგროვებენ.

სკა – ფუტკრის სახლი; ნექტარი – ყვავილის ტკბილი წვენი

30. შეავსეთ ვენის დიაგრამა (შუა წრეში ჩაწერეთ რა აქვთ საერთო)

31. დაწერეთ საინფორმაციო ტექსტი ფუტკრისა და ჭიანჭველას შესახებ, მიუთითეთ, რით ჰგავს და რით განსხვავდება ჭიანჭველა ფუტკრისაგან.

გაითვალისწინეთ: **მსგავსი ნიშნების** დროს გამოიყენეთ **ფრაზები: ისევე, ისე... როგორც, ისეთი... როგორიც, მსგავსად, ორივე განმასხვავებელი ნიშნების გამოკვეთისას: მისგან განსხვავებით, უფრო-ვიდრე, კი**

მაგ: ჭიანჭველა ისეთივე მწერია, როგორიც ფუტკარი

.....
.....

A2+ სანიჭორმასიო ტექსტი

ტექსტი შარვალია „კითხვის კიბის“ მასალებიდან
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/320-qartuli-khalkhuri-sakravebi>

ავთოლური დამუშავების ავტორი: იზა გვირჟიშვილი

ქართული ხადხური მუსიკადური ინსტრუმენტები

I. ატივობა თჱის გახნისთვის

1. შესრულეთ დავალებები:

- დაასახელეთ, რომელი მუსიკალური ინსტრუმენტები იცით?
- ქვემოთ მოცემული სურათების ნომრები ჩანერეთ შესაბამის ადგილას:

ა.	ინსტრუმენტი, რომელსაც ვუკრავთ ხელის დარტყმით (დასარტყამი ინსტრუმენტი)	
ბ.	ინსტრუმენტი, რომელსაც ვუკრავთ პირით (ჩასაბერი ინსტრუმენტი)	
გ.	ინსტრუმენტი, რომელსაც სიმები აქვს (სიმებიანი ინსტრუმენტი)	1
დ.	ინსტრუმენტი, რომელსაც ვუკრავთ კლავიშებზე თითების დარტყმით (კლავიშებიანი ინსტრუმენტი)	

2. დააკვირდით სურათებს, წაიკითხეთ ფრაზები და შესრულეთ დავალება:

ხალხურ საკრავთა გუნდი

საესტრადო ანსამბლი

ორკესტრი

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

სურათების ნომრები ჩანერეთ მუსიკის შესაბამის სახეობასთან:

ხალხური მუსიკა	2
საესტრადო მუსიკა	
საორკესტრო მუსიკა	

II. დეჟნიკაჲ, ფრაზაჲ, კონსტრუქციაჲსა და ზანეჲჲ დაკვირჲება

სიტყვაჲი	ზანეჲი
<p>მრავალფეროვანი – სხვადასხვა სახისა მრავალნაირი, მრავალგვარი</p> <p>საკრავები – ინსტრუმენტები</p> <p>სიმი – საკრავზე გაბმული მავთული ან აბრეშუმის ძაფი, დაკვრის დროს გამოსცემს ხმას.</p> <p>სიმებიანი – რასაც სიმები აქვს</p> <p>ხემი – ხის ჯოხი, რომელზეც ძაფია გაჭიმული.</p> <p>ლეგენდა – თქმულება</p> <p>მწუხარება – დარდი</p> <p>ხემიანი – ინსტრუმენტი, რომელსაც ხემით უკვრავენ</p> <p>გადაკრული – გარედან რაღაცით დაფარული</p> <p>უმეტესად – უფრო ხშირად</p> <p>საგმირო – რაც არის გმირის შესახებ</p> <p>სასიყვარულო – რაც არის სიყვარულის შესახებ</p> <p>ხუმრობა – სახუმარო</p> <p>გუდა – ტყავის პარკი</p>	<p>მიეკუთვნება – მიეკუთვნება ის მას (<i>ფანდური ინსტრუმენტს</i>)</p> <p>მოთხრობა – მოგვითხრობს ის ჩვენ მას (<i>ლეგენდა ჩვენ ამბავს</i>)</p> <p>ეძახიან(= უწოდებენ) – ისინი მას მას (<i>აჭარლები გუდასტვირს ჭიბონს</i>)</p> <p>დაღუპვა (გარდაცვალება, სიკვდილი) – ეღუპება ის მას (<i>შვილი მოხუცს</i>)</p> <p>წოდება (აქ: დარქმევა) – უწოდებს ის მას მას (<i>ადამიანი მესტვირეს მუსიკოსს</i>)</p>

ფრაზაჲი	კონსტრუქციაჲი
<p>წვრილა ხმა – წვრილი და სუფთა ხმა</p> <p>ლეგენდის მიხედვით = ჩანგის მსგავსად</p> <p>სამ ჯგუფად</p> <p>ხისგან ამზადებენ ფანდურისგან</p> <p>განსხვავებით საკრავებით მდიდარი</p>	<p>საქართველოშია გავრცელებული ჰგავს მშვილდს, რომელზედაც ...</p> <p>სალამური, რომელიც ...</p> <p>კაცს, რომელსაც ...</p> <p>რქასა და გუდას; თუშეთსა და ფშავში</p> <p>საკრავსაც უწოდებენ = საკრავსაც</p> <p>ეძახიან = საკრავიც ჰქვია</p> <p>მესტვირეს ეძახიან = მესტვირე ჰქვია</p>

III. ლავალები და სიკაფა, ფრაგებსა და კონსტრუქციები

3. გაეცანით ინსტრუმენტების განმარტებებს და სურათებს მიუწერეთ შესაბამისი სახელები:

1. ჩამოსაკრავი სიმებიანი ინსტრუმენტია **ფანდური**. მას სამი სიმი აქვს.
2. სიმებიანი საკრავი **ჩანგი** გარეგნულად ძალიან ჰგავს მშვილდს, რომელზეც სიმებია დამაგრებული.
3. **სალამური** ნკრიალახმიანი ჩასაბერი ინსტრუმენტი.
4. ჩამოსაკრავი სიმებიანი ინსტრუმენტი **ჩონგური**. მას ოთხი სიმი აქვს.
5. **დიპლიპიტო** დასარტყამი ინსტრუმენტი. ის შედგება ორი პატარა ქილისაგან. ისინი ერთმანეთთან თასმითაა გადაბმული. მასზე უკრავენ პატარა ჯოხებით.
6. **გუდასტვირი** ორი ძირითადი ნაწილისაგან შედგება: გუდისა და რქისაგან. რქასა და გუდას ერთმანეთთან ლერწმის მილი აკავშირებს.

ა ბ ვ დ ე თ ზ

4. დააწყვილეთ სინონიმები (მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვები) ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: მრავალფეროვანი – მრავალგვარი

**თქმულება ინსტრუმენტი დარდი დალუპვა გუდა
 მრავალფეროვანი საკრავი ეძახიან ლეგენდა მწუხარება
 მრავალგვარი უწოდებენ გარდაცვალება პარკი**

.....

.....

.....

.....

IV. ბენის კითხვის პროცესი

4. ნაიკითხეთ ტექსტი და შეასრულეთ ქვემოთ მოცემული დავალებები:

ქართული ხალხური მუსიკალური ინსტრუმენტები

ქართული ხალხური მუსიკალური ინსტრუმენტები მრავალფეროვანია. საქართველოს ყველა კუთხე მდიდარია ქართული მუსიკალური საკრავებით. აქ შეხვდებით ოთხივე ჯგუფის ინსტრუმენტებს: დასართყამ, სიმებიან, ჩასაბერ და კლავიშებიან საკრავებს.

სიმებიან ინსტრუმენტებს მიეკუთვნება ფანდური, რომელსაც სამი სიმი აქვს. მას ხისგან ამზადებენ. იგი საქართველოს ყველა კუთხეში შეიძლება შეგვხვდეს. ფანდურზე მღერიან საგმირო, სახუმარო და სასიყვარულო სიმღერებს. ფანდურის მუსიკაზე ცეკვავენ კიდეც. ამ დროს ფანდურს რიტმულ ტაშს აყოლებენ მაყურებლები. ასეთ ცეკვასა და მუსიკას „ტაშფანდურას“ ეძახიან. ფანდური ქართველი ხალხისათვის ძალიან საყვარელი საკრავია.

ჩანგი უძველესი ქართული ხალხური სიმებიანი საკრავია. ის სვანეთში იყო გავრცელებული. ჩანგი გარეგნულად ძალიან ჰგავს მშვილდს, რომელზეც სიმებია დამაგრებული. ჩანგს წინვოვანი ხეებისაგან ამზადებენ, განსაკუთრებით ცნობილია ნაძვისგან დამზადებული ჩანგი. ჩანგს მწუხარებისა და დარდის საკრავსაც უწოდებენ სვანეთში.

სვანებს მისი შექმნის შესახებ სევდიანი ლეგენდა შემოუნახავთ. ლეგენდის მიხედვით, ჩანგი დაუმზადებია ერთ მოხუც **კაცს, რომელსაც** ახალგაზრდა შვილი დაეღუპა. ჩანგის ტარი მისი შვილის მკლავია, სიმები კი – თითები. ჩანგის წკრიალა ხმა მოხუცის ცრემლებიაო – მოგვითხრობს სვანური ლეგენდა...

სალამური წკრიალახმიანი ჩასაბერი ინსტრუმენტია. ის გავრცელებულია ქართლში, კახეთში, მესხეთში, თუშეთსა და ფშავში. მეცნიერებმა ძველი ქალაქების გათხრებისას დასავლეთ საქართველოშიც აღმოაჩინეს **სალამური, რომელიც** გუდის ძვლისგან არის დამზადებული.

დღეს სალამურს ჭერმისგან ან ლერწმისგან ამზადებენ. სალამური მწყემსების საყვარელი საკრავი იყო. დღეს კი სალამურს ხშირად უკრავენ მუსიკალურ ჯგუფებში სხვადასხვა მუსიკალურ საკრავთან ერთად.

განსაკუთრებით ცნობილი ჩასაბერი საკრავია გუდასტვირი, რომელსაც საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში იყენებენ. რაჭაში მას **შტვირი** ჰქვია, აჭარაში **ჭიბონს** ეძახიან, მესხეთში – **თულუმს**, ქართლსა და ფშავში კი – **სტვირს**. გუდასტვირი ორი ძირითადი ნაწილისაგან შედგება: გუდისა და რქისგან. გუდა ცხვრის ტყავისგან მზადდება. რქასა და გუდას ერთმანეთთან ლერწმის მილი აკავშირებს. გუდასტვირით სრულდება საცეკვაო მელოდიები. გუდასტვირის დამკვრელს მესტვირეს ეძახიან. ადრე რაჭველი მესტვირეები მთელ საქართველოში იყვნენ ცნობილი. მათ მოხეტიალე მუსიკოსებსაც უწოდებდნენ. მოხეტიალე მუსიკოსები უკრავდნენ ყველა დღესასწაულზე და ქორწილებში. მესტვირეებს უამრავი ადამიანი ერთად მასპინძლობდა.

V. გავაზარო ორიენტირებული აქტივობები

5. უპასუხეთ შეკითხვებს:

1. როგორი ხალხური საკრავები არსებობს საქართველოში?
2. რომელ მათგანს ვეცნობით ტექსტში?
3. რომელი მუსიკალური საკრავები გამოიყენება ფშავში?
4. სად არის გავრცელებული ჩანგი?
5. რამდენი სახის სიმებიანი საკრავია დასახელებული ტექსტში (როგორი და როგორი)?
6. რომელი ინსტრუმენტი შედგება რამდენიმე ნაწილისაგან?
7. რომელი ინსტრუმენტი ჰგავს მშვილდს?
8. რომელია მწუხარებისა და დარდის საკრავი?
9. რისგან იყო დამზადებული გათხრების შედეგად აღმოჩენილი უძველესი სალამური?
10. რითი ამზადებენ დღეს სალამურს?

6. მონიშნეთ (✓) სწორი ინფორმაცია. არასწორი ინფორმაცია გაასწორეთ ტექსტის დახმარებით:

1. გუდასტვირი სიმებიანი საკრავია.
2. ფანდური ჩამოსაკრავი სიმებიანი ინსტრუმენტია.
3. თულუმი იგივეა, რაც ჭიბონი.
4. ჩანგი დასართყამი ინსტრუმენტია.
5. ჩანგს წინვოვანი ხისგან ამზადებენ.
6. სალამური ორი ნაწილისგან შედგება.
7. ტექსტში მოთხრობილი ლეგენდა სალამურის შესახებაა.
8. ფანდურის მუსიკაზე ცეკვასა და ტაშს ტაშფანდურა ჰქვია.
9. ფანდურს სამი სიმი აქვს.
10. მესტვირე გუდასტვირის დამკვრელია.

1.
2.
3.
4.

7. დაამთავრეთ წინადადებები ტექსტის დახმარებით:

1. საქართველოს ყველა კუთხეში არის
2. გათხრებისას აღმოჩენილი უძველესი სალამური საინტერესოა იმით, რომ ის დამზადებულია
3. ჩანგს მწუხარებისა და დარდის საკრავსაც უწოდებენ, რადგან მისი ისტორიის შესახებ შემონახულია ერთი
4. ვინც გუდასტვირზე უკრავს, მას
5. გუდასტვირს ორი ძირითადი ნაწილი აქვს – და
6. სალამური მწყემსების
7. მესტვირეებს ეძახდნენ
8. ადრე მთელ საქართველოში იყვნენ ცნობილი
9. რაჭველ მესტვირეებს მოხეტიალე
10. გუდასტვირისთვის გუდას ამზადებენ

8. შეავსეთ ცხრილი:

ინსტრუმენტი	სახეობა	მასალა	შეაქმანელი ეტიპატი	აღიი, საღას არის გავრცელებული	სხვა ინფორმაცია

სახელის ნათესაობითი ბრუნვის უთანდებულო ან თანდებულებიანი ფორმები სხვა ფუნქციებთან ერთად გამოხატავს:

დროს: წლის ბოლოს; მინის დამუშავებისას.

კუთვნილებას: დავითის წიგნი.

დანიშნულებას: სკოლის ეზო; სკოლისთვის იყიდა.

მასალას: თიხის ქურჭელი (ქურჭელი – რა? – არს. სახ.); თიხისგან დამზადებული (დამზადებული – როგორი? – სახელზმნა-მიმღეობა) თიხისგან ამზადებენ (ამზადებენ – რას აკეთებენ? – ზმნა).

მსგავსება-განსხვავებას: ბუღბუღის მსგავსად / ბუღბუღისაგან განსხვავებით.

შესაბამისობას / დამონმებას: ნაწარმოების მიხედვით.

საკითხის გამოკვეთა: ცხოვრების შესახებ.

9. შეარჩიეთ და ჩასვით კონტექსტის შესაფერისი სიტყვა ნიმუშის მიხედვით:

მაგ.: ვახტანგის მსგავსად, დათოსაც უყვარს კითხვა. (ვახტანგის/ვახტანგს)

1. ჩიტები აშენებისას ერთმანეთს ეხმარებიან. (ბუდეს/ბუდის)
2. შოშია განსხვავებით მინაზე არ დახტის. (შაშვისაგან შაშვი-სათვის)
3. გაკეთებული კერძი გემრიელია. (ბოსტნეულის/ბოსტნე-ულისგან)
4. ეს ადგილი არის განკუთვნილი. (თქვენთვის/თქვენგან)
5. ამ მიხედვით, მთავარი პერსონაჟი იმარჯვებს ბრძოლა-ში. (მოთხრობას/მოთხრობის)
6. მსგავსად, თოლიებიც წყლის ფრინველები არიან. (იხვების/იხვებს)
7. მეგობრები გვიან წავიდნენ. (გურამის/გურამს)
8. ტექსტში მოთხრობილი ლეგენდა შესახებაა. (ჩანგის/ჩანგი)
9. ბოლოს სამუშაოს დავასრულებ. (კვირა/კვირის)
10. ეს ნაკეთობა არც ისე ძველია. (ხის/ხეს)

10. ამონერეთ ტექსტიდან ნათესაობითი ბრუნვის თანდებუდიანი და უთანდებულო ფორმები მეზობელ სიტყვასთან ერთად და რუბრიკის დასაწყისში მოცემული ინფორმაციის დახმარებით გაანანილეთ ცხრილში:

ერო	კუთვნილება	დანიშნულება	მასალა	საკითხის გამოკვეთა	შესაბამისობა

11. ტექსტიდან ამონერილი სიტყვების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

გამოხატავს დროს

1.
2.

გამოხატავს კუთვნილებას

1.
2.

გამოხატავს დანიშნულებას

1.
2.

გამოხატავს მასალას

1.
2.

საკითხის გამოკვეთა

1.
2.

გამოხატავს შესაბამისობას

1.
2.

12. დააკვირდით:

ჰქვია – ის (თბილისი) ეძახიან – მას (თბილისს) უწოდებენ – მას (თბილისს)

ჩანერეთ ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: რაჭაში მას შტვირი **ჰქვია** (შტვირი).

გუდასტვირის დამკვრელს **მესტვირეს ეძახიან** (მესტვირე)

მათ მოხეტიალე **მუსიკოსებსაც უწოდებდნენ**. (მუსიკოსები)

- გამარჯობათ! თუ გნებავთ, დაგეხმარებით, მძიმე ტვირთი გაქვთ.
- გამარჯობა! დიდი მადლობა... შენ ვინ ხარ?
- მე მქვია (დავითი), ისე ბიჭები მეძახიან. (ბედო)
- რატომ გეძახიან? (ბედო)
- ბედოშვილი ვარ გვარად და ამიტომ.
- აა, გასაგებია. მე მქვია (ვახტანგი). სხვათა შორის, ბავშვობაში მეც მქონდა ზედმეტი სახელი, მეძახდნენ. (კახელა)
- ამ სოფელს რაღაც სხვააც უწოდებენ, ხომ? (სახელი)
- დიახ, ადრე ეძახდნენ (წითელსოფელი), ახლა ჰქვია. (ხატისოფელი)
- აი, მივედით. დიდი მადლობა, დავით, დახმარებისთვის. ნახვამდის.
- ნახვამდის, ვახტანგ.

გავისწავლო!

მრავლის აღმნიშვნელ სიტყვებთან არსებითი სახელი და ზმნა მხოლოდით რიცხვშია!

მაგალითად: **ორი ბიჭი მოვიდა. მას ბევრი მეგობარი ჰყავს. ყველა მოსწავლე აქ არის.**

13. ამოინერეთ ტექსტიდან მრავლის აღმნიშვნელი სიტყვებიანი წინადადებები და ამ სიტყვებს ხაზი გაუსვით:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

ნაკითხი: ზოგიერთი თანხმომავანფუძიანი არსებითი სახელი ნათესაობით ბრუნვის თანდებულებიან თუ უთანდებულო ფორმებში კარგავს ფუძისეულ ა, ე ან ო ხმომავანს (იკუმშება), ხოლო ა და ე ხმომავანფუძიანები კარგავენ ამ ხმომავანებს (იკვეცება). მაგ.: კალამი – კალ მის / კალ მის(ა)გან. კალ მის(ა)თვის ... ; რძე – რძ ის, რძის(ა)გან, რძ ის(ა)თვის;

14. ამომწერეთ ტექსტიდან -გან თანდებულებიანი სიტყვები და შეავსეთ ცხრილი ნიმუშის მიხედვით:

ა) -გან თანდებულებიანი ნათესაობითი	ბ) მოცემული სიტყვის ფუძე	გ) სახელობითი ბრუნვა	დ) დაკარგული ხმომავანი	ე) ხმომავანი არ დაკარგულა	ვ) რომელ სიტყვას უკავშირდება
მელნისაგან	მელნ -	მელან - ი	ა	მელნისგან გააკეთა (ზმნა)
ქალაღმისგან	ქალაღ	ქალაღ-ი	✓	ქალაღმისგან გამოჭრილი (სახელზმნა)

15. გაეცანით წესს და შეასრულეთ დავალება!

თუ მიცემითი, ნათესაობითი ან მოქმედებითი ბრუნვის ორი სახელი და კავშირით არის შეერთებული, პირველი იმატებს ა სავრცობს: დღესა და ღამეს / დედისა და მამის / თოხითა და ბარით;

თუ მიცემითი ან ნათესაობითი ბრუნვის ერგვართანდებულებიანი ორი სახელი და ან თუ კავშირებით არის შეერთებული, პირველი უთანდებულოა და გავრცობილი: მთასა და ბარში / ხეებსა თუ ბუჩქებზე, ხისა და ქვისგან...

ა. ამომწერეთ ტექსტიდან მსგავსი მაგალითები:

1.
2.
3.
4.
5.

ბ. დაასრულეთ წინადადებაში მოცემული სიტყვები ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: ბავშვი სიხარულით შეხვდა დედასა და ძმას.
ყველა თავის წარსულსა და მომავალზე ფიქრობდა.

1. ის ყველა ყვავილ..... და ფოთოლ..... ეფერებოდა.
2. ამ ფილმმა ღრმა შთაბეჭდილება მოახდინა დედა..... და შვილ..... .
3. მას რძლ..... და შვილ..... საუბარი აღარ გაუგონია.
4. პარკში სულ წიფლ..... და მუხ..... ხეები იყო დარგული.
5. გოზინაყი თაფლ..... და ნიგვზ..... მზადდება.
6. ბავშვების სიცილი ისმოდა ყველგან: ქუჩებ..... თუ ეზოებ..... .
7. ბევრი სიკეთე ახსოვდა მას მეზობლებ..... და მეგობრებ..... .
8. თელავ..... და სიღნაღ..... ბევრი საინტერესო რამ ვნახეთ.
9. ეს ამბავი არის გმირებ..... და რაინდებ..... .
10. ირემი ტყეებ..... და მთებ..... გარბოდა.

გაჰიხსენით!

სა-ო პრეფიქს-სუფიქსით იწარმოება, როგორც გეოგრაფიული, ისე დანიშნულების სახელები.

16. ამოიწერეთ ტექსტიდან სა-ო მანარმოებლიანი სახელები და მიუწერეთ, გეოგრაფიულია თუ დანიშნულების;

ნიმუში: *საინგილო – გეოგრაფიული სახელი*
საბავშვო – დანიშნულების სახელი

1.
2.
3.
4.
5.

17. გაიხსენეთ: -იან სუფიქსით ნაწარმოები სიტყვები ყოლა-ქონებას გამოხატავს. გაეცანით ნიმუშებს და ჩაწერეთ სიტყვები სწორი ფორმით:

ნიმუში: რასაც დაბალი ხმა აქვს, არის დაბალხმიანი.
ვისაც დედ-მამა ჰყავს, არის დედმამიანი.

1. ფანდურსა და ჩონგურს სიმები აქვს, ამიტომ ორივე საკრავი (სიმები)

2. ჩანგიც საკრავია. (სიმები)
3. ჩელო, იგივე ვიოლონჩელი, მუსიკალური ინსტრუმენტია. (ხემი, სიმები)
4. როიალს აქვს კლავიშები. ის ინსტრუმენტია. (კლავიშები)
5. სალამურს წკრიალა ხმა აქვს. ის საკრავია. (წკრიალა ხმა)
6. ქართული სიმღერა (მრავალი ხმა)
7. რასაც ორი ადგილი აქვს, არის (ორი ადგილი)
8. ამ ინსტრუმენტს დაბალი ხმა აქვს, ამიტომ ის არის (დაბალი ხმა)
9. ეს ნათელი, ოთახია. (მზე)
10. არ მიყვარს (წვიმა) ამინდი.

18. ქვემოთ მოცემული ზმნები ჩასვით შესაბამის წინადადებაში:

ართობდნენ მიეკუთვნება მოგვითხრობს დაელუპა მიიჩნევენ
უნოდებდნენ ეძახიან სრულდება

1. მოხეტიალე მუსიკოსები სოფლის მოსახლეობას
2. უძველესი ლეგენდა საგმირო საქმეებზე
3. ამ ქალბატონს შვილი ომში
4. პატარძელი კახეთის სოფლებს
5. ნოქალაქევთან იმ ადგილს, სადაც გოგირდოვანი წყალია, დედამუკას
6. ყვავის საყდარი – ასე ძეგვში ერთ-ერთ ეკლესიას.
7. საქართველოში მცხოვრები ბერძნები ქართულს მშობლიურ ენად
8. ბოლოს ქართული „მრავალჟამიერი“.

რთულ წინადადებებში განსაზღვრებით დამოკიდებულ წინადადებას მთავართან აერთებს **რომელიც** წევრ-კავშირი (მიმართებითი ნაცვალსახელი). ის შინაარსით უკავშირდება მთავარი წინადადების ერთ-ერთ წევრს (განსაზღვრავს მას), ხოლო მისი ბრუნვის ფორმა დამოკიდებულია დაქვემდებარებული წინადადების ზმნა-შემასმენელზე.

დააკვირდით: დედას, რომელიც/რომელიც ცდილობდა
ბავშვი მოხერხებულად გაუსხლტა დედას,
რომელიც მისთვისხელის ჩაჭიდებას ცდილობდა.

19. ა. ამოიწერეთ ტექსტიდან **რომელიც** წევრკავშირიანი წინადადებები. იმ სიტყვას, რომელსაც განსაზღვრავს, ერთი ხაზი გაუსვით, ხოლო რომელზეც დამოკიდებულია მისი ბრუნვის ფორმა – ორი.

ბ. ამოიწერეთ ორივე წყვილი და მიუწერეთ, რომელ ბრუნვაშია სახელი და რომელი მწკრივის ფორმაა ზმნა:

წიმუში: მასწავლებელმა შეაქო **ბავშვი**, რომელმაც დავალება საუკეთესოდ **შეასრულა**.

ბავშვი, რომელმაც – ბავშვი – სახელობითი, რომელმაც – მოთხრობითი;
რომელმაც შეასრულა – რომელმაც – მოთხრობითი ბრუნვა, შეასრულა – წყვეტილი.

ა.

.....

.....

.....

.....

.....

ბ.

.....

.....

.....

.....

.....

20. მოუძებნეთ მთავარ წინადადებებს შესაბამისი დაქვემდებარებული წინადადებები და ჩაწერეთ, დასვით სასვენი ნიშანი შესაბამის ადგილას:

მთავარი	დაქვემდებარებული
1. დოლი არის დასარტყამი ინსტრუმენტი	ა. რომელსაც ყველა თანაგრძნობით უყურებდა
2. სალამური არის ინსტრუმენტი	ბ. რომელსაც ვუკრავთ სულის ჩაბერვით
3. ვიოლინო არის ინსტრუმენტი	გ. რომელზეც ბავშვობაში ვუკრავდი
4. მოედანზე დაიწყო დაკვრა მუსიკოსმა	დ. რომელსაც ვუკრავთ სიმებზე ხემის გასმით

შთავარი	დაქვემდებარებული
5. ეს სწორედ იმ როიალის ხმა იყო	ა. რომელმაც კოსმოსიც კი დაიპყრო
6. საოცარია ქართული სიმღერა	ბ. რომლითაც ქართველები ვამაყობთ
7. მათ შეასრულეს ცეკვა „ქართული“	გ. რომელიც გავრცელებულია აჭარაში
8. ეს ხალხური საკრავი ჭიბონია	დ. რომელსაც საქართველოში
9. ჩანგი ქართული ხალხური სიმებიანი საკრავია	ე. სხვადასხვა სახელს ეძახიან
10. გუდასტვირი მუსიკალური საკრავია	ვ. რომელიც მშვილდს ჰგავს
	ზ. რომელზეც ვუკრავთ ხელის დარტყმით

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

21. შეადგინეთ რთული წინადადებები „რომელიც“ ნაცვალსახელის გამოყენებით; ყურადღება გაამახვილეთ სასვენ ნიშნებზე:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

VII. ძსჯელოგაზე ორინენოირებული აქტივობები

22. მონაცემებზე დაყრდნობით ისაუბრეთ მუსიკალური ინსტრუმენტის შესახებ;

- კონტრაბასი – მუსიკალური საკრავი.
- შემადგენელი ნაწილები – ხემი, 3, 4 ან 5 სიმი, ძირითადი კორპუსი.
- დასამზადებელი მასალა – ხე.
- ჟღერადობა – დაბალი.
- ნაირსახეობები – კონტრაბას-ტრომბონი, კონტრაბას-ტუბა, კონტრაბას-ბალაიკა. დანიშნულება – საორკესტრო.

.....

.....

.....

.....

.....

23. წაიკითხეთ ტექსტი და ჩანერე მოკლე მონაცემები:

ქამანჩა პოპულარულია, როგორც სოლო საკრავი და როგორც ანსამბლში დასაკრავი ინსტრუმენტი. მისი საერთო სიგრძეა 65-90 სმ. კორპუსი მრგვალი აქვს, ბურთის მსგავსი, ამოჭრილი. დამზადებულია თუთის ან კაკლის ხისგან. კორპუსს გადაკრული აქვს თევზის ტყავი ან ბუშტი. მორთულია სადაფითა და ძვლით. აქვს ხემი – ხის მოღუნული ჯოხი. მისთვის დამახასიათებელია ყრუ ჟღერადობა. ამჟამად აზერბაიჯანში იგი საკონცერტო-საესტრადო ინსტრუმენტია. იყენებენ ხალხურ საკრავთა ორკესტრშიც. ქამანჩის სახეობები გავრცელებულია სომხეთში, აზერბაიჯანში, დაღესტანში, ცენტრალურ აზიაში, თურქეთში. საქართველოსა და, განსაკუთრებით, თბილისში ქამანჩა გავრცელდა დაახლოებით XVIII საუკუნიდან.

საკრავის სახელწოდება:

შემადგენელი ნაწილები:

ფორმა:

დასამზადებელი მასალა:

ჟღერადობა:

დანიშნულება:

24. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ 22-ე და 23-ე სავარჯიშოების ტექსტები და ისაუბრეთ ამ ინსტრუმენტების მსგავსება – განსხვავებაზე. გამოიყენეთ ქვემოთ მოცემული ფრაზები და თანდებულიანი ფორმები: *-ვით ; -ის მსგავსად; ისევე როგორც;გან გასხვავებით; უფრო ვიდრე.*

VIII. წერიტი ღვალაბის აქტივობები

25. შეარჩიეთ თქვენთვის კარგად ნაცნობი ინსტრუმენტი და დაწერეთ მის შესახებ მცირე ინფორმაციული ტექსტი.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A2+ არამხატვრული / ბიოგრაფიული ტექსტი

ტექსტი შარდულია „კითხვის კიბის“ მასალებიდან
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/levels/level-16>

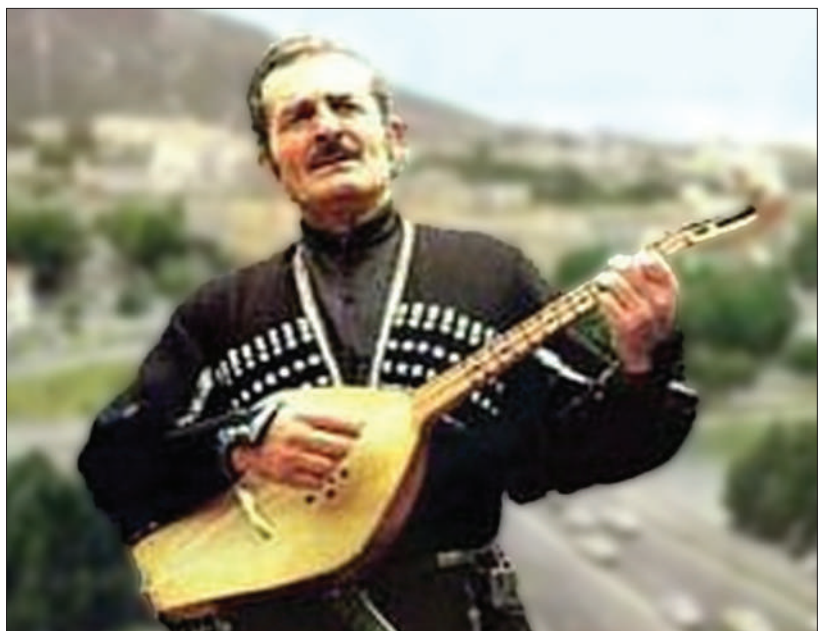
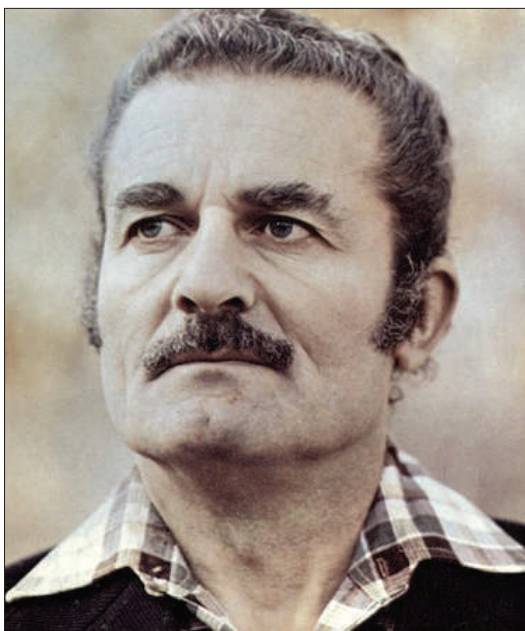
მათილური დაუშავავის ავტორი: დანი ასლაბაზაშვილი-დალაქიშვილი

ჰაშდუთ გონაშვილის ბიოგრაფია

I. ავტორმა თემის გახსნისთვის

1. დააკვირდით სურათს, შემოთავაზებული ფრაზებიდან ამოარჩიეთ შესაბამისი ინფორმაცია და მათი გამოყენებით ისაუბრეთ სურათზე მოცემული პიროვნების შესახებ:

- პროფესიით მხატვარია.
- უყვარს ცეკვა და სიმღერა.
- პროფესიით მომღერალია.
- ესპანელია.
- ქართველია.
- უკრავს ფანდურზე და მღერის.
- უცნობია.
- პოპულარულია.
- საოცარი ხმა აქვს.
- ვერ მღერის.

II. ლექსიკაზე, ფრაზაზე, კონსტრუქციებსა და ზნეობზე დაკვირვება

2. ნაიკითხეთ და დაიმახსოვრეთ:

სიტყვაები	ფრაზები
<p>არსებითი სახელები</p> <p>ნარჩენები – რაიმეს გამოყენების შემდეგ დარჩენილი ნაწილი.</p> <p>თოლიები – თეთრი ფერის ზღვის ფრინველები, შეხვდებით ზღვის სანაპიროზე.</p> <p>გმირი – უშიშარი, სასახელო საქმეების ჩამდენი.</p> <p>ტურიზმი – მოგზაურობა ამა თუ იმ მხარის გაცნობის/დათვალიერების მიზნით.</p> <p>რექტორი – უმაღლესი სასწავლებლის ხელძღვანელი.</p> <p>ანსამბლი – მსახიობთა, მომღერალთა ან მუსიკოსთა ჯგუფი.</p> <p>სოლისტი – ანსამბლის მუსიკოსი ან მოცეკვავე, რომელიც მარტო ასრულებს სიმღერას ან ცეკვას.</p> <p>გასტროლები – სხვა ქალაქში ან ქვეყანაში კონცერტების ჩატარება.</p> <p>ნერგი – დასარგავად გამზადებული ახალგაზრდა მცენარე.</p> <p>კულისები – სცენის მიღმა, მაყურებლისთვის დაფარული ადგილი.</p> <p>ლეგენდა – არაჩვეულებრივი, დაუჯერებელი, ზღაპრული ამბავი.</p> <p>ჩანაწერი – ის, რაც ჩანერეს (მელოდია, ამბავი...).</p> <p>გადარქმევა – სხვა სახელის დარქმევა.</p> <p>გამოჩენა – უხილავის, დაფარულის დასანახად ქცევა, დანახვა.</p>	<p>იქაურობას გაცლოდა – იმ ადგილიდან წასულიყო.</p> <p>სიმღერის ჩანერა = ჩანაწერის გაკეთება – აუდიოდისკზე ჩანერა.</p> <p>საუკეთესო/ყველაზე კარგი კინოფილმშია გამოყენებული – კინოფილმშიც არის.</p> <p>ახალი სახელით გამოჩნდა – ადრე სხვა სახელით იყო, ახლა სხვა სახელი აქვს.</p> <p>ტურიზმით დაინტერესდა – ტურიზმს მიაქცია მეტი ყურადღება.</p> <p>მასზე ლაპარაკი – ლაპარაკი მის შესახებ.</p> <p>არ უნდოდა გაშვება სცენიდან – ისევ სცენაზე ტოვებენ.</p> <p>სიმღერისთვის მიეხედა – მეტი ყურადღება დაეთმო.</p> <p>გასტროლებზე წასვლა – კონცერტის ჩასატარებლად სხვაგან წასვლა.</p> <p>ფეხი დაუცურდა – ფეხი გაუსრიალდა.</p>

სიტყვა	ფრაზა
<p>როგორი?</p> <p>გაოცებული – გაკვირვებული.</p> <p>თავმდაბალი – მორიდებული, ხათრიანი</p> <p>აღფრთოვანებული – ძალიან გახარებული.</p> <p>ლეგენდარული – თითქმის ზღაპრად გადაქცეული (<ლეგენდა).</p> <p>სერიოზული – დინჯი, ჭკვიანი, დაფიქრებული (მაგ: სერიოზული კაცი, სერიოზული მიდგომა).</p> <p>შთამბეჭდავი – ძლიერ კარგი, შთაბეჭდილების მომხდენი.</p>	

ზნაობა	კონსტრუქცია
<p>გადარქმევა – როცა სხვა სახელი ჰქონდა და მერე სხვა დარქვეს. გადაარქვა მან მას ის</p> <p>მობეზრება – აღარ უნდოდა, ბეზრდება მას ის</p> <p>გაცლა – (აქ,) ვინმესგან ან რამესგან წასვლა. ეცლება ის მას</p> <p>დარჩენა – სადაც იყო, იქ ყოფნა, დარჩა ის</p> <p>დაცურება – მალლიდან დაბლა დაშვება ცურვით, აქ – ფეხის გაცურება. დაუცურდა მას ის</p> <p>ჩამოვარდნა – მალლიდან დაბლა დაცემა, ჩამოვარდა ის</p> <p>დაკრძალვა – დასაფლავება, დამარხვა, გარდაცვლილის მიწაში ჩასვენება, დაკრძალა მან ის</p> <p>შეხვედრა – პირისპირ ნახვა, ხვდებოდა ის მას</p> <p>გადასვენება – გარდაცვლილის ერთი ადგილიდან მეორე ადგილზე გადაყვანა, გადაასვენა მან ის</p> <p>გახსნა – გაღება, გახსნა მან ის</p>	<p>მიყვარს ლაპარაკი მასზე</p> <p>ბრუნდებოდა ჩაწერიდან</p> <p>დაინტერესდა ტურიზმით / სიმღერით</p> <p>არასოდეს მომბეზრდებაო</p> <p>კიდევ ჩავწეროთ</p> <p>წავიდა გასტროლებზე</p> <p>გაოცებული იყო....ით</p> <p>ჩამოვარდა....დან</p>

III. დავალებები დასიკაზე, ფრაზებზე, კონსტრუქციებზე

3. ბლოკში მოცემული სიტყვებით დაასრულეთ წინადადებები:

თოლია გასტროლებზე სოლისტი წევრი რექტორი
 ნერგი ჩანაწერი კულისებში თავმდაბალი გადარქმევა

1. მარტო მღერის
2. სხვა ქვეყანაში კონცერტით წავედი
3. ჩემს ბაბუაზე გაბაფხულზე დავრგე
4. სცენაზე გასვლამდე ვიდექი
5. ძალიან მინდოდა ჩემი სახელის
6. ბიჭი მალე გახდა ახალი ანსამბლის
7. სიტყვით გამოვიდა უნივერსიტეტის
8. მომღერალმა სტუდიაში გააკეთა
9. სულ თავდახრილი დადიოდა, რადგან იყო
10. ზღვაზე დაფარფატებდა თეთრი

4. შემოხაზეთ სწორი პასუხები:

გასტროლებზე წასვლა არის

- ა. საზღვარგარეთ სამოგზაუროდ წასვლა.
- ბ. საზღვარგარეთ კონცერტების ჩასატარებლად წასვლა.
- გ. საზღვარგარეთ ახლობელთან სტუმრად წასვლა.

სახელის გადარქმევა არის

- ა. სახელის ხმამაღლა თქმა.
- ბ. ორი სახელის შერჩევა.
- გ. ახალი სახელის შერჩევა.

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

5. წაკითხეთ ტექტი, ქვემოთ შემოთავაზებული დასათაურებიდან აბზაცებისათვის შეარჩიეთ შესაფერისი და მიუწერეთ აბზაცის ნომერი:

კამლეთ გონაშვილის ბიოგრაფია

1. ჰამლეტ გონაშვილი 1928 წელს საქართველოში, კახეთში, სიღნაღთან ახლოს მდებარე სოფელ ანაგაში დაიბადა. ჰამლეტი ინგლისური სახელია. ჰამლეტის მამა – დიმიტრი გონაშვილი – სოფელ ანაგის სკოლაში ქართულ ლიტერატურას ასწავლიდა. ძალიან უყვარდა შექსპირი. შვილებსაც მისი

ნაწარმოებების გმირების სახელები დაარქვა. ჰამლეტს თავისი სახელი არ მოსწონდა. სახელის გადარქმევასაც კი აპირებდა, მაგრამ ისე მალე გახდა ცნობილი მომღერალი, რომ ახალი სახელით გამოჩენა გადაიფიქრა.

- 2.** სკოლის დამთავრების შემდეგ ცხინვალში გადავიდა საცხოვრებლად. ცხინვალის ინსტიტუტში ბიოლოგიის ფაკულტეტზე დაიწყო სწავლა. სტუდენტობის დროს ტურიზმით დაინტერესდა. „საქართველო ძალიან მიყვარს და მასზე ლაპარაკი არასოდეს მომბეზრდებაო“, – ამბობდა. ჰამლეტს სწავლა არ შეუწყვეტია. ბიოლოგიის ფაკულტეტის დასრულების შემდეგ თეატრალურში ჩააბარა. ერთხელ სცენაზე სიმღერით გამოვიდა. ყველა გაოცებული დარჩა ჰამლეტის სიმღერით. რექტორმა ურჩია, სიმღერისათვის სერიოზულად მიეხედა.
- 3.** 1953 წელს გონაშვილი საქართველოს ცეკვისა და სიმღერის სახელმწიფო ანსამბლში მიიღეს და 16 წელი იყო ამ ანსამბლის წევრი. 1969 წელს იგი ანსამბლ „რუსთავში“ გადავიდა და მომდევნო 16 წელი ამ ანსამბლის სოლისტი იყო. ასრულებდა ქართლ-კახურ, მეგრულ და აფხაზურ სიმღერებს. ყველა აღფრთოვანებული იყო მისი სიმღერით როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ.
- 4.** ჰამლეტ გონაშვილი ხშირად დადიოდა გასტროლებზე. გონაშვილის სცენიდან გაშვება არ უნდოდა ხოლმე მსმენელს. კულისებში ხვდებოდნენ და ყელზე უყურებდნენ, უკვირდით, ასეთი გასაოცარი ხმა ჩვეულებრივ ადამიანს როგორ აქვსო. მართლაც, გონაშვილთან ერთად დუეტში სიმღერა რთული იყო, რადგან ყოველ ჯერზე განსხვავებულად და შთამბეჭდავად ასრულებდა სიმღერას. ჰამლეტ გონაშვილის ცნობილი სიმღერებია: „ოროველა“, „ურმული“, „წინწყარო“, „წმიდაო ღმერთო“, „დაიგვიანეს“ და „გაფრინდი, შავო მერცხალო“.
- 5.** ჰამლეტ გონაშვილი გვიან დაქორწინდა, 44 წლის ასაკში. მას მეუღლე და ორი ვაჟი ჰყავს.
- 6.** ჰამლეტ გონაშვილი 1985 წლის ივლისში კახეთში წავიდა გასტროლებზე. კონცერტის შემდეგ თავის სოფელში დარჩა ნათესავებთან. ნათესავმა სთხოვა, ერთი ხის ტოტი ეზოს ცუდად მიჩრდილავს და იქნებ მომიჭრაო. ჰამლეტი ხეზე ავიდა. ფეხი დაუცურდა, ხიდან ჩამოვარდა და გარდაიცვალა. ის თბილისში, საბურთალოს სასაფლაოზე, დაკრძალეს. შემდეგ კი დიდუბის პანთეონში გადაასვენეს. ჰამლეტ გონაშვილს დღემდე ლეგენდარულ მომღერლად მიიჩნევენ. მისი ხმა რამდენიმე უცხოურ კინოფილმშია გამოყენებული.

1. გარდაცვალება	4. განათლება
2. ანსამბლში	5. სახელის ისტორია
3. გასტროლებზე სიარული	6. ოჯახი

6. შემოხაზეთ სწორი პასუხები:

1. ჰამლეტ გონაშვილი დაიბადა

- ა. კახეთში
- ბ. თბილისში
- გ. საზღვარგარეთ

2. ჰამლეტ გონაშვილი იყო

- ა. მასწავლებელი
- ბ. კომპოზიტორი
- გ. მომღერალი

3. ჰამლეტს არ მოსწონდა თავისი

- ა. სახელი
- ბ. სოფელი
- გ. პროფესია

4. ჰამლეტ გონაშვილმა დაამთავრა

- ა. თელავის უნივერსიტეტი
- ბ. გორის უნივერსიტეტი
- გ. ცხინვალის ინსტიტუტი

7. ა. აღნიშნეთ სწორია (+) / არასწორია (-)

ინფორმაცია	+	-
1. ჰამლეტ გონაშვილს სახელი დედამ შეურჩია.		
2. მომღერლობა ჰამლეტს უნივერსიტეტის რექტორმა ურჩია.		
3. გონაშვილი ანსამბლში 16 წელი მღეროდა.		
4. გონაშვილთან ერთად დუეტში ბევრმა იმღერა.		
5. ყოველ ჯერზე ის განსხვავებულად ასრულებდა სიმღერას.		
6. მომღერალი მთაწმინდაზე დაკრძალეს.		
7. ჰამლეტ გონაშვილი მთიდან დაცურდა და გარდაიცვალა.		
8. სახელის გამოცვლა გადაიფიქრა, რადგან შესაფერისი ვერ შეარჩია.		
9. ის პოპულარული მომღერალი იყო.		
10. გასტროლებზე აკვირვებდათ ჰამლეტის ხმა.		

ბ. არასწორი წინადადებები გაასწორეთ და ისე გადაწერეთ:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

V. გრაფიკულ საკითხავზე ორიენტირებული აქტივობები

8. დააკვირდით ცხრილში ზმნებს (იხ. დავალება 2) და წინადადებებში წერტილების ადგილას ჩასვით შესაბამისი დაბოლოებები:

ნიმუში: მსმენელებ... კულისებში ხვდებოდნენ ჰამლეტ...
მსმენელები კულისებში ხვდებოდნენ ჰამლეტს (ხვდებოდნენ ისინი მას)

1. ბავშვებ... თავის თუთიყიშ... სახელ... გადაარქვეს.
2. მოხუც... მალე მობეზრდება წინ და უკან სიარულ... და წავა.
3. ახალგაზრდა... უნდოდა მალე გასცლოდა მოედან... და ფეხს აუჩქარა.
4. გაზაფხულ... გაქრა და დარჩა ცხელი ზაფხულ...
5. ბავშვ... ყინულზე დაუცურდა ფეხ...
6. ხიდან წითელი ვაშლ... ჩამოვარდა.
7. პატარა მეომარ... ხის ქვეშ დაკრძალეს მეგობრებ...
8. ბარათაშვილის ნეშტ... განჯიდან თბილისში გადაასვენეს ქართველებ....
9. სამმა მეგობარ... მოედანზე ახალი რესტორან... გახსნა.

9. გაეცანით ინფორმაციას და შეასრულეთ დავალებები:

ა. მიუთითეთ რას გამოხატავს ხაზგასმული სიტყვა

-ით დაბოლოებიანი სიტყვები ქართულში სხვადასხვა შინაარს გამოხატავს: მათ შორის

ა. თანაობას/თანხლებას	(გამოჩნდა ახალი სახელით)
ბ. დაინტერესებას/გატაცებას რაიმეთი	(დაინტერესებული იყო ტურიზმით)
გ. თვისებას, ნიჭს	(გატაცებული იყო სიმღერით)

ნიმუში: წვეულებაზე ლადო პიჯაკით მივიდა – გამოხატავს თანაობას

1. გოგონა ყვავილებიანი კალათით იდგა ქუჩაში.
2. ძალიან მიყვარს სუპი ბოსტნეულით და მწვანილით.
3. ჩემი ოჯახი ცნობილია თავისი ხელოვნებით.
4. სტუდენტობისას დაინტერესდა ბიოლოგიით.
5. ერისიონი სცენაზე ნაცნობი ცეკვით გამოვიდა.
6. ყველა გაცემული დარჩა მისი ხმით.
7. ის კმაყოფილი დარჩა მირთმეული საჩუქრით.

ბ. ბლოკში მოცემული სიტყვები ჩასვით შესაფერის წინადადებაში.

პურ-მარილით ნლით	ზაფხულობით დედით	ჩოგბურთით სიხარულით	ფიქრით ჩაღით	მამით მამით	ფიქრით მეგობრებით
		ბედნიერებით სიხარულით			

1. სვანეთს ვსტუმრობ.
2. საზღვარგარეთ მივდივარ ხუთი
3. ამდენი..... დავბერდი უკვე
4. ქართველი ვარ, ინგლისელი.
5. მოქსოვილი ქუდები მართლა ლამაზია.
6. მე ვამაყობ ჩემი
7. პატარების გული სავსეა
8. გატაცება სიყვარულში გადაეზარდა.
9. მოვდივარ თქვენსკენ, მინდა მალე შეგხვდეთ.
10. სტუმრად ჩემი მოვედი.

3. მოიფიქრე და შეადგინე წინადადებები -ით დაბოლოების დართვით:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

10. დააკვირდით სქემას და გაიაზრეთ რა დანიშნულება აქვს **ო** ნაწილაკს:

თუ გვინდა, უცვლელად გადმოვცეთ მესამე პირის ნათქვამი, გამოიყენება ნაწილაკი **-ო**, ის ძირითადად დაერთვის ზმნას, თუმცა **-ო** ნაწილაკი შეიძლება სხვა სიტყვასაც დაერთოს. ასეთ ნათქვამს **პირდაპირი ნათქვამი** ეწოდება.

მაგ.: „ძალიან მიყვარს საქართველო**ო**“, – ამბობდა. (ერთვის სხვა სახელს)
უკვირდათ, „ასეთი გასაოცარი ხმა ჩვეულებრივ ადამიანს როგორ აქვს**ო**?“
(დაერთვის ზმნს)

11. ჩვეულებრივი წინადადება გადააკეთეთ პირდაპირ ნათქვამად ნიმუშის მიხედვით (გამოიყენეთ ნაწილაკი-ო):

ნიმუში: ასეთი გასოცარი ხმა ადამიანს როგორ აქვს?
– ასეთი გასოცარი ხმა ადამიანს როგორ აქვს **ო** – უკვირდათ.

1. ნუ გეშინია, თბილი ბენჯი აქვს და ზამთარი ვერაფერს დააკლებს, – დამაიმედა.
.....
2. უთქვამს: – ორი კილო ყველი და არაჟანი მომეცით!
.....
3. შემოგვითვალა: – აღარ დამელოდოთ!
.....
4. ნუცამ თქვა: – ჩემს თოჯინებს კითხვა უნდა ვასწავლო!
.....
5. ჩვენი მასწავლებელი სულ გვიმეორებდა: ისწავლეთ, სწავლა სინათლეა!
.....
6. რას ამბობ, – გოცებულმა შემოგვხედა, – საიდან მოიტანეთ ეს ამბავი?
.....
7. „ამყოლს აჰყევი და დამყოლს – დაჰყევი“, – უთქვამს ჩვენს წინაპარს.
.....

12. ბლოკში მოცემული სიტყვების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

**წვერი თავმდაბალი კულისებში გასტროლებზე თოლია ნერგი
 სოლისტი რექტორი გადარქმევა ჩანაწერი**

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

VI. სსჯელობაჲ ორინენორეაბული აქტივობები

13. ტექსტიდან ამოინერეთ ზედსართავი სახელები, რომელებიც ჰამლეთ გონაშვილს ახასიათებს, კიდეჲ რას დაამატებდით?

.....

.....

.....

14. ა. ახლა გაეცანით საინტერესო ისტორიებს ჰამლეთ გონაშვილზე, მიუსადაგეთ ყოველ ისტორიას თვისება:

სიახლების მოყვარული მზრუნველი და კეთილი თავმდაბალი და მომთხოვნი

საინტერესო ამბები ჰამლეთ გონაშვილზე

1. თურმე ერთელ ჰამლეთ გონაშვილი გემით მგზავრობდა. გემბანზე თოლიები დაფრინავდნენ და საჭმლის ნარჩენებს ეძებდნენ. გონაშვილს ძალიან გაუხარდა ფრინველების დანახვა. პურის ნაჭერი აიღო და პატარა ნამცეცხად დაანაწილა. ნამცეცხები ხელისგულზე დაიყარა და თოლიებს აჭამა. გემბანზე ყველა გაოცებული უყურებდა. ჯერ არავის ენახა, კაცის ხელიდან თოლიას საჭმელი ეჭამა.
2. თავის თავზე ლაპარაკი არ უყვარდა. როდესაც ვინმე მის ქებას დაიწყებდა, ცდილობდა, იქსურობას გასცლოდა. სიმღერის ჩაწერიდან როცა ბრუნდებოდა და მუღლუ ეკითხებოდა, ჩაწერამ როგორ ჩაიარაო. ჰამლეთი ყოველთვის ერთსა და იმეცს პასუხობდა: „ისე რა, ხვალ კიდე უნდა მოვისმინო და კიდე ერთელ ჩაწეროთო“. ამ დროს უკვე საუკეთესო ჩანაწერი იყო გაკეთებული და განმეორება აღარ სჭირდებოდა.
3. ჰამლეთ გონაშვილს ყოველთვის თან მიჰქონდა ქართული ღვინო. თუმცა ბევრს არ სვამდა. სხვა ქვეყნებიდანაც ჩამოჰქონდა საინტერესო ნივთები. თურმე სირიიდან ლეღვის წერტი ჩამოუტანია. წერტი თავის სოფელში დარგო, გაახარა და ძალიან კმაყოფილი იყო ამით.

1. **2.**

3.

ბ. მიუსადაგე თვისებას შესაბამისი წინადადება:

თვისება	საიდან ჩანს? - არგუმენტი
მზრუნველი	
სიახლების მოყვარული	
თავმდაბალი	
მომთხოვნი	
კეთილი	

15. უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტებზე დაყრდნობით:

1. რატომ შეიცვალა პროფესია ჰამლეტ გონაშვილმა?

.....

2. რა აკავშირებდა ტურიზმთან?

.....

3. როგორც მომღერალს, რა ჰქონდა მას განსაკუთრებული?

.....

4. რა იყო გასაკვირი იმ ფაქტში, რომ ჰამლეტი ხელით აჭმევდა თოლიებს?

.....

5. რა გახდა ჰამლეტ გონაშვილის გარდაცვალების მიზეზი?

.....

16. ა. დააკავშირეთ:

ნაწარმოების ცნობილი	ჩამოვარდნილი ფაკულტეტი
ჩააბარა ბიოლოგიის	ხმა მომღერალი
გასაოცარი ხიდან	გემით თეატრალურზე
მგზავრობდა ჩამოჰქონდა	ქვეყნებიდან გმირები

ბ. მიღებული ფრაზები გადაწერეთ ხაზებზე:

.....
.....
.....

17. წაიკითხეთ საინტერესო ამბები ჰამლეტ გონაშვილის შესახებ (N1 ისტორია) გამოიყენეთ სქემა და ისაუბრეთ როგორი იყო ის?

ჩემი აზრით ჰამლეტ გონაშვილი იყო ამას იმიტომ ვფიქრობ, რომ
მასზე სხვებიც ფიქრობდნენ, რომ, რადგან

18. ტექსტში ჩასვით შემოთავაზებული სიტყვები:

დაამთავრა	გასტროლებზე	სწავლობდა	გარდაიცვალა
სიმღერების შესრულებითა		მღეროდა	
ინგლისური ენის სპეციალობით			

VII. წერიტი ღავაღბის აქტივობები

გოგი დოლიძე 1961–1971 წლებში თბილისის 24-ე საშუალო სკოლაში, პარალელურად – სამუსიკო სასწავლებელში. 1976 წელს თბილისის ილია ჭავჭავაძის სახელობის უცხო ენათა სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტი.

..... ფოლკლორულ ანსამბლ „ფაზისში“, 1986 წლიდან კი – ანსამბლ „ქართულ ხმებში“. ამ ანსამბლთან ერთად იყო მრავალ ქვეყანაში. გოგი დოლიძე ძირითადად მაინც საესტრადო ცნობილი. ამ ჟანრით გატაცება ხალხური სიმღერების მისეულ შესრულებაშიც აისახა და განსაკუთრებული ელფერი შესძინა.

..... 1996 წლის 8 მარტს. გარდაცვალების შემდეგ, 1999 წელს, გოგი დოლიძე მეოცე საუკუნის საუკეთესო ქართველ მომღერალ მამაკაცად დაასახელეს.

19. გაიხსენეთ ჰამლეტ გონაშვილის ბიოგრაფია და მოკლედ და თანმიმდევრობით წარმოადგინეთ ფაქტები მისი ცხოვრებიდან (ყურადღება მიაქციეთ საწყის ფრაზებს/სიტყვებს):

- ადრე
- მანამდე
- ჯერ
- შემდეგ
- ბოლოს

20. შემოთავაზებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დაწერეთ ნოდარ დუმბაძის ბიოგრაფია:

დაბადების თარიღი	14 ივლისი, 1928
დაბადების ადგილი	თბილისი.
გარდაცვალების თარიღი	4 სექტემბერი, 1984 (56 წლის)
დასაფლავებულის ადგილი	მთანმინდის პანთეონი
საქმიანობა	პროზაიკოსი, პოეტი, სცენარისტი, პუბლიცისტი და პოლიტიკოსი
უმაღლესი	ალმა-მატერი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მოთხრობები	„მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“, „მე ვხედავ მზეს“, „ნუ გეშინია, დედა!“, „მზიანი ღამე“, „თეთრი ბაირალები“, „მარადისობის კანონი“, „კუკარაჩა“ და “Hellados”
ჯილდოები	რუსთაველის პრემია, საპატიო ნიშნის ორდენი,
მეუღლე	ნანული გუგუნავა
შვილები	მანანა, ზაზა, ქეთევანი

B1

ქართული ჟილათა	150
კოვუნარული კერძები	
საქართვადოში	161
სვანეთი	183
რაჭა	196
კიძრა	213
ადქსანდრე ქართვადი	232
ახადი ქართული	
ფხბურთი	247

B1 საინფორმაციო ტექსტი

გამოყენებულია კორტალის reading.ge ტექსტი

ავთოლური დაფუძვლების ავტორი: გიორგი ჭაუჭიძე

ქართული ჭიდაობა

I. აქტივობა თემის გასწავლისთვის

1. მონიშნეთ ყველა სურათი, სადაც ჭიდაობაა:

2. მონიშნეთ სურათი, სადაც ქართული ჭიდაობაა:

4.

5.

6.

3. როგორ ფიქრობთ, სწორია თუ არა ქვემოთ მოცემული წინადადებები:

- I. ქართული ჭიდაობა მხოლოდ საქართველოშია გავრცელებული.
- II. ქართული ჭიდაობის დროს ყოველთვის ისმის მუსიკა.
- III. საქართველოს ძალიან ბევრი ოლიმპიური ჩემპიონი ჰყავს ჭიდაობაში.

პასუხის გაცემისას გამოიყენეთ შემდეგი კონსტრუქცია:

ჩემი აზრით, სწორია, რომ , რადგან
 ჩემი აზრით, არასწორია, რომ , რადგან

თქვენი პასუხები გადაამოწმეთ ტექსტის წაკითხვის დროს:

II. დეჟინიკაზა, ფრაზაზა, კონსტრუქცია და ზმნაზა დაკვირვაა

4. დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებსა და განმარტებებს. ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვა	ზმნა
<p>ჭიდაობა – ორთაბრძოლის სახეობა, სპორტული შეჯიბრება ორ ადამიანს შორის.</p> <p>სახეობა – მსგავსი ნიშნის მიხედვით გაერთიანებული საგნები.</p> <p>სანახაობრივი – ის, რასაც ბევრი ადამიანი უყურებს.</p> <p>შემოსევები – მტრის თავდასხმები.</p> <p>ბრძოლა – იარაღით დაპირისპირება მოწინააღმდეგეებს შორის.</p>	<p>არსებობა – არსებობს ის (წესი)</p> <p>გახდომა – ხდის ის მას (დეტალი სპორტს), ხდება ის (გახდა ის)</p> <p>გამართვა – იმართება ის (ჭიდაობა) იმართებოდა ის</p> <p>განცდა – განიცდის ის მას (საქართველო შემოსევას) განიცდიდა ის მას</p> <p>დახვედრა – ხვდება ის მას (ქართველი მტერს) დახვედროდნენ ისინი მას/მათ</p>

სიტყვა	ზმნა
<p>წესი – კანონი.</p> <p>უხეში – მაგარი, მოუქნელი, უზრდელი, მძიმე.</p> <p>სასტიკი – დაუნდობელი.</p> <p>ილეთი – მოძრაობა სპორტში.</p> <p>მიხვრა-მოხვრა – სხვადასხვა მოძრაობა სხეულით.</p>	<p>გავრცელება – ვრცელდება ის (ჭიდაობა) გავრცელდა ის</p> <p>ყურება – უყურებს ის მას/მათ (მაყურებელი ჭიდაობას) უყურებდა ის მას/მათ</p> <p>აშენება – შენდება ის (სახლი) აშენდა ის</p> <p>ჭიდაობა – ჭიდაობს ის (მოჭიდავე) ჭიდაობდნენ ისინი</p> <p>გამორჩევა – გამორჩევა ის (ჭიდაობა) გამორჩეოდა ის</p> <p>შენყვება – წყდება ის (შეჯიბრი) წყდებოდა ის</p> <p>სმენა – ისმის ის (მუსიკა)</p> <p>შექმნა – ქმნის ის მას (რიტმს)</p> <p>შენყობა – ენყობა ის მას/მათ (მოძრაობა რიტმს) ენყობოდა ის მას/მათ</p> <p>შესრულება – სრულდება ის (მიხვრა-მოხვრა) სრულდებოდა ის</p> <p>მგვანება – ჰგავს ის მას (ჭიდაობა ცეკვას) ჰგავდა ის მას</p> <p>გამოსვლა – გამოდის ის (მოჭიდავე) გამოდიან ისინი</p> <p>მომზადება – ემზადება ის ემზადებიან ისინი</p> <p>ყოლა – ჰყავს მას ის (საქართველოს ჩემპიონი)</p> <p>დარჩენა – რჩება ის (ჭიდაობა)</p> <p>აღნიშვნა – აღნიშნავს ის მას (ხალხი დღესასწაულს)</p>

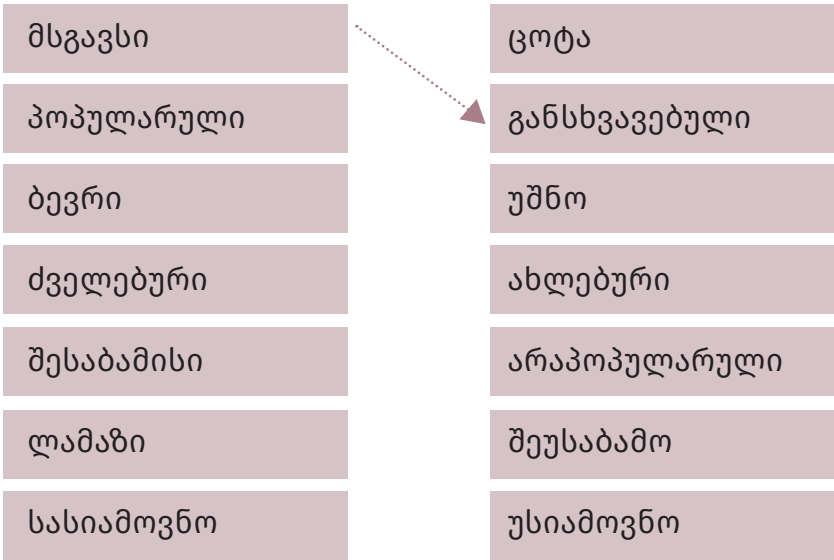
ფრაზები	კონსტრუქციები
სანახაობრივს ხდის – უფრო მეტად ადამიანს სურს მისი ნახვა.	ყოველთვის განიცდიდა სიამოვნებით უყურებდა მრავალფეროვნებით გამოირჩეოდა ტრადიციად რჩება შესაბამისად სრულდებოდა ყოველწლიურად იმართებოდა
სასტიკად აკრძალული – რაც კატეგორიულად არ შეიძლება.	
თითოეული მიხვრა-მოხვრა – სხეულის ყოველი მოძრაობა.	
წესების დაცვით – წესების, კანონების მიხედვით.	

III. ღვადააბები დაქსიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე

5. აწარმოეთ ხარისხის ფორმები ნიმუშის მიხედვით:

- ნიმუში:** ძველი – უძველესი
- დიდი –
 - მნიშვნელოვანი –
 - ძლიერი –
 - სასტიკი –
 - ლამაზი –

6. დააკავშირეთ ანტონიმები:

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

7. წაიკითხეთ ტექსტი და შეურჩიეთ სათაური ტექსტის მონაკვეთებს:

- ა. ზოგადი ცნობები
- ბ. ჭიდაობა თანამედროვე საქართველოში
- გ. ჭიდაობის განვითარების ისტორია

ქართული ჭიდაობა

ქართული **ჭიდაობა** სპორტის უძველესი **სახეობაა**. ჭიდაობა ბევრ ქვეყანაში **არსებობს**, თუმცა ქართული ჭიდაობა მათგან განსხვავებულია.

განსაკუთრებით საინტერესოა ქართული ჭიდაობის ძველებური სტილი, ის მნიშვნელოვანი დეტალები, რომლებიც უფრო **სანახაობრივ ხდის** ამ სპორტს.

ადრე ჭიდაობა ძირითადად სოფლებში, საერო და საეკლესიო დღესასწაულებზე, **იმართებოდა**. ვინაიდან საქართველო მტრის **შემოსევებს** ყოველთვის **განიცდიდა**, ქართველები ცდილობდნენ, მტერს ფიზიკურად მომზადებულები, ძლიერები **დახვედროდნენ**. ჭიდაობაც **ბრძოლისათვის** მომზადების ერთ-ერთი საშუალება იყო.

შედარებით გვიან, XV-XVII საუკუნეებში, ჭიდაობა მთელ საქართველოში **გავრცელდა**. ხალხი სიამოვნებით **უყურებდა** სპორტის ამ სახეობას.

ჭიდაობის პოპულარობის გამო საქართველოს ქალაქებში **აშენდა** საჭიდაო მოედნები. აქ **ჭიდაობდნენ** როგორც ცნობილი ქართველი მოჭიდავეები, ასევე ინდოეთიდან, თურქეთიდან, ფინეთიდან და იაპონიიდან ჩამოსული ფალავნები.

ქართული ჭიდაობა წესების დაცვით **იმართებოდა**. იგი ყოველთვის **გამოირჩეოდა** ილეთების მრავალფეროვნებით. ჭიდაობის უმთავრესი **წესით**, ნაქცეულ მეტოქესთან ბრძოლა წყდებოდა. ხელის კვრა, ხელის ყელთან მოჭერა და ყველანაირი **უხეში** მოპყრობა ქართულ ჭიდაობაში **სასტიკად** აკრძალული იყო.

სპორტის ეს სახეობა ძირითადად დღესასწაულებზე **იმართებოდა**. ამ ფაქტის გამო ჭიდაობისას ყოველთვის **ისმოდა** მუსიკის ხმა. ქართული ჭიდაობა წარმოუდგენე-

ლი იყო ზურნისა და დოლის გარეშე. მუსიკა ქმნიდა რიტმს. ამ რიტმს ეწყობოდა მოჭიდავეთა მოძრაობებიც. თითოეული მიხვრა-მოხვრა მუსიკასთან ერთად და მისი ტემპის შესაბამისად სრულდებოდა. ქართული ჭიდაობა, ერთი შეხედვით, ცეკვას ჰგავდა და ძალიან ლამაზი სანახავი იყო.

ჭიდაობა საქართველოში დღესაც ძალიან პოპულარულია. მოჭიდავეები გამოდიან საჭიდაო დარბაზებში. ემზადებიან ოლიმპიური თამაშებისათვის. საქართველოს ძალიან ბევრი ცნობილი ოლიმპიური ჩემპიონი ჰყავს ჭიდაობაში.

დღესასწაულებზე ქართული ჭიდაობის გამართვა საქართველოში დღემდე ტრადიციად რჩება. ყოველწლიურად, შემოდგომაზე, როდესაც თბილისობის დღესასწაულს აღნიშნავს ხალხი, ქართული ჭიდაობა ერთ-ერთი საინტერესო სანახაობაა.

V. გავაგაზე ორიენტირებული აქტივობები

8. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ტექსტი და უპასუხეთ შეკითხვებს:

1. რა უპირატესობას აძლევს ძველებური სტილი ქართულ ჭიდაობას?
 - ა. უფრო სანახაობრივს ხდის.
 - ბ. უფრო სწრაფს ხდის.
 - გ. უფრო ნელს ხდის.
 - დ. უფრო ხმაურიანს ხდის.
2. როდის იმართებოდა ხოლმე ადრე ქართული ჭიდაობა?
 - ა. მეფეების დაბადების დღეებზე.
 - ბ. საერო და საეკლესიო დღესასწაულებზე.
 - გ. მხოლოდ საერო დღესასწაულებზე.
 - დ. მხოლოდ საეკლესიო დღესასწაულებზე.
3. რა ფუნქცია ჰქონდა ქართულ ჭიდაობას ძველ დროში?
 - ა. ქორწინებისთვის მომზადების ერთ-ერთი საშუალება იყო.
 - ბ. ახალი წლისთვის მომზადების ერთ-ერთი საშუალება იყო.
 - გ. აღდგომისთვის მომზადების ერთ-ერთი საშუალება იყო.
 - დ. ბრძოლისათვის მომზადების ერთ-ერთი საშუალება იყო.

4. ტექსტის მიხედვით, საიდან ჩამოდიოდნენ საქართველოში ჭიდაობის მსურველები?
- ა. ინდოეთიდან, თურქეთიდან, ფინეთიდან და იაპონიიდან.
 - ბ. ინდოეთიდან, იაპონიიდან, ესპანეთიდან და ფინეთიდან.
 - გ. თურქეთიდან, იაპონიიდან, ფინეთიდან და საფრანგეთიდან.
 - დ. ინდოეთიდან, ინგლისიდან, ფინეთიდან და იაპონიიდან.
5. ტექსტის მიხედვით, რომელი წინადადება არ შეესაბამება სიმართლეს?
- ა. ქართული ჭიდაობა ყოველთვის გამოირჩეოდა ილეუების მრავალფეროვნებით.
 - ბ. ჭიდაობის უმთავრესი წესი იყო, რომ ნაქცეულ მეტოქესთან ბრძოლა წყდებოდა.
 - გ. ქართულ ჭიდაობაში არ არსებობდა გამარჯვებული და დამარცხებული.
 - დ. ქართული ჭიდაობა წარმოუდგენელი იყო ზურნისა და დოლის გარეშე.

VI. გრაფიკულ საკითხავზე ორიენტირებული აქტივობები

9. დააკვირდით ზმნას **ენყობოდა** და წინადადების გასწვრივ მიუწერეთ, რომელი შინაარსითაა გადმოცემული:

მონყობა-მომზადება, მიწყობა-მიმდევრობა, დაწყობა-დალაგება, შეწყობა-შეთანხმება-შეხმატკბილება.

- ა. სოფლის შუაგულში საჭიდაო მოედანი ეწყობოდა.
- ბ. კარგი ამბები ერთმანეთს ეწყობოდა.
- გ. შეჯიბრების დაწყებამდე ტატამის ირგვლივ მაყურებლებისთვის სკამები ეწყობოდა.
- დ. ხმები კარგად ეწყობოდა ერთმანეთს.

ზემოთ მოცემული წინადადებები გადაანაწილეთ ცხრილში:

მონყობა-მომზადება <small>რაიმესთვის წინასწარ მომზადება</small>	შეწყობა-შეთანხმება- შეხმატკბილება <small>ჰარმონიულად დაკავშირება ერთმანეთთან</small>	დაწყობა-დალაგება <small>თავ-თავის ადგილას დადება</small>	მიწყობა-მიმდევრობა <small>როცა რაღაც ფაქტები / მოვლენები ერთმანეთს მისდევს თანმიმდევრობით</small>

10. ქვემოთ მოცემულ წინადადებებში ხაზგასმული ზმნები გადაიყვანეთ აწმყოში:

ა. ქალაქის მოედნებზე ცნობილი ქართველი მოჭიდავეები **ჭიდაობდნენ**.

ბ. ქართული ჭიდაობა წესების დაცვით **იმართებოდა**.

გ. ქართული ჭიდაობა **გამოირჩეოდა** ილეთების მრავალფეროვნებით.

დ. ქართული ჭიდაობის წესების მიხედვით, წაქცეულ მეტოქესთან ბრძოლა **წყდებოდა**.

ე. ხელის კვრა, ხელის ყელთან მოჭერა ქართულ ჭიდაობაში სასტიკად **იკრძალებოდა**.

ვ. ჭიდაობისას ყოველთვის **ისმოდა** მუსიკის ხმა.

ზ. საჭიდაო მუსიკა **ქმნიდა** რიტმს, რასაც **ენყობოდა** მოჭიდავეთა მოძრაობებიც.

თ. ჭიდაობის თითოეული მიხვრა-მოხვრა მუსიკის ტემპის შესაბამისად **სრულდებოდა**.

ი. ჭიდაობისთვის დიდხანს **ემზადებოდნენ** მოჭიდავეები.

კ. ხალხი სიამოვნებით **უყურებდა** მოჭიდავეების შეჯიბრს.

11. ქვემოთ მოცემულ წინადადებებში ჩასვით გამოტოვებული სიტყვები სწორი ფორმით:

- ა. ხალხი (სიამოვნებით/სიამოვნების) უყურებდა სპორტის ამ სახეობას.
- ბ. საქართველოს ქალაქებში თანდათან აშენდა (ჭიდაობის/საჭიდაო) მოედნები.
- გ. ქართული ჭიდაობა ძირითადად (დღესასწაულებში/დღესასწაულებზე) იმართებოდა.
- დ. ქართული ჭიდაობის ილეთები ქართველ (მოჭიდავეებს/მოჭიდავეების) ეხმარება ჭიდაობის სხვადასხვა სახეობაშიც.

12. გაიხსენეთ -ზე და -ში თანდებულების გამოყენების წესი და ქვემოთ მოცემულ წინადადებებში ჩასვით სიტყვები სწორი ფორმით:

- ა. ადრე ჭიდაობა, ძირითადად, (სოფლებში/სოფლებზე), საერო და საეკლესიო (დღესასწაულებში/დღესასწაულებზე), იმართებოდა.
- ბ. ჭიდაობის პოპულარობის გამო საქართველოს (ქალაქებში/ ქალაქებზე) აშენდა საჭიდაო მოედნები.
- გ. ჭიდაობისას (მოედნებში/მოედნებზე) ყოველთვის ისმოდა მუსიკის ხმა.
- დ. ყოველწლიურად, (შემოდგომაში/ შემოდგომაზე), როცა თბილისობის დღესასწაულს აღნიშნავს ხალხი, ქართული ჭიდაობა ერთ-ერთი საინტერესო სანახაობაა.

13. დააკვირდით წინადადებაში გამუქებულ სიტყვებს და აწარმოეთ ახალი ფორმები: აქ ჭიდაობდნენ, როგორც ცნობილი ქართველი მოჭიდავეები, ასევე ინდოეთიდან, თურქეთიდან, ფინეთიდან და იაპონიიდან ჩამოსული ფალავნები.

ბელგია	
საქართველო	
აზერბაიჯანი	

სომხეთი	
იტალია	
ინგლისი	
ამერიკა	
კანადა	
პოლონეთი	
უკრაინა	

მიაქციეთ ყურადღება: როდესაც ქვეყნის სახელი მთავრდება -ია-ზე, მაშინ ორი „ი“ იქნება.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

14. ისაუბრეთ შეკითხვების მიხედვით:

- როგორ ფიქრობთ, ქართული ჭიდაობა ადრე, ძველად, უფრო პოპულარული იყო, თუ – ახლა?
- როგორ ფიქრობთ, რატომ არ არის ქართული ჭიდაობა სპორტის ოლიმპიური სახეობა?
- რა მნიშვნელობა აქვს მუსიკის შესრულებას ქართული ჭიდაობის დროს?
- როგორ ფიქრობთ, შეიძლება თუ არა, ქართული ჭიდაობა ოლიმპიურ სახეობად გადაიქცეს?

საუბრისას გამოიყენეთ შემდეგი ფრაზები:

მე ვფიქრობ... შესაძლებელია...
ჩემი აზრით...
მგონია, რომ...

VIII. წერიტი ღვადალის აქტივობები

15. დაალაგეთ არეულად მოცემული სიტყვები და შეადგინეთ წინადადებები:

ა. პრეზიდენტო ბატონო გამარჯობა!

B1 არამხატვრული – პრაგმატული ტექსტი

ტექსტები შექმნილია ინტერნეტში მოძიებულ კვინარულ რეცეპტებზე დაყრდნობით:

<http://pincake.ge/menu/56>, <https://gemrielia.ge/recipe/3039-namdvili-svanuri-kubdari/>

ავთოლური დაუზავავის ავთორი: **ცაუნინა მალაზონია**

პოპულარული კერძები საქართველოში ხინკალი, კუბდარი, ტოლმა

I. აქტივობა თემის გახსნისთვის

1. დაასათაურეთ ილუსტრაციები: ტოლმა, კუბდარი, ხინკალი

2. დააკვირდით ილუსტრაციებს, შემოხაზეთ სწორი პასუხი ჩავსვით ფრჩხილებში:

1. ხაზები

2. ზოლები

3. ნაოჭები

3. თქვენი აზრით, სადაური კერძებია ხინკალი, ტოლმა ან კუბდარი? გაგისინჯავთ თუ არა? რომელი უფრო მოგწონთ და რატომ?

გამოიყენეთ: გამისინჯავს
 უფრო მომწონს იმიტომ, რომ გემრიელია.

.....

.....

.....

II. ღაჟსიკაზა, ფრაზაზა, კონსტრუქციასა და ზმნაზა დაკვირვაზა

4. დააკვირდით და დაიმახსოვრეთ:

სიფუზაზი	ფრაზაზი
შიგთავსი – რაღაცის შიგნით მოთავსებული მასა	დავკეპოთ ხორცი
კერძი – საჭმელი	მოვზილოთ ცომი
ინგრედიენტები – კერძის შემადგენელი ნაწილები	გავაბრტყელოთ ცომი
საკმაზები – სუნელები	შემოვუხვიოთ ნაპირები
მოცულობა – რაიმეს სიდიდე, რაოდენობა, ზომა	ამოვილოთ ხინკალი ქაფქირით
ნაპირები – კიდეები	შევანჯღრიოთ ქვაბი
ქაფქირი – დახვრეტილი ბრტყელი კოვზი	ამოტივტივებული ხინკალი
ცოტაოდენი – ცოტა, მცირე	ავადულოთ წყალი
ნაოჭები – ნაკეცები	
ზედსართავი სახელები: როგორი?	
მრგვალი – წრის ფორმის	
ცხიმიანი – ქონიანი	
დაკეპილი – წვრილად დაჭრილი ან მანქანაში გატარებული	
თხელი – მცირე სისქის	
მდულარე – მაღალ ტემპერატურაზე გაცხელებული სითხე	
რბილი – ნაზი, სათუთი	
მოხარშული – დუღილის შემდეგ საჭმელად მომზადებული	
ზედმეტი – არასაჭირო, საკმარისზე მეტი	

სიტყვა	ფრაზა
<p>ზმნიზედა: როგორ?</p> <p>წვრილად – მცირე ზომის ნაწილებად</p> <p>გემრიელად – სიამოვნებით, კარგი გემოს შეგრძნებით</p>	

ჯგუფი	კონსტრუქცია
<p>გატარება – აქ – საკვებ მანქანაში დამუშავება გავატაროთ ჩვენ ის</p> <p>მოზელა – ფქვილისა და წყლისგან მაგარი მასის მიღება – მოვზილოთ ჩვენ ის</p> <p>დაკეპვა – წვრილად დაჭრა, დამუშავება – დაკეპვით ჩვენ ის</p> <p>გაბრტყელება – გაშლა თხელ ფირფიტებად – გავაბრტყელოთ ჩვენ ის.</p> <p>გამოჭრა – დაჭრის შედეგად გარკვეული ფორმის მიცემა საგნისთვის. გამოჭრათ ჩვენ ის.</p> <p>მოთავსება – ჩადება. ჩავდოთ ჩვენ ის.</p> <p>შეერთება – ორი ან მეტი ნაწილის ერთმანეთთან დაკავშირება. შევაერთოთ ჩვენ ის.</p> <p>მოხარშვა – ადუღებულ წყალში პროდუქტის საჭმელად მომზადება. მოვხარშოთ ჩვენ ის.</p> <p>ამოტივტივება – ზედაპირზე ამოსვლა. ამოტივტივდება ის.</p> <p>მოყრა – რაღაცის დაყრა ზედაპირზე მცირე რაოდენობით. მოვაყაროთ ჩვენ მას ის.</p> <p>შენჭლრევა – ამოძრავება. შევანჭლრიოთ ჩვენ ის.</p> <p>მონალვა – მდულარე წყალში გაჩერება 2-3 წუთით</p>	<p>ფქვილი, რამდენსაც შეიზელს...</p> <p>დავჭრათ პატარა ნაჭრებად...</p> <p>გავატაროთ ხორცსაკვებ მანქანაში...</p> <p>მარილი – გემოვნებით...</p> <p>გემრიელად მიირთვით!..</p> <p>კოვზით მოვათავსოთ...</p> <p>ვხარშოთ წუთი...</p> <p>დაკეპვით წვრილად...</p> <p>შემოვუხვიოთ ნაპირები ცომს...</p> <p>ისე, რომ გაჩნდეს „ნაოჭი“</p> <p>შევანჭლრიოთ ქვაბი...</p>

III. ლავაღებები ღაჟიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე

5. ილუსტრაციებს მიუწერეთ სახელწოდებები:

ა. ხორცი, მარილი, ფარში, ფქვილი, მწვანილი, აფუებული ცომი, საფუარი.

ბ. ხახვი, ნიორი, წინაკა

გ. მიუწერეთ ფოტოებს მწვანილის სახელები: კამა, ოხრახუში, ქინძი.

ე. მიუწერეთ წითელი წინაკა, შავი პილპილი, მწვანე წინაკა.

6. ჩაწერეთ სათანადო ადგილას: ცომი, შიგთავსი.

7. დააკავშირეთ სიტყვა განმარტებასთან:

ინგრადიენტები

- ა. საკმაზი
- ბ. შიგთავსი
- გ. დაკეპილი
- დ. მოცულობა
- ე. ნაპირები
- ვ. მრგვალი
- ზ. ქაფქირი
- თ. ცოტაოდენი
- ი. ნაოჭები
- კ. ცხიმოვანი
- ლ. კერძი

რაოდენობა, სიდიდე

- ა. წრის ფორმის
- ბ. მანქანაში გატარებული
- გ. რაიმეს შიგ არსებული მასა
- დ. ნაკეცები
- ე. დახვრეტილი, ბრტყელი კოვზი
- ვ. კერძის შემადგენელი ნაწილები
- ზ. სუნელები
- თ. კიდები
- ი. ქონიანი
- კ. საჭმელი
- ლ. ცოტა, მცირე

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

8. რა ინგრედიენტებისგან შედგება ხინკალი? შეავსეთ ასოციოგრამა.

9. ქვემოთ მოცემული ტექსტის პირველ აბზაცში გადახედეთ ხინკლისთვის საჭირო ინგრედიენტებს, დაუბრუნდით ასოციოგრამას და დაამატეთ, რაც გამოგრჩათ:

10. წაიკითხეთ ტექსტი სრულად და შეასრულეთ დავალებები:

ხინკალი

საჭირო ინგრედიენტები: 500 გრ. ცხიმიანი საქონლის ხორცი ან 300 გრ. საქონლისა და 200 გრ. ღორის ხორცი, 2-3 თავი ხახვი, ოხრახუში, ქინძი, ნიორი, კამა, პილპილი, ფქვილი, რამდენსაც შეიზელს, მარილი – გემოვნებით.

ხორცი გავასუფთავოთ, გავრეცხოთ, დავჭრათ პატარა ნაჭრებად, გავატაროთ მანქანაში, დავკეპოთ ნვრილად, დავუმატოთ საკმაზი, ხახვი, ნიორი და მწვანილი, დაკეპილ ხორცს მოვაყაროთ პილპილი, მარილი და კარგად შევურიოთ ერთად. დავამატოთ ცოტაოდენი თბილი წყალი.

ჯამში ჩავყაროთ ფქვილი, დავამატოთ წყალი, მარილი და მოვზილოთ რბილი ცომი. ხორცის ფარში და ცომი მოცულობით დაახლოებით ერთნაირი უნდა იყოს.

მაგიდაზე გავაბრტყელოთ ცომი. წიქით ან ცომის მოსაჭრელი სპეციალური ხის ფორმით გამოვჭრათ მრგვალი ნაჭრები, მათზე კოვზით მოვათავსოთ ხორცის თხე-

ლი ფარში. შიგთავსი წვნიანი უნდა იყოს. ცომს ნაპირები შემოვუხვიოთ ისე, რომ გაჩნდეს „ნაოჭები“. ზედა მხარეს შევაერთოთ, ზედმეტი ცომი მოვწყვიტოთ. ხინკალს უნდა ჰქონდეს მრგვალი ფორმა.

ავადულოთ წყალი დიდ ქვაბში, ჩავყაროთ შიგ მარილი, ხინკალი ჩავუშვათ მდულარე, მარილიან წყალში, ქვაბი ოდნავ შევანჯღრიოთ და ხინკლები ამოვატივტივოთ ზევით, როცა წყალი კვლავ ადუღდება, ვხარშოთ 5-10 წუთი.

მოხარშული ხინკალი ქაფქირით ამოვიღოთ, სუფრაზე მივიტანოთ ცხელი, მოვაყაროთ შავი პილპილი. გემრიელად მიირთვიტ!

V. გავააზა ორიენტირაბული აქტივობაბი

11. მონიშნეთ სწორი და არასწორი ინფორმაცია.

ინფორმაცია	სწორია	არასწორია
1. ხინკლისთვის მხოლოდ საქონლის ხორცს იყენებენ.		
2. ხორცის ფარში და ცომი მოცულობით დაახლოებით ერთნაირი უნდა იყოს.		
3. ხინკლის ცომის ნაკეცებს „ნაოჭები“ ჰქვია.		
4. მოსახარშ ხინკალს ადუღებულ მარილიან წყალში ყრიან.		
5. ხინკლისთვის უნდა მოვზილოთ მაგარი ცომი.		
6. ხინკლის შიგთავსი წვნიანი უნდა იყოს.		
7. ხინკალი უნდა ვხარშოთ 20 წუთი.		
8. ხინკლისთვის უნდა შევარჩიოთ უცხიმო ხორცი.		
9. ხინკალი ცივად უნდა მივირთვათ.		
10. ხინკლის ფარშს უნდა დავამატოთ თბილი წყალი.		

12. უპასუხეთ კითხვებს:

- 1. რისი ხორცისგან მზადდება ხინკალი?

2. რისგან შედგება ხინკლის შიგთავსი?
3. რომელ მწვანე მწებებზე ფარშს?
4. რა რაოდენობის უნდა იყოს ცომი და ფარში?
5. რას სჭირდება მოზელა, ცომს თუ ფარშს?
6. რატომ უნდა დავუმატოთ წყალი შიგთავსს?
7. რა უნდა მოვაყაროთ ხინკალს?
8. როდის უნდა მოვაყაროთ შავი პილპილი ხინკალს?
9. რას ვაკეთებთ იმისთვის, რომ ხინკალი ქვაბში ამოტივტივდეს?
10. ხინკალი მოსახარშად თბილ წყალში უნდა ჩავყაროთ თუ ადუღებულში?

13. ჩასვით გამოტოვებული სიტყვები ტექსტში და წაიკითხეთ:

ავადულოთ, გავაბრტყელოთ, გავატაროთ, გავასუფთაოთ, შევეურიოთ, მოვაყაროთ, გამოვჭრათ, შემოვუხვიოთ, შევანჯღრიოთ, ჩავუშვათ.

ხორცი **გავასუფთავოთ**, დავჭრათ პატარა ნაჭრებად, ხორცსაკეპ მანქანაში. გატარებულ ხორცს დავამატოთ წინააპი, მარილი და კარგად ერთად. მაგიდაზე ცომი. ჭიქით, ან ცომის მოსაჭრელი სპეციალური ხის ფორმით მრგვალი ნაჭრები. ცომს ნაპირები ისე, რომ გაჩნდეს „ნაოჭი“.

..... წყალი დიდ ქვაბში, ჩავყაროთ მარილი, ხინკალი მდუღარე, მარილიან წყალში, ქვაბი ოდნავ როცა წყალი კვლავ ადუღდება, ვხარშოთ 5-10 წუთი. სუფრაზე მიტანილ მოხარშულ ხინკალს შავი პილპილი.

14. ცხრილში მოცემულ წინადადებებს მიუწერეთ ფოტოს ნომერი:

წინადადება	ფოტოს N
გამოვჭრათ მრგვალი ნაჭრები	
გავაბრტყელოთ ცომი	
მოვზილოთ ცომი	
შემოვუხვიოთ ცომს ნაპირები	
მოვჭრათ ცომი ჭიქით	

დავჭრათ ხორცი

გავატაროთ ხორცი მანქანაში

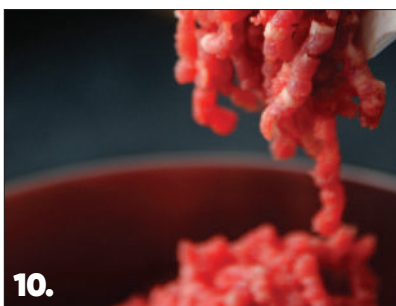
ფარში მოვათავსოთ ცომში

მოვზილოთ ფარში საკმაზთან ერთად

ამოვიღოთ ხინკალი ქაფქირით

მოვხარშოთ ხინკალი

ავადულოთ წყალი

15. მე-14 დავალების წინადადებები დაალაგეთ თანმიმდევრობით:

1. დავჭრათ ხორცი.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

VI. პრაქტიკულ საკითხაზე ორიენტირებული აქტივობები

16. დააკავშირეთ ერთმანეთთან და წაიკითხეთ მიღებული ფრაზები:

ა. გამოვჭრათ მრგვალი	ა. ცომი
ბ. გავაბრტყელოთ	ბ. ნაპირები
გ. მოვზილოთ	გ. ჭიქით
დ. შემოვუხვიოთ ცომს	დ. ნაჭრები
ე. მოვჭრათ მრგვალი ნაჭრები	ე. ქაფქირით
ვ. დავკეპოთ	ვ. ცომში
ზ. ფარში მოვათავსოთ	ზ. ხორცი წვრილად
თ. ამოვიღოთ	თ. ფარში საკმაზთან ერთად
ი. შევანჯღრიოთ	ი. წყალი
კ. ავადულოთ	კ. ქვაბი

17. მე-16 დავალებაში მოცემული ფრაზები დაალაგეთ თანმიმდევრობით:

-ჯერ

.....

.....

შემდეგ

.....

ბოლოს

18. დააკვირდით და შეავსეთ გამოტოვებული ადგილები:

რა?	როგორი?
გასუფთავება	გასუფთავებული
გატარება	
მოხელა	მოხელილი
დაკეპვა	დაკეპილი
მოჭრა	მოჭრილი
გაბრტყელება	გაბრტყელებული
გამოჭრა	გამოჭრილი
მოთავსება	
შეერთება	
	მოხარშული
ამოტივტივება	ამოტივტივებული
მოყრა	მოყრილი
მონყვეტა	
შენჯღრევა	შენჯღრეული
	გარეცხილი

19. შეარჩიეთ და ჩასვით სწორად წინადადებაში:

გასუფთავება/გასუფთავებული

წიმუში: არ დაგავიწყდეს ხორცის გასუფთავება!

1. გატარება/გატარებული

მანქანაში ხორცი არის ხინკლის შიგთავსი.

2. მოხელა/მოხელილი

..... ცომი უნდა იყოს რბილი.

3. დაკეპვა/დაკეპილი

კუპდარი მზადდება დანით ხორცით.

4. მოჭრა/მოჭრილი

შესაძლებელია ცომის ქიქით.

5. გაბრტყელება/გაბრტყელებულ

..... ცომში მოათავსეთ ფარში.

6. მოთავსება/მოთავსებული

ტოლმა მაცივარშია

7. შეერთება/შეერთებული

ხაჭაპურის მომზადებისას აუცილებელია ცომის ნაპირების

8. მოხარშვა/მოხარშული

ხინკლის შესაძლებელია 10 წუთში.

9. მოყრა/მოყრილი

როცა ხინკალი მოიხარშება, სასურველია შავი პილპილის

10. შენჯღრევა/შენჯღრეული

ხინკალი რომ წყლის ზედაპირზე ამოტივტივდეს, აუცილებელია ქვების

20. გადაიყვანეთ ზმნები წარსულსა და მომავალ დროში ნიმუშის მიხედვით.

რა გავაკეთოთ?	რა გავაკეთე?	რას გავაკეთებ?
გავასუფთაოთ	გავასუფთავე	გავასუფთავებ
დავჭრათ		
დავკეპოთ		დავკეპავ
გავატაროთ		
დავუმატოთ		
მოვაყაროთ	მოვაყარე	
ავზილოთ		
გავაბრტყელოთ	გავაბრტყელე	
გამოვჭრათ		
მოვათავსოთ		მოვათავსებ
შემოვუხვიოთ		
ჩავყაროთ		
მოვწყვიტოთ		
შევანჯღრიოთ	შევანჯღრიე	
ჩავუშვათ		
მოვხარშოთ		
ვადულოთ		ავადულებ

1. ცომს ნაპირებს შემოვუხვევ	1. ქვებს ოდნავ შევანჯღრევ და ხინკლებს მაღლა ამოვატივტივებ.
2.	2.
3.	3.
1.	1. ფარშს დავამატებ წინაკას, მარილს გემოვნებით და ხელით მოვზებელ.
2. ხინკალი უნდა ვხარშო 5-10 წუთი	2.
3.	3.
1 ცომს მოვუკრავ პირს	1
2.	2. კუბდარი უნდა მოვათავსო ღუმელში და გამოვაცხო.
3	3.

23. გამოიყენეთ წინა სავარჯიშო და შეასრულეთ დავალებები სხვადასხვა სიტუაციაზე დაყრდნობით.

სიტუაცია 1. სტუმრად გეწვია მეზობელი, რომელსაც ხინკლით გაუმასპინძლდი. მას ძალიან მოეწონა შენ მიერ მომზადებული ხინკალი და გთხოვა აგეხსნა, როგორ მოამზადე ის. დაუნერე მეზობელს ხინკლის რეცეპტი. გამოიყენე წარსული დროის ფორმები.

ხორცი გავასუფთავე,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

სიტუაცია 2. გინდა ხინკლის მომზადება. დედა გთხოვს, თანმიმდევრობით მოუყვე, როგორ აპირებ ამას. უამბე დედას, რის გაკეთებას აპირებ, გამოიყენე მომავალი დროის ფორმები.

- ა. მოვზილოთ ცომი საფუარით.
- ბ. ავადულოთ წყალი და ჩავყაროთ შიგ მარილი.
- გ. ფრინველის ხორცი გავატაროთ ხორცსაკეპ მანქანაში.
- დ. საქონლის ან ღორის ცხიმის ხორცი დავჭრათ საშუალო ზომის ნაჭრებად.
- ე. დავუმატოთ დაჭრილი ხახვი, ნიორი და სუნელები.
- ვ. დავუმატოთ მოხარშული ბრინჯი.
- ზ. მოვზილოთ ფარში.
- თ. გავაბრტყელოთ ცომი და შიგ მოვათავსოთ დაკეპილი ხორცი.
- ი. ჩავყაროთ ადუღებულ წყალში და მოვხარშოთ.
- კ. მოვათავსოთ ღუმელში და გამოვაცხოთ.

26. წაიკითხეთ ტექსტი კუბდარის მომზადების შესახებ და ისაუბრეთ, რა დაემთხვა და რა – არა.

თბილ წყალში **გავხსნათ** საფუარი და **მოვზილოთ** ცომი, მაგრამ უფრო მაგარი, ვიდრე ხაჭაპურის შემთხვევაში. **დავდგათ** თბილ ადგილას ასაფუებლად.

ხორცი **დავკეპოთ** საშუალო ზომის ნაჭრებად, დავუმატოთ ძალიან წვრილად დაჭრილი ხახვი, ნიორი და სუნელები.

სუნელიდან ყველაზე დიდი რაოდენობით **ავილოთ** ხმელი ქინძი, საშუალო რაოდენობით – უცხო სუნელი და შედარებით მცირე რაოდენობით – კამა და გიცრული (გიცრული სვანეთში იზრდება და თითქმის იგივეა, რაც ძირა, ამიტომ შეგიძლიათ თამამად ჩაანაცვლოთ.) ჭამში სუნელებმა უნდა შეადგინოს დაახლოებით 2 სუფრის კოვზი.

ბოლოს **დავამატოთ** მარილი წითელი წინაკა გემოვნებით და ხელით **მოვზილოთ**. გავაბრტყელოთ ცომი და შიგ მოვათავსოთ დაკეპილი ხორცი. მოვუკრათ პირი და ისევ გავაბრტყელოთ. შემდეგ **მოვათავსოთ** ღუმელში და **გამოვაცხოთ**.

გამოიყენეთ:

ჩემი ვარაუდებიდან გამართლდა ა, ბ, გ.

არ გამართლდა:

27. ხინკლისა და კუბდარის რეცეპტზე დაყრდნობით მონიშნეთ ცხრილში შესაბამისი წინადადებები.

წინადადება	ხინკალი	კუბდარი
აყრიან შავ პილპილს.		
მას ყრიან მდულარე წყალში.		
მას ამზადებენ აფუებული ცომით.		
ამ კერძისთვის უნდა მოვზილოთ რბილი ცომი.		
შიგთავსს უნდა დავუმატოთ ხმელი ქინძი და გიცრული.		
მას აცხობენ ღუმელში.		
მას ხარშავენ ადულებულ წყალში.		
მას ამზადებენ დანით დაკეპილი ხორციით.		
მის ცომს უნდა გავუკეთოთ ნაოჭები.		

28. მონიშნეთ კიდევ რომელი კერძის მომზადება შეიძლება მსგავსი წესით?

- 1. სუპი**
- 2. კუპატი**
- 3. მწვადი**
- 4. ბლინები**
- 5. გუფთა**
- 6. კატლეტი**
- 7. ტოლმა**
- 8. ხაჭაპური**
- 9. ღვეზელი**
- 10. პელმენი**

ა. ისაუბრეთ:

რა მსგავსება და განსხვავებაა მომზადების წესსა და ინგრედიენტებს შორის.

VIII. წერილი ღვალაბის აქტივობები

29. რომელი კერძია ილუსტრაციაზე? სადაური კერძია?

30. ილუსტრაციებსა და საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ჩამოწერეთ ტოლმის ინგრედიენტები.

.....

.....

.....

.....

31. წინადადებებს მიუწერეთ ქვემოთ მოცემული ფოტოს ნომრები.

1. გავატაროთ ხორცი ხორცსაკებ მანქანაში. 8
2. ფარშს მოვაყაროთ საკმაზები და მწვანილი.
3. კომბოსტო გავრეცხოთ, ჩავდოთ ქვაბში.
4. მოვწალოთ კომბოსტო.
5. ჩავანყოთ ქვაბში ტოლმა და ვადულოთ ცეცხლზე 40 წუთი.
6. მოვასხათ ტომატი და გადმოვიღოთ თეფშზე.
7. კომბოსტოს ფოთლებში მოვათავსოთ ფარში.
8. დაკეპილი ხორცი შევახვიოთ კომბოსტოს ფოთლებში.

32. შეავსეთ საჭირო ზმნებით ტოლმის რეცეპტი და ნაიკითხე ხმამაღლა.

ავურიოთ, ჩავაყაროთ, დავამატოთ, ჩავასხათ, ავადულოთ, ჩავდოთ, ჩავაწყოთ, შემოვუხვიოთ, მოვხარშოთ, დავასხათ, გავაცალოთ, გავხსნათ, მოვასხათ, ჩავალაგოთ ქვაბში ცოტა წყალი და მარილი. კომბოსტო ადულებულ წყალში მოსაწალად. რამდენიმე წუთში ქაფქირის დახმარებით ამოვიღოთ და დარბილებული ფოთლები ფრთხილად. მონალულ ფოთლებს ავაჭრათ უხეში, მსხვილი ნაწილი. ფარშს გატარებული ხახვი და ნიორი, მწვანილი, წინაკა, მარილი, ბრინჯი, ტომატი, კარგად ერთმანეთში, დავამატოთ წყალი, რომ ფარში წვნიანი იყოს.

კომბოსტოს ფოთოლში ფარში, შევახვიოთ კარგად,
 გვერდები. ქვაბში მჭიდროდ. ალაგ-
 ალაგ ჩავანყოთ დაფნის ფოთოლი.

ერთ ჭიქა წყალში გავხსნათ ტომატი და ტოლმას.
 დაბალ ცეცხლზე, დაახლოებით 40 წუთი, თავდახურული.

33. გამოიყენეთ შესრულებული სავარჯიშოები და შეავსეთ მეგობრების მიმონერა ჩატში, მიეცით რჩევა რუზანას.

- გამარჯობა თამუნა! როგორ ხარ?
- გამარჯობა რუზანა. გმადლობთ, არა მიშავს, შენ თვითონ როგორ ხარ?
- მეც კარგად ვარ. დღეს ჩემი ქართველი ნათესავები მოდიან სტუმრად კახეთიდან. ძალიან მინდა, ხინკალი მოვამზადო. ვიცი, სხვადასხვანაირი რეცეპტი არსებობს. შენ რომელს მირჩევ?
- მართალია, თუმცა შიგთავსი ყველა რეცეპტით ერთნაირად მზადდება. ქალაქური მოამზადე.
- კარგი, მოკლედ მიკარნახე და ჩავინერ.
- ჯერ ხორცი **გაატარე** ხორცსაკვებ მანქანაში, შემდეგ
 ბოლოს
- ხორცი მხოლოდ საქონლის უნდა იყოს თუ ღორისაც შევურიო?
-
- ხახვი და ნიორი რამდენი თავი?
-
- ჯერ ხინკალი ჩავყაროთ თუ მარილი?
-
- როგორ გავიგო, რომ ხინკალი მოიხარშა?
-
- იმედია, გემრიელი გამოვა!

34. სამივე ტექსტზე დაყრდნობით შეავსეთ ტესტი.

1. ჩამოთვლილთაგან გამომცხვარი კერძია:

- ა. კუბდარი
- ბ. ტოლმა
- გ. ხინკალი

2. ცომის გარეშეა:

- ა. ტოლმა
- ბ. კუბდარი
- გ. ხინკალი

3. რომელი განსხვავებული სუნელები სჭირდება კუბდარს?

- ა. ქინძი
- ბ. ოხრახუში
- გ. გიცრული

4. გატარებული ხორცი და სუნელები ერთად უნდა:

- ა. მოვურიოთ
- ბ. მოვზილოთ
- გ. მოვხარშოთ

5. ბრინჯი სჭირდება:

- ა. ხინკალს
- ბ. ტოლმას
- გ. კუბდარს

6. კუბდარის ცომში არის:

- ა. შაქარი
- ბ. საფუარი
- გ. სოდა

7. ნაოჭები აქვს:

- ა. ტოლმას
- ბ. კუბდარს
- გ. ხინკალს

8. ამ სამი კერძიდან ნვნიანი კერძია:

- ა. კუბდარი
- ბ. ხინკალი
- გ. ტოლმა

9. 5-10 წუთი უნდა იხარშოს:

- ა. ტოლმა
- ბ. კუბდარი
- გ. ხინკალი

10. ტოლმის მოხარშვას სჭირდება:

- ა. 1 საათი
- ბ. 40 წუთი
- გ. 5-10 წუთი

B1 საინფორმაციო ტექსტი
გამოყენებულია reading.ge-ს მასალები

ეთოლური დამუშავების ავტორი: **ლელა ბუთურიშვილი**

სვანეთი

I. აქტივობები თემის გასნისთვის

1. დააკვირდით ფოტოს და გამოთქვით ვარაუდი, რის შესახებ იქნება ტექსტი?

2. დაუკვირდით რუკებს. ნაიკითხეთ მოცემული სიტყვები და ფრაზები და გადაანაწილეთ ცხრილში:

სიტყვები:

ჩრდილოეთით აფხაზეთი დასავლეთ საქართველოში სამეგრელო
ლეჩხუმი რაჭა კავკასიონის ქედი

მეზარეულობა

[Empty box for notes under 'მეზარეულობა']

მეზობლები

[Empty box for notes under 'მეზობლები']

II. ლექსიკაზა, ფრაზაზა, კონსტრუქციასა და ზანაზა ლაქვირვაზა

ილუსტრირებული ლექსიკონი

ხვანა-თესვა

ქერი

მწვერვალი

მოგზაური

კოშკი

იარაღი

სვანური ქუდი

ფიჭვი

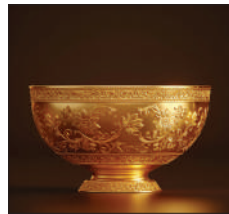
არყი

ჭიხვი

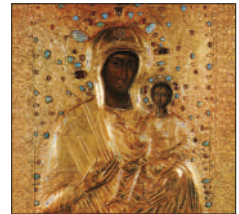
სურა

თასი

სალოცავი

ხატი

დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებს და განმარტებებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში:

სიტყვაზი	ზანაზი
<p>მთიელი – მთაში მცხოვრები.</p> <p>საზოგადოება – ადამიანთა გაერთიანება, ორგანიზაცია, რომელიც გარკვეულ მიზნებს ისახავს.</p> <p>საერისთავო – ძველად ადმინისტრაციული ერთეული.</p> <p>თითქმის – ლამის, კინალამ.</p> <p>საზრდო – საჭმელი, საკვები.</p> <p>ხოლმე – გამოხატავს მოქმედების მრავალგზისობას.</p>	<p>დამორჩილება/დანებება, დამორჩილება – ემორჩილება ის, მას;</p> <p>წაყოლა/ვინმესთან ან რამესთან ერთად წასვლა – მიჰყვება ის, მას;</p> <p>შეკვრა/შეკონვა, შეკოჭვა – შეუკრავს მას, ის;</p> <p>დაფარვა/დაცვა – იფარავს ის, მას;</p> <p>გახარება/გაზრდა – ვერ ხარობს ის;</p>

სიტყვა	ჯანა
<p>რასაკვრველია – რა თქმა უნდა, უეჭველია. თავიანი – საკუთარი. მრავალგვარი – მრავალნაირი. არჩვი – თხის მსგავსი საშუალო ზომის გარეული ცხოველი.</p>	<p>ნაყვანა/აიძულებს ან საშუალებას აძლევს მიჰყვებოდეს, მათთან ერთად მიდიოდეს სადმე – მიჰყავთ მათ, ის; ჩარცხვა/ჩათვლა, ყოფნა – ირიცხება ის;</p>
<p>როგორი? (მიმღობა)</p>	<p>ჩარცხვა/ჩათვლა, ყოფნა – ირიცხება ის;</p>
<p>შეცვლილი – ის, რაც შეცვალეს ან შეიცვალა.</p>	<p>მიტოვება/დატოვება, მოშორება – მიატოვებს ის, მას;</p>
<p>მოფენილი – მოფანტული.</p>	<p>გაცილება/მიტოვება – არ გაცილებია ის, მას;</p>
<p>შემოსაზღვრული – ის, რასაც გარშემო საზღვარი შემოავლეს.</p>	<p>მოლოდინი/დალოდება – უნდა მოელოდეს ის, მას;</p>
<p>დაფარული – რაიმეთი გადაფარული, დამალული.</p>	<p>მოყვანა/მოჰყავს მოსავალი – არ მოდის ის;</p>
<p>განსხვავებული – სხვაგვარი, სხვანაირი.</p>	<p>სიყვარული/ყვარს მას ის;</p>
<p>გაკეთებული – ის, რაც გააკეთეს ან გაკეთდა.</p>	<p>მგვანება/მსგავსება – ჰგავს ის, მას; რქმევა/ სახელის მიცემა – ჰქვია ის, მას;</p>
<p>შენირული – მსხვერპლად, შესანიშნავად მიტანილი.</p>	<p>მოწონება/რისამე დადებითად შეფასება – მოეწონება ის, მას;</p>
<p>შემონახული – ის, რაც შეინახეს ან შემოინახა.</p>	<p>დადგომა – დგება ის; ცოდნა – იცის მან, ის.</p>

ფრაზა	კონსტრუქცია
<p>თანახმანი არ იქნებიან – არ დაეთანხმებიან;</p>	<p>მოფენილია ... ეკლესიებით</p>
<p>თევზაობა ნაკლებადაა გავრცელებული – ცოტა ადამიანი თევზაობს;</p>	<p>მოფენილია ... ხატებით</p>
<p>მხოლოდ ცოტათი განსხვავდება – ძალიან ცოტათი განსხვავდება;</p>	<p>თოვლითაა ... დაფარული</p>
<p>სოფლები ჭგუფ-ჭგუფად არის – სოფლები ცალ-ცალკე ჭგუფებად არის;</p>	<p>განსხვავებულია ... ჰავით</p>
<p>ორ ნაწილად იყოფა – ორი ნაწილისგან შედგება.</p>	<p>განსხვავებულია ... ბუნებით</p>
	<p>სავსეა ... ჭიხვებით</p>
	<p>იფარავს ... სიცხისგან</p>

III. ღვინის დასამზადებელი პროდუქტების, მცენარეებისა და კონსტრუქციების

3. დააკავშირეთ სიტყვა ფოტოსთან:

კობი არყი ჯიხვი ფიჭვი ხვნი თესვა

4. დააკავშირეთ სიტყვა განმარტებასთან:

სიტყვა	განმარტება
1. საზოგადოება	სხვაგვარი;
2. განსხვავებული	საკუთარი
3. საერისთავო	მსხვერპლად, შესაწირად მიტანილი;
4. შეწირული	რამით გადაფარული, დამალული;
5. მთიელი	მთაში მცხოვრები;
6. დაფარული	ადამიანთა გაერთიანება, ორგანიზაცია, რომელიც გარკვეულ მიზნებს ისახავს;
7. თავიანთი	ერისთავის სამფლობელო;

5. ჩასვით მოცემული სიტყვები და ფრაზები წინადადებებში:

საზოგადოება ხარობს საზრდო უნდა მოელოდეს მთიელები, თანახმანი არ იქნებიან მოფენილი საერისთავო შეწირული არ გასცილებია

1. სტუმართმოყვარე მასპინძელი ყოველდღე სტუმარს.
2. ხევსურები, ფშავლები და თუშები არიან.
3. ადამიანი თავად უნდა მოიპოვოს.
4. სამება მეცენატების მიერ თანხით ააშენეს.
5. კახეთში სხვადასხვა ჯიშის ვაზი
6. გაზაფხულზე მინდორი იებით არის
7. ზოგი თავისი სამშობლოს საზღვრებს
8. თუ თქვენები, ექსკურსიაზე ვერ წაგიყვან.
9. ჩვენი ხშირად არაა ტოლერანტული.
10. სვანეთი წინათ საქართველოს ერთ-ერთი იყო.

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი**6. წაიკითხე ტექსტი****სვანეთი**

- I. სვანეთი საქართველოს ყველაზე მაღალმთიანი ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარეა და იგი დასავლეთ საქართველოს ჩრდილოეთ ნაწილში მდებარეობს. გარეგნობით სვანი ძალიან ჰგავს აღმოსავლეთ საქართველოს მთიელებს: ფშავლებს, ხევსურებს, თუშებსა და სხვებს. სვანური ენა ქართველურ ენათა ოჯახს მიეკუთვნება. ის ოჯახურ და არაოფიციალურ სოციალურ ურთიერთობაში გამოიყენება. სვანეთი წინათ საქართველოს ერთ-ერთი საერისთავო იყო და ქართველ მეფეს ემორჩილებოდა. თამარ მეფის დროს სვანეთი, რასაკვირველია, საქართველოს ერთ-ერთი ძლიერი კუთხე იყო. ეს დრო სვანებს კარგად ახსოვთ და თავიანთ ლექსებში ახლაც ადიდებენ თამარ მეფეს.
- II. სვანეთის აღმოსავლეთიდან და ჩრდილო-აღმოსავლეთიდან კავკასიონის ქედი, სამხრეთ-აღმოსავლეთით რაჭაა, სამხრეთით – ლეჩხუმიც და სამეგრელო, დასავლეთით კი – აფხაზეთი. სვანეთი ოთხივე მხრიდან მაღალი მთებითაა შემოსაზღვრული. სვანეთში სამეგრელოდან მოხვდებით. ეს გზა სამეგრელოდან ენგურის ხეობას მიჰყვება და ამ მდინარეს ხან მარჯვენა ნაპირზე მისდევს, ხან – მარცხენაზე. აქ მოგზაურს ძალიან მოეწონება ბუნება.
- III. სვანეთი ორ ნაწილად იყოფა: ზემო და ქვემო სვანეთად. ზემო ნაწილს თავისუფალი სვანეთი ჰქვია, ქვემო ნაწილს – სადადიანო სვანეთი. ზემო სვანეთს ბატო-

ნი არასოდეს ჰყოლია, ქვემო სვანეთი კი წინათ სამეგრელოს სამთავროს ეკუთვნოდა, რომლის მთავრებიც დადიანები იყვნენ და ამიტომაც ეწოდება „სადადიანო“. ზემო სვანეთი ენგურის ხეობაშია, ქვემო სვანეთი – ცხენისწყლის ხეობაში. ამ ნაწილებს შუა კავკასიონის ქედის ერთი ნაწილია.

IV. ზემო სვანეთი ცივი მხარეა, რადგანაც მაღალ მთებშია და აქ სულ თოვლითაა დაფარული მთის მწვერვალები. ზემო სვანეთში გრძელი ზამთარი და მოკლე ზაფხული იცის. მხოლოდ ზაფხულის თვეებში თბილა; დანარჩენ რვა-ცხრა თვეს სვანეთში სიცივეა. ნოემბერში, როცა მთელ საქართველოში მშვენიერი, თბილი ამინდებია, ზემო სვანეთში შუა ზამთარია. მაისში აქ ხშირად მოდის ხოლმე თოვლი. ამისთანა ცივ მხარეში, რასაკვირველია, ყველა მცენარე ვერ ხარობს. აქ ნაკლებადაა ხეხილი და ყურძენი. ტყეებში მარტო ფიჭვისა და არყის ხეები იზრდება. სხვა ჯიშის ხეები აქ ძალიან ცოტაა და ისიც წვრილი. სიმინდი არ ხარობს, პურსაც თითქმის არ თესავენ; უმთავრესი მოსავალი და საზრდო ზემო სვანეთისა არის ქერი და კარტოფილი. ჰავა აქ ძლიერ ცივი, მაგრამ ჯანსაღია. ქვემო სვანეთი ჰავით და ბუნებით განსხვავებულია ზემო სვანეთისგან. ქვემო სვანეთში ჰავა ზომიერია, ზამთარი გვიან დგება, გაზაფხული – ადრე; ზაფხული უფრო თბილია. ამიტომ აქ პური ყველგან მოჰყავთ. ვაშლი, მსხალი და კაკალი თითქმის ყველგან ხარობს. ვაზიც მოდის მზიან ადგილებში. მინდვრებში ხშირი და მაღალი ბალახია და შინაური საქონლის მოშენება ადვილია. ტყეებში ბევრია გარეული თაფლი. მთები სავსეა ჭიხვებითა და არჩვებით, მდინარეები – კალმახით.

V. სვანების უმთავრესი საქმე არის ხვნა-თესვა. ყველა ოჯახს საკუთარი მიწა აქვს. მიწას სვანი ვერ გაყიდის, თუ ახლო ნათესავები თანახმანი არ იქნებიან. თევზაობა ნაკლებადაა გავრცელებული, ნადირობა კი ძალიან უყვართ. სვანეთში სოფლები ჯგუფ-ჯგუფად არის და ყოველი ჯგუფი შეადგენს ერთ საზოგადოებას, რომელსაც თავისი სახელი ჰქვია. თითო საზოგადოებაში ექვსიდან ათამდე სოფელი ირიცხება. გარდა ამისა, სოფლები სვანეთში მეტად პატარებია: ზოგში სამი ოჯახის მეტი არ ცხოვრობს. რაც უნდა დიდი სოფელი იყოს, ოცდაათ ოჯახზე მეტი ძალიან იშვიათია.

VI. სვანურ სოფლებში ბევრი ძველი ეკლესიაა. ზოგ ეკლესიაში აქამდე შენახულა ძველ დროს შეწირული ვერცხლის სურები და თასები. ეკლესიებში აგრეთვე შემონახულია ძველი ქართული საეკლესიო წიგნები; ძვირფასი ხატებიც ბევრია აქაურ სალოცავებში.

VII. სვანები ორგვარ ქუდს ხმარობენ: ზამთარში იხურავენ მაღალსა და წვეტიან, თეთრ ან შავ ნაბდის ქუდს, ზაფხულში კი – მრგვალ ქუდს, რომელსაც ყველა სვანურ ქუდს ეძახის. სვანებს ძალიან უყვართ იარაღი. როგორც სხვა მთის ხალხს, ისე სვანებსაც თავიანთი კუთხე ძალიან უყვართ. სვანი იშვიათად მიატოვებს თავის მხარეს.

VIII. სვანეთში ყოველ სახლს წინ მაღალი კოშკი უდგას, სადაც მტრის თავდასხმის დროს ოჯახი შეეფარებოდა ხოლმე. სვანური კოშკი თავდაცვითი ნაგებობაა და 20-25 მეტრი სიმაღლისაა. შედგება ოთხი-ხუთი ან ექვსი სართულისაგან. კოშკის კედლები დაახლოებით ერთ-ნახევარი მეტრი სისქისაა. სიმაღლეში კოშკი ვიწროვდება და კედლები ერთ მეტრამდე მცირდება. სართულები ერთმანეთს გადასატანი ხის კიბეებით უკავშირდება. კოშკები ლოდებით არის აშენებული და ზოგჯერ საცხოვრებელ სახლთანაა დაკავშირებული, ზოგჯერ კი ცალკე დგას. უშგულის თემის სვანური კოშკები იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლთა დაცვის სიაშია შეტანილი, რადგან ხალხური არქიტექტურის საუკეთესო ნიმუშია.

7. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ტექსტი და აღნიშნეთ სწორია თუ არა ინფორმაცია:

ინფორმაცია	სწორია	არასწორია
1. სვანურ ქუდს ნაბდისგან ამზადებენ.		
2. ზემო ნაწილს თავისუფალი სვანეთი ჰქვია, ქვემო ნაწილს – დადეშქელიანების სვანეთი.		
3. ზემო სვანეთში კარგად ხარობს ხეხილი და ყურძენი.		
4. სვანეთი წინათ საქართველოს ერთ-ერთი საერისთავო იყო.		
5. სვანეთის მდინარეებში თევზის სხვადასხვა სახეობა არის.		
6. სვანური ენა ქართველურ ენათა ჯგუფს მიეკუთვნება.		

8. წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ფრაზები და აღნიშნეთ, რომელ აბზაცშია მათ შე-სახებ ინფორმაცია:

- ა. სვანების საქმიანობა
- ბ. ჰავა სვანეთში
- გ. სვანების განძი
- დ. სვანური კოშკები
- ე. სვანეთის მეზობლები

- 3. სვანეთის მდებარეობა
- 6. სვანური სამოსი
- 11. ორი სვანეთი

9. გაიხსენეთ ტექსტი და უპასუხეთ კითხვებს:

1. რა არის ზემო სვანეთის უმთავრესი მოსავალი?
2. რა არის შეტანილი იუნესკოს ძეგლთა დაცვის სიაში?
3. რისგანაა აშენებული კოშკები?
4. ყველაზე ძალიან რა უყვართ სვანებს?
5. როგორია სვანური ქუდი?
6. როგორი ჰავაა ქვემო სვანეთში?
7. რომელი ხეები იზრდება ზემო სვანეთში?
8. რამდენი სოფელი ირიცხება თითო საზოგადოებაში?
9. ვის ჰგვანან გარეგნობით სვანები?
10. საქართველოს რომელი კუთხეები ესაზღვრება სვანეთს?

V. გავააზროვნოთ ორიენტირებული აქტივობები

10. შეავსეთ ცხრილი:

სიტყვა/ფრაზა	განმარტება	წინადადება ტექსტთან	ჩაწილ წინადადება
1. საერისთავო			
2. თანახმანი არ იქნებიან			
3. საზოგადოება			
4. საზრდო			
5. შეწირული			
6. არ გასცილებია			
7. მთიელები			
8. ხოლმე			
9. ჯგუფ-ჯგუფად			
10. რასაკვირველია			
11. თითქმის			

11. შეადგინეთ ფრაზები და ხაზებზე გადაწერეთ:

<p>განსხვავებულია</p> <p>იფარავს</p> <p>თოვლითაა</p> <p>თავდაცვის</p> <p>სავსეა</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>დრო</p> <p>დაფარული</p> <p>ჰაერით</p> <p>ჭიხვებით</p> <p>სიცხისგან</p>
---	--	---

VI. პრაგმატიკულ საკითხაზე ორიენტირებული აქტივობები

12. დააკვირდით ცხრილს და ჩასვით ზმნები წინადადებებში სწორად:

აწყობ	უწყვეთელი	წყვეთილი	აყოფალი	ითურააობითი
ახსოვს	ახსოვდა	დაამახსოვრდა	დაამახსოვრდება	დამახსოვრებია
უყვარს	უყვარდა	შეუყვარდა	შეუყვარდება	შეყვარებია
ჰყავს	ჰყავდა	ეყოლა	ეყოლება	ჰყოლია
ჰგავს	ჰგავდა	დაემსგავსა	დაემსგავსება	დამსგავსებია
მოსწონს	მოსწონდა	მოეწონა	მოეწონება	მოსწონებია
მიჰყავს	მიჰყავდა	წაიყვანა	წაიყვანს	წაუყვანია

1. ნოდარს მანქანა არასოდეს
2. დედამ გუშინ ბავშვები ცირკში
3. ნინო დედას თურმე ძალიან
4. შარშან ანას ტყუპები
5. გუშინ რაც ისწავლა, კარგად
6. ადრე ჩემს დას ხალხური სიმღერები.
7. იას რომელი საქმელი ?
8. ნანა მამას ძალიან
9. ნონას აღარ შენი ტელეფონის ნომერი.
10. ჩემი დისშვილი ყოველ დღე ბაღში დედაჩემს

13. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ცხრილში მოცემული ზმნები, დაუკვირდით პირის ფორმებს და ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები წარმოადგინეთ სწორი ბრუნვისა და რიცხვის ფორმით:

1. (გოგი. ჩვენი მისამართი) თურმე კარგად არ დამახსოვრებია.
2. (მშობლები. ნიკო) სკოლაში მიჰყავთ.
3. (ნოდარი. ძილი) ძალიან უყვარდა.
4. (ნათია. დედა) ჰგავს.
5. (თიკო. ნამცხვარი) ძალიან მოეწონება.
6. (ნინო. ნაყინი) არ უყვარს.
7. ამ (ბიჭი. ამირანი) ჰქვია.
8. გუშინ (ჩემი და. კონცერტი) მოეწონა.
9. (ნანა. მამა) არასოდეს ჰყოლია.
10. ხვალ სკოლაში (ბავშვები. მშობლები) მიჰყავთ.

14. დააკვირდით ცხრილს და დაიმახსოვრეთ

ღრო	აჲილი	შიზაი	ჴაჲი
როცა	სადაც	რადგან	ამიტომ
		რადგანაც	ამიტომაც

15. ჩასვი მოცემული კავშირები წინადადებაში: როცა, რომლის, ამიტომაც, რადგან, როგორც, სადაც, რომელიც

წიმუში: სტუმრები მყავდა, ამიტომ ველარ დაგირეკე

1. გარეთ გავედი, იქ არავინ იყო.
2. ეს ის კაცია, შარშან გავიცანით.
3. მეგრელები, ისე სვანები, ქართულ ენას რამდენიმე თვეში სწავლობენ.
4. მანქანა გამიფუჭდა, ფეხით დავდივარ სამსახურში.
5. გიორგის იქ უნდა წასვლა, შარშან ბეჲა წავიდა.
6. ქვემო სვანეთი კი წინათ სამეგრელოს სამთავროს ეკუთვნოდა, მთავრები დადიანები იყვნენ.
7. ხვალ გარეთ ვერ გავალთ, ცუდი ამინდი იქნება.
8. მოხვალ, დამირეკე.
9. ხევსურეთი ცივი მხარეა, მაღალ მთებშია.
10. წახვალ, მეც იქ წამოვალ.

16. შეაერთეთ გახლეჩილი წინადადებები:

1. შარშან არ თოვდა,	ა. ამიტომაც ყველა მცენარე ვერ ხარობს.
2. როგორც ბერძნები,	ბ. რომლის შესახებაც გუშინ გითხარით.
3. ჩვენი სოფელი იქაა,	გ. ისე მოიქეცი.
4. როცა გამელვიდა,	დ. ზემო სვანეთში შუა ზამთარია.
5. ხვალ იქ წავალ,	ე. ამიტომაც თბილი ზამთარი იყო.
6. როცა მთაში წავედით,	ვ. სადაც საქართველოს საზღვარია.
7. სვანეთში ძალიან ცივა,	ზ. ისე ქართველები, ძველი ხალხია.
8. როცა მთელ საქართველოში თბილი ამინდებია,	თ. ძალიან წვიმდა.
9. დღეს ის მოსწავლე მოვიდა,	ი. შენ უკვე სახლში არ იყავი.
10. როგორც გინდა,	კ. სადაც ლამაზი ბალია.

1. , 2. , 3. , 4. , 5. , 6. , 7. , 8. , 9. , 10.

17. შეადგინეთ წინადადებები მოცემული სიტყვების გამოყენებით:

თითქმის ხოლმე ამიტომ მხოლოდ ახლო-ახლო ჯგუფ-ჯგუფად რადგან მრავალგვარი რასაკვირველია თავიანთი

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები**18. შემოხაზეთ, სვანების რა თვისება ჩანს მოცემულ მონაკვეთში:**

მახვშის სკამი საუფროსო სავარძელს ნიშნავს, რომელშიც სვანეთში ოჯახის უფროსი, ქორა მახვში ჯდებოდა. ძველ დროში მას ძირითადად წინვოვანი ხისგან ამზა-

B1 საინფორმაციო ტექსტი

ტექსტები შერჩეულია „კითხვის კიბის“ მასალაზედან:

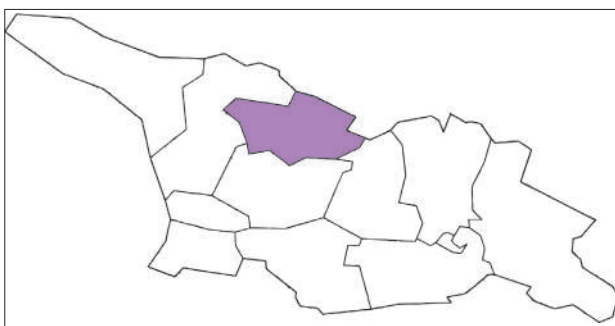
<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/311-ratcha>

მათილური დათმავების ავტორი: **მანა გელაშვილი**

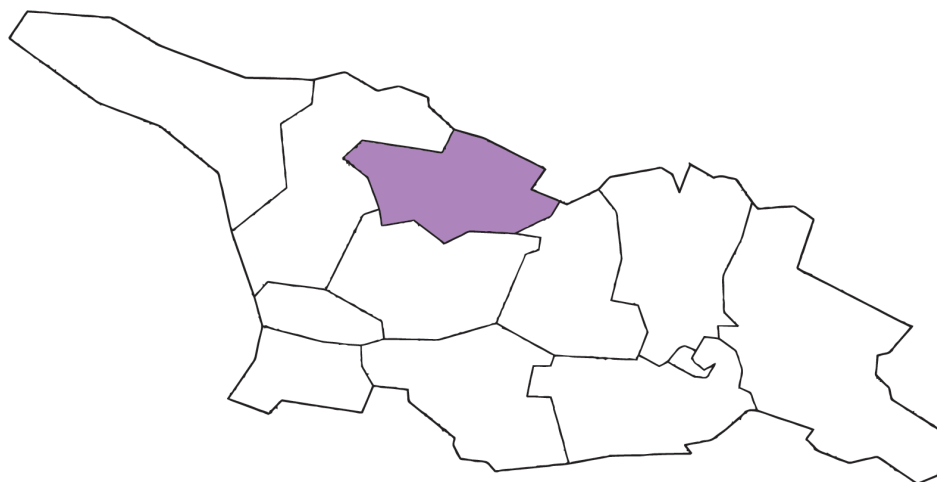
რატა

I. აქტივობები თემის განხილვისთვის

1. სურათების მიხედვით გამოთქვით ვარაუდი, რის შესახებ იქნება ტექსტი?

2. დააკვირდით მოცემულ რუკას და მონიშნეთ სად მდებარეობს რატა?

- ა. საქართველოს დასავლეთ ნაწილში, იმერეთის აღმოსავლეთით.
 - ბ. საქართველოს ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში, იმერეთის ჩრდილოეთით.
 - გ. საქართველოს ჩრდილოეთ ნაწილში, იმერეთის სამხრეთით.
 - დ. საქართველოს აღმოსავლეთ ნაწილში, იმერეთის დასავლეთით.
3. ისაუბრეთ: თქვენი აზრით, როგორი მხარეა რატა, მთაგორიანი თუ დაბლობი, ვაკე? რატომ?

II. დეჟნიკაჟე, ფრაზეჟე, კონსტრუქციჟესა და ზმნეჟე დაკვირჟე

დააკვირდით ცხრილში მოცემულ სიტყვებს, ფრაზებს, ზმნებსა და კონსტრუქციებს, ეს დაგეხმარებათ ტექსტის გააზრებაში.

ახალი სიტყვაჟი	ზმნეჟე
ქედი – ერთიმეორესთან დაკავშირებული მთების სისტემა.	დარქმეჟე, არქმეჟეს ის მას, დარქმეჟია მას ის – (მხარეს რატა)
ჭია – გრძელი, უძვლო, მცირე ზომის ცხოველი.	დასახლება, სახლდება ის, დასახლებულა ის – (ადამიანი)
ხეობა – მთებსა და ქედებს შორის ვრცელი ტერიტორია, ძირითადად რომელიმე დიდი მდინარის ნაპირებზე.	ასვლა, ადის ის, ასულა ის – (მონადირე)
მენყერი – მიწის გარკვეული ნაწილის დაძვრა ან ჩამოშლა მთიდან.	გადახედჟე, იხედება ის, გადაუხედავს მას – (მონადირეს)
ნისქვილი – მარცვლეულის დასაფქვაჟი მოწყობილობა.	განცვიფრება, განცვიფრებულა ის – (ადამიანი)
დურგალი – ხელოსანი, რომელიც ხის მასალაზე მუშაობს.	მიმსგავსება, ამსგავსებს ის მას მას, მიუმსგავსებია მას ის – (მონადირეს ხეობა)
ზვრები – დიდი ვენახი.	წამოძახება, იძახის ის, წამოუძახია მას – (მონადირეს)
ჭირნახული – მოსავალი.	ყოფნა, არის ის, ყოფილა ის – (ჭია)
ჩუქურთმები – ხეში ან ქვაში გამოკვეთილი გეომეტრიული ფიგურები, ცხოველთა ან მცენარეთა გამოსახულებები, რომლებითაც აფორმებენ სხვადასხვა საგანს ან არქიტექტურულ ძეგლს.	აგება, აგებს ის მას, აუგიათ მათ ის – (რაჭველებს ტადარი)
მოხატულობა – კედელზე, ქერზე ან რაიმე საგანზე შესრულებული ნახატი.	მენისქვილეობა, მენისქვილეობს ის, მენისქვილეობდნენ ისინი – (რაჭველები)
	დურგლობა, დურგლობს ის, დურგლობდნენ ისინი – (რაჭველები)
	მებალეობა, მებალეობს ის, მებალეობდნენ ისინი – (რაჭველები)

ახალი სიტყვები	ჯგერა
<p>სახელგანთქმული – საქვეყნოდ ცნობილი, დიდი სახელის მქონე.</p> <p>ნაყოფიერი – მოსავლიანი, მოსავლის მომცემი.</p> <p>ფიცრული (ფიცარი > ფიცრული) – ხისგან გაკეთებული.</p> <p>დინჯი – მშვიდი, წყნარი, აუჩქარებელი.</p> <p>მუყაითი – მშრომელი.</p> <p>გამრჯე – შრომისმოყვარე.</p> <p>მხარბეჭიანი – ფართო, განიერი მხრების მქონე.</p> <p>გულუბრყვილო – ადამიანი, რომელიც ყველაფერს ადვილად იჯერებს.</p> <p>ალალ-მართალი – უდანაშაულო, მართალი, პატიოსანი.</p>	<p>თხრობა, მოგვითხრობს ის ჩვენ მას – (ბებია ჩვენ ისტორიას)</p> <p>დამონმება, ემონმება ის მას, დაგემონმებათ ის თქვენ – (ადამიანი თქვენ)</p> <p>შემოსაზღვრა, საზღვრავს ის მას, შემოსაზღვრულია ის – (ვენახი)</p> <p>წოდება, უწოდებს ის მას მას – (მეგობარი გიორგის დინჯს)</p> <p>შეგროვება, აგროვებს ის მას – (ბავშვები სოკოს)</p> <p>მოვლა, უვლის ის მას – (მებაღე ბოსტანს)</p> <p>ყოფნა, ჰყოფნის მას ის – (მასწავლებელს ხელფასი)</p> <p>მიჩვევა, აჩვევს ის მას მას, მიაჩვია მან ის მას – (მასწავლებელმა მოსწავლე დამოუკიდებლობას)</p>

ფრაზები	კონსტრუქციები
<p>საქვეყნოდაა ცნობილი</p> <p>სახელი ჰქონდათ განთქმული</p> <p>ჯანსაღი აგებულებით</p> <p>კარგი მოსავალი იცის</p> <p>ირჩენენ თავს</p> <p>მათ არ ახასიათებთ</p> <p>დღემდე მოაღწია</p> <p>დაგემონმებათ ამ ამბავზე</p>	<p>..... უფრო, ვიდრე</p> <p>მაღალ ადგილებზე</p> <p>დაბლობ ადგილებში</p> <p>აპრილში, როდესაც</p> <p>....., რომელიც შუშხუნაა</p> <p>....., რომელსაც აგროვებენ</p> <p>....., რომელმაც მოაღწია</p> <p>იცის ასე</p>

III. ღვაღაბი ღაქსიკაზე, ფრაზებსა ღა კონსტრუქციებზე

4. მოძებნეთ ცხრილში განმარტება და მიუწერეთ სურათს შესაბამისი სიტყვა:

ჭა ქია ხეობა დურგალი ქედი წისქვილი ქირნახული
ზვრები ჩუქურთმები მოხატულობა

ა.

ბ.

გ.

დ.

ე.

ვ.

ზ.

თ.

ი.

კ.

5. დააკავშირეთ სინონიმური ფრაზები:

1. საქვეყნოდაა ცნობილი 2. დღემდე მოაღწია 3. ჭანსალი აგებულებით 4. ცივი ზამთარი იცის 5. კარგი მოსავალი იცის 6. დღიურად მუშობდნენ 7. ირჩენენ თავს 8. მათ არ ახასიათებთ 9. დაგემონებათ ამ ამბავზე 10. სახელი ჰქონდათ განთქმული	ა. ჭანმრთელი, ძლიერი სხეულის მქონე ბ. ზამთრში ცივა გ. ყველამ იცის, ყველა იცნობს დ. იკვებებიან ე. ახლაც, დღესაც არის ვ. მათ არ აქვთ ასეთი ხასიათი ზ. დაგეთანხმებათ ამ ამბავზე თ. კარგი მოსავალი მოდის ი. რამდენ დღესაც იმუშავებდნენ, იმის მიხედვით იღებდნენ ხელფასს კ. მათ ყველა იცნობდა

6. მოცემული სიტყვები ჩასვით წინადადებაში:

სახელგანთქმული ნაყოფიერი შუშხუნა ფიცრული დინჯი
გამრჯე მხარბეჭიანი გულუბრყვილო ალალ-მართალი ჯანსალი

1. დასავლეთ საქართველოში ბევრია ხისგან აშენებული სახლები.
2. ნიკო ფიროსმანი ქართველი მხატვარია.
3. ახალი თანამშრომელი მშვიდად და წყნარად საუბრობს, ის ახალგაზრდაა.
4. ძალოსნები ბიჭები არიან.
5. ჩემი მეგობარი ადამიანი იყო, მას ყველაფერი სჯეროდა.
6. კახეთში ვენახები აქვთ.
7. ჩვენს სოფელში შრომისმოყვარე და ხალხი ცხოვრობს.
8. კაცის სიტყვა ყველას მოსწონს.
9. კვება ჯანმრთელობისთვის სასარგებლოა.
10. შამპანური გემრიელი და ღვინოა.

7. ხაზი გაუსვით სწორ ფორმას წინადადებაში:

1. მასწავლებელი საინტერესოდ მოგვითხრობს საქართველოს **ისტორია/ისტორიას**.
2. მრავალსულიანი **ოჯახი/ოჯახს** არ ჰყოფნის სოციალური დახმარება.
3. **ბავშვები/ბავშვებს** აგროვებენ ზღვაზე ფერად-ფერად ქვებს.
4. ექთანი **ავადმყოფი/ავადმყოფს** ყურადღებით უვლის.
5. ბიჭმა არ იცის მანქანის **მართვა/მართვას**.
6. სკოლის **ეზო/ეზოს** შემოსაზღვრულია ხის ღობით.
7. ზღვის **ჰავა/ჰავას** განსხვავდება მთის ჰავისგან.
8. სპორტმა მიაჩვია ლევანი ხშირად **ვარჯიში/ვარჯიშს**.
9. მოსახლეობა **ეკლესია/ეკლესიას** წმინდა ადგილს უწოდებს.
10. გოგონებმა **ცურვა/ცურვას** არ იციან, ამიტომ ზღვაში ვერ ბანაობენ.

IV. ბაქსის კითხვის პროცესი

8. წაიკითხეთ ტექსტი:

რაჭა

- I. რაჭა საქართველოს ჩრდილო-დასავლეთით მდებარეობს. ის იმერეთს ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება. რაჭაში რომ გადახვიდე, ნაქერალას **ქედი** უნდა გადაიარო. აი, როგორ **დარქმევია** ამ მხარეს სახელი: როგორც მოგვითხრობს ჩვენი პირველი გეოგრაფი ვახუშტი, ერთი ქართველი მონადირე, რომელიც პირველად **დასახლებულა** აქ, **ასულა თურმე** იმერეთიდან ნაქერალაზე და რომ **გადაუხედავს** იქით, **განცვიფრებულა** ამ ღრმა და ვიწრო რიონის **ხეობით**, **მიუმსგავსებია** იგი ქიისათვის და **წამოუძახია**: „ეს რა **ჭია ყოფილა!**“ ხალხს რომ ჰკითხოთ, ყველა დაგემონმებათ ამ ამბავზე. ამის შემდეგ ამ მხარეს რაჭა დარქმევია...

- II. ოთხივე მხრიდან რაჭა **შემოსაზღვრულია** მაღალი მთებით; ჩრდილოეთით კავკასიონის ქედია, აღმოსავლეთით – ლიხის მთა, სამხრეთით – ნაქერალას მთა, დასავლეთით – სვანეთის მთები. მთების სიახლოვისა და მაღალი მდებარეობის გამო რაჭაში ძალიან **ცივი ზამთარი იცის**. ხშირად აპრილში, როდესაც ქვემო იმერეთში **ხეხილი** აყვავებულია, რაჭაში თოვლი მოდის. სამაგიეროდ, აქ არ იცის ქარიშხალი, რომელიც იმერეთში ხშირია და ჰაერიც აქ ბევრად **უფრო** სუფთა და ჯანსაღია, **ვიდრე** იქ. ამ გრილი ჰავისა და აგრეთვე სამკურნალო წყლების გამო ზაფხულში ბევრი ხალხი ამოდის ზემო და ქვემო

იმერეთიდან. ამ წყლებს მჟავე წყალს უწოდებენ. განსაკუთრებით **სახელგანთქმულია** წყალი უწერაში, რომელიც ონიდან 15 კილომეტრშია. უწერაში გამოდის რკინის წყალი, რომელსაც აგროვებენ და შიგ ბანაობენ. იქვე გამოდის მჟავე წყალი, რომელიც ძალიან **შუშხუნაა**. სხვათა შორის, ძალიან კარგია კუჭისათვის.

III. რაჭაში ხშირად იცის მენყერი. ნიადაგი ნაყოფიერია. გლეხები კარგად უვლიან ყანებსა და ვენახებს. პური და ღვინო უფრო კარგი ქვემო რაჭაში იცის. საქვეყნოდაა ცნობილი ღვინო ხვანჭკარა. რადგანაც მაღალ ადგილებზე ყურ-

ქენი არ მოდის, ამიტომ **ზვრები** გაშენებულია დაბლობ ადგილებში, რიონის პირას. **კარგი მოსავალი იცის** რაჭაში, მაგრამ აქაური გლეხების დიდ ნაწილს ისე ცოტა მიწა აქვს, რომ მოსავალი ნახევარ წელს ძლივს ჰყოფნით, ძირითადად ნაყიდი **ჭირნახულით ირჩენენ თავს**. ამ გაჭირვებამ **მიაჩვია** რაჭველები სხვა ქვეყნებში სიარულს და იქ მუშაობას. წინა საუკუნეში ქართლში, კახეთსა და იმერეთში რაჭველები **დღიურად მუშაობდნენ** – ზოგი **მენისქვილეობდა**, ზოგი **დურგლობდა** და **მებალეობდა**. განსაკუთრებით **სახელი ჰქონდათ განთქმული** რაჭველ **ხუროებსა** და **დურგლებს**. საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში დღესაც დგას რაჭველების მიერ აშენებული **ფიცრული** სახლები.

IV. რაჭაში მაცხოვრებლების რიცხვი 20 000-მდე **აღწევს**. რაჭაში ძალიან მშრომელი და **მუყაითი** ხალხი ცხოვრობს. აქ მარტო მამაკაცები არ მუშაობენ, ქალებიც მონაწილეობდნენ ყველა საქმეში. საქართველოს ამ კუთხეში განსაკუთრებულად **გამრჯე** ხალხი ცხოვრობს. რაჭველები ზომიერი ტანის, **მხარბეჭიანი** და ძლიერები არიან. მათი ტანსაცმელი დიდად არ **განსხვავდება** იმერლების **ტანისამოსისაგან**.

ქალების ტანისამოსი კი უფრო სხვანაირი იყო, განსაკუთრებით – ზემო რაჭაში, ქალამნებითა და ნაბდებით გამოდიოდნენ და ყელზე სხვადასხვანაირ შუშის სამკაულებს იკეთებდნენ. ახლა კი რაჭველი ქალები ლამაზ, თანამედროვე ტანისამოსს იცვამენ. რაჭველები **დინჯი**, **გულუბრყვილო** და **ალალ-მართალი** ხალხია. ქართველების გარდა, რაჭაში სხვებიც ცხოვრობენ. ონში საკმაოდ ბევრი ებრაელი ცხოვრობდა წინათ. მათ შესანიშნავი სინაგოგა ააშენეს, რომელმაც დღემდე **მოაღწია** და ულამაზესი სანახავია...

V. რაჭაში ორი ქალაქია – ონი და ამბროლაური. ცნობილი სოფლებია: უნერა, სადაც მიწიდან მჟავე წყალი ამოდის, ზნაკვა – შესანიშნავი რკინის წყლით, ღვინით განთქმული ხვანჭკარა, ნიკორწმინდა, ტოლა და სხვა. რაჭასაც აქვს თავისი შესანიშნავი მონასტერი – ნიკორწმინდა, ის **აუგიათ** წმინდა ნიკოლოზის სახელობაზე მეთერთმეტე საუკუნეში. ამ მონასტერში ძველ დროს იჭდა მთელი რაჭის ეპისკოპოსი... ამბობენ, რომ ნიკორწმინდის ტაძრის **ჩუქურთმები** ბევრად სჯობს საქართველოს სხვა ეკლესიების **მოხატულობას**.

9. მიუწერეთ აბზაცებს სათაურები:

რაჭველები რაჭის გეოგრაფიული მდებარეობა და ბუნება რაჭის ისტორია
 რაჭა და მისი ღირსშესანიშნაობები რაჭველების საქმიანობა

აბზაცი	სათაური
I	
II	
III	
IV	რაჭველები
V	

10. დააწყვილეთ სიტყვები:

ნიმუში: რაჭის ეპისკოპოსი

1. ნაქერალას	ა. მონადირე
2. გეოგრაფი	ბ. ქედი
3. ქართველი	გ. იმერეთი
4. სვანეთის	დ. ვახუშტი
5. ქვემო	ე. სამკაულები
6. რკინის	ვ. მოხატულობა
7. კარგი	ზ. მთები
8. ეკლესიის	თ. მოსავალი
9. ტაძრის	ი. ჩუქურთმები
10. შუშის	კ. წყალი

V. გაგააზრა ორიენტირებული აქტივობები

11. მონიშნეთ ცხრილში მოცემული ინფორმაცია სწორია (+) / არასწორია (-):

ინფორმაცია	+	-
ა. რაჭაში მიედინება მდინარე რიონი.		
ბ. რაჭაში რომ მიხვიდე, იმერეთი უნდა გაიარო.		
გ. რაჭაში ქარიშხალი ხშირად არის.		
დ. სოფელ უწერაში სამკურნალო წყლებია.		

ა. რაჭაში ხშირად არის მენყერი, ამიტომ მოსავალი არ მოდის.		
ბ. რაჭველები უცხოეთში პროდუქტის საყიდლად დადიან.		
გ. რაჭველებმა სახელი დურგლობით და ხურობით გაითქვეს.		
დ. ტაძარი ნიკორწმინდა წმინდა ნიკოლოზის სახელობისაა.		
ე. ხვანჭკარა მხოლოდ სოფელია რაჭაში.		
ვ. ნიკორწმინდის ტაძრის ჩუქურთმები საუკეთესოა საქართველოში.		

12. უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

1. სად მდებარეობს რაჭა?

.....

2. ვინ დასახლებულა პირველად რაჭაში?

.....

3. რატომ არის რაჭაში ცივი ზამთარი?

.....

4. როგორი წყლებით არის ცნობილი რაჭა?

.....

5. რომელი ბუნებრივი მოვლენაა ხშირად რაჭაში?

.....

6. როგორი ნიადაგია რაჭაში?

.....

7. რა პროფესიის იყვნენ რაჭველები ძირითადად?

.....

8. როგორ სახლებს აშენებდნენ რაჭველები?

.....

9. გარდა ქართველებისა, რომელი ეროვნების ხალხი ცხოვრობდა რაჭაში?

.....

10. რომელი უნიკალური ტაძარი მდებარეობს რაჭაში?

.....

VI. გრაფიკულ საკითხავა ორიენტირებული აქტივობები

13. დააკვირდით ცხრილს და ჩასვით თანდებულები წინადადებებში:

თანდაბული	ღანიშნულება	ავალითი თანდაბული
-ში	ადგილის / ადგილმდებარეობის აღნიშვნა	ზვრები გაშენებულია დაბლობ ადგილებში
-ზე	ადგილის / ადგილმდებარეობის აღნიშვნა	მაღალ ადგილებზე ღვინო არ მოდის
-თვის	დანიშნულების გამოხატვა	მუავე წყალი ძალიან კარგია კუჭისათვის
-გან	გამოსვლითობის გამოხატვა	არ განსხვავდება იმერლების ტანისამოსისაგან
-იდან	გამოსვლითობის (ადგილი) გამოხატვა	რაჭა იმერეთს ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება
-მდე	მიღწევითობის (დრო) გამოხატვა	შესანიშნავი სინაგოგა ააშენეს, რომელმაც დღემდე მოაღწია
გარდა	ობიექტის გამორიცხვა	ქართველების გარდა , რაჭაში სხვებიც ცხოვრობენ
გამო	მიზეზის გამოხატვა	სამკურნალო წყლების გამო საზაფხულოდ ბევრი ხალხი ამოდის

1. ალპინისტები ყოველთვის ცდილობენ მაღალ მწვერვალზე..... ასვლას.
2. საქართველოში ტურისტები ხშირად ჩამოდიან უცხოეთ..... .
3. პანდემიის ქვეყანას ეკონომიკური პრობლემები შეექმნა.
4. მოსახლეობა ცდილობს მთი..... დაბლობ..... ჩამოსახლდეს.
5. ჭავახეთში თოვლი აპრილა..... არ დნება.
6. ოქროს..... ძვირფას სამკაულებს ამზადებენ.
7. სოფელში მოწყობილია სპორტული დარბაზი ახალგაზრდების..... .
8. სვანეთი , ყველა კუთხის პროდუქცია იყო წარმოდგენილი ფესტივალზე.

- 9. კომპანიის..... საინტერესო შემოთავაზება მივიღე.
- 10. მომავალ წლა..... პროექტი ვერ განხორციელდება.

ყურადღებით წაიკითხეთ:

თურმე – ნაწილაკი, წარსული დროის ზმნას დაერთვის და გვარგენებს უნახავ მოქმედებას, ამ მოქმედების შედეგი რეალობაა, რაც სხვისგან გაგონილი ან შედეგის მიხედვით გაკეთებული დასკვნაა.

14. შეავსეთ ცხრილი ნიმუშის მიხედვით:

სახელწმინდა	აწყო	ითურაჟოჟითი
მიმსგავსება	ამსგავსებს	მიუმსგავსებია
გადახედვა		გადაუხედავს
წამოძახება	იძახის	
დარქმევა		დარქმევია
აგება	აგებს	
ყოფნა		ყოფილა
მიღწევა	აღწევს	
დასახლებული	სახლდება	დასახლებულა
ასული	ადის	
განცვიფრებული	

15. ჩასვით შესაბამისი ზმნა წინადადებაში:

მიუმსგავსებიათ გადაუხედავს წამოუძახია დარქმევია აუგიათ ყოფილა მიულწევია დასახლებულა ასულან განცვიფრებულა

1. საქართველოს დედაქალაქს სახელი თბილი წყლების გამო
2. უცხოელი სტუმარი ქართული კერძების სიმრავლით.
3. მწყემსობის შემდეგ ყაზბეგი თბილისში
4. 1846 წელს ამერიკაში პირველი ცათამბჯენი.
5. თამარ მეფის დროს საქართველოს განვითარების მწვერვალისთვის.
6. ტურისტები მთაწმინდაზე და იქიდან გადაუხედავთ თბილისისთვის.

- 7. საჩუქრით გახარებულ ბიჭს : „ვაშა!“
- 8. მამას ამაყად თავისი ვენახისთვის.
- 9. წვიმის შემდეგ ზღვაზე ბევრჯერ შტორმი.
- 10. ახალდაბადებული ბავშვი ხშირად მშობლებისთვის.

16. შეადგინეთ წინადადებები:

- 1. მჟავე წყალი
- 2. შუშხუნა ღვინო
- 3. ნაყოფიერი მიწა
- 4. ფხვიერი ნამცხვარი
- 5. გამრჯე ადამიანი
- 6. დინჯი ბავშვი
- 7. შესანიშნავი ქალაქი
- 8. სახელგანთქმული მწერალი
- 9. თანამედროვე ტანისამოსი
- 10. ულამაზესი ხედი

17. აწარმოეთ სიტყვები ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: ცხვარი – მეცხვარე – მეცხვარეობა – მეცხვარეობდა
 დურგალი – დურგლობა – დურგლობდა

არსებითი სახელი	ხელობის/პროფესიის აღიანი	ხელობა/პროფესია	ზმნა
წისქვილი			
ბაღი			
ვენახი			
თევზი			
საქონელი			
.....	ოქრომჭედელი		
.....	მზარეული		
.....	პოლიციელი		
.....	ექიმი		
.....	ადვოკატი		

18. ნაიკითხეთ წინადადებები და შეარჩიეთ სწორი ფორმები:

1. კახელები უძველესი დროიდან *მევენახეობა / მევენახეობენ*.
2. *ექიმი / ექიმობა* ადვილი არ არის.
3. ოპიზრები სახელგანთქმული *ოქრომჭედლები / ოქრომჭედლობა* იყვნენ.
4. ახალგაზრდები ხშირად ირჩევენ *პოლიციას / პოლიციელობას*.
5. მთაში მოსახლეობა ძირითადად *მესაქონლეს / მესაქონლეობას* მისდევს.
6. მეზობლებს სახლის გარშემო მშენიერი *მებაღეობა / ბაღი* გაუშენებიათ.
7. იურიდიული ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ გიორგიმ *ადვოკატობს / ადვოკატობა* აირჩია.
8. *მზარეული / მზარეულობა* შემოსავლიანი პროფესიაა.
9. *მენისქვილე / მენისქვილეობა* თანდათან არაპოპულარული ხდება.
10. ზღვისპირა ქალაქებსა და სოფლებში მამაკაცები *მეთევზეობით / მეთევზით* ირჩევენ თავს.

ღივიანსოვრათ!

წევრ-კავშირი „რომელიც“ ბრუნვაში შეენყობა დამოკიდებული წინადადების ზმნას.

1. სახელგანთქმულია წყალი უწერაში, **რომელიც** ონიდან 15 კილომეტრით არის დაშორებული.
2. შესანიშნავი სინაგოგა ააშენეს, **რომელმაც** დღემდე მოაღწია.
3. უწერაში გამოდის რკინის წყალი, **რომელსაც** აგროვებენ.

19. ჩასვით კავშირი „რომელიც“ შესაფერისი ბრუნვის ფორმით:

1. ჯვრის მონასტერი უძველესი ტაძარია, ჩვენამდე მოაღწია.
2. მეგობარი, დიდ პატივს ვცემ, საზღვარგარეთ წავიდა.
3. ტყე, ქალაქში იყო, გაჩეხეს და კორპუსები ააშენეს.
4. მამამ, სამსახურიდან დაბრუნდა, პატარა ხელში აიყვანა და მოეფერა.
5. წყალი, მთელი სოფელი სვამდა, მოწამლული აღმოჩნდა.

20. ჩასვით ტექსტში მოცემული კავშირები:

როდესაც რომელიც როგორც სადაც რომ და მაგრამ

იმერეთი ერთ-ერთი ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარეა, (1) დასავლეთ საქართველოში მდებარეობს. იმერეთის ტერიტორიაზე აღმოჩენილი არქეოლოგიური ძეგლები ადასტურებს, (2) ამ მხარეში ადამიანს

ცხოვრება უძველეს დროში დაუწყია. მეთვრამეტე საუკუნეში, (3) იმერეთში სოლომონ I მეფობდა, მოსახლეობა დაახლოებით 113 000 იყო. იმერეთი იყოფა ორ ნაწილად: ზემო და ქვემო იმერეთად. აქ, მაღალ მთაში, ზამთარში ცივა, (4) ზაფხულში ტემპერატურა +38-40 გრადუსია. იმერეთის მხარეში, (5) რაჭაში, ულამაზესი ბუნებაა. ყველაზე დიდი ქალაქია ქუთაისი, (6) მდებარეობს სათაფლიის მღვიმე, გელათისა (7) ბაგრატიის ტაძრები.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

21. დაახასიათეთ რაჭველები, ამონერეთ შესაბამისი სიტყვები ტექსტიდან:

გარეგნობა	ხასიათი, თვისება	რაცხუნობა

22. შეადარეთ რაჭველები თქვენი კუთხის მაცხოვრებლებს და ისაუბრეთ მათ შესახებ. საუბრისას გამოიყენეთ:

- ისევე, როგორც...*
- მსგავსად რაჭველებისა...*
- უფრო, ვიდრე...*
- ისეთი, როგორიც...*

B1 საიწორმასიო ტაქსტი - ისტორიული ღირუესანიუანაოზაბი

ტაქსტაბი უარჩაუღია „კითხვის კიბის“ მასაღაბიღან

ტაქსტის ავტორი: ეღენე ჯაჯანიქა

მათოღური ღაუუაჯაბის ავტორი: ნანა არაბული

პეტრა

I. აუტივოზაბი თაღის გახსნისტვის

1. ა) თქვენი აზრით, მსოფლიოს ახალი შვიდი საოცრებიღან რომელია ფოტოზე ნარმოღგენიღი?

1. ჩიჩენ-იცა
 2. ქრისტეს ქანდაკება
 3. კოლოსუმი/კოლისუმი
 4. ჩინეთის დიდი კედელი
 5. მარუ-პიქჩუ
 6. პეტრა
 7. ტაჯ-მაჰალი
- ბ. რომელ ქართულ ისტორიულ ძეგლს გახსენებთ პირველ დავალებაში მოცემული ფოტო და რით?

ვარძია

უფლისციხე

რაბათი

სვანური კოშკები

2. დაუკავშირეთ ერთმანეთს:

სიტყვა/ფრაზა	განმარტება
1. კლდეში გამოკვეთილი	ა. ეკლესია
2. საოცარი	ბ. კლდეში გამოჭრილი
3. უზარმაზარი	გ. შეგროვება, რაღაცის ერთ ადგილას შეკრება
4. ტაძარი	დ. ძალიან დიდი
5. დაგროვება	ე. ძლიერი
6. განლაგება	ვ. აღმაფრთოვანებელი, ძალიან კარგი
7. ძლევამოსილი	ზ. თითოეული დეტალისთვის ადგილის მიჩენა
8. დაარსება	თ. არსებობის დაწყება

3. ა) ფოტოს მიუხედავად დასახელება:

1.

2.

3.

4.

- ა. სახელმწიფო სიმბოლოები
- ბ. მავზოლეუმი

- ბ. ტრიუმფალური თალი
- დ. კოლონალები

ბ. სახელმწიფო სიმბოლოების გარდა კიდევ რა სიმბოლოები იცით?

II. ლექსიკაზე, ფრაზაზე, კონსტრუქციებსა და ზმნაზე დაკვირვება

4. დააკვირდით და დაიმახსოვრეთ!

სიყვავი	ზმნა
<p>არსებითი სახელები, საწყისები (ვინ?/რა?)</p> <p>განლაგება (განლაგებით) – თითოეული დეტალისთვის ადგილის მიჩენა.</p>	<p>მდებარეობს (ის) – არის.</p> <p>გააჩნდათ (ის მათ) – ჰქონდათ.</p> <p>ნიშნავს (ის მას) – (კლდეს ნიშნავს) – აღნიშნავს, მისი მნიშვნელობაა.</p> <p>გაძლიერდა (ის) – უფრო ძლიერი გახდა.</p>

სიტყვა	ზმნა
<p>ნალექი – წვიმა ან თოვლი. დაარსება(დაარსების) – ორგანიზაციის, ქალაქის, საზოგადოების შექმნა. უპირატესობა – რაღაცით უკეთესობა, მეტობა. მფლობელობა (მფლობელობაში) – განკარგვა, საკუთრება. გავლენა – კვალის დატოვება, რომელიც ცვლის მეორე მხარეს დამოკიდებულებას ან მოსაზრებას. ღირსშესანიშნაობა – განსაკუთრებული მნიშვნელობის, ღირებულების რაღაც. (რომაული) კოლონადები – სვეტების ხეივანი. ნაწარმოები – მოთხრობა, ლექსი და ა.შ. მავზოლეუმი – დიდი სამარხი შენობა. ვასალი – სხვაზე დამოკიდებული. (ქრისტიანული) სიმბოლოები – ნიშნები. ქრისტეს შობა – ქრისტეს დაბადება.</p>	<p>მდებარეობს (ის) – არის. გააჩნდათ (ის მათ) – ჰქონდათ. ნიშნავს (ის მას) – (კლდეს ნიშნავს) – აღნიშნავს, მისი მნიშვნელობაა. გაძლიერდა (ის) – უფრო ძლიერი გახდა. აიძულა (მან მას ის) – ძალით გააკეთებინა რაღაც. აღმოაჩენდნენ (ისინი მას) – იპოვიდნენ. დაიპყრობდნენ(ისინი მას) / დაიპყრეს (მათ ის) – თავის მმართველობას დაანებსდნენ. გახდა (ვასალი) (ის) – გადაიქცა. მართავდნენ (ისინი მას) – განაგებდნენ, უფროსობდნენ. გაავრცელა (მან ის) – უფრო მეტად ხელმისაწვდომი გახდა. უკავშირდებოდა (ის მას) – ურთიერთობას აბამდა. აოცებს (მნახველს) (ის მას) – აკვირვებს. დაარსდა – არსებობა დაიწყო.</p>
<p>ზედსართავი სახელები, მიმღეობები (როგორი? რომელი?) აგებული – აშენებული. (სიაში) შეყვანილი – სიაში არის. აღმართული – აშენებული. ძირითადი – მთავარი. საოცარი – საკვირველი. უზარმაზარი – ძალიან დიდი. დასაგროვებელი – ის, რაც უნდა დაგროვდეს, შეიკრიბოს ერთ ადგილას. გამართული – (აქ) კარგად გაკეთებული. ძღვევამოსილი – ძლიერი. სანატრელი – რაც ძალიან მინდა, რასაც ვნატრობ. მოსანახულებელი – რაც უნდა ვნახო.</p>	

ფრაზები	კონსტრუქციები
<p>ხელის მოკიდება – რაღაც საქმის დაწყება.</p> <p>იყვნენ მოკლებულნი – ხელი (არ) მიუწვდებოდათ; (არ) ჰქონდათ.</p> <p>შემოსავლის წყარო – წყარო, საიდანაც ადამიანი იღებს რაღაც მატერიალურ სარგებელს, ფულს.</p> <p>ფართო საზოგადოების – ბევრი ხალხის.</p> <p>არის გადაჭიმული – უკავია.</p> <p>ბატონობის ხანა – ხანა, როცა სხვა მართავს.</p> <p>ამ გზით – ამ საშუალებით; ამ საქმის კეთებით.</p> <p>საუკუნეებს ითვლის – ბევრი საუკუნისაა.</p> <p>ტრიუმფალური თალი – მომრგვალებული შესასვლელის მქონე მონუმენტი, რომელსაც აშენებდნენ რაღაც მნიშვნელოვანი მოვლენის/ გამარჯვების აღსანიშნავად.</p> <p>არქეოლოგიური გათხრები – მიწის გათხრა ისტორიული ფაქტების მოპოვების მიზნით.</p> <p>(მსოფლიოს) კულტურული მემკვიდრეობა – ის, რაც მსოფლიო მნიშვნელობისაა და ინახავს კულტურას და ისტორიას.</p> <p>მსოფლიოს ახალი შვიდი საოცრება – 1) ჩიჩენ-იცა 2) ქრისტეს ქანდაკება 3) კოლოსეუმი/კოლისეუმი 4) ჩინეთის დიდი კედელი 5) მაჩუ-პიქჩუ 6) პეტრა 7) ტაჯ-მაჰალი.</p>	<p>გადავიდა მფლობელობაში– ისინი აკონტროლებენ.</p> <p>გამოკვეთილი კლდეში – კლდეში გამოჭრილი.</p> <p>გამართული ტექნიკურად – ყველა დეტალი კარგად მუშაობს.</p>

III. ღვადაღვაბი დაქსიკავა, ფრაზებსა და კონსტრუქციებსა

5. ა. ჩასვით მოცემული ფრაზები შესაბამის ადგილას:

წვიმის სახით კლდეში გამოკვეთილი ბატონობის ხანა ხელის მოკიდება იყვნენ მოკლებულნი ფართო საზოგადოება შემოსავლის წყარო ამ გზით საუკუნეებს ითვლის მფლობელობაში გადავიდა

6. შეავსეთ გამოტოვებული ადგილები საჭირო ფრაზებით:

**მსოფლიოს კულტურული მემკვიდრეობა ქრისტიანული სიმბოლოები
ვასალი ქრისტეშობამდე ტრიუმფალური თაღი
მსოფლიოს შვიდი საოცრებიდან**

1. 1242 წლიდან საქართველო მონღოლთა გახდა.
2. პირველი ქართული ფული მოიჭრა კოლხეთში მე-6 საუკუნეში.
3. რომის კოლისეუმი ერთ-ერთია.
4. ნაპოლეონ ბონაპარტეს შეკვეთით აშენებული ერთ-ერთი ყველაზე დრამატული ისტორიის არქიტექტურული ნამუშევარია ყველა თაღს შორის.
5. ციხე-ქალაქ პეტრას ტერიტორიაზე აღმოჩენილია
6. მოიცავს მატერიალურ კულტურულ ელემენტებს, რომლებიც წარმოდგენილია შენობებსა და ძეგლებში, საგნებსა და ხელოვნების ნიმუშებში.

7. ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები წარმოადგინეთ შესაბამისი ბრუნვისა და რიცხვის ფორმით:

1. (ვარძია) საქართველოში, კერძოდ, სამცხე-ჯავახეთში მდებარეობს.
2. სკოლაში ზარის დარეკვა (გაკვეთილის დაწყება) ნიშნავს.
3. (საქართველო) მე-11 საუკუნეში გაძლიერდა.
4. (მედია) ახალი ინფორმაცია რამდენიმე წუთის წინ გაავრცელა
5. ხალხი (სოფელი) ერთი კვირის წინ შემოვლითი გზით უკავშირდებოდა.
6. სანამ (მოსწავლეები) ამოცანის ამოხსნის (ახალი ხერხი) აღმოაჩენდნენ, მასწავლებელმა მათ რამდენიმე გზა შესთავაზა.
7. (მომღერლები) კონცერტებს ადრე უფრო ხშირად მართავდნენ.
8. მე-19 საუკუნეში (საქართველო) რუსეთის გუბერნია გახდა.
9. (პოლიციელი) დამნაშავეს სიმართლის თქმა აიძულა დაკითხვისას.
10. საქართველოს ბუნება (ტურისტები) აოცებს.

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

8. წაკითხეთ ტექსტი და უპასუხეთ კითხვებს:

- I. პეტრა კლდეში გამოყვანილი საოცარი ქალაქია, რომელიც იორდანიაში **მდებარეობს**. ქალაქის სახელი „პეტრა“ კლდეს **ნიშნავს** და ეს უზარმაზარი ქალაქი მთლიანად კლდეშია **აგებული**, კლდეშივეა **გამოკვეთილი** მისი ტაძრები და მავ-

ზოლემები, თეატრი და წყლის **დასაგროვებელი** არხები, რომლებიც დღესაც **აოცებს** ხალხს თავისი **მოხერხებულობითა** და **განლაგებით**. 2007 წელს პეტრას ქალაქი მსოფლიოს ახალი შვიდი საოცრებიდან ერთ-ერთი **გახდა** და იგი დღეს მსოფლიოს კულტურული მემკვიდრეობის სიაშია შეყვანილი.

II. ქალაქი პეტრა **დაარსდა საუკუნეების წინ**. მისი აშენება **ქრისტეშობამდე** მესამე საუკუნეში **დაიწყო**. პეტრა ნაბატეას იმპერიის (დღევანდელი იორდანია) დედაქალაქი იყო. ნაბატეა მეორე საუკუნეში უკვე **ძლევამოსილი** ტომი იყო და, შესაბამისად, პეტრაც ამ პერიოდში **გაძლიერდა**. პეტრას მცხოვრებლები, ქალაქის ბუნებრივი სილამაზის გარდა, ყოველგვარ სიმდიდრეს **იყვნენ მოკლებულნი**. მათ არც წყალი **გააჩნდათ**, რომ ისედაც მცირე ზომის მინები **მოერწყათ** და არც ისეთი პირობები ჰქონდათ, რომ სხვა სამეურნეო საქმიანობისთვის **მოეკიდათ ხელი...** წყლის უქონლობამ აიძულა პეტრას მაცხოვრებლები, **გაეყვანათ** წყლის არხები. ამ არხებში **წვიმის სახით მოსული ნალექი გროვდებოდა**. ეს არხები **ტექნიკურად** ისე კარგადაა **გამართული**, რომ დღესაც **აოცებს მნახველებს**.

III. მაცხოვრებლების ძირითადი საქმიანობა და **შემოსავლის წყარო** იყო **სანელებლებით ვაჭრობა**. ქალაქს ერთი დიდი **უპირატესობა** ჰქონდა: იგი ორი მთავარი სავაჭრო გზის გადაკვეთაზე მდებარეობდა – პეტრას საშუალებით ქალაქი დამასკო წითელ ზღვას პირდაპირ **უკავშირებოდა**, სპარსეთის ყურე და ლაზა კი – ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროს. ვაჭრებისთვის პეტრა **სანატრელი** ქალაქი იყო, აქ ისინი წყალსა და საკვებს ყიდულობდნენ. **ამ გზით** სწრაფად **გამდიდრდა** ქალაქი და **განვითარდა**. მისი მაცხოვრებლებიც მშვიდად და ბედნიერად ცხოვრობდნენ, სანამ რომაელები აღმოსავლეთისკენ მიმავალ საზღვაო გზებს **აღმოაჩენდნენ** და პეტრას **დაიპყრობდნენ**.

IV. პეტრა ქრისტეშობამდე პირველ საუკუნეში რომის **მფლობელობაში** გადავიდა. პეტრა რომის **ვასალი** ქალაქი **გახდა**. ამ პირობებში ქალაქის მცხოვრებლები 200 წელი **დამოუკიდებლად** მართავდნენ ქალაქს. მიუხედავად ამისა, რომაული კულტურის **გავლენა** პეტრაში დღესაც იგრძნობა. აქ აშენდა რომაული თეატრი, რომელიც ქალაქის **ღირსშესანიშნაობაა**.

V. ქალაქი პეტრა დიდ ტერიტორიაზეა **გაშენებული**; ცენტრალური ქუჩა მთელი ქალაქის სიგრძისაა და დასავლეთიდან აღმოსავლეთისკენ **არის გადაჭიმული**. ეს ქუჩა რომაელების დროს **მოეწყო**. ქუჩის ორივე მხარეს **რომაული კოლონადებია აღმართული**. აღმოსავლეთის მხარის ქუჩა, რომის მსგავსად, ტრიუმფალური თა-

ლით მთავრდება. ქალაქში არის მონასტერი ედ-დეირი, რომელშიც ჯვრები და ქრისტიანული სიმბოლოებია აღმოჩენილი. ითვლება, რომ ის გარკვეული პერიოდის განმავლობაში ქრისტიანული მონასტერი უნდა ყოფილიყო და ეს ფაქტიც რომაელების ბატონობის ხანას უკავშირდება.

VI. ჯვაროსნული ლაშქრობების შემდეგ პეტრა მთელმა ევროპამ მიივიწყა. ამერიკა ამ ქალაქს მანამდე ისედაც არ იცნობდა... 1812 წელს შვეიცარიელმა მოგზაურმა ჟან ლუის ბურქჰარდტმა არაბეთში მოგზაურობის დროს აღმოაჩინა კლდეში გაშენებული ქალაქი და მის შესახებ ინფორმაცია ევროპაში გაავრცელა. შვეიცარიელი მოგზაურის აღმოჩენიდან 100 წლის შემდეგ თომას ედვარდ ლოურენსმა პეტრას უძღვნა ნაწარმოები „სიბრძნის შვიდი სვეტი“, რომელშიც პეტრა მსოფლიოს ულამაზეს ადგილადაა მოხსენიებული, რომელიც ყველა ადამიანმა უნდა ნახოს სიცოცხლეში. ამ ორი ადამიანის ნაწერებმა დააინტერესა საზოგადოება პეტრათი.

VII. 1920 წლიდან ქალაქში დაიწყო არქეოლოგიური გათხრები, ხოლო მოგვიანებით პეტრა ტურისტულ ზონად იქცა.

VIII. 1989 წელს რეჟისორმა სტივენ სპილბერგმა ქალაქ პეტრაში გადაიღო თავისი ცნობილი ფილმი „ინდიანა ჯონსი და უკანასკნელი ჯვაროსნული ომი“. ამ ფილმმა ევროპისა და ამერიკის ფართო საზოგადოებას უფრო ახლოს გააცნო ქალაქი პეტრა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ამ ფილმის დიდი ნაწილი გადაღებულია პეტრას ყველაზე ცნობილ ტაძარ-მავზოლეუმ ალ-ჰაზნეში. ამ მავზოლეუმს „ფარაონის საგანძურს“ უწოდებენ არაბები და დღესაც ტურისტებისთვის ყველაზე პოპულარულ მოსანახულებელ ადგილად ითვლება.

უპასუხე კითხვებს:

1. რას ნიშნავს პეტრა?
2. სად მდებარეობს პეტრა?
3. როგორი ქალაქია პეტრა?
4. რით არის გამორჩეული პეტრა?
5. როდის დაარსდა პეტრა?
6. რა იყოს პეტრას მცხოვრებთა შემოსავლის წყარო?
7. რა უპირატესობა ჰქონდა პეტრას?

8. რა გავლენა იქონია რომის ვასალობამ პეტრაზე?
-
9. როგორ და როდის გახდა პოპულარული მივინყებულები პეტრა?
-
10. რა ღირსშესანიშნაობების ნახვა შეგვიძლია პეტრაში?
-

V. გავაგაფა ორიენტირებული აქტივობები

9. მონიშნეთ სწორი ინფორმაცია:

- პეტრას დაარსების ისტორიაზე საუბარია:
 - მეხუთე აბზაცში
 - მეოთხე აბზაცში
 - მეორე აბზაცში
- რომელ აბზაცში ვიგებთ ინფორმაციას ქალაქის სახელწოდების შესახებ:
 - პირველ აბზაცში
 - მეოთხე აბზაცში
 - მეორე აბზაცში
- პეტრას მაცხოვრებელთა ძირითადი საქმიანობის შესახებ ინფორმაციაა:
 - მეოთხე აბზაცში
 - მესამე აბზაცში
 - მეორე აბზაცში
- პეტრას არქიტექტურას ვეცნობით:
 - პირველ აბზაცში
 - მესამე აბზაცში
 - მეხუთე აბზაცში
- რომელ აბზაცშია საუბარი მივინყებულები პეტრას აღმოჩენის შესახებ:
 - მეხუთე აბზაცში
 - მეექვსე აბზაცში
 - მერვე აბზაცში
- რომისა და პეტრას ურთიერთობის შესახებ ინფორმაციაა:
 - მეოთხე აბზაცში
 - მეშვიდე აბზაცში
 - მერვე აბზაცში

10. ა. მონიშნეთ სწორი ინფორმაცია:

ინფორმაცია

- პეტრა კლდეს ნიშნავს.
- პეტრა ღარიბი ქალაქი იყო.
- პეტრა რომაელებმა დაიპყრეს.
- პეტრას მოსახლეობის მთავარი საქმიანობა მესაქონლეობა იყო.
- პეტრაზე რომაულმა კულტურამ გავლენა იქონია.
- პეტრა წყალუხვი ქალაქი იყო.
- პეტრა მე-5 საუკუნეში აშენდა.

ა.

ეს უზარმაზარი ქალაქიც მთლიანად კლდეშია აგებული, კლდეშივე გამოკვეთილი მისი ტაძრები და მავზოლეუმები, თეატრი და წყლის დასაგროვებელი არხები; რომაული კულტურის გავლენა პეტრაში დღესაც იგრძნობა. აქ აშენდა რომაული თეატრი, რომელიც ქალაქის ღირსშესანიშნაობაა. ქალაქი პეტრა დიდ ტერიტორიაზეა გაშენებული; ცენტრალური ქუჩა მთელი ქალაქის სიგრძისაა და დასავლეთიდან აღმოსავლეთისკენ არის გადაჭიმული. ეს ქუჩა რომაელების დროს მოეწყო. ქუჩის ორივე მხარეს რომაული კოლონადებია აღმართული. აღმოსავლეთის მხარის ქუჩა, რომის მსგავსად, ტრიუმფალური თაღით მთავრდება. ქალაქში არის მონასტერი ედ-დეირი,

ბ.

ქალაქს ერთი დიდი უპირატესობა ჰქონდა: იგი ორი მთავარი სავაჭრო გზის გადაკვეთაზე მდებარეობდა – პეტრას საშუალებით ქალაქი დამასკო წითელ ზღვას პირდაპირ უკავშირებოდა, სპარსეთის ყურე და ღაზა კი – ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროს. ვაჭრებისთვის პეტრა სანატრელი ქალაქი იყო, აქ ისინი წყალსა და საკვებს ყიდულობდნენ.

გ.

ჯვაროსნული ლაშქრობების შემდეგ პეტრა მთელმა ევროპამ მიივიწყა. ამერიკა ამ ქალაქს მანამდე ისედაც არ იცნობდა... 1812 წელს შვეიცარიელმა მოგზაურმა ჟან ლუის ბურქჰარდტმა არაბეთში მოგზაურობის დროს აღმოაჩინა კლდეში გაშენებული ქალაქი და მის შესახებ ინფორმაცია ევროპაში გაავრცელა. შვეიცარიელი მოგზაურის აღმოჩენიდან 100 წლის შემდეგ თომას ედვარდ ლოურენსმა პეტრას უძღვნა ნაწარმოები „სიბრძნის შვიდი სვეტი“, რომელშიც პეტრა მსოფლიოს ულამაზეს ადგილადაა მოხსენიებული, რომელიც ყველა ადამიანმა უნდა ნახოს სიცოცხლეში. ამ ორი ადამიანის ნაწერებმა დაინტერესა საზოგადოება პეტრათი.

1920 წლიდან ქალაქში დაიწყო არქეოლოგიური გათხრები, ხოლო მოგვიანებით პეტრა ტურისტულ ზონად იქცა.

1989 წელს რეჟისორმა სტივენ სპილბერგმა ქალაქ პეტრაში გადაიღო თავისი ცნობილი ფილმი „ინდიანა ჯონსი და უკანასკნელი ჯვაროსნული ომი“. ამ ფილმმა ევროპისა და ამერიკის ფართო საზოგადოებას უფრო ახლოს გააცნო ქალა-

ქი პეტრა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ამ ფილმის დიდი ნაწილი გადაღებულია პეტრას ყველაზე ცნობილ ტაძარ-მავზოლეუმ ალ-ჰაზნეში. ამ მავზოლეუმს „ფარაონის საგანძურს“ უწოდებენ არაბები და დღესაც ტურისტებისთვის ყველაზე პოპულარულ მოსანახულებელ ადგილად ითვლება.

e.

პეტრა ორი მთავარი სავაჭრო გზის გადაკვეთაზე მდებარეობდა – პეტრას საშუალებით ქალაქი დამასკო წითელ ზღვას პირდაპირ უკავშირებოდა, სპარსეთის ყურე და ლაზა კი – ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროს. ვაჭრებისთვის პეტრა სანატრელი ქალაქი იყო, აქ ისინი წყალსა და საკვებს ყიდულობდნენ. ამ გზით სწრაფად გამდიდრდა ქალაქი და განვითარდა. მისი მაცხოვრებლებიც მშვიდად და ბედნიერად ცხოვრობდნენ.

VI. ზრავითიკუნდ საკითხებზე ორიენტირებული აქტივობები

13. შეავსეთ ცხრილი ტექსტში გამოყენებული ზმნებით:

აწყო	უსვავიდი	ყოფიდი	სოღყოფიდი	სვავიდი	ყოფი კავშირებითი
მდებარეობს (ის)	მდებარეობდა	(არ აქვს)	(არ აქვს)	(არ აქვს)	(არ აქვს)
აოცებს (ის მას)		გააოცებს		გააოცა (მან ის)	
	ყიდულობდნენ (ისინი მას)				
			გაძლიერდებოდა (ის)		
				გახდა (ის)	
		გაავრცელებს (ის მას)			
					დაუკავშირდეს (ის მას)
	ვითარდებოდა (ის)				
			დაიპყრობდნენ (ისინი მას)		
					დაგროვდეს (ის)

ბ. ჩასვით ტექსტში გამოტოვებული ზმნები :

**აოცებს დაიპყრეს აიძულა გამოიყენა მდებარეობდა გაძლიერდა
გროვდებოდა მდებარეობს ნიშნავს გააჩნდათ გამდიდრდა
აღმოაჩინეს ყიდულობდნენ ძლიერდებოდა იყო განვითარდა
გაეყვანათ უკავშირდებოდა**

მე-19 საუკუნეში ბევრმა არ იცოდა, რომ იორდანიაში კლდეში გამოყვანილი ქალაქი, რომელიც მნახველს დღესაც მისი სახელი – „პეტრა“ კლდეს

პეტრა მეორე საუკუნიდან თანდათან პეტრას მაცხოვრებლებს ქალაქის ბუნებრივი სილამაზის გარდა არაფერი , აქ არც წყალი და არც სამეურნეო საქმიანობისთვის საჭირო პირობები. წყლის უქონლობამ პეტრას მაცხოვრებლები , წყლის არხები ამ არხებში წვიმის წყალი ეს არხები დღესაც მნახველებს.

პეტრას მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი წყარო ვაჭრობა იყო. ქალაქმა კარგად თავისი გეოგრაფიული მდებარეობა – ის ორი სავაჭრო გზის გადაკვეთაზე პეტრას საშუალებით ქალაქი დამასკო წითელ ზღვას , სპარსეთის ყურე და ლაზა კი – ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროს. ვაჭრები აქ წყალსა და საკვებს. ამ გზით სწრაფად ქალაქი, და მისი მაცხოვრებლებიც მშვიდად და ბედნიერად ცხოვრობდნენ, მაგრამ რომაელებმა აღმოსავლეთისკენ მიმავალ საზღვაო გზები და პეტრა

გ. ცხრილიდან შეარჩიეთ ზმნის 10 ფორმა და შეადგინეთ წინადადებები:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. ა. შეავსეთ ცხრილი:

საწყისი	მიზლოცა	ზმნა
გამოყვანა	გამოყვანილი	გამოიყვანეს
აგება	აგებული	ააგეს
	გაშენებული	
	გამართული	
	აღმართული	
	გადაღებული	
	მოსახერხებელი	
	განლაგებული	
	დასაგროვებელი	

ბ. დააკავშირეთ ერთმანეთთან:

გამოყვანილი	სვეტი
აგებული	ქუჩები
გაშენებული	სარწყავი სისტემა
აღმართული	ამფითეატრი
გამართული	ქალაქი
განლაგებული	კლდეში

გ. წინა დავალებაში მიღებული ფრაზები შეცვალეთ ნიმუშის მიხედვით:

კლდეში გამოყვანილი	გამოიყვანეს კლდეში

ე. მარჯვენა სვეტში მიღებული კონსტრუქციების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

წიმუში: თამარ მეფის დროს კლდეში გამოიყვანეს კომპლექსი ვარძია.

15. ჩასვით კავშირი „რომელიც“ საჭირო ფორმით:

1. პეტრას მიუყვებოდა ცენტრალური ქუჩა, მთელი ქალაქს კვეთდა.
2. 1989 წელს რეჟისორმა სტივენ სპილბერგმა ქალაქ პეტრაში გადაიღო თავისი ცნობილი ფილმი „ინდიანა ჯონსი და უკანასკნელი ჯვაროსნული ომი“, ევროპისა და ამერიკის ფართო საზოგადოებას უფრო ახლოს გააცნო ქალაქი პეტრა.
3. წყლის უქონლობამ აიძულა პეტრას მაცხოვრებლები, გაეყვანათ წყლის არხები, წვიმის სახით მოსული ნალექი გროვდებოდა..
4. ფილმის „ინდიანა ჯონსი და უკანასკნელი ჯვაროსნული ომი“ დიდი ნაწილი გადაღებულია პეტრას ყველაზე ცნობილ ტაძარ-მავზოლეუმში ალ-ჰაზნეში, „ფარაონის საგანძურს“ უწოდებენ არაბები.
5. 1812 წელს არაბეთში იმოგზაურა შვეიცარიელმა მოგზაურმა ჟან ლუის ბურქჰარდტმა, მიერაც გავრცელდა ინფორმაცია ევროპაში პეტრას შესახებ.

16. ჩასვით გამოტოვებული თანდებულები შესაბამის ადგილას:

..... გარდა, -თვის,მდე,ში,ზე, -კენ, შემდეგ,დან, შესახებ

1. საცხოვრებელი სახლების , კლდეში არის გამოკვეთილი ტაძრები და მავზოლეუმები.
2. პეტრა ტურისტების დღემდე საინტერესო ადგილად რჩება.
3. ჟან ლუის ბურქჰარდტმა კლდეში ნაკვეთი ქალაქის ინფორმაცია ევროპაში გაავრცელა.

4. პეტრა ევროპა პოპულარული მე-20 საუკუნის დასაწყის გახდა.
5. რომის მფლობელობაში გადასვლის პეტრას მოსახლეობა ქალაქს დამოუკიდებლად მართავდა .
6. პეტრას მთავარი ქუჩა გადაჭიმულია აღმოსავლეთი დასავლეთის
7. პეტრა მსოფლიოს ახალი შვიდი საოცრები..... ერთ-ერთია.
8. პეტრა ორი მთავარი სავაჭრო გზის გადაკვეთა..... მდებარეობდა.
9. თომას ედვარდ ლოურენსი ნაწარმოებში „სიბრძნის შვიდი სვეტი“ წერს პეტრა....., როგორც ულამაზეს ქალაქ.... .
10. პეტრას აგება ქრისტეშობა..... მე-3 საუკუნე..... დაიწყო და პირველ საუკუნე..... გრძელდებოდა.

17. ჩასვით საჭირო დაბოლოება:

ნიმუში: ტურისტები ბევრს საუბრობენ პეტრას სილამაზესა და სიძველეზე.

1. ვაჭრები ქალაქ პეტრაში ჩერდებოდნენ წყლ.... და საკვებ.... .
2. პეტრას კომპლექსი შედგება ქალაქ.... , ტაძრებ.... და მავზოლეუმებ.... .
3. ქალაქ პეტრაში ჩერდებოდნენ დამასკო.... , სპარსეთის ყურე.... და ღაზი.... მომავალი ვაჭრები.
4. ცუდი კლიმატური პირობებ.... და უწყლოობ.... შეწუხებულმა პეტრას მოსახლეობამ სარწყავი არხების გაყვანა დაიწყო.
5. პეტრა მსოფლიომ ხელახლა გაიცნო ფილმებ.... და მოგზაურთა ნაწერებ.... .

18. ა. შეცვალეთ ნიმუშის მიხედვით:

სახლდება ის	ასახლებდნენ ისინი მას
მთავრდება	ამთავრებენ
ძლიერდება	
გროვდება	
მდიდრდება	
ინტერესდება	
აშენდა	

ბ. შეადგინეთ წინადადებები მარჯვენა სვეტში მიღებული ზმნების გამოყენებით:

ნიმუში: რომაელები ხელოსნებს ქალაქ პეტრაში ასახლებდნენ.

VII. მსჯელობაზე ორიენტირებული აქტივობები

19. წარმოიდგინეთ, რომ ხართ გიდი და მასპინძლობთ ტურისტულ ჯგუფს პეტრაში. კითხვების დახმარებით უამბეთ მათ ქალაქის მოკლე ისტორია; ისაუბრეთ, რას ნახავენ ქალაქში:

სად მდებარეობს ქალაქი პეტრა?

რას აღნიშნავს მისი სახელწოდება?

რომელ საუკუნეში დაიწყო მისი აგება?

მოგვიყვით პეტრას ისტორიის შესახებ.

რა იყო პეტრას მოსახლეობის შემოსავლის წყარო?

რა გავლენა მოახდინა ქალაქზე რომაელთა ბატონობამ?

როდის და გახდა ცნობილი პეტრა?

რით არის გამორჩეული ქალაქი პეტრა?

რას ნახავენ ტურისტები ქალაქ პეტრაში?

VIII. წერიტი ღვადების აქტივობები

20. მოიძიეთ ინფორმაცია ვარძიის შესახებ და შეადგინეთ პატარა საინფორმაციო ტექსტი კითხვების დახმარებით:

<http://www.reading.ge/ka/books-by-level/230-akhaltsikhe>

<https://ka.wikipedia.org/wiki/%E1%83%95%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%AB%E1%83%98%E1%83%90>

B1 საინფორმაციო ტექსტი

გამოყენებულია კორტანის reading.ge-ს ტექსტი

პეტიოლური დაუზავავის ავტორი: ია რობაქიძე

ადეჟსანდრა ქართვედი

I. აქტივობები თემის გახსნისთვის

1. შენი აზრით, ვინ არის და რას საქმიანობს ავიაკონსტრუქტორი?
2. როგორ ფიქრობ, „ქართვედი“ გვარია თუ ფსევდონიმი? რატომ ფიქრობ ასე?

II. ღეჟსიკაჟა, ფრაზაჟა, კონსტრუქციასა და ზმნაჟა დაკვირვაჟა

სიფჟაჟი	ფრაზაჟი
ნარმატებუღი – ის, ვინც ბევრ ნარმატებას მიაღწია	შესწევდეს ძალა – შეეძღოს, ძალა ჰქონდეს
ავიაკონსტრუქტორი – თვითმფრინავების ამგები, მშენებელი	იძულებული გავხდი – სურვიღი არ მქონდა, მაგრამ მაინც გავაკეთე
მოთმინება (ითმენს; მაგალითად, ითმენს ტკივიღს) – როდესაც ადამიანი მისთვის რაიმე არასასურვეღს ითმენს, იტანს	ვერ აიტანა – არ მოეწონა, ვერ მოითმინა
დამოუკიდებღობა – თავისუფლება	დიდი დეჟრესიის პერიოდი – ამერიკის ისტორიის პერიოდი (1929-39), როცა ეკონომიკა ძალიან ჩავარდა და ადამიანები მასიურად ფინანსურ კრიზისში იყვნენ
გამომცდელი – ადამიანი, რომელიც რაიმეს ცდის, მოსინჯავს	თავი გამქონდა (თავის გატანა) – თავს ვირჩენდი, ვინახავდი, საარსებო ფინანსურ საშუალებას ვეძებდი
ხერხემალი – ადამიანის სხეუღის ერთ- ერთი მთავარი ნაწიღი, საყრდენი	არ იყო ხელმისაწვდომი – იოღად არ შეიძლებოდა მისი მიღება
უთანხმოება – დავა, კამათი	ცნობიღი გახადა – დაეხმარა, რომ ცნობიღი გამხდარიყო
სათავადაზნაურო გიმნაზია – სკოღა თავადებისა და აზნაურების შვიღებისთვის	რეკორდები დაამყარეს – ყვეღაზე დიდი შედეგი აჩვენეს
მულტიმიღილიონერი – მრავალი მიღიონის მქონე	

სიტყვა	ფრაზა
<p>ბომბდამშენი – მოწყობილობა, რომელიც ბომბებს ისვრის</p> <p>მწარმოებელი – ადამიანი ან კომპანია, რომელიც რაიმეს აწარმოებს, ამზადებს</p> <p>მაღვე – სწრაფად, მალე</p>	<p>თანამდებობიდან გადააყენეს – გაათავისუფლეს სამსახურიდან</p> <p>უდიდესი კვალი დატოვა – ყველას დაამახსოვრდა</p> <p>დიდი გამოხმაურება მოჰყვა – ბევრმა ადამიანმა ილაპარაკა ამის შესახებ</p> <p>ცოტა ხნის შემდეგ – მალე</p> <p>განათლების მიღება – სკოლისა და უნივერსიტეტის დამთავრება/ ცოდნის მიღება</p> <p>დიდი წვლილი შეიტანა – ამ სფეროში დიდი საქმე გააკეთა</p>

ზნეა	კონსტრუქცია
<p>დაზიანება (აზიანებს) – დაუზიანდა მას ის</p> <p>მოწვევა (უნევს) – უწვევდათ მათ ის</p> <p>მიწვევა (ინვეს) – მიიწვიეს მათ ის</p> <p>შეთავაზება (სთავაზობს) – შესთავაზეს მათ მას ის</p> <p>ამაყობა (ამაყობს) – ამაყობდა ის</p> <p>შესწავლა (შეისწავლის) – შეისწავლა მან ის</p> <p>შეერთება (უერთდება) – შეუერთდა ის მას</p> <p>ყოლა (ჰყავს) – ჰყოლიათ მათ ის</p>	<p>ალექსანდრეს სიტყვებით;</p> <p>მუშაობა დაიწყო თვითმფრინავების გამომცდელად (მუშაობა დაიწყო ...-ად);</p> <p>როგორც თავად იხსენებს;</p> <p>თვითონ ალექსანდრე p-47-ით ამაყობდა; (...-ით ამაყობდა)</p>

III. ღვადაბავი ღაქსიკაფე, ფრაზაბსა და კონსტრუქციაფე

3. დააჯგუფე ანტონიმები:

მოუთმენლობა დამოუკიდებლობა დამოკიდებულება მულტიმილიონერობა მოთმენა უთანხმოება წარუმატებლობა თანხმობა სიღარიბე წარმატება

მოთაქნა	

4. გამოიყენე ზემოთ მოცემული სიტყვები წინადადებებში სწორად:

- ა. ყველას უნდა, რომ ქვეყნებს შორის მშვიდობა და **თანხმობა** იყოს.
- ბ. ტკივილის არც ისე ადვილია.
- გ. საქმეში შრომისმოყვარეობაზეა დამოკიდებული.
- დ. ამ ორ ოჯახს ერთმანეთთან დიდი ჰქონდა.
- ე. აუცილებელია მოზარდმა და თავისით გადანყვეტილებების მიღება ისწავლოს.
- ვ. პროფესიული ხშირად დეპრესიის მიზეზი ხდება.

5. დააკვირდი სიტყვებს:

**საარტილერიო სათავადაზნაურო საავიაციო
საჰაერო სამხედრო საბრძოლო**

რომელი მანარმოებლები გამოიყოფა?

წაიკითხე ქვემოთ მოცემული გრამატიკული ბლოკი.

ამოარჩიე შენთვის სასურველი 5 სიტყვა და შეადგინე წინადადებები:

დანიშნულების სახელები ქართულში მანარმოებლები:

სა -ო

სა – ე (=თვის)

მაგალითად:

მედიცინა – სამედიცინო (= რაიმე მედიცინისთვის)

კაბა – საკაბე (= ნაჭერი კაბისთვის)

სა-ო	სა-ე
სახელო	საპურე
საყელო	საკაბე
საარტილერიო	საპალტოე
სათავადაზნაურო	საკაცე
საავიაციო	საყურე
საჰაერო	
სამხედრო	
საბრძოლო	

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

6. მოიფიქრეთ მსგავსი დაბოლოების მქონე შენთვის ნაცნობი 5 სიტყვა და შეადგინე მათზე წინადადებები:

წიმუში: სასკოლო – ყველა მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს სასკოლო ნივთები.

- ა.
- ბ.
- გ.
- დ.
- ე.
- ვ.
- ზ.

7. ბლოკში მოცემული ფრაზებიდან შეარჩიე და ჩასვი შესაბამისი:

იძულებული გავხდი უდიდესი კვალი დატოვა
არ იყო ხელმისაწვდომი ვერ აიტანა დიდი გამოხმაურება მოჰყვა

- ა. ჩვენი სტუდენტობის დროს ამდენი ინფორმაცია არ იყო ხელმისაწვდომი.
- ბ. სასტიკად არ მიყვარს ქოლგის ტარება, მაგრამ ამ დილით ისეთი კოკისპირული წვიმა იყო,, მომეძებნა ჩემი ძველი ქოლგა.
- გ. მეფე დავით აღმაშენებელმა საქართველოს ისტორიაში.
- დ. ამ ფილმს
- ე. პატარა ბიჭმა, რომ თავისი საყვარელი სათამაშო წაართვეს და ტირილი მორთო.

8. წინადადებებში ხაგასმული სიტყვები შეცვალე ქვემოთ მოცემული ფრაზებით და ისე გადაწერე:

თანამდებობიდან გადააყენეს მიიღო განათლება რეკორდი დაამყარეს
პოპულარული გახდა ვერ აიტანა

ა. ყველა დიდი მსახიობის ცხოვრებაში არის ერთი ისეთი ფილმი, რომელმაც იგი ყველაზე მეტად გააცნო მსოფლიოს.

.....
.....

ბ. დასანანია, რომ ეს ქვეყანი ადამიანი თანამდებობიდან გაათავისუფლეს.

.....
.....

გ. ბევრმა ქართველმა მომავალმა მწერალმა ისწავლა საზღვარგარეთ.

.....
.....

დ. ამ მოსწავლეებმა ფიზიკის ოლიმპიადაზე ისეთი შედეგები აჩვენეს, როგორც მანამდე არავის ჰქონია.

.....
.....

ე. დათოს კალათბურთის ერთ-ერთ შეჯიბრზე ისე დასცინეს გუნდლებმა, რომ ვერ მოითმინა და გუნდიდან წამოვიდა.

.....
.....

9. ა. დააკავშირე ფრაზების გახლეჩილი ნაწილები ერთმანეთთან:

ყველანაირი საქმის გაკეთება	შესთავაზა
ცოტა ხნის	უწევდათ
მოისურვა	შემდეგ
თავის კომპანიაში გადასვლა	უხეშად ჩარევა

ბ. მიღებული ფრაზების გამოყენებით შეადგინეთ წინადადებები:

.....
.....
.....
.....

IV. ბაქსტის კითხვის პროცესი

10. წაიკითხეთ ტექტი და დაუკავშირეთ ცხრილში მოცემული ქვესათაურები და ინფორმაცია ერთმანეთს:

1. ალექსანდრე ქართველის ბიოგრაფია	ა. ალექსანდრე ქართველს და მის მეუღლეს შვილები არ ჰყავდათ.
2. ალექსანდრეს მიერ აგებული თვითმფრინავები	ბ. ალექსანდრე ქართველის შესახებ ინფორმაცია მის სამშობლოში რეჟისორმა რამაზ ბლუაშვილმა მიაწოდა.
3. ალექსანდრეს ოჯახური ცხოვრება	გ. ალექსანდრე ქართველმა ააგო სამხედრო თვითმფრინავები.
4. ბოლოსიტყვაობა	დ. ალექსანდრე ქართველი თავიდან საარტილერიო ოფიცერი იყო.

1. 2. 3. 4.

აღქსანდრე ქართველი

ალექსანდრე ქართველი წარმატებული ავიაკონსტრუქტორი იყო. თვითონ ალექსანდრეს სიტყვებით, კარგი ავიაკონსტრუქტორი უნდა იყოს „ინჟინერი, მათემატიკოსი და მეოცნებე. მას მოთმინებაც უნდა ჰქონდეს და ფანტაზიაც. უნდა იცოდეს, როდის შეჩერდეს და ყოველთვის შესწევდეს ძალა,რომ წინ წავიდეს.“

ალექსანდრე ქართველს მისი თანამედროვე ამერიკელები ამერიკული ავიაციის ერთ-ერთ მამას უწოდებდნენ.

ალექსანდრე ქართველის ბიოგრაფია

ალექსანდრე ქართველი (ნამდვილი გვარი ქართველიშვილი) 1896 წელს დაიბადა ქალაქ თბილისში. იგი თბილისის სათავადაზნაურო გიმნაზიაში სწავლობდა. მას მალევე მოუწია საქართველოს დატოვება. პირველი მსოფლიო ომის დროს ალექსანდრე რუსეთის არმიაში გაიწვიეს. „მე საარტილერიო ოფიცერი ვიყავი, ამ დროს ავიაციისა არაფერი გამეგებოდა. როდესაც ჩემმა ქვეყანამ დამოუკიდებლობა გამოაცხადა, მე საქართველოს არმიას შევუერთდი ბოლშევიკების წინააღმდეგ ბრძოლაში, მაგრამ ჩვენ წავაგეთ. იძულებული გავხდი, საქართველო დამეტოვებინა და საფრანგეთში გავემგზავრე. სწორედ იქ მივიღე განათლება ავიაციაში“. – ამბობდა ალექსანდრე.

საფრანგეთში ალექსანდრე ქართველმა პარიზის ავიაციის უმაღლესი სკოლა დაამთავრა, შემდეგ კი მუშაობა დაიწყო თვითმფრინავების გამომცდელად.

ცოტა ხნის შემდეგ იგი ავარიაში მოყვა და ხერხემალი დაუზიანდა. ამ ავარიის გამო თვითმფრინავის მართვა აღარ შეეძლო. სწორედ ამ პერიოდიდან ქართველიშვილმა უფრო ღრმად შეისწავლა ავიაკონსტრუქცია. საფრანგეთში ალექსანდრე ჯერ ერთ-ერთ საავიაციო კომპანიაში მუშაობდა, მალე კი ამერიკელი მულტიმილიონერის – ლევინის მიწვევით ამერიკაში გადავიდა. ლევინსა და ალექსანდრეს შორის ცოტა ხნის შემდეგ უთანხმოება გაჩნდა. ლევინმა მოისურვა ავიაციის საქმეში უხეშად ჩარევა, რაც ქართველმა ავიაკონსტრუქტორმა ვერ აიტანა და მისი კომპანიიდან წამოვიდა. როგორც თავად იხსენებს, მის ცხოვრებაში სწორედ მაშინ დადგა ყველაზე რთული პერიოდი. ამ დროს ამერიკაში დიდი დეპრესიის პერიოდი იყო, ადამიანებს სამუშაო არ ჰქონდათ და თავის გასატანად ყველანაირი საქმის გაკეთება უწევდათ. „ბევრი უბედურება გამოვცადე, რომ თავი გამეტანა, მაგრამ მაინც მოვახერხე, რადგან ნიუ-იორკში ვცხოვრობდი. ნიუ-იორკი კი ის ქალაქია, სადაც შიმშილით არავინ კვდება. ყოველთვის შეიძლება რაიმე სამსახურის შოვნა. ასე რომ, მანქანებსაც ვრეცხავდი, ქუჩებსაც ვწმენდდი და თავი გამქონდა“, – იხსენებს ალექსანდრე ქართველი.

აღესანდრეს მიერ აგებული თვითმფრინავები

პირველი, მთლიანად ლითონისაგან დამზადებული, თვითმფრინავი აღესანდრე ქართველმა შექმნა. ამ ფაქტს დიდი გამოხმაურება მოჰყვა. ის სასწრაფოდ მიიწვიეს ნიუ-ჯერსიში მდებარე საავიაციო ქარხანაში, სადაც კარგი თანამდებობა და ხელფასი შესთავაზეს. აღესანდრე მიწვევას დასთანხმდა. ცოტა ხნის შემდეგ იგი ცნობილ ინჟინერს აღესანდრე სევერსკის შეხვდა. აღესანდრე სევერსკიც თბილისში იყო დაბადებული და საქართველო და ქართველები ძალიან უყვარდა. მან აღესანდრე ქართველს თავის კომპანიაში გადასვლა შესთავაზა.

სევერსკის კომპანიაში შექმნილმა საავიაციო პროექტებმა აღესანდრე ქართველი მსოფლიოში ცნობილი გახადა.

აღესანდრე ქართველის კომპანია საბრძოლო თვითმფრინავების ყველაზე დიდი მწარმოებელი გახდა მსოფლიოში. აღესანდრე ქართველმა უამრავი საავიაციო და საბრძოლო თვითმფრინავი შექმნა. ეს თვითმფრინავები აქტიურად გამოიყენებოდა საჰაერო ბრძოლებში, მათ შორის, მეორე მსოფლიო ომის დროს ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ. თვითონ აღესანდრე კი ყველაზე მეტად P-47-ით ამაყობდა.

აღესანდრეს პირადი ცხოვრება

მეგობრები აღესანდრეს საშას ეძახდნენ, თანამშრომლები კი – მისტერ ქართველს. თავისუფალი დრო ძალიან ცოტა ჰქონდა, ამიტომ ყოველთვის ცდილობდა, ამ პერიოდში სახლში ყოფილიყო. სახლში ყოფნისას ხშირად მღეროდა ქართულ სიმღერებს. იგი უნიჭიერესი ადამიანი იყო. იცოდა ხუთი ენა. აღესანდრეს ამერიკელი მეუღლე ჰყავდა, ჯინ რობინსი. მათ შვილები არასოდეს ჰყოლიათ. აღესანდრე ბოლო წლებში მეუღლესთან ერთად ნიუ-იორკში ცხოვრობდა. იგი 1974 წელს გარდაიცვალა.

ბიოგრაფიკობა

აღესანდრე ქართველმა საავიაციო საქმეში დიდი წვლილი შეიტანა, თუმცა მის შესახებ ინფორმაცია კარგა ხანს არ იყო ჩვენთვის ხელმისაწვდომი. მხოლოდ 2007 წელს ქართველმა რეჟისორმა რამაზ ბლუაშვილმა ამერიკაში შეაგროვა მნიშვნელოვანი ცნობები აღესანდრე ქართველის შესახებ. ამის შემდეგ კი დიდი ავიაკონსტრუქტორი ქართულმა საზოგადოებამ უფრო ახლოს გაიცნო.

V. გავაზაფა ორიენტირებული აქტივობები

11. მონიშნე:

	სწორია	არასწორია	არ ჩანს
ა. ალექსანდრე საქართველოში დაიბადა, მაგრამ სხვაგან გარდაიცვალა.			
ბ. იგი სამშობლოდან თავისი ნების საწინააღმდეგოდ წავიდა.			
გ. საავიაციო საქმე მან ამერიკაში შეისწავლა.			
დ. ყველაზე დიდხანს ალექსანდრე მულტიმილიონერ ლევინთან მუშაობდა.			
ე. ალექსანდრეს მიერ აგებული თვითმფრინავები ომში გამოცადეს.			
ვ. იგი ძალიან განიცდიდა, რომ შვილები არ ჰყავდა.			
ზ. სიცოცხლის ბოლო წლებში ალექსანდრე სამშობლოში დაბრუნდა.			
თ. დიდი დეპრესიის პერიოდში ალექსანდრესაც ბევრი სხვადასხვა საქმის კეთება დასჭირდა თავის გასატანად.			
ი. საქართველოში გვაქვს ალექსანდრე ქართველის ძეგლი.			

12. უპასუხე შეკითხვებს წერილობით:

ა. რის გამო დატოვა საქართველო ალექსანდრე ქართველმა?

.....

ბ. რომელ ორ თვისებას მიიჩნევს ალექსანდრე ავიაკონსტრუქტორისთვის აუცილებლად?

.....

8. რომელი ფაქტის შემდეგ შეისწავლა მან ავიაცია საფუძვლიანად?

.....

9. რა იყო ალექსანდრე ქართველის პირველი დიდი წარმატება?

.....

10. გარდა ავიაკონსტრუქტორობის დიდი ნიჭისა, კიდევ რით იყო ის გამორჩეული?

.....

11. როდის და სად გარდაიცვალა ალექსანდრე ქართველი?

.....

12. რა გვარი იყო სინამდვილეში ალექსანდრე ქართველი?

.....

13. ქვემოთ მოცემულთაგან რომელ პასუხშია წარმოდგენილი ალექსანდრე ქართველის საცხოვრებელი ადგილების სწორი თანმიმდევრობა:

- ა. საქართველო – ამერიკა – საქართველო
- ბ. საქართველო – საფრანგეთი – ამერიკა
- გ. საქართველო – საფრანგეთი – ამერიკა – საქართველო
- დ. საქართველო – საფრანგეთი – ამერიკა – საფრანგეთი

14. წაკითხეთ მოცემული მონაკვეთი და შეარჩიეთ სწორი პასუხი:

„ბევრი უბედურება გამოვცადა, რომ თავი გამეტანა, მაგრამ მაინც მოვახერხე, რადგან ნიუ-იორკში ვცხოვრობდი. ნიუ-იორკი კი ის ქალაქია, სადაც შიმშილით არავინ კვდება. ყოველთვის შეიძლება რაიმე სამსახურის შოვნა. ასე რომ, მანქანებსაც ვრეცხავდი, ქუჩებსაც ვწმენდდი და თავი გამქონდა“.

ამ მონაკვეთის მიხედვით:

- ა. ალექსანდრე ისევე, როგორც სხვა ამერიკელი, ნებისმიერ სამსახურს თანხმდებოდა, რომ თავი გადაერჩინა.

- ბ. ალექსანდრეს მოსწონდა, რომ ნიუ-იორკში შეიძლებოდა მანქანების რეცხვა და ქუჩების წმენდა.
- გ. ალექსანდრე ამბობს, რომ ნიუ-იორკი ის ქალაქია, სადაც ადამიანი იძულებულია, ქუჩები წმინდოს, ან მანქანები რეცხოს, სხვა სამუშაო იშვიათია.

VI. პრაქტიკულ საკითხებზე ორიენტირებული აქტივობები

15. მოცემული სიტყვები ჩაწერეთ სწორი ფორმით:

- ა. (ავტომანქანა) ავტომანქანას ძრავა დაუზიანდა.
- ბ. დავითი (თავისი შვილი) ამაყობდა.
- გ. (ჩემი მეგობარი) კარგი ახალი სამსახური შესთავაზეს. ამიტომ (ის) ძველის დატოვებამ მოუწია.
- დ. გოგონა (მოცეკვავეების ჯგუფი) შეუერთდა და მათთან ერთად გაემგზავრა გასტროლებზე.
- ე. (ეს ბიჭი) უმოკლეს დროში შეისწავლა ინგლისური ენა, რათა სწავლა საზღვარგარეთ გაეგრძელებინა.

16. ა. დააკვირდით ქვემოთ მოცემულ ზმნებს. რას გამოხატავს ისინი?

ა. სურვილს ბ. აუცილებლობას

- ის უნდა იყოს
- მან უნდა იცოდეს
- მას უნდა ჰქონდეს

ბ. შეავსე ცხრილი:

აე	აბ	ის/ას/აბ	რვბ	თქვბ	ისინი/ათ
		უნდა იყოს		უნდა იყოთ	
უნდა ვიცოდე		უნდა იცოდეს			
		უნდა ჰქონდეს	უნდა გვქონდეს		

გ. ამოირჩიეთ ცხრილიდან ხუთი ფორმა და შეადგინე მათზე წინადადებები:

.....

.....

.....

.....

.....

17. დაწერეთ ალექსანდრეს მიერ გადმოცემული ამბები მესამე პირში (შეგიძლიათ სურვილისამებრ გამოიყენოთ როგორც საკუთარი სახელი, ისე ნაცვალსახელი):

ა. მე საქართველოს არმიას შევეუერთდი.
ალექსანდრე /ის საქართველოს არმიას შევეუერთდა.

ბ. ჩვენ წავაგეთ.

.....

.....

გ. იძულებული გავხდი, საქართველო დამეტოვებინა.

.....

.....

დ. ბევრი უბედურება გამოვცადე.

.....

.....

ე. მანქანებსაც ვრეცხავდი, ქუჩებსაც ვწმენდი და თავი გამქონდა.

.....

.....

18. ტექსტის მოცემული მონაკვეთიდან ამოკრიბეთ ზმნები, შეუწყვეთ პირები და გადანაწილეთ ცხრილში:

„ცოტა ხნის შემდეგ იგი ავარიაში მოყვა და ხერხემალი დაუზიანდა. ამ ავარიის გამო თვითმფრინავის მართვა აღარ შეეძლო. სწორედ ამ პერიოდიდან ქართველიშვილმა უფრო ღრმად შეისწავლა ავიაკონსტრუქცია. საფრანგეთში ალექსანდრე ჯერ ერთ-ერთ საავიაციო კომპანიაში მუშაობდა, მალე კი ამერიკელი მულტიმილიონერის – ლევინის მიწვევით ამერიკაში გადავიდა. ლევინსა და ალექსანდრეს შორის ცოტა ხნის შემდეგ უთანხმოება გაჩნდა. ლევინმა მოისურვა ავიაციის საქმეში უხეშად ჩარევა, რაც ქართველმა ავიაკონსტრუქტორმა ვერ აიტანა და მისი კომპანიიდან წამოვიდა.“

ზმნები, რომელთა სუბიექტი სახელობით ბრუნვაშია	ზმნები, რომელთა სუბიექტი მოთხრობით ბრუნვაშია	ზმნები, რომელთა სუბიექტი მისჯებით ბრუნვაშია
	შეისწავლა მან ის	

19. დააკვირდით ზმნებს და შეასრულეთ დავალებები:

დაიბადა მოყვა შეისწავლა გავემგზავრე დაამთავრა დაინყო
მოისურვა დასთანხმდა გახდა გაიცნო

- ა. რომელი მწკრივის ზმნებია ესენი?
წყვეტილი/უნწყვეტელი/ანმყო
- ბ. ყველა ამ ზმნას ახლავს ზმნისწინები.
გამოყავი ისინი ზმნაში ნიმუშის მიხედვით:
დაიბადა – და-იბადა
მოყვა –
შეისწავლა –
გავემგზავრე –
დაამთავრა –
დაინყო –
მოისურვა –
დასთანხმდა –
გახდა –
გაიცნო –

დაიმახსოვრეთ: წყვეტილში ზმნებს ხშირად აქვთ ზმნისწინები.

20. წაიკითხეთ გრამატიკულ ბლოკი და შეასრულეთ დავალებები:

ზმნისწინები ქართულში

ქართულში გვაქვს 15 ზმნისწინი: მი-, მო-, ა-, და-, ჩა-, შე-, გა-, გადა-, წა-, ამო-, ჩამო-, შემო-, გამო-, გადმო-, წამო.

ზმნისწინები დაერთვის ზმნას და აძლევს მას სხვადასხვა მნიშვნელობას.

მარტივი ზმნისწინებია: მი-, მო-, ა-, ჩა-, შე-, გა-, წა

რთული ზმნისწინებია: ამო-, გამო-, შემო-, გადმო-, წამო

ა. მოძებნეთ მთავარ ტექსტში ზმნები, რომლებსაც რთული ზმნისნინი დაერთვის და შეუწყვეთ პირები

.....
.....
.....
.....

ბ. რომელი რთული ზმნისნინები გამოიყო ზმნებში?

.....
.....

21. ამოარჩიეთ წინა ორი სავარჯიშოდან 6 ზმნა და შეადგინეთ წინადადებები, გაითვალისწინეთ, რომ წყვეტილის მწკრივში მოცემულ ზმნასთან სუბიექტი ხშირად მოთხრობით ბრუნვაში დგას.

ნიმუში: დღეს ჩემმა დამ თავისი ახალი მასწავლებელი გაიცნო.

.....
.....
.....
.....

VII. წერიტი ღავაღების აქტივობები

22. 4-5 წინადადებით დანერეთ ტექსტის მოკლე შეჯამება (ვინ იყო ალექსანდრე ქართველი, რას საქმიანობდა, რომელ ქვეყნებში მუშაობდა და ცხოვრობდა და რით გახდა საზოგადოებისთვის ცნობილი):

.....
.....
.....
.....
.....
.....

23. ა. გაცანით ე.წ. ხუთსტრიქონიანი ლექსის ნიმუშს პატარა ტექსტის მიხედვით და შემდეგ დანერეთ მსგავსი ტექსტი ალექსანდრე ქართველის მიხედვით.

ნიმუში: ასტრიდ ლინდგრენი შვედი მწერალია.

იგი დაიბადა 1907 წლის 14 ნოემბერს. 18 წლამდე ოჯახთან ერთად ქალაქ ვიმერბი-
უში ცხოვრობდა. შემდეგ სტოკჰოლმში დასახლდა. იქ დაიწყო მან საბავშვო წიგ-
ნების წერა. ხასიათით ასტრიდი ყველაზე მეტად, ალბათ, პეპის ჰგავდა. მასავით
კეთილი, მებრძოლი ადამიანი იყო. მუდამ სიმართლეს იცავდა. ასტრიდს ძალიან
უყვარდა ცხოველები. იგი წუხდა, რომ მათ ცუდად ეპყრობოდნენ. ასტრიდი ცხოვე-
ლების დასაცავად იბრძოდა.

(არსებითი სახელი) ასტრიდ ლინდგრენი
(ზედსართავი) კეთილი, (ზედსართავი) მებრძოლი

(ზმნა) ცხოვრობდა, უყვარდა (ზმნა), წუხდა (ზმნა)

(ოთხსიტყვიანი ფრაზა) ასტრიდი საბავშვო წიგნებს წერდა
(არსებითი სახელი) შვედი ქალი

ასტრიდ ლინდგრენი
კეთილი, მებრძოლი,
ცხოვრობდა, უყვარდა, წუხდა,
ასტრიდი საბავშვო ლექსებს წერდა,
შვედი ქალი.

..... (არსებითი სახელი)

..... (ზედსართავი), (ზედსართავი),

..... (ზმნა), (ზმნა), (ზმნა)

(ოთხსიტყვიანი ფრაზა)

(არსებითი სახელი)

B1 სანიშორმასიომ ტაქსტი

ტაქსტი შარჩაუნია ინტარნეტ-საიტიდან:

<http://sport.gov.ge/index.php?pg=sporttypes&sportid=51>

ამთომური ლაშაშაჰაის აჰთორი: გუნტაშე შჰუბუნიანი

ახადი ქარტუდი ფეხბურთი

I. აჰთიშობაბი თაშის გახსნისთჰის

1. დააკვირდით ფოტოებს, გამოთქვით ვარაუდი, რა თემაზე იქნება ტექსტი?
2. თქვენი აზრით, რა არის ფიფა და უეფა?

3. უპასუხეთ კითხვებს:

- ა. რა იცით ფეხბურთის შესახებ?
- ბ. რომელი ფეხბურთელები გაგიგიათ?
- გ. გიყვართ ფეხბურთის ყურება?
- დ. სად უყურებთ ფეხბურთს?

გამოიყენეთ ფრაზები:

მე ვიცი, რომ ფეხბურთი...
ცნობილი ფეხბურთელები არიან...
ფეხბურთს ვუყურებ...

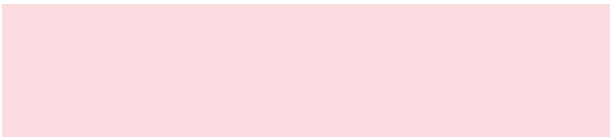
საქართველოს ეროვნული
საფეხბურთო ნაკრები

**მე ვარ
საქართველო**

საქართველოს
ფეხბურთის ეროვნული ნაკრების
სიმბოლო „ევრო 2024-ზე“

3. როგორ ფიქრობთ, რაზე მიანიშნებს სიმბოლოს სიტყვები?

4. უპასუხეთ კითხვებს:

- ა. როგორ ფიქრობთ, არის საქართველოში ფეხბურთის ფედერაცია?
- ბ. როგორ ფიქრობთ, საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია არის ფიფა-ს და უეფას-ს წევრი?

ეს საინტერესოა!

ფიფა – ფეხბურთის ასოციაციათა საერთაშორისო ფედერაცია – FIFA (აბრევიატურა ფრანგული დასახელებიდან – Fédération Internationale de Football Association).

უეფა – საერთაშორისო საფეხბურთო ორგანიზაცია, რომელიც აკონტროლებს ევროპულ ფეხბურთს და ევროპული ქვეყნების ფეხბურთის ფედერაციებს – UEFA (აბრევიატურა ფრანგული დასახელებიდან – Union Européenne de Football Association).

სფფ – საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია, საერთაშორისო დასახელება – Georgian Football Federation – GFF.

II. ღეჟსიკაზე, ფრეზეზე, კონსტრუქციეზე და ზონეზე ლეკვირეზე

სიფეზე	ზონე
ნეკრეზე – სპორტსმენთა გუნდი, გერთიანეზე.	შემოტანა – გარედან შიგნით,
მეკარე – მოთამაშე, რომელიც კარში დგას და იცავს.	შემოიტანეს მათ ის
მცველი – მოთამაშე, რომელიც ახლოს დგას მეკარესთან და იცავს კარს.	დაკვირეზე – ყურადღებით შეხედვა, აკვირდებოდნენ ისინი მას
ნახევარმცველი – მოთამაშე, რომელიც ეხმარება მცველსაც და შეტევის ფეხბურთელებსაც.	ათვისეზე – შესწავლა, აითვისეს მათ ის
თავდამსხმელი – შემტევი მოთამაშე, რომლის ძირითადი ფუნქციეაა გოლების გატანა.	წაგეზე/დამარცხეზე – თამაშის დროს უფრო ცუდი შედეგი, წააგეს მათ ის, დამარცხდნენ ისინი
	მოგეზე/გამარჯეზე – თამაშის დროს უფრო კარგი შედეგი, მოიგეს მათ ის, გაიმარჯვეს მათ

სიტყვა	ზმნა
მსაჯი – პირი, რომელიც თამაშის დროს აკონტროლებს თამაშის წესების დაცვას.	წარმოჩენა/გავრცელება – გააგებინეს მსოფლიოს საქართველოს სახელი
მატი – შეჯიბრება სპორტის რომელიმე სახეობაში.	მიჯაჭვა – ერთ ადგილზე იძულებით გაჩერება, მიჯაჭვეს მათ ისინი
გოლი – თამაშის დროს ბურთის შეგდება კარში.	გავრცელდა ის – ცნობილი გახდა
ვარჯიში – ერთისა და იმავე მოძრაობის, მოქმედების მრავალჯერ გამეორება.	დასწრება – იქ ყოფნა, ყურება, ესწრებოდა ის მას
მწვრთნელი – პირი, რომელიც ავარჯიშებს სპორტსმენებს.	
შეჯიბრება – დაპირისპირება, თამაში გამარჯვებულის გამოსავლენად.	
მერვედფინალი – თამაში, სადაც უნდა გამოვლინდეს მომდევნო ეტაპზე, მეოთხედფინალში, გადასული გუნდი, სპორტსმენი.	
მეოთხედფინალი – თამაში, სადაც უნდა გამოვლინდეს მომდევნო ეტაპზე, ნახევარფინალში, გადასული გუნდი, სპორტსმენი.	
ნახევარფინალი – თამაში, სადაც უნდა გამოვლინდეს მომდევნო ეტაპზე, ფინალში, გადასული გუნდი, სპორტსმენი.	
ფინალი – თამაშის ეტაპი, სადაც უნდა გამოვლინდეს საბოლოოდ გამარჯვებული გუნდი, სპორტსმენი.	
გამარჯვება – ბრძოლის, თამაშის მოგება, წარმატება.	
მარცხი – ბრძოლის, თამაშის წაგება.	
ფრე – შეჯიბრების დასრულება თანაბარი ანგარიშით, როცა გამარჯვებული არ არის არც ერთი გუნდი, მოთამაშე.	
ჯილდო – გამარჯვებისთვის, დამსახურებისთვის მიღებული საჩუქარი, აღიარება.	

სიტყვა	ზმნა
<p>დებიუტანტი – პირი, გუნდი, რომელიც პირველად ასრულებს კონკრეტულ საქმიანობას.</p> <p>ბომბარდირი – ჩემპიონატში ყველაზე მეტი გოლის ავტორი ფეხბურთელი.</p> <p>ჯარიმა – სპორტსმენის დასჯა წესების დარღვევისთვის.</p> <p>პენალტი – საჯარიმო დარტყმა ფეხბურთში, მონინაალმდეგის კარში 11 მეტრის მანძილიდან.</p> <p>ტრადიციები – წეს-ჩვეულებების ერთობლიობა, რომელიც თაობიდან თაობას გადაეცემა.</p> <p>ჩემპიონატი, ტურნირი – გარკვეული მასშტაბის შეჯიბრება სპორტის სახეობაში.</p> <p>გულშემატკივარი – გუნდის, სპორტსმენის მხარდამჭერი შეჯიბრების დროს.</p> <p>ვარდნა – მინდორზე დავარდნით, ჩანოლით ბურთის მოგერიება, წართმევა.</p> <p>დრიბლინგი – ბურთის სწრაფად, ოსტატურად ტარება ფეხბურთში.</p> <p>შეტევა – ბურთით წინსვლა მონინაალმდეგის კარისკენ.</p> <p>მაყურებელი – ვინც უყურებს თამაშს.</p> <p>არენა – მოედანი.</p> <p>ჩემპიონი – გამარჯვებული.</p>	
<p>ზედსართავი სახელი (როგორი?)</p>	
<p>არაჩვეულებრივი – ძალიან კარგი, გასაოცარი</p> <p>ძვირადღირებული – მაღალი ფასის მქონე</p> <p>გამორჩეული – სხვებზე უკეთესი</p> <p>ლეგენდარული – საუკეთესო, არაჩვეულებრივი</p>	

ფრაზები	კონსტრუქციები
<p>ბურთის ართმევა – ბურთის ძალით წართმევა</p> <p>ბურთის მოგერიება – ბურთის დაჭერა, უკუგდება</p> <p>სრულუფლებიანი წევრი – ყველანაირი უფლების მქონე წევრი</p> <p>ძვირადღირებული მეკარე, სპორტსმენი – სპორტსმენი, რომელიც შეფასებულია მაღალი თანხით</p> <p>დაძაბული მატჩი – შეჯიბრი, როცა მოწინააღმდეგეები განსაკუთრებულად იბრძვიან გამარჯვებისთვის</p> <p>საჩვენებელი მატჩი – ყველას სანახავად ჩატარებული შეჯიბრი</p> <p>გაიმართა ჩემპიონატი – ჩემპიონატი, შეჯიბრებები ჩატარდა</p> <p>ჯილდო მოიპოვა – აღიარება, საჩუქარი მიიღო</p> <p>გოლის გატანა – ბურთის შეგდება მოწინააღმდეგის კარში</p> <p>ჯგუფური თამაში – შეჯიბრი, როცა ერთ ჯგუფში რამდენიმე გუნდი ან სპორტსმენია და მათ შორის უნდა გამოვლინდეს გამარჯვებული შემდეგ ეტაპზე გადასასვლელად</p> <p>მოიპოვეს საგზური – მიიღეს (ევროპის) ჩემპიონატში მონაწილეობის უფლება</p> <p>ჩაუტარდა რეკონსტრუქცია – გარემონტდა, გადაკეთდა, გაახლდა</p>	<p>ქართველებმა მოიპოვეს საგზური ქართველები მოიპოვებენ საგზურს</p> <p>„დინამო“ დაამარცხა „კარლ ცაისი“ „დინამო“ დაამარცხებს „კარლ ცაისს“</p> <p>თავდამსხმელებმა გაიტანეს გოლები თავდამსხმელები გაიტანენ გოლებს</p>

III. ლავაღებები ლექსიკაზე, ფრაზებსა და კონსტრუქციებზე

5. დააკავშირეთ სინონიმები:

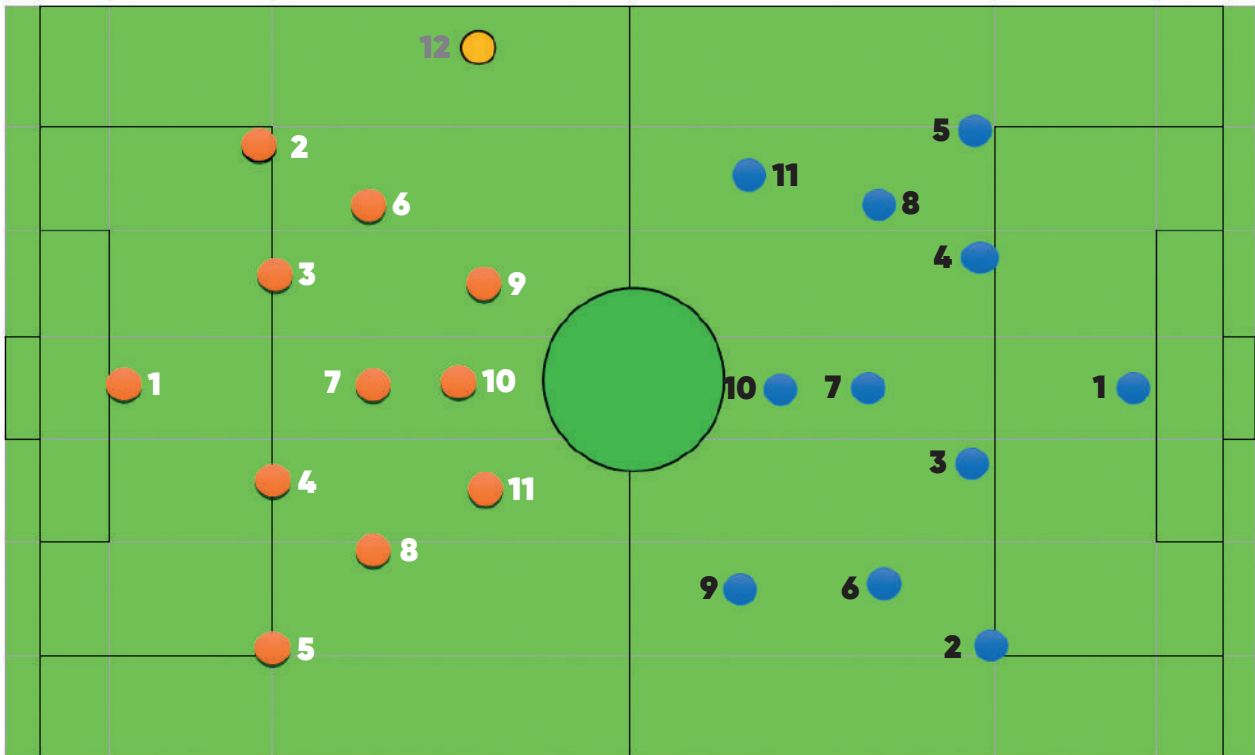
მოგება	ჩემპიონატი
წაგება	ისწავლეს
აითვისეს	გამარჯვება
ტურნირი	წარმოაჩინეს
არაჩვეულებრივი	მოედანი
არენა	გამორჩეული
ასახელეს	დამარცხება

6. სიტყვები დააკავშირეთ ერთმანეთთან:

ბურთის	ჩატარდა
გოლის	მატჩი
ძვირადღირებული	რეკონსტრუქცია
ტურნირი	ართმევა
დაძაბული	თამაში
ჩაუტარდა	მეკარე
ბურთის	მოგერიება
ჯგუფური	გატანა
ჯილდო	საგზური
მოიპოვეს	წევრი
სრულუფლებიანი	მოიპოვა

7. ა. დააკვირდით საფეხბურთო მოედანს და ფეხბურთელთა განლაგებას:

საფეხბურთო მოედანი

1 – მეკარე; 2, 3, 4, 5 – მცველები; 6, 7, 8 – ნახევარმცველები;
9, 10, 11 - თავდამსხმელები; 12 – მსაჯი

ბ. სიტყვები დააკავშირეთ განმარტებებთან:

მეკარე	აკონტროლებს თამაშის წესებს.
მცველი	ეხმარება როგორც დაცვას, ასევე თავდასხმას.
ნახევარმცველი	დგას კარში, არის კარის დამცველი.
თავდამსხმელი	თამაშობს დაცვაში და ეხმარება მეკარეს.
მსაჯი	შემტევი მოთამაშე, რომლის ძირითადი დანიშნულება გოლების გატანაა.

8. ა. დააკვირდით ფოტოებს:

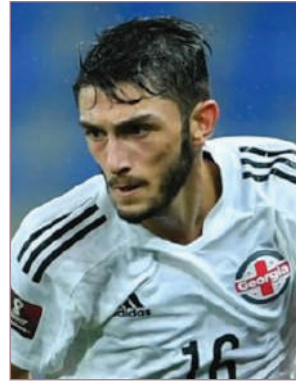
რა იცით ფოტოებზე გამოსახული პიროვნებების შესახებ?

ბორის პაიჭაძე

ბულუ ზივზიშვილი

ირაკლი აპაროვი

გიორგი მამარდაშვილი

გიორგი მიქაუტაძე

მიხეილ მესხი

გიორგი ქობორაშვილი

ნიკა კვარაცხელია

ვლადიმერ გუცაევი

დავით ყიფიანი

ბ. წაიკითხეთ მცირე ინფორმაცია ფოტოებზე გამოსახული ფეხბურთელების შესახებ და მიაწერეთ მოედანზე მათი პოზიციის შესაბამისი ნომერი (გამოიყენეთ N7 სავარჯიშო):

- ა. ბორის პაიჭაძე (1915-1990) – ცნობილი ქართველი ფეხბურთელი, თავდამსხმელი. 9, 10, 11
- ბ. მიხეილ მესხი (1937-1991) – ცნობილი ქართველი ფეხბურთელი, ნახევარმცველი და თავდამსხმელი.

- ბ.** ვლადიმერ გუცაევი (1952) – ცნობილი ქართველი ფეხბურთელი, თავდამსხმელი.
- დ.** დავით ყიფიანი (1951-2001) – ცნობილი ქართველი ფეხბურთელი, ნახევარმცველი.
- ა.** გიორგი მიქაუტაძე (2000) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, თავდამსხმელი.
- ბ.** გიორგი მამარდაშვილი (2000) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, მეკარე.
- გ.** გიორგი ქოჩორაშვილი (1999) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, ნახევარმცველი.
- დ.** ირაკლი აზაროვი (2002) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, მცველი.
- ე.** ხვიჩა კვარაცხელია (2001) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, ნახევარმცველი.
- ვ.** ბუღუ ზივზივაძე (1994) – თანამედროვე ქართველი ფეხბურთელი, თავდამსხმელი.

IV. ტექსტის კითხვის პროცესი

9. წაიკითხეთ ტექსტი:

- 1.** ფეხბურთი ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული, გუნდური სპორტის სახეობაა. საქართველოში ფეხბურთი ინგლისელებმა **შემოიტანეს**. ბათუმისა და ფოთის პორტებში შემოსული ბრიტანული გემების მეზღვაურები ხშირად თამაშობდნენ „ფუტბოლს“, რომელთაც **აკვირდებოდნენ** ქართველები და მალევე **აითვისეს** სპორტის ეს სახეობა. 1975 წელს რეჟისორმა ნანა მჭედლიძემ პირველ ენთუზიასტ ფეხბურთელებზე გადაიღო ფილმი „პირველი მერცხალი“. ფილმის გმირები თანამოქალაქეთა დაცინვისა და ფინანსური პრობლემების მიუხედავად ოპტიმიზმით იბრძვიან ფეხბურთის პოპულარიზაციისთვის (ფილმის ნახვა შეგიძლიათ საიტზე: <https://www.youtube.com/watch?v=HpYCzDWG7Zo> საძიებო სიტყვა „პირველი მერცხალი“).
- 2.** 1890 წელს ქართულ პრესაში პირველად დაინერა ინფორმაცია ფეხბურთის შესახებ და თანდათან თამაში ზღვისპირეთიდან **გავრცელდა** საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში. 1906 წელს თბილისში ჩამოყალიბდა „ბურთის ფეხით მოთამაშეთა“ პირველი გუნდი. თავდაპირველად ფეხბურთის მატჩები გიმნაზიელთა ექსკურსიებზე ტარდებოდა. 1909 წლის 22 ოქტომბერს ქუთაისში ექსკურსიაზე მყოფმა თბილისის I და II ვაჟთა გიმნაზიის გუნდებმა საქართველოში პირველი ოფიციალური **საჩვენებელი** მატჩი გამართეს, რომელსაც ქუთაისის გუბერნატორიც კი ესწრებოდა.

3. მალე ათეულობით საფეხბურთო გუნდი ჩამოყალიბდა სოხუმში, ქუთაისში, ბათუმსა და ფოთში, თუმცა ვერ შეიქმნა ერთიანი საფეხბურთო ორგანიზაცია, რომელიც ფიფას წევრი შეიძლებოდა გამხდარიყო.
4. 1925 წელს **გაიმართა** საქართველოს პირველი **ჩემპიონატი** ექვსი გუნდის მონაწილეობით. **ფინალში** თბილისის **ნაკრებმა** აფხაზეთის ნაკრებს 3:1 (სამით ერთი) მოუგო. იმავე წლის ნოემბერში შეიქმნა თბილისის „დინამო“, რომელიც ფაქტობრივად საქართველოს ნაკრებს წარმოადგენდა და ყოველთვის ითვლებოდა ერთ-ერთ **გამორჩეულ** გუნდად. „დინამოს“ ფეხბურთელთა გუნდმა მრავალი დიდი **ჯილდო მოიპოვა**, მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანი იყო ევროპის თასების მფლობელთა თასი, რომლის ფინალიც გაიმართა 1981 წლის 13 მაისს დიუსელდორფის „რაინშტადიონზე“.
5. ფინალამდე თბილისის „დინამომ“ **დაამარცხა** ისეთი ძლიერი გუნდები, როგორც იყო საბერძნეთის „კასტორია“, ირლანდიის „უოტერფორდი“, ლონდონის „ვესტ ჰემ იუნაიტედი“ და როტერდამის „ფეინოორდი“. ფინალში „დინამომ“ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის „კარლ ცაისი“ დაამარცხა ანგარიშით 2:1 (ორით ერთი). მოწინააღმდეგეთა კარში **გოლები გაიტანეს** ვლადიმერ გუცაევმა და ვიტალი დარასელიამ. ამ გამარჯვებამ მთელი საქართველო გაახარა. **არაჩვეულებრივად** დახვდა ქართველი გულშემატკივარი საყვარელ ფეხბურთელებს ეროვნულ სტადიონზე. მათზე წერდა პრესა და საუბრობდა ტელევიზია. ყველა მღეროდა კომპოზიტორ ვაჟა აზარაშვილის სიმღერას „დინამო, დინამო“ (https://www.youtube.com/watch?v=2Fa337b_MIU საძიებო სიტყვა „დინამო, დინამო“).
6. 1990 წლის 15 თებერვალს შეიქმნა საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია, რომელიც მალე ფიფას და უეფას **სრულუფლებიანი წევრი** გახდა. მას შემდეგ ბევრი შესანიშნავი ფეხბურთელი აღიზარდა ქართულ საფეხბურთო კლუბებში და ისინი გავიდნენ ევროპული კლუბების ასპარეზზე. ამჟამად, ასობით ქართველი ფეხბურთელი უცხოურ კლუბებში წარმატებით თამაშობს.
7. დასამახსოვრებელი და წარმატებული აღმოჩნდა 2024 წელი ქართული ფეხბურთისთვის. 2024 წელს ქართველი **გულშემატკივარის** ოცნება ახდა. უილი სანიოლის **განვრთნილმა** საქართველოს ეროვნულმა **ნაკრებმა**, **ჯგუფური თამაშების ნახევარფინალში** დაამარცხა ლუქსემბურგის ნაკრები, ანგარიშით: 2:1 (ორით ერთი) და 2024 წლის 26 მარტს ფინალში შეხვდა საბერძნეთის ნაკრებს. შეხვედრა დაძაბულად წარიმართა და **პენალტების** სერიაში ქართველმა ფეხბურთელებმა გაიმარჯვეს. ამ **გამარჯვებით** ქართველებმა **მოიპოვეს საგზური „ევრო 2024-ზე“**. **დებიუტანტმა გუნდმა** ჯგუფში თურქეთის ნაკრებთან ნააგო, ჩეხეთის ნაკრებთან **ფრე** ითამაშა, პორტუგალიის უძლიერს გუნდს მოუგო და **მერვედფინალში** გავიდა.
8. მერვედფინალში საქართველო ეთამაშა ესპანეთის ნაკრებს, რომელიც **ტურნირის** დასაწყისშივე მოიაზრებოდა სავარაუდო **ჩემპიონად**. ესპანეთს ჰყავს მსოფლიოში ერთ-ერთი საუკეთესო მოთამაშეთა ნაკრები. ამ ჩემპიონატზე საქართველოსთან თამაშამდე საკუთარ კარში გოლიც არ ჰქონდათ გაშვებული. პირველი **გოლი** მათ კარში საქართველოს ნაკრებმა გაიტანა. ესპანეთის ნაკ-

რები დამსახურებულად გახდა „ევრო 2024 -ის“ გამარჯვებული. მათ ნათამაშები შვიდი **მატჩიდან** შვიდივე მოიგეს.

9. ქართველმა ფეხბურთელებმა მერვედფინალი **ნააგეს**, მაგრამ ღირსეულად იბრძოლეს, პირველი გოლის შემდეგ კიდევ რამდენიმე რეალური საგოლე მომენტი შექმნეს და შესანიშნავად **წარმოაჩინეს** ჩვენი ქვეყნის საფეხბურთო **ტრადიციები**, მოიგეს გულშემმატკივართა გულები მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, **ასახელეს** საქართველო, დიდი და პატარა ტელეეკრანებს **მიაჯაჭვეს** ორი კვირის განმავლობაში და ჩვენი ფეხბურთელები მომავალი თაობის საყვარელ გმირებად იქცნენ.
10. მიუხედავად ტურნირის ფავორიტ ესპანეთთან განცდილი **მარცხისა**, მთელი ერი მათ გამარჯვებულად თვლის და სიყვარულით შეეგება ათასობით **გულშემატკივარი** საქართველოში დაბრუნებულ ფეხბურთელებს.
11. „ევრო 2024-ზე“ ქართველ ფეხბურთელთა არაერთი წარმატება გამოვლინდა: საქართველოს ნაკრები გახდა **დებიუტანტი** ფინალისტი; გიორგი მიქაუტაძე სამი გატანილი გოლით გახდა **ბომბარდირი** და „ოქროს ბუცის“ მფლობელი; გიორგი მამარდაშვილს ჰქონდა **ბურთის** ყველაზე მეტი **მოგერიება** – 29, ის გახდა ყველაზე **ძვირადღირებული მეკარე**, გიორგის სატრანსფერო ღირებულება 45 მილიონი ევრო გახლავთ. გარდა ამისა, ჯგუფურ ეტაპზე ყველაზე მეტი – 7 ვარდნა განახორციელა გიორგი ჩაკვეტაძემ, ყველაზე მეტჯერ – 26-ჯერ **ბურთის ართმევა** – გიორგი ქოჩორაშვილმა, ხოლო ყველაზე სწრაფად და ოსტატურად ბურთი მოედანზე ატარა **(დრიბლინგი)** ხვიჩა კვარაცხელიამ – 26, ტურნირის მე-2 ადგილის შედეგი.
12. საქართველოს ეროვნული ნაკრები ემზადება მსოფლიო ჩემპიონატისთვის, რომელიც ჩატარდება 2026 წელს. ქართველ გულშემმატკივარს გვჯერა, რომ წინ მრავალი წარმატება ელის ჩვენს გუნდს.

წყარო: <http://sport.gov.ge/index.php?pg=sporttypes&sportid=51>

ეს საინტერესოა!

დინამო არენა – საფეხბურთო სტადიონი თბილისში, რომელიც აშენდა 1935 წელს. მრავალჯერ ჩაუტარდა რეკონსტრუქცია. 1976 წლიდან სტადიონზე 75 000 მაყურებელი ეტეოდა, ხოლო 2006 წელს უეფა-ს მოთხოვნის შესაბამისად განახლდა და მოეწყო სტადიონი. მას შემდეგ ოფიციალური ტევადობა არის 54 139 ადამიანი.

სპეციალისტთა შეფასებით ჩვენი ეროვნული სტადიონი ამჟამად ერთ-ერთ საუკეთესო არენად ითვლება აღმოსავლეთ ევროპაში.

1995 წლიდან სტადიონს ქართული ფეხბურთის ლეგენდარული წარმომადგენლის, ბორის პაიჭაძის სახელი ეწოდა.

V. გავაზიაროთ ჩვენი აზრები

10. კიდევ ერთხელ წაიკითხეთ ტექსტი და მონიშნეთ სწორი პასუხები:

- ა.** ვისგან ისწავლეს ქართველებმა ფეხბურთი?
1. ფრანგებისგან
 2. გერმანელებისგან
 3. ინგლისელებისგან
- ბ.** ვინ ითამაშა საქართველოში პირველად გამართულ საჩვენებელ მატჩში?
1. გიმნაზიის ვაჟთა გუნდებმა
 2. გიმნაზიის ქალთა და ვაჟთა გუნდებმა
 3. უნივერსიტეტის ვაჟთა გუნდებმა
- გ.** ვინ გაიტანა გოლები ფინალურ შეხვედრაში 1981 წლის 13 მაისს?
1. ხვიჩა კვარაცხელიამ
 2. გიორგი ჩაკვეტაძემ
 3. ვიტალი დარასელიამ და ვლადიმერ გუცაევმა
- დ.** როდის შეიქმნა საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია (სფფ-GFF)?
1. 1909 წლის 22 ოქტომბერს
 2. 1981 წლის 13 მაისს
 3. 1990 წლის 15 თებერვალს
- ე.** რომელი გუნდები დაუპირისპირდნენ ერთმანეთს „ევრო 2024-ის“ მერვედფინალში?
1. საქართველო-პორტუგალია
 2. საქართველო-ესპანეთი
 3. საქართველო-თურქეთი

11. ა. ინფორმაციას მიუწერეთ სწორია თუ არა:

N	წინადადება	სწორია/არასწორია
1.	რეჟისორმა ნანა მჭედლიძემ გადაიღო ფილმი ქართულ ფეხბურთზე.	სწორია
2.	ფეხბურთი საქართველოში ზღვისპირეთიდან გავრცელდა.	
3.	1890 წელს შეიქმნა საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია.	

N	წინადადება	სწორია/არასწორია
4.	1925 წელს საქართველოში გაიმართა პირველი ჩემპიონატი.	
5.	თბილისის „დინამო“ მხოლოდ საქართველოში თამაშობდა.	
6.	თბილისის „დინამომ“ მოიგო თასის მფლობელთა თასი.	
7.	ევროპის ჩემპიონატზე საქართველო მონაწილეობდა მეხუთედ.	
8.	ამჟამად გიორგი მამარდაშვილი ყველაზე ძვირადღირებული მეკარეა.	
9.	ტურნირის ჯგუფურ ეტაპზე ყველაზე მეტი ბურთის ართმევა განახორციელა გიორგი ქოჩორაშვილმა.	
10.	გიორგი მიქაუტაძე არის „ოქროს ბუცის“ მფლობელი.	

ბ. გაასწორეთ არასწორი წინადადებები:

.....

.....

.....

.....

.....

VI. ზრავათიკუნდ საკითხებზე ორიენტირებული აქტივობები

12. ა. დააკვირდით ცხრილს:

შარჟან წინა რეპიონაძე	წინა რეპიონაძე	ჟინსაძე პოპაძე რეპიონაძე
მოიგო მან ის (გუნდმა თამაში)	იგებს ის მას (გუნდი თამაშს)	მოიგებს ის მას (გუნდი თამაშს)
წააგო მან ის (გუნდმა თამაში)	აგებს ის მას (გუნდი თამაშს)	წააგებს ის მას (გუნდი თამაშს)
ითამაშა მან ის (ნაკრებმა ფეხბურთი)	თამაშობს ის მას (ნაკრები ფეხბურთს)	ითამაშებს ის მას (ნაკრები ფეხბურთს)
შეუტია მან მას (თავდამსხმელმა კარს)	უტევს ის მას (თავდამსხმელი კარს)	შეუტევს ის მას (თავდამსხმელი კარს)

შარჟან წინა ჩაპირონაობა	წელს ამ ჩაპირონაობა	გაისაქ ჟოთაჟალ ჩაპირონაობა
მოიგერია მან ის (მეკარემ ბურთი)	იგერიებს ის მას (მეკარე ბურთს)	მოიგერიებს ის მას (მეკარე ბურთს)
გაიმარჯვა მან (გუნდმა)	იმარჯვებს ის (გუნდი)	გაიმარჯვებს ის (გუნდი)
მოიპოვა მან ის (გუნდმა თასი)	იპოვებს ის მას (გუნდი თასს)	მოიპოვებს ის მას (გუნდი თასს)
აართვა მან მას ის (ფეხბურთელმა მოწინააღმდეგეს ბურთი)	ართმევს ის მას მას (ფეხბურთელი მოწინააღმდეგეს ბურთს)	ართმევს ის მას მას (ფეხბურთელი მოწინააღმდეგეს ბურთს)

ბ. ცხრილში მოცემული ზმნებით შეადგინეთ წინადადებები:

ნიმუში: თურქეთის გუნდმა მოიგო თამაში ჩეხეთის ნაკრებთან.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. წინადადებებში სიტყვები ჩასვით სწორი ფორმით:

- ა. მიქაუტაძემ ბურთი კარში მეთხუთმეტე წუთზე გაიტანა. (მიქაუტაძე, ბურთი)
- ბ. 1981 წელს მოიპოვა (დინამო, თასი)
- გ. შეუტევს მეტოქეს. (თავდამსხმელი)
- დ. მოიგერია. (მეკარე, პენალტი)
- ე. საქართველოს ფეხბურთელთა კიდევ მრავალჯერ გაიმარჯვებს. (ნაკრები)
- ვ. ფინალში ინგლისის წააგო ესპანეთთან. (ნაკრები)

14. წინადადებებში ჩასვით სიტყვა სწორი ფორმით:

- ა. სპორტსმენებმა/სპორტსმენები საქართველოს გაუთქვეს სახელი.
- ბ. ფინალში (ესპანეთი/ესპანეთმა) ეთამაშება ინგლისს.
- გ. (ქართველები/ქართველებმა) ფეხბურთი ისწავლეს ინგლისელებისგან.
- დ. ტურნირზე (გიორგი ქოჩორაშვილი/გიორგი ქოჩორაშვილმა) ყველაზე მეტი ბურთი აართვა მონინააღმდეგეს.
- ე. მსოფლიო (ჩემპიონატი/ჩემპიონატმა) გაიმართება 2026 წელს.
- ვ. (მამარდაშვილი/მამარდაშვილმა) თამაშში რამდენიმე ბურთი მოიგერია.

15. წინადადებაში ჩასვით ზმნა სწორი ფორმით:

- ა. საქართველოში ფეხბურთი ინგლისელებმა შემოიტანეს/შემოიტანენ.
- ბ. ქართველები (მოიპოვეს/მოიპოვებენ) მსოფლიო ჩემპიონატის საგზურს.
- გ. საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციამ (აირჩია/აირჩევს) პრეზიდენტი.
- დ. „ევრო 2024-ის“ ტურნირის თასი ესპანელებმა (მოიგებენ/მოიგეს).
- ე. გიორგი ჩაკვეტაძემ „ოქროს ბუცი“ (დაიმსახურებს/დაიმსახურა).
- ვ. ქართველი ფეხბურთელები მრავალჯერ (გაახარეს/გაახარებენ) ქართველ გულშემატკივარს.

VII. ასკვლობაზე ორიენტირებული აქტივობა**16. ისაუბრეთ შეკითხვების მიხედვით:**

- ა. თქვენი აზრით, რატომ არის ფეხბურთი პოპულარული?
- ბ. რა დანიშნულება აქვს თამაშის დროს მეკარეს, დაცვას, ნახევარდაცვას ან თავდამსხმელს?
- გ. თქვენი აზრით, ამ მოთამაშეთაგან რომელია უფრო მნიშვნელოვანი საფეხბურთო მოედანზე?

საუბრისას გამოიყენეთ ფრაზები:

ფეხბურთის პოპულარულობას
განსაზღვრავს...
მე ვფიქრობ...

ჩემი აზრით...
ასე იმიტომ ვფიქრობ, რომ...

VIII. წერიტი ღაჰაღაის აჰიჰოაბი

17. ფოტოებს მიუნერეთ პროცესის ამსახველი ფრაზები:

ა. ვარდნა-ბურთის წართმევა
მოგერიებისთვის

ბ. ბურთის ლამაზად ტარება-
დრიბლინგი

გ. ბურთის დარტყმა კარისკენ

დ. ბურთის ართმევა

ე. პენალტი

ვ. ბურთის მოგერიება

1.

2.

3.

4.

5.

6.

18. დაწერეთ, როგორ წარმოგიდგენიათ საქართველოს ფეხბურთელთა ნაკრების მომავალი წარმატებები:

გამოიყენეთ ფრაზები:

- საქართველოს ფეხბურთელთა ნაკრები მოიპოვებს...
- ასე იმიტომ ვფიქრობ, რომ...
- გაიმარჯვებენ, რადგან...
- მეკარე მოიგერიებს...
- პენალტს დაარტყამს...
- და სხვა

19. გირჩევთ, უყუროთ ქართულ ფილმებს:

- „ბურთი და მოედანი“
- „ფეოლა“
- „პირველი მერცხალი“

პასუხები

A2

ღიწობავრები

სავარჯიშო 2

1. **მეცნიერები** დაინტერესდნენ დინოზავრების გარეგნობით და ცხოვრების წესით.
2. მეცნიერებმა გათხარეს **ნამარხი** და აღმოაჩინეს დინოზავრების ძვლები.
3. დინოზავრები დიდი ხნის წინ **გადაშენდნენ**.
4. არსებობს **ვარაუდი**, რომ დინოზავრები არ გადაშენებულან.
5. დინოზავრებმა **სახე** იცვალეს და განვითარდნენ.
6. ყველაზე დიდი დინოზავრის **წონა** 110 ტონა იყო.
7. მეცნიერებმა ნამარხების გათხრისას დინოზავრებზე საინტერესო **ფაქტები** იპოვეს.
8. დღეს **ზუსტად** არავინ იცის, რატომ გადაშენდნენ დინოზავრები.
9. **მტაცებელი** დინოზავრები სხვა ცხოველებს ჭამდნენ.
10. დინოზავრების გადაშენების მიზეზი ჯერ კიდევ **უცნობია**.

სავარჯიშო 3

გაჩნდნენ	დაიბადნენ
გადაშენდნენ	დაიხოცნენ
განვითარდნენ	სახე იცვალეს
განსაკუთრებით	გამორჩეულად
აღმოაჩინა	იპოვა
ვარაუდობს	მოსაზრებას გამოთქვამს
ბინადარი	მცხოვრები
ნავარდობს	ლალად, თავისუფლად დაფრინავს

სავარჯიშო 5

1. სეისმოზავრი.
2. ფუტკრისებრი კოლიბრი.
3. ნამარხი.

სავარჯიშო 6

- სწორია: 1, 4, 5, 7.
არასწორია: 2, 3, 6, 8, 9.

სავარჯიშო 7

ფაქტი:

1. ისინი 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ.
2. 1824 წელს ბრიტანელმა მეცნიერმა უილიამ ბაქლენდმა იპოვა დინოზავრის სამარხი.
3. დინოზავრები გადაშენდნენ.
4. ყველაზე დიდი მტაცებელი გიგანტოზავრი იყო.
5. კოლიბრი მხოლოდ 1,6 გრამს იწონის და ნეკა თითზე პატარაა.
6. კოლიბრი ყველაზე პატარა დინოზავრია.

ვარაუდი:

1. დინოზავრები ძალიან დიდი ხნის წინ ცხოვრობდნენ დედამიწაზე.
2. დინოზავრებმა დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს.

3. სეისმოზავრი დაახლოებით ორმოცდაათი მეტრი უნდა ყოფილიყო.
4. მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ ფრინველები და დინოზავრები ერთ კატეგორიას განეკუთვნებიან.

სავარჯიშო 8
ა) ბ) გ)

- ა)
დიდი ხნის წინ; უფრო ადრე; 230 მილიონი წლის წინ; 1842 წელს.
- ბ)
როდის?
- გ)
1. 1824 წელს ბრიტანელმა მეცნიერმა უილიამ ბაქლენდმა იპოვა დინოზავრის ნამარხი.
2. დინოზავრებმა დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს.
3. დინოზავრები რამდენიმე მილიონი წლის წინ გადაშენდნენ.
4. სამი წლის წინ უნივერსიტეტში ჩავაბარე და ერთი წლის შემდეგ დავამთავრებ.
5. ამ წელს სახლში რემონტის გაკეთებას ვგეგმავ.
6. ევროპაში ხუთი წელი ვიცხოვრე და ერთი წლის წინ ამერიკაში გავემგზავრე.
7. რამდენიმე წლის წინ დიდი თოვლი მოვიდა, ამ წელს კი ჯერ არ მოუთოვია.
8. ამ ფოტოს გადაღებიდან იმდენი წელი გავიდა, რომ აღარ მახსოვს, რამდენი წლის ვარ.
9. ჟურნალის დაბეჭდვას ნახევარი წელი დასჭირდა.
10. ჩემი სამი წლის ძმა უკვე კარგად ლაპარაკობს.

სავარჯიშო 9
ა)

- დინოზავრები დედამიწაზე ცხოვრობდნენ იმაზე უფრო ადრე, ვიდრე ადამიანები.
- ისინი 230 მილიონი წლის წინ გაჩნდნენ და დაახლოებით 165 მილიონი წელი იცხოვრეს, შემდეგ კი გადაშენდნენ.
- თუ ეს მართალია, მაშინ ყველაზე პატარა დინოზავრი კუბის ბინადარი ფუტკრისებრი კოლიბრი ყოფილა.

სავარჯიშო 10
ა)

ბრუნვები	არსებითი სახელი	ნაცვალსახელი
სახელობითი	ცხოველი	რომელიც
მოთხრობითი	ცხოველმა	რომელმაც
მიცემითი	ცხოველს	რომელსაც

სავარჯიშო 10
ბ)

1. ვიჩუქებ შინაურ ცხოველს, რომელსაც დავარქმევ ორიგინალურ სახელს.
2. ლურჯი ვეშაპი არის ცხოველი, რომელიც ყველაზე დიდია ზომით.
3. ღამით სოფელში შემოსულმა გარეულმა ცხოველმა, რომელმაც კვალი დატოვა, ერთი ქათამი შეჭამა.

სავარჯიშო 11
ა)

როგორი?

სავარჯიშო 11
ბ)

ყველაზე დიდი – უდიდესი.
ყველაზე გრძელი – უგრძესი.
ყველაზე პატარა – უმცირესი.

სავარჯიშო 12

„ზოგი იმასაც კი ამბობს, რომ დინოზავრები არ გადაშენებულან, განვითარდნენ და სახე იცვალესო.“

კარამელი

სავარჯიშო 1	ბ																					
სავარჯიშო 2	ხდება, ლღვება, გადაიქცევა.																					
სავარჯიშო 3	ესენცია, გამჭვირვალე, ფხვნილი, სიროფი.																					
სავარჯიშო 4	ა) რა? ბ) რა ფერის? გ) რად? დ) რით? ე) როგორია? ვ) რისი?																					
სავარჯიშო 5	1. - ა; 2. - ბ; 3. - დ; 4. - გ; 5. - გ;																					
სავარჯიშო 6	<table border="1"> <thead> <tr> <th>წინადადებები</th> <th>სწორი</th> <th>არასწორი</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. კარამელს კერძების მომზადებაში იყენებენ.</td> <td></td> <td>+</td> </tr> <tr> <td>2. კარამელის კანფეტი ადვილად მზადდება.</td> <td>+</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. დანამდვილებით არ ვიცით კარამელის გამომგონებლის ვინაობა.</td> <td>+</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. საქართველოში კარამელი ქარხნული წესით მზადდება.</td> <td>+</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5. კარამელი ფრანგულად შაქრიან წყალს ნიშნავს.</td> <td></td> <td>+</td> </tr> <tr> <td>6. კარამელის კანფეტი მხოლოდ ერთი სახისაა.</td> <td></td> <td>+</td> </tr> </tbody> </table>	წინადადებები	სწორი	არასწორი	1. კარამელს კერძების მომზადებაში იყენებენ.		+	2. კარამელის კანფეტი ადვილად მზადდება.	+		3. დანამდვილებით არ ვიცით კარამელის გამომგონებლის ვინაობა.	+		4. საქართველოში კარამელი ქარხნული წესით მზადდება.	+		5. კარამელი ფრანგულად შაქრიან წყალს ნიშნავს.		+	6. კარამელის კანფეტი მხოლოდ ერთი სახისაა.		+
წინადადებები	სწორი	არასწორი																				
1. კარამელს კერძების მომზადებაში იყენებენ.		+																				
2. კარამელის კანფეტი ადვილად მზადდება.	+																					
3. დანამდვილებით არ ვიცით კარამელის გამომგონებლის ვინაობა.	+																					
4. საქართველოში კარამელი ქარხნული წესით მზადდება.	+																					
5. კარამელი ფრანგულად შაქრიან წყალს ნიშნავს.		+																				
6. კარამელის კანფეტი მხოლოდ ერთი სახისაა.		+																				
სავარჯიშო 7	<ol style="list-style-type: none"> კარამელს იყენებენ ტკბილეულისთვის: რთავენ ტორტს, უკეთებენ ნაყინს, ამზადებენ კანფეტებს; შემწვარ შაქარს ნიშნავს. კარამელის კანფეტი სხვადასხვანაირია. 																					
სავარჯიშო 9	ქარხნული – ფაბრიკული; სოუსი – თხევადი მასა; თანამედროვე – უახლესი; კომპანია – ფირმა; სხვადასხვანაირი – მრავალფეროვანი;																					
სავარჯიშო 10	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ინფორმაცია</th> <th>№</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>კარამელის წარმომავლობა</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>კარამელის სოუსის მომზადების წესი</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>კარამელი- პატარების საყვარელი ნუგბარი</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>კარამელის ქარხნული წარმოება</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>კარამელის რაობა</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	ინფორმაცია	№	კარამელის წარმომავლობა	2	კარამელის სოუსის მომზადების წესი	4	კარამელი- პატარების საყვარელი ნუგბარი	5	კარამელის ქარხნული წარმოება	3	კარამელის რაობა	1									
ინფორმაცია	№																					
კარამელის წარმომავლობა	2																					
კარამელის სოუსის მომზადების წესი	4																					
კარამელი- პატარების საყვარელი ნუგბარი	5																					
კარამელის ქარხნული წარმოება	3																					
კარამელის რაობა	1																					
სავარჯიშო 11	თანამედროვე; ქარხნული; სხვადასხვანაირი; კომპანია; სოუსით;																					
სავარჯიშო 12	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ანმყო</th> <th>უნყვეტელი</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>უნოდებენ</td> <td>უნოდებდნენ</td> </tr> <tr> <td>რთავენ</td> <td>რთავდნენ</td> </tr> <tr> <td>უკეთებენ</td> <td>უკეთებდნენ</td> </tr> <tr> <td>ამზადებენ</td> <td>ამზადებდნენ</td> </tr> <tr> <td>აცხელებენ</td> <td>აცხელებდნენ</td> </tr> <tr> <td>ლღვება</td> <td>ლღვებოდა</td> </tr> <tr> <td>იცვლის</td> <td>იცვლიდა</td> </tr> <tr> <td>გადაიქცევა</td> <td>გადაიქცეოდა</td> </tr> </tbody> </table>	ანმყო	უნყვეტელი	უნოდებენ	უნოდებდნენ	რთავენ	რთავდნენ	უკეთებენ	უკეთებდნენ	ამზადებენ	ამზადებდნენ	აცხელებენ	აცხელებდნენ	ლღვება	ლღვებოდა	იცვლის	იცვლიდა	გადაიქცევა	გადაიქცეოდა			
ანმყო	უნყვეტელი																					
უნოდებენ	უნოდებდნენ																					
რთავენ	რთავდნენ																					
უკეთებენ	უკეთებდნენ																					
ამზადებენ	ამზადებდნენ																					
აცხელებენ	აცხელებდნენ																					
ლღვება	ლღვებოდა																					
იცვლის	იცვლიდა																					
გადაიქცევა	გადაიქცეოდა																					

ჰგავს	ჰგავდა
იყენებენ	იყენებდნენ
აძლევს	აძლევდნენ
უმატებენ	უმატებდნენ
ანარმოებს	ანარმოებდა

სავარჯიშო 13 ა) ამზადებდნენ; ბ) უმატებენ; გ) იყენებდა;
დ) იყენებენ; ე) ამზადებდა; ვ) უმატებს;

სავარჯიშო 14	ზმნები	მე	შენ	ის	ჩვენ	თქვენ	ისინი
	მორთვა	ვრთავ	რთავ	რთავს	ვრთავთ	რთავთ	რთავენ
	დამატება	ვუმატებ	უმატებ	უმატებს	ვუმატებთ	უმატებთ	უმატებენ
	გამოყენება	ვიყენებ	იყენებ	იყენებს	ვიყენებთ	იყენებთ	იყენებენ
	გაცხელება	ვაცხელებ	აცხელებ	აცხელებს	ვაცხელებთ	აცხელებთ	აცხელებენ
	მსგავსება	მგავს	გგავს	ჰგავს	გვგავს	გგავთ	ჰგავთ
	წარმოება	ვანარმოებ	ანარმოებ	ანარმოებს	ვანარმოებთ	ანარმოებთ	ანარმოებენ

სავარჯიშო 15 ა) ტოლმისთვის; ბ) მარწყვისგან; გ) წესზე; დ) კაფედან; ე) ხილით; ვ) ქვაბში;

სავარჯიშო 16 ა) ბავშვები რთავენ ნაძვის ხეს; ბ) ბებიამ გააცხელა წვნიანი;
გ) ტურისტებს მოსწონთ სვანეთი; დ) ლელა ჰგავს დედას;

სავარჯიშო 17 ა) მასად; ბ) ბაყაყად; გ) ადგილად; დ) ქალაქად; ე) მოლარედ;
ვ) მზარეულად; ზ) ენერგეტიკოსად; თ) კონსულტანტად;

სავარჯიშო 18
5 – მართო შაქრისგან?.. და როგორ ამზადებენ?
2 – ეს კარამელია!
7 – კანფეტების გარდა, კიდევ რისთვის იყენებენ კარამელს?
4 – კარამელი მზადდება შაქრისგან.
1 – ეს რა არის?
6 – მართო შაქრისგან – არა. ჯერ ღღვება შაქარი. მერე უმატებენ რძეს, კარაქს, ვანილს. კარამელით ამზადებენ სხვადასხვანაირ კანფეტებს.
3 – კარამელი? გემრიელი ჩანს! რისგან მზადდება?
8 – ნაყინისა და ნამცხვრისთვის.

სავარჯიშო 20 აღლობენ, ტემპერატურაზე, უმატებენ, სოუსს, იყენებენ.

ბასოს დღის რეჟიმი

სავარჯიშო 1	ა) მოსწავლის საქმიანობა; ბ) დღის რეჟიმზე; გ) გოგოა
სავარჯიშო 2	ა) გოგოს სახელია
სავარჯიშო 3	კბილებს იხეხავს – N1; იღვიძებს – N2; იძინებს – N3; მეცადინეობს – N4; ხელ-პირს იბანს – N5; ჩანთაში ალაგებს – N6; წერს – N7; მიდის სკოლაში – N8; საუზმობს – N9; კითხულობს – N10.
სავარჯიშო 6	იხეხავს კბილებს/ იბანს ხელ-პირს/დგება საწოლიდან/წვება საწოლში/მიდის სკოლაში/სწავლობს გაკვეთილებს.
სავარჯიშო 9	მოსწავლის ერთი დღის საქმიანობა.
სავარჯიშო 10	სიზმრის ღამე – სტროფი N5, სურათი N3; დილა ტასოსთან – სტროფი N1,2,3, სურათი N1,2,5,6,9; სკოლიდან დაბრუნება – სტროფი N3; შეხვედრა წიგნის გმირებთან – სტროფი N4, სურათი N10; ოჯახთან ერთად – სტროფი N2;
სავარჯიშო 11	1. დილით ადრე; 2. როცა ცაზე მთვარე აინთება; 3. კითხვა; 4. ოჯახის წევრები;
სავარჯიშო 12	ა) არასწორია (მზესთან ერთად დგება); ბ) სწორია (სახლისაკენ მიდის ფრენით); გ) სწორია (სალამურა იწვევს); დ) არასწორია (ამზადებს გაკვეთილებს).
სავარჯიშო 14	ვიცვამ, ვიბან, ვიხეხავ, ვსაუზმობ, მივდივარ, მოვდივარ, ვბრუნდები, ვამზადებ, ვკითხულობ, ვიძინებ.
სავარჯიშო 18	თვისება – ყოჩალი; რა წერია – მზესთან ერთად დგება; რას ვფიქრობ მე – სიხარულით აკეთებს ყველაფერს. თვისება – ბეჯითი, შრომისმოყვარე; რა წერია – ცოდნით დატვირთული სახლისაკენ მოდის ფრენით; რას ვფიქრობ მე – უყვარს სწავლა. თვისება – მოწესრიგებული; რა წერია – ჩაალაგა სკოლის ჩანთა; რას ვფიქრობ – ემზადება სკოლისთვის. თვისება – ცნობისმოყვარე; რა წერია – სალამურა იწვევს ხელით; რას ვფიქრობ – რატომ უყვარს კითხვა.
სავარჯიშო 19	არის მოწესრიგებული იმიტომ, რომ ემზადება სკოლისათვის; არის ბეჯითი, იმიტომ, რომ უყვარს სწავლა; არის ცნობისმოყვარე, იმიტომ, რომ სხვა წიგნებსაც კითხულობს; არის ყოჩალი, იმიტომ, რომ დილით ადრე დგება;

ღრუბლები

სავარჯიშო 1	1.ა. ღრუბლებს; 1.ბ. – ბ.
სავარჯიშო 2	თხელი; სქელი; ყინული; ორთქლი; წვეთი; ბეკეკა.
სავარჯიშო 3	წვიმიანი – ხშირად, ღრუბლიანი/მზიანი – იშვიათად.
სავარჯიშო 4	1 – ა; 2 – გ; 3 – ბ; 4 – დ; 5 – ბ; 6 – ა.
სავარჯიშო 5	1 – ა; 2 – გ; 3 – ბ.
სავარჯიშო 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. წვიმის წვეთი თოვლის ფიფქად იქცა. 2. წყალი ყინულად იქცა. 3. წყალი ორთქლად იქცა. 4. შუშა ნახშირად იქცა. 5. გედი გოგონად იქცა. 6. ოცნება სინამდვილედ იქცა. 7. ორთქლი წყლის წვეთებად იქცა. 8. ღვინო ძმრად იქცა. 9. ნაღები კარაქად იქცა. 10. თოვლი წყლად იქცა. 11. სიზმარი სინამდვილედ იქცა.
სავარჯიშო 8	1 – გ; 2 – ბ; 3 – ა; 4 – გ; 5 – ა; 6 – ა; 7 – გ; 8 – გ; 9 – გ; 10 – ბ.
სავარჯიშო 9	<ol style="list-style-type: none"> 1. ამინდის გამოცნობაში. 2. ორთქლად იქცევა. 3. როცა მსხვილი წვეთებით წვიმს. 4. ღრუბლების. 5. ცაში მიცურავენ ხოლმე. 6. როცა ცაზე ღრუბლები არ არის. 7. როცა ცა მოწმენდილია. 8. პირველ აბზაცში. 9. თხელი, ნაცრისფერი და სქელი, შავი ღრუბლებიდან. 10. კარგ ამინდში.
სავარჯიშო 10	<ol style="list-style-type: none"> 2. შეიძლება ცაზე ღრუბელი საერთოდ არ იყოს. 3. უღრუბლო ცას მოწმენდილ ცს ვეძახით. 4. ღრუბლები გვეუბნებიან, როგორ ამინდს ველოდებით. 5. ქარის დროს ღრუბლები ცაში მიცურავენ ხოლმე. 6. როცა წვრილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ ცრის. 7. სქელი, შავი ღრუბლები ამბობენ, რომ ძლიერ წვიმა იქნება. 8. როცა ცა მოწმენდილია, ესე იგი კარგი ამინდია. 9. ფუმფულა, თეთრი ღრუბლები ამბობენ, რომ თბილ და მზიან ამინდს ველოდებით. 10. წყლის წვეთები და ყინული წყლის ორთქლად გადაიქცევა.
სავარჯიშო 11	<ol style="list-style-type: none"> 1. ადის; 2. ადის; 3. ჩადის; 4. ადის;

5. ჩადის;
6. ადის;
7. ჩადის;
8. ადის;
9. ჩადის;
10. ადის;

სავარჯიშო 12

- ა. ცაში ადის; ცა მოწმენდილია; ორთქლად გადაიქცევა; თავსხმა წვიმა; ჰაერთან ერთად; მოწმენდილი ცა; აკვირდები ხოლმე; ამინდს ველოდებით;
- ბ. 2. ცაში ადის; 3. ცა მოწმენდილია. 4. ორთქლად გადაიქცევა; 5. თავსხმა წვიმა; 6. ჰაერთან ერთად; 7. მოწმენდილი ცა; 8. აკვირდები ხოლმე; 9. ამინდს ველოდებით.

სავარჯიშო 13

1. ზაფხულობით ხშირად ცა მოწმენდილია ხოლმე.
2. ქარის დროს ღრუბლები მიცურავენ ხოლმე.
3. წვეთები წყლის ორთქლად გადაიქცევა ხოლმე.
4. ზამთარში ცა ნაცრისფერია ხოლმე.
5. თავსხმა წვიმის დროს სქელი შავი ღრუბლებია ხოლმე.
6. თხელი და გრძელი ღრუბლების დროს ქარს ველოდებით ხოლმე.
7. თეთრი ღრუბლების დროს კარგ ამინდს ველოდებით ხოლმე.
8. შავი ღრუბლების დროს თავსხმა წვიმას ველოდებით ხოლმე.
9. უღრუბლო ცას მოწმენდილ ცას ვეძახით ხოლმე.
10. როცა კარგი ამინდია, ცა მოწმენდილია ხოლმე.

სავარჯიშო 14

- ა. 1. როცა წვრილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ ცრის. 2. როდესაც მსხვილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ თავსხმა წვიმაა. 3. როცა ცაზე თხელი და გრძელი ღრუბლებია, ამბობენ, რომ ქარს ველოდებით. 4. ასეთ დროს ვამბობთ, რომ უღრუბლო ცაა. 5. როცა ცა მოწმენდილია, ამბობენ, რომ კარგი ამინდია.
- ბ. 1. როცა მერცხლები დაბლა დაფრინავენ, ამბობენ, რომ წვიმა იქნება. 2. თუ დილას სიმღერით დაიწყებ, ამბობენ, რომ მთელი დღე კარგ ხასიათზე იქნები. 3. ვინც ყოველ დღე ვარჯიშობს, ამბობენ, რომ ის ცუდად იშვიათად ხდება. 4. თუ ტყუილს იტყვი, ამბობენ, რომ პინოქიოსავით გაგებრდება ცხვირი.

სავარჯიშო 15

- ა. 1. სწორედ ეს ორთქლია ღრუბელი. 2. როდესაც მსხვილი წვეთებით წვიმს, ამბობენ, რომ თავსხმა წვიმაა. 3. ასეთ დროს ვამბობთ, რომ უღრუბლო ცაა. 4. როცა ცა მოწმენდილია, ამბობენ, რომ კარგი ამინდია.
- ბ. 1. ორთქლი არის; 2. წვიმა არის; 3. ცა არის; 4. მოწმენდილი არის / ამინდი არის.

სავარჯიშო 17

დღეს ცაზე სქელი და შავი ღრუბლებია. ამიტომ ცა ღრუბლიანია. ამბობენ, რომ, როცა ცაზე ასეთი ღრუბლებია, ძლიერი წვიმა იქნება. ამიტომ დღეს შეიძლება განვიმდეს.

A2+

დელობურთი

სავარჯიშო 2	სავარაუდო პასუხები: ხელბურთი, რაგბი, ფრენბურთი.
სავარჯიშო 4	გამარჯვებული – ვინც/რამაც გაიმარჯვა; პოპულარული – ცნობილი; ტრადიციული – ის, რასაც ტრადიცია აქვს; განსაკუთრებული – გამორჩეული; გუნდური – ჯგუფური; ნაქცეული – ვინც/რაც ნაიქცა.
სავარჯიშო 5	ეს ჩოგბურთელის სპორტული მაისურია. ლახტაობა უძველესი ქართული თამაშია. ამ ქუდს უხეში ქსოვილისგან კერავენ. მარადონა პოპულარული ფეხბურთელია. კალათბურთი გუნდური თამაშია. სპორტსმენი მძიმე ჰანტელებით ვარჯიშობს.
სავარჯიშო 6	1. ტრავმა; 2. მოედანი; 3. ლელო; 4. ტაიმი; 5. ილეთი; 6. მსაჯი.
სავარჯიშო 8	I ტრადიციული თამაში; II ლელობურთის ისტორია; III ლელობურთი დღეს.
სავარჯიშო 9	სწორია (+) 1, 4, 5, 7, 10. არასწორია (-) 2, 3, 6, 8, 9.
სავარჯიშო 10	<ul style="list-style-type: none"> ■ სოფლის მღვდელი იწყებდა თამაშს. 4 ■ გაიმარჯვებდა ის, ვინც მეტ ლელოს გაიტანდა მეტოქის კარში. 3 ■ ლელოს ბურთს კერავდნენ მძიმე და უხეში ტყავისგან. 1 ■ გამარჯვებული გუნდი ხეს ფესვებიანად ამოთხრიდა და ეკლესიის კართან ააყუდებდა. 5 ■ მღვდელი ხალხს დალოცავდა, გამარჯვებასა და სიძლიერეს უსურვებდა. 6 ■ მასში ნახერხსა და სილას ყრიდნენ. 2
სავარჯიშო 11	რა? – ლელობურთი; სად? – მოედანზე; რამდენი? – გუნდში 13 მოთამაშე; რა აცვიათ? – სპორტული ფორმა, კედეები ან ბუცები; რით თამაშობენ? – ხელითა და ფეხით; ვინ იწყებს? – მსაჯი; დრო: 60 წუთი; ტაიმი: 30 წუთი.
სავარჯიშო 12	1. სამეგრელოში, გურიაში. 2. უხეში, მძიმე. 3. სილას, ნახერხს. 4. სიმძმის, სირთულის. 5. ხელით, ფეხით.
სავარჯიშო 13	ა) ფიზიკა – ფიზიკური; ტრადიცია – ტრადიციული; გუნდი – გუნდური; სპორტი – სპორტული. ბ) გამარჯვება – გამარჯვებული; გამართვა – გამართული.
სავარჯიშო 14	-ური – ფიზიკური; გუნდური. -ული – გამარჯვებული; ტრადიციული; სპორტული; გამართული.

სავარჯიშო 15	1. ფიზიკური; 2. გუნდური; 3. ტრადიცია; 4. გამარჯვებული; 5. სპორტული.
სავარჯიშო 16	ა) ძლიერი – სიძლიერე ; მშვიდი – სიმშვიდე ; ღამაზი – სიღამაზე ; თამამი – სითამამე ; ნაზი – სინაზე ; მამაცი – სიმამაცე ; სწრაფი – სისწრაფე . ბ) აბსტრაქტული სახელების სანარმოებლად ზედსართვ სახელებს დაერთვის სი- ... - ე აფიქსები.
სავარჯიშო 17	1. დასავლეთ; 2. ერთმანეთს; 3. ბრძოლას; 4. ტყავისგან; 5. დამთავრების; 6. მღვდლის; 7. თამაშის; 8. ტაიმებს; 9. ფეხით; 10. დღესასწაულებზე.
სავარჯიშო 18	1. ეჯიბრებოდნენ; 2. იწყებს; 3. დალოცავდა; 4. ყრიდნენ; 5. თამაშობენ.
სავარჯიშო 19	1. ბურთითა; 2. ქუთაისსა; 3. ნახერხსა; 4. ბიჭებსა.
სავარჯიშო 20	თუ მთავარ წინადადებაში არის პირის ნაცვალსახელი , დამოკიდებულ წინადადებაში საჭიროა ვინ/რაც , ხოლო არსებით სახელთან – რომელიც/რომლებიც .
სავარჯიშო 21	1. რომელიც; 2. ვინც; 3. რომელიც; 4. რაც; 5. რომლებიც.
სავარჯიშო 25	1. პოპულარულია; 2. მინდორზე; 3. ბურთი; 4. გატანა; 5. ჩოგნით; 6. გრძელდება; 7. შესვენება; 8. მსაჯი; 9. იწყებს; 10. იღეთების.
სავარჯიშო 26	<i>სავარაუდო პასუხი</i> რაგბი რაგბი გუნდური თამაშია, რომელიც ინგლისში წარმოიშვა. რაგბის ბურთი ოვალურია. რაგბის თამაშობენ მოედანზე, სადაც ორი გუნდი ეჯიბრება ერთმანეთს. თითოეულ გუნდში 15 მონაწილეა. რაგბის თამაში 80 წუთი გრძელდება, 40-40 წუთიანი ტაიმებით. ტაიმებს შორის შესვენება 15 წუთია. თამაშის მიზანია, გუნდმა ბევრი ბურთი გაიტანოს მოწინააღმდეგის კარში და ქულები დააგროვოს. კარში გატანილ ბურთს ლელო ჰქვია. გამარჯვებულია ის გუნდი, რომელიც მეტ ქულას დააგროვებს.

პინგვინები

სავარჯიშო 5	შენება – გადაშენებული; ტაცება – მტაცებული; ზრდა – წამოზრდილი; იმპერატორი – საიმპერატორო; თეთრი – მოთეთრო; მწვანე – მომწვანო; აპკი – აპკიანი
სავარჯიშო 8	ა, ბ, ე, დ, მ.
სავარჯიშო 10	საპატარძლო, სასეირნო, წითურთმიანი.
სავარჯიშო 11	1-; 2+; 3+; 4+; 5+; 6-; 7-; 8+; 9-; 10+.
სავარჯიშო 12	სიცივეში, ეკრობიან, თოლია, დაბატბატებენ, წონით, ჩადის, ეშინიათ, ზრუნავენ.
სავარჯიშო 13	ბ, დიდი.
სავარჯიშო 14	ჩადის, ჩასდის.
სავარჯიშო 15	ა. ში; ბ. ში; გ. ში; დ. ზე; ე. ზე; ვ. ზე; თ. ში; ი. ში; კ. ში; ლ. ზე.
სავარჯიშო 17	1. მოტკბო; 2. მომჟავო; 3. მოდიდო; 4. მომაღლო; 5. მოსულელო; 6. მოლურჯო; 7. მოვარდისფრო; 8. მომრგვალო.
სავარჯიშო 18	1. პინგვინები; 2. პინგვინები; 3. ფრინველები; 4. პინგვინებს; 5. სახეობებმა; 6. მტრებს.
სავარჯიშო 19	1. ბუმბულიანი; 2. მზიანი; 3. ნისკარტიანი; 4. ყინულიანი; 5. თოვლიანი.
სავარჯიშო 20	ა) რადგან უფრო ძლიერია; ბ) ფრთები განვითარებული არა აქვს; გ) სიფრთხილე; დ) ყურადღებიანი.

სარკვე

სავარჯიშო 1ა	ა) ა – 5; ბ) – 4; გ) – 1; დ) – 3; ე) – 2; ვ) – 6.
სავარჯიშო 5	1. კუზი; 2. ფრთა; 3. სარკვე; 4. რქა; 5. კუდი; 5. ხორთუმი.
სავარჯიშო 6ა	ა) მარტორქა – აქვს ერთი დიდი რქა. ბ) აქლემი – აქვს ერთი ან ორი კუზი. გ) ჟირაფი – აქვს გრძელი კისერი. დ) სპილო – ცხვირის ნაცვლად აქვს გრძელი ხორთუმი. ე) სირაქლემი – აქვს გრძელი ფეხები. ფრთებიც აქვს, მაგრამ ვერ დაფრინავს.
სავარჯიშო 7	1) მახინჯი; 2) ლამაზი; 3) ბრიყვი; 4) გაბრაზებული.
სავარჯიშო 8	1) აბრაზებდა; 2) დასცინოდა; 3) იცინოდა; 4) ეუბნებოდა; 5) პასუხობდა; 6) უყურებდა; 7) მიხვდნენ; 8) იპოვეს; 9) უთხრა; 10) მიუტანა.
სავარჯიშო 10	1. იყო ერთი მარტორქა, რომელიც ყველას დასცინოდა. 2. – კუზიანო! – ეძახდა აქლემს. 3. აქლემს ძალიან სწყინდა დაცინვა და ბრაზდებოდა. 4. სპილოსაც ძალიან სწყინდა და ბრაზდებოდა. 5. – გრძელკისერა ჟირაფო! – აბრაზებდა ჟირაფს მარტორქა. 6. ერთხელ ცხოველებმა სარკვე იპოვეს და მარტორქას სახესთან მიუტანეს. 7. მარტორქა სირაქლემასაც დასცინოდა. 8. როდესაც მარტორქამ სარკვეში ჩაიხედა, ვერ მიხვდა, რომ თავის თავს ხედავდა და დაცინვა დაუწყო. 9. ცხოველები მიხვდნენ, რომ მარტორქა ბრიყვი იყო. 10. ამის შემდეგ ბრიყვ მარტორქაზე აღარავინ ბრაზობდა.
სავარჯიშო 11 (ა,ბ)	ა) სწორია: 2,4,5,7. არასწორია: 1,3,6,8. ბ) 1. მარტორქა ყველას დასცინოდა 2. მარტორქა ჟირაფს გრძელკისერას ეძახდა; 3. მარტორქამ თავისი თავი რომ დაინახა სარკვეში, სიცილი დაიწყო; 4. მარტორქა ბრიყვი იყო.
სავარჯიშო 12	აქლემი – კუზიანი; სპილო – ხორთუმიანი; ჟირაფი – გრძელკისერა; სირაქლემი – გრძელფეხება.
სავარჯიშო 13	1) მარტორქა; 2) „სამი კუზიც რომ მქონდეს, მაინც შენზე ლამაზი ვიქნები; 3) სარკვე; 4) სირაქლემას; 5) ლამაზი; 6) დიახ, ბრაზობდნენ; 7) სიცილი დაიწყო; 8) ბრიყვი; 9) აღარ ბრაზობდნენ; 10) რომელიც ხშირად დასცინის სხვებს და თავისი თავი საუკეთესო ჰგონია.
სავარჯიშო 14	1. მარტორქა; 2. მარტორქა; 3. აქლემი; 4. ჟირაფი; 5. აქლემმა; 6. მარტორქამ; 7. სპილომ; 8. მარტორქამ; 9. მარტორქამ; 10. სპილომ და ჟირაფმა.
სავარჯიშო 15	1. დასცინოდა; 2. აბრაზებდა; 3. ეუბნებოდა; 4. პასუხობდა; 5. მიუტანა; 6. უყურებდა; 7. ხვდებოდნენ; 8. დაიწყო; 9. იპოვეს; 10. ბრაზობდა.
სავარჯიშო 16	ხორთუმიანი; რქიანი; გრძელცხვირა; გრძელფეხება.

სავარჯიშო 17

აქლემმა	უთხრა
მარტორქა	დასცინოდა
აქლემი	ეუბნებოდა
ჟირაფი	პასუხობდა
აქლემი, სპილო და ჟირაფი	წავიდნენ
აქლემმა, სპილომ და ჟირაფმა	იპოვეს
მარტორქამ	დაინყო

სავარჯიშო 18

1. იყო ერთი მარტორქა, რომელიც ყველას დასცინოდა;
2. ცხოველები წავიდნენ საძებნელად მარტორქისა, რომელიც ახლა სირაქლემას დასცინოდა;
3. მარტორქა დასცინოდა სპილოს, რომელსაც გრძელი ხორთუმი ჰქონდა;
4. მარტორქას პასუხობდა სირაქლემა, რომელსაც გრძელი ფეხები სწრაფად სიარულში ეხმარებოდა.

ჭიანჭველები

სავარჯიშო 1	გ) მწერი
სავარჯიშო 3	ა) – 1; ბ) – 4; გ) – 2; დ) – 3; ე) – 5.
სავარჯიშო 6	1. – ვ; 2. – გ; 3. – ლ; 4. – ბ; 5. – თ; 6. – ე; 7. – კ; 8. – ზ; 9. – დ; 10. – ი.
სავარჯიშო 7	1. ნესტისგან; 2. ძიძა; 3. კიდე; 4. სუნი; 5. სინოპტიკოსი; 6. მარაგი; 7. თესლები; 8. ხევი. 9. მონა; 10. გამომზეურება.
სავარჯიშო 8	ა – VI; ბ – VIII; გ – IV; დ – I; ე – V; ვ – VII; ზ – I.
სავარჯიშო 9	2; 4; 7.
სავარჯიშო 11	ა) 1. ჭიანჭველა; 2. სამზარეულოს მაგიდაზე, საშაქრესთან, მურაბის ქილასთან; 3. დედოფალი, მუშა. მონა. მეომარი, ძიძა; 4. არაფერს; 5. საკვებს აგროვებენ; 6. უცხო ჭიანჭველებს ებრძვიან. ბ) 1-2, 2-4, 3-1, 4-3.
სავარჯიშო 12	მუშა – მოაქვთ საკვები, გამომზეურებენ; მეომრები – ყველა საქმეს ერთსულოვნად ასრულებენ; დედოფალი – მუდამ ბუდეშია, არასოდეს გადის სამუშაოდ; მონები – მუშაობენ და საომრადაც მიჰყავთ; ძიძები – პატარა ჭიანჭველებს უვლიან;
სავარჯიშო 13	ა) მიწისქვეშა ბილიკები, მზიანი ამინდი, აპრეხილი უღვაშები, მრგვალი თავი, დაულალავი ფეხები. ბ) 1. მიწისქვეშა ბილიკებით; 2. გაშლიან, გაანიავენ; 3. აპრეხილი უღვაშები, დაულალავი ფეხები.
სავარჯიშო 15	ბ) 1 – ზე; 2 – ში; 3 – თან; გ) 1 – ში; 2 – ად; 3 – თან; 4 – ზე; 5 – ზე; 6 – თან; 7 – ად; 8 – თან; 9 – ზე; 10 – ში.
სავარჯიშო 16	1. ერთმანეთს; 2. სუნს; 3. ჟანგბადს; 4. სამშობლოს; 5. სანოვაცეს; 6. სახლი; 7. მეფესავით; 8. სახლს; 9. ხიდებით; 10. სახელად.
სავარჯიშო 17	1. დედაჩემი; 2. ბიჭები/წიგნებს; 3. ქალები/ხალიჩებს; 4. კედელი; 5. ციყვი/რკოს; 6. მაიმუნები; 7. წიწილები; 8. ბიჭმა/ტვირთი; 9. მონადირეებმა/ირემი; 10. მეზღვაურები/ბადეს.
სავარჯიშო 18	1. სადაც; 2. საიდანაც; 3. საითაც; 4. საიდანაც; 5. სადაც; 6. საითკენ; 7. სადაც; 8. საიდანაც; 9. სადაც; 10. სადაც.
სავარჯიშო 19	1. მწერები იკრიბებიან იქ, სადაც სიტკბოს ნახავენ; 2. ჭიანჭველები ცხოვრობენ ბუდეებში, საიდანაც სურსათს გამომზეურებენ; 3. წავედი იქით, საითკენაც შენ მითხარი; 4. დაფიქრებული იყურებოდა იმ მხარეს, საიდანაც სტუმრები უნდა მოსულიყვნენ; 5. იქ წავალ, სადაც ჩემი ბედი წამიყვანს.
სავარჯიშო 24	1. ვუყურებდი; 2. ვსეირნობდი; 3. ვუსმენდი; 4. აგროვებდნენ; 5. ამზეურებდა; 6. ეხმარებოდა.

სავარჯიშო 26

1. აპრილიდან აგვისტომდე;
2. სკოლიდან სახლამდე;
3. ახალ წლამდე;
4. ხვალისიდან;
5. თბილისიდან;
6. დილიდან;
7. -მდე;
8. დედამიწიდან მთვარემდე;
9. აქედან შენამდე;
10. 2005 წლიდან- 2016 წლამდე.

სავარჯიშო 27

გ) 1. თუ; 2. თუ; 3. კი; 4. კი; 5. თუ; 6. კი; 7. კი; 8. თუ/კი; 9. კი.

სავარჯიშო 28

1. - 3; 2. - 2; 3. - 5; 4. - 4; 5. - 1.

სავარჯიშო 29

2, 1, 4, 3.

ქართული ხალხური მუსიკალური ინსტრუმენტები

სავარჯიშო 1	ა. 3, 6; ბ. 2; გ. 1, 4, 5, 8; დ. 7.
სავარჯიშო 2	ხალხური მუსიკა: 2-5-6. საესტრადო მუსიკა: 3-4. საორკესტრო მუსიკა: 1- 3-7-8.
სავარჯიშო 3	ა. ფანდური; ბ. სალამური; გ. ჩონგური; დ. ჩანგი; ე. გუდასტვირი; ვ. დიპლიპიტო.
სავარჯიშო 4	თქმულება – ლეგენდა; ინსტრუმენტი – საკრავი; დარდი – მწუხარება; დაღუპვა – გარდაცვალება; გუდა – პარკი; მრავალფეროვანი – მრავალგვარი; ეძახიან – უწოდებენ.
სავარჯიშო 5	1. დასარტყამი, სიმებიანი, ჩასაბერი და კლავიშებიანი. 2. ჩასაბერ და სიმებიანი საკრავებს. 3. სალამური, სტვირი და ფანდური. 4. სვანეთში. 5. ჩამოსაკრავი და მოსაზიდი. 6. გუდასტვირი. 7. ჩანგი. 8. ჩანგი. 9. გედის ძვლისგან. 10. ქერმისაგან ან ლერწმისაგან.
სავარჯიშო 6	1. ჩასაბერი საკრავია. 2. – √. 3. – √. 4. მოსაზიდი სიმებიანი ინსტრუმენტი. 5. – √. 6. გუდასტვირი ორი ნაწილისგან შედგება. 7. ჩანგის შესახებაა. 8. – √. 9. – √. 10. – √.
სავარჯიშო 7	1. გავრცელებული ფანდური. 2. გედის ძვლისგან. 3. სვანური ლეგენდა. 4. მესტვირეს ეძახიან. 5. რქა და გუდა. 6. საყვარელი საკრავია. 7. გუდასტვირის დამკვრელებს. 8. რაჭველი მესტვირეები. 9. მუსიკოსებსაც უწოდებდნენ. 10. ცხვრის ტყავისგან.
სავარჯიშო 8	1. ფანდური: ჩამოსაკრავი სიმებიანი; ხე; სამი სიმი; საქართველოს ყველა კუთხე; ასრულებენ საგმირო, სასიყვარულო და სახუმარო სიმღერებს. 2. ჩანგი: მოსაზიდი სიმებიანი საკრავი; წინწოვანი ხე (ნაძვი); სიმები; სვანეთში; ჰგავს მშვილდს (ეძახიან მწუხარების საკრავს, უკავშირდება ლეგენდა). 3. სალამური: ჩასაბერი ინსტრუმენტი; ქერამი, ლერწამი; ; კახეთში, მესხეთში, თუშეთში, ფშავში; მწყემსების საყვარელი საკრავია. 4. გუდასტვირი: ჩასაბერი საკრავი; რქა, გუდა, ლერწმის მილი; რაჭაში, აჭარაში, მესხეთში, ქართლში, ფშავში; სხვადასხვა კუთხეში სხვადასხვა სახელი ჰქვია.

სავარჯიშო 9

1. ბუდის.
2. შაშვისაგან.
3. ბოსტნეულისაგან.
4. თქვენთვის.
5. მოთხრობის.
6. იხვების.
7. გურამის.
8. ჩანგის.
9. კვირის.
10. ხის.

სავარჯიშო 10

1. **დრო:** გათხრებისას აღმოაჩინეს;
2. **კუთვნილება:** საქართველოს კუთხე; ფანდურის მუსიკა; ჩანგის ტარი; შვილის მკლავი; მოხუცის ცრემლები; ქალაქის გათხრები, გედის ძვალი; ცხვრის ტყავი
3. **დანიშნულება:** მწყემსების საკრავი; მწუხარების/დარდის საკრავი; გუდასტვირის დამკვრელი;
4. **მასალა:** ხისგან ამზადებენ; ნაძვისგან დამზადებული, ლერწმის მილი; ქერმისაგან/ლერწმისაგან ამზადებენ; გუდისა და რქისგან შედგება; ტყავისგან მზადდება;
5. **საკითხის გამოკვეთა:** შექმნის შესახებ შემოუნახავთ ;
6. **შესაბამისობა:** ლეგენდის მიხედვით.

სავარჯიშო 12

დავითი მქვია / ბედოს მეძახიან. ბედოს რატომ მეძახიან?
ვახტანგი მქვია / კახელას მეძახდნენ; სახელსაც უწოდებენ /
წითელსოფელს ეძახდნენ / ხატისოფელი ჰქვია.

სავარჯიშო 13

1. საქართველოს ყველა კუთხე მდიდარია ქართული მუსიკალური საკრავებით.
2. ჩამოსაკრავ სიმებიან ინსტრუმენტებს მიეკუთვნება ფანდური, რომელსაც **სამი** სიმი აქვს.
3. დღეს კი სალამურს ხშირად უკრავენ მუსიკალურ ჯგუფებში **სხვადასხვა** მუსიკალურ საკრავთან ერთად.
4. ჩასაბერი საკრავია გუდასტვირი, რომელსაც საქართველოს **სხვადასხვა** კუთხეში იყენებენ.
5. გუდასტვირი **ორი** ძირითადი ნაწილისაგან შედგება.
6. მათ **უამრავი** ადამიანი ერთად მასპინძლობდა.

სავარჯიშო 14

1. ა) ხისგან; ბ) ხე-; გ) ხე; დ) ე; ე) -- ვ) ხისგან ამზადებენ (ზმნა);
2. ა) ნაძვისგან; ბ) ნაძვ- გ) ნაძვ-ი; დ) -- ; ე) √ ვ) ნაძვისგან დამზადებული (მიმღეობა);
3. ა) ხეებისგან; ბ) ხეებ; გ) ხე; დ) -- ე) √; ვ) ხეებისგან ამზადებენ (ზმნა);
4. ა) ძვლისგან; ბ) ძვლ- გ) ძვალი; დ) ა; ე) -- ვ) ძვლისგან არის დამზადებული (ზმნა-შემასმენელი);
5. ა) ქერმისგან; ბ) ქერმ-; გ) ქერამი; დ) ა; ე) -- ვ) ქერმისგან ამზადებენ (ზმნა);
6. ა) ლერწმისგან; ბ) ლერწმ- გ) ლერწამი; დ) ა; ე) -- ვ) ლერწმისგან ამზადებენ (ზმნა).
7. ა) ნაწილისგან; ბ) ნაწილ; გ) ნაწილ-ი; დ) -- ე) √; ვ) ნაწილისგან შედგება (ზმნა).
8. ა) რქისგან; ბ) რქ-; გ) რქა; დ) ა; ე) --; ვ) რქისგან შედგება (ზმნა).
9. ა) ტყავისგან; ბ) ტყავ-; გ) ტყავ-ი; დ) --; ე) √; ვ) ტყავისგან მზადდება (ზმნა).

სავარჯიშო 15

- ა) 1. ასეთ ცეკვასა და მუსიკას „ტაშფანდურას“ ეძახიან.
2. ჩანგს მწუხარებისა და დარდის საკრავსაც უწოდებენ სვანეთში.
3. ის გავრცელებულია ქართლში, კახეთში, მესხეთში, თუშეთსა და ფშავში.
4. გუდასტვირი ორი ძირითადი ნაწილისაგან შედგება: გუდისა და რქისგან.
5. რქასა და გუდას ერთმანეთთან ლერწმის მილი აკავშირებს.

- ბ) 1. ყვავილსა და ფოთოლს;
2. დედასა და შვილზე;
3. რძლისა და შვილის;
4. წიფლისა და მუხის;
5. თაფლისა და ნიგვზისაგან;
6. ქუჩებსა თუ ეზოებში;
7. მეზობლებისა და მეგობრებისაგან;
8. თელავსა და სიღნაღში;
9. გმირებსა და რაინდებზე;
10. ტყეებისა და მთებისკენ .

სავარჯიშო 16

1. საქართველო – გეოგრაფიული;
2. საგმირო – დანიშნულების;
3. სახუმარო – დანიშნულების;
4. სასიყვარულო – დანიშნულების;
5. საცეკვაო – დანიშნულების.

სავარჯიშო 17

1. სიმებიანი;
2. სიმებიანი;
3. ხემიანი/სიმებიანი;
4. კლავიშებიანი;
5. წკრიალახმიანი;
6. მრავალხმიანი;
7. ორადგილიანი;
8. დაბალხმიანი;
9. მზიანი;
10. წვიმიანი.

სავარჯიშო 18

1. ართობდნენ;
2. მოგვითხრობს;
3. დაელუპა;
4. მიეკუთვნება;
5. უწოდებდნენ;
6. ეძახიან;
7. მიიჩნევენ;
8. სრულდება.

სავარჯიშო 19

1. ა. ჩამოსაკრავ სიმებიან ინსტრუმენტებს მიეკუთვნება **ფანდური, რომელსაც** სამი სიმი აქვს.
ბ. **ფანდური, რომელსაც** – (ფანდური – სახელობითი/რომელსაც – მიცემითი); **რომელსაც აქვს** – (რომელსაც მიცემითი ბრუნვა, აქვს – ანმყო).
2. ა. ჩანგი გარეგნულად ძალიან ჰგავს **მშვილდს, რომელზეც** სიმებია **დამაგრებული**. (მშვილდს, რომელზეც – (მშვილდს – მიცემ. ბრუნვა/ რომელზეც -ზე თანდებულიანი მიცემითი)
ბ. **რომელზეც ა(რის) დამაგრებული** – (რომელზეც -ზე თანდებულიანი (ა(რის) დამაგრებული – ანმყო)
3. ა. ჩანგი დაუმზადებია ერთ მოხუც **კაცს, რომელსაც** ახალგაზრდა შვილი **დაელუპა**.
ბ. **კაცს, რომელსაც** – (კაცს – მიცემ. ბრუნვა/რომელსაც – მიცემ. ბრუნვა); რომელსაც დაელუპა – (რომელსაც – მიც. ბრუნვა/დაელუპა – წყვეტილი);
4. ა. დასავლეთ საქართველოშიც აღმოაჩინეს **სალამური, რომელიც** გედის ძვლისგან **არის დამზადებული**.
ბ. **სალამური, რომელიც** – (სალამური – სახ. ბრუნვა/რომელიც – სახ. ბრუნვა); **რომელიც არის დამზადებული** – (რომელიც – სახ. ბრუნვა/არის (დამზადებული) – ანმყო)

მიცემ./

5. ა. განსაკუთრებით ცნობილი ჩასაბერი საკრავია გუდასტვირი, რომელსაც საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში იყენებენ.
 ბ. გუდასტვირი, რომელსაც – (გუდასტვირი – სახ.ბრუნვა/რომელსაც – მიც. ბრუნვა); **რომელსაც იყენებენ** – რომელსაც მიცემ. ბრუნვა/იყენებენ – აწმყო)

სავარჯიშო 20

- ა) 1. – კ; 2. – ბ; 3. – დ; 4. – ა; 5. – გ. 6. – ე; 7. – ვ; 8. – ზ; 9. – ი; 10. – თ.
 ბ) 1. დოლი არის დასარტყამი ინსტრუმენტი, რომელზეც ვუკრავთ ხელის დარტყმით.
 2. სალამური არის ინსტრუმენტი, რომელსაც ვუკრავთ სულის ჩაბერვით.
 3. ვიოლინო არის ინსტრუმენტი, რომელსაც ვუკრავთ სიმებზე ხემის გასმით
 4. მოედანზე დაიწყო დაკვრა მუსიკოსმა რომელსაც ყველა თანაგრძნობით უყურებდა.
 5. ეს სწორედ იმ როიალის ხმა იყო, რომელზეც ბავშვობაში ვუკრავდი.
 6. საოცარია ქართული სიმღერა, რომელმაც კოსმოსიც კი დაიპყრო
 7. მათ შეასრულეს ცეკვა „ქართული“, რომლითაც ქართველები ვამაყობთ.
 8. ეს ხალხური საკრავი ჭიბონია, რომელიც გავრცელებულია აჭარაში.
 9. ჩანგი ქართული ხალხური სიმებიანი საკრავია, რომელიც მშვილდს ჰგავს.
 10. გუდასტვირი მუსიკალური საკრავია, რომელსაც საქართველოში სხვადასხვა სახელს ეძახიან.

სავარჯიშო 22

ტექსტი: კონტრაბასი მუსიკალური საკრავია. მისი შემადგენელი ნაწილებია ძირითადი კორპუსი, ხეში და 3, 4 ან 5 სიმი. კონტრაბასს ამზადებენ ხისგან. მას დაბალი ჟღერადობა აქვს. არსებობს კონტრაბასის სხვადასხვა სახეობა: კონტრაბას-ტრომბონი, კონტრაბას-ტუბა, კონტრაბას-ბალალაიკა.
 ეს ინსტრუმენტი საორკესტრო დანიშნულებისაა.

სავარჯიშო 23

საკრავის სახელწოდება: ქამანჩა.
 შემადგენელი ნაწილები: კორპუსი და ხეში.
 ფორმა: მრგვალია, ბურთისებრი, ამოჭრილი.
 დასამზადებელი მასალა: თუთის ან კაკლის ხე.
 ჟღერადობა: ყრუ.
 დანიშნულება: სოლო, საკონცერტო-საესტრადო.

ჰაპლით გონაშვილის ბიოგრაფია

სავარჯიშო 1	ქართველი, მომღერალია, უკრავს ფანდურზე, აქვს საოცარი ხმა, პოპულარულია
სავარჯიშო 3	1. სოლისტი; 2. გასტროლებზე; 3. ნერგი; 4. კულისებში; 5. გადარქმევა; 6. ნევრი; 7. რექტორი; 8. ჩანანერი; 9. თავმდაბალი; 10. თოლია
სავარჯიშო 4	ბ) გ)
სავარჯიშო 5	1. – VI; 2. – III; 3. – IV; 4. – II; 5 – I; 6. – V.
სავარჯიშო 6	1. – ა; 2. – გ; 3. – ა; 4. – გ.
სავარჯიშო 7	1. –; 2. +; 3. +; 4. –; 5. +; 6 –; 7. –; 8. –; 9. +; 10. +;
სავარჯიშო 8	1. მა/ს/ი; 2. ს/ი; 3. ს/ს; 4. ი/ი; 5. ს/ი; 6. ი; 7. ი/მა; 8. ი/მა; 9. მა/ი;
სავარჯიშო 9	ა) თანაობა/თანაობა/დაინტერესება/დაინტერესება/ნიჭი-თვისება/ ნიჭი-თვისება/თანაობა; ბ) 1. ზაფხულობით; 2. წლით; 3. ფიქრით; 4. მამით/დედით; 5. ჩალით; 6. მეგობრებით; 7. ბედნიერებით; 8. ჩოგბურთით; 9. სიხარულით; 10. პურ-მარილით.
სავარჯიშო 11	1. დააკლებსო; 2. მომეცითო; 3. დამელოდეთო; 4. ვასწავლოო; 5. სინათლეაო; 6. ამბავიო; 7. დაჰყვიო.
სავარჯიშო 14	ა) 1. მზრუნველი და კეთილი; 2. თავმდაბალი და მომთხოვნი; 3. სიახლეების მოყვარული;
სავარჯიშო 15	1. კარგად მღეროდა და რექტორმა ურჩია; 2. სტუდენტობის დროს დაინტერესდა; 3. ხმა; 4. ეს ჩიტები ადამიანებს უფრთხიან; 5. უბედური შემთხვევა, ხიდან ჩამოვარდა.
სავარჯიშო 16	ა) ნაწარმოების გმირები; ცნობილი მომღერალი; ჩააბარა თეატრალურზე; ბიოლოგიის ფაკულტეტი; გასაოცარი ხმა; ხიდან ჩამოვარდა; მგზავრობდა გემით; ჩამოჰქონდა ქვეყნებიდან.
სავარჯიშო 18	სწავლობდა, დაამთავრა, ინგლისური ენის სპეციალისტი, მღეროდა, გასტროლებზე, სიმღერების შესრულებით, გარდაიცვალა.

B1

ქართული ჟღერები

სავარჯიშო 1	N2, N4, N6
სავარჯიშო 2	N3, N4
სავარჯიშო 3	სამივე წინადადება სწორია. ნიმუში: ჩემი აზრით, სწორია, რომ ქართული ჭიდაობა მხოლოდ საქართველოშია გავრცელებული, რადგან სხვა ქვეყნებში არ არის ამის ტრადიცია.
სავარჯიშო 5	დიდი – უდიდესი, მნიშვნელოვანი – უმნიშვნელოვანესი, ძლიერი – უძლიერესი, სასტიკი – უსასტიკესი, ლამაზი – ულამაზესი.
სავარჯიშო 6	მსგავსი – განსხვავებული, პოპულარული – არაპოპულარული, ბევრი – ცოტა, ძველებური – ახლებური, შესაბამისი – შეუსაბამო, ლამაზი – უშნო, სასიამოვნო – უსიამოვნო.
სავარჯიშო 7	ა) პირველი მონაკვეთი, ბ) მესამე მონაკვეთი, გ) მეორე მონაკვეთი.
სავარჯიშო 8	1) – ა, 2) – ბ, 3) – დ, 4) – ა, 5) – გ.
სავარჯიშო 9	ა) მზადდებოდა (მომზადება), ბ) მისდევდა (მიმდევრობა), გ) ლაგდებოდა (დალაგება), დ) ეთანხმებოდა (შეთანხმება-შეხმატკბილება). პირველ სვეტში – ს, მეორეში – დ, მესამეში – გ, მეოთხეში – ბ.
სავარჯიშო 10	ა) ჭიდაობენ, ბ) იმართება, გ) გამოირჩევა, დ) წყდება, ე) იკრძალება, ვ) ისმის, ზ) ქმნის, ეწყობა, თ) სრულდება, ი) ემზადებიან, კ) უყურებს.
სავარჯიშო 11	ა) სიამოვნებით, ბ) საჭიდაო, გ) დღესასწაულებზე, დ) მოჭიდავეებს.
სავარჯიშო 12	ა) სოფლებში, დღესასწაულებზე; ბ) ქალაქებში; გ) მოედნებზე; დ) შემოდგომაზე.
სავარჯიშო 13	ბელგიიდან, საქართველოდან, აზერბაიჯანიდან, სომხეთიდან, იტალიიდან, ინგლისიდან, ამერიკიდან, კანადიდან, პოლონეთიდან, უკრაინიდან.
სავარჯიშო 15	ა) გამარჯობა, ბატონო პრეზიდენტო! ბ) დიდი პატივისცემით მოგესალმებით საქართველოდან. გ) მოგმართავთ თხოვნით ქართული ჭიდაობის შესახებ. დ) ქართული ჭიდაობა მსოფლიოში ერთ-ერთი უძველესი, საინტერესო და სასიამოვნო სპორტის სახეობაა. ე) საქართველოში გამართულ შეჯიბრებებზე უამრავი სტუმარი ჩამოდის მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან.

კოჰუნარული კარქები საქართველოში

სავარჯიშო 1	ხინკალი, კუბდარი, ტოლმა		
სავარჯიშო 2	3. ნაოჭები		
სავარჯიშო 5	ა. ხორცი, ფარში, მარილი, ფქვილი, მწვანილი, საფუარი, აფუებული ცომი ბ. წინაკა, ნიორი, ხახვი გ. ოხრახუმი, კამა, ქინძი დ. მწვანე, წითელი, შავი		
სავარჯიშო 6	1. შიგთავსი 2. ცომი		
სავარჯიშო 7	1. – ზ; 2. – თ; 3. – დ; 4. – გ; 5. – ა; 6. – ი; 7. – ბ; 8. – ვ; 9. – მ; 10. – ე; 11. – კ; 12. – ლ.		
სავარჯიშო 11	<p>ინფორმაცია</p> <ol style="list-style-type: none"> ხინკლისთვის მხოლოდ საქონლის ხორცს იყენებენ. ხორცის ფარში და ცომი მოცულობით დაახლოებით ერთნაირი უნდა იყოს. ხინკლის ცომის ნაკეცებს „ნაოჭები“ ჰქვია. მოსახარშ ხინკალს ადუღებულ მარილიან წყალში ყრიან. ხინკლისთვის უნდა მოვზილოთ მაგარი ცომი. ხინკლის შიგთავსი წვნიანი უნდა იყოს. ხინკალი უნდა ვხარშოთ 20 წუთი. ხინკლისთვის უნდა შევარჩიოთ უცხიმო ხორცი. ხინკალი ცივად უნდა მივირთვათ. ხინკლის ფარშს უნდა დავამატოთ თბილი წყალი. 	სწორია	არასწორია
სავარჯიშო 12	<ol style="list-style-type: none"> საქონლის, ღორის ხორცისგან. გატარებული ხორცი, საკმაზი, წყალი. ქინძს, ოხრახუმს, ნიორს, ხახვს, პილპილს. თანაბარი რაოდენობის. მოზელა სჭირდება ცომსაც და ფარშსაც. ხინკალი წვნიანი რომ გამოვიდეს. წინაკა. სუფრაზე მიტანისას. ქვაბი უნდა შევანჯღრიოთ. ადუღებულ წყალში. 		
სავარჯიშო 13	<ol style="list-style-type: none"> გავატაროთ; 3. შევურიოთ; 4. გავაბრტყელოთ; 5. გამოვჭრათ; 6. შემოვუხვიოთ; ავადულოთ; 8. ჩავუშვათ; 9. შევანჯღრიოთ; 10. მოვაყაროთ. 		

სავარჯიშო 14

წინადადება	სურათი N
გამოვჭრათ მრგვალი ნაჭრები.	3
გავაბრტყელოთ ცომი.	1
მოვზილოთ ცომი.	11
შემოვუხვიოთ ცომს ნაპირები.	9
მოვჭრათ ცომი ჭიქით.	7
დავჭრათ ხორცი.	2
გავატაროთ ხორცი მანქანაში.	10
ფარში მოვათავსოთ ცომში.	12
მოვზილოთ ფარში საკმაზთან ერთად.	4
ამოვიღოთ ხინკალი ქაფქირით.	8
მოვხარშოთ ხინკალი.	6
ავადულოთ წყალი.	5

სავარჯიშო 15

1. დავჭრათ ხორცი.
2. გავატაროთ ხორცი მანქანაში.
3. მოვზილოთ ფარში საკმაზთან ერთად.
4. მოვზილოთ ცომი.
5. გავაბრტყელოთ ცომი.
6. მოვჭრათ ცომი ჭიქით.
7. გამოვჭრათ მრგვალი ნაჭრები.
8. ფარში მოვათავსოთ ცომში.
9. შემოვუხვიოთ ცომს ნაპირები.
10. ავაადულოთ წყალი.
11. მოვხარშოთ ხინკალი.
12. ამოვიღოთ ხინკალი ქაფქირით.

სავარჯიშო 16

1. – დ; 2. – ა; 3. – თ; 4. – ბ; 5. – გ; 6. – ზ; 7. – ვ; 8. – ე; 9. – კ; 10. – ი.

სავარჯიშო 19

1. გატარებული; 2. მოხელილი; 3. დაკეპილი; 4. მოჭრა; 5. გაბრტყელებულ; 6. მოთავსებული; 7. შეერთება; 8. მოხარშვა; 9. მოყრა; 10. შენჯღრევა.

სავარჯიშო 20

გადაიყვანე ზმნები წარსულსა და მომავალ დროში

რა გავაკეთოთ?	რა გავაკეთე?	რას გავაკეთებ?
გავასუფთავოთ	გავასუფთავე	გავასუფთავებ
დავჭრათ	დავჭერი	დავჭრი
დავკეპოთ	დავკეპე	დავკეპავ
გავატაროთ	გავატარე	გავატარებ
დავუმატოთ	დავუმატე	დავუმატებ
მოვაყაროთ	მოვაყარე	მოვაყარი
შევურიოთ	შევურიე	შევურიევ
გავაბრტყელოთ	გავაბრტყელე	გავაბრტყელებ
გამოვჭრათ	გამოვჭერი	გამოვჭრი
მოვათავსოთ	მოვათავსე	მოვათავსებ
შემოვუხვიოთ	შემოვუხვიე	შემოვუხვიევ
ჩავყაროთ	ჩავყარე	ჩავყარი

მოვწყვიტოთ	მოვწყვიტე	მოვწყვეტ
შევანჯღრიოთ	შევანჯღრიე	შევანჯღრევ
ჩავუშვათ	ჩავუშვი	ჩავუშვებ
მოვხარშოთ	მოვხარშე	მოვხარშავ
ვადულოთ	ვადულე	ავადულებ

სავარჯიშო 21

რა (უნდა) გააკეთო?	რა გააკეთე?	რას გააკეთებ?
გაასუფთავო	გაასუფთავე	გაასუფთავებ
დაჭრა	დაჭერი	დაჭრი
დაკეპო		
გაატარო	გაატარე	გაატარებ
დაუმატო	დაუმატე	დაუმატებ
მოაყარო	მოაყარე	მოაყარი
შეზილო	შეზილე	შეზელ
გააბრტყელო	გააბრტყელე	გააბრტყელებ
გამოჭრა	გამოჭერი	გამოჭრი
მოათავსო	მოათავსე	მოათავსებ
შემოუხვიო	შემოუხვიე	შემოუხვევ
ჩაყარო	ჩაყარე	ჩაყარი
მონყვიტო	მონყვიტე	მონყვეტ
შეანჯღრიო	შეანჯღრიე	შეანჯღრევ
ჩაუშვა	ჩაუშვი	ჩაუშვებ
მოხარშო	მოხარშე	მოხარშავ
ადულო	ადულე	ადულებ

სავარჯიშო 22

1. ცომს მოვზელ	1. ცომს გავაბრტყელებ
2. ცომი უნდა მოზვილო	2. ცომი უნდა გავაბრტყელო
3. ცომი მოვზილე	3. ცომი გავაბრტყელე
1. გამოვჭრი მრგვალ ნაჭრებს	1. დავუმატებ საკმაზს, ხახვს, ნიორს, მწვანილს.
2. უნდა გამოვჭრა მრგვალი ნაჭრები	2. უნდა დავუმატო საკმაზი, ხახვი, ნიორი, მწვანილი.
3. გამოვჭერი მრგვალი ნაჭრები	3. დავუმატე საკმაზი, ხახვი, ნიორი, მწვანილი.
1. ცომში მოვათავსებ ფარშს	1. ავადულებ წყალს და ჩავყრი შიგ ხინკალს.
2. ცომში უნდა მოვათავსო ფარში	2. უნდა ავადულო წყალი და ჩავყარო შიგ ხინკალი.
3. ცომში მოვათავსე ფარში	3. ავადულე წყალი და ჩავყარე შიგ ხინკალი.
1. ცომს ნაპირებს შემოვუხვევ	1. ქვებს ოდნავ შევანჯღრევ და ხინკლებს მაღლა ამოვატივტივებ.
2. ცომს ნაპირები უნდა შემოვუხვიო	2. ქვაბი ოდნავ უნდა შევანჯღრიო და ხინკლები მაღლა ამოვატივტივო.
3. ცომს ნაპირები შემოვუხვიე	3. ქვაბი ოდნავ შევანჯღრიე და ხინკლები მაღლა ამოვატივტივი.

1. ხინკალს მოვხარშავ 5-10 წუთი	1. ფარშს დავამატებ წინაკას, მარილს გემოვნებით და ხელით მოვზელ.
2. ხინკალი უნდა ვხარშო 5-10 წუთი	2. ფარშს უნდა დავამატო წინაკა, მარილი გემოვნებით და ხელით მოვზელო.
3. ხინკალი ვხარშე 5-10 წუთი	3. ფარშს დავამატე წინაკა, მარილი გემოვნებით და ხელით მოვზილე.
1. ცომს მოვეუკრავ პირს	1. კუბდარს მოვათავსებ ღუმელში და გამოვაცხობ.
2. ცომს უნდა მოვეუკრა პირი	2. კუბდარი უნდა მოვათავსო ღუმელში და გამოვაცხო.
3. ცომს მოვეუკარი პირი.	3. კუბდარი მოვათავსე ღუმელში და გამოვაცხვე.

სავარჯიშო 27

წინადადებები	ხინკალი	კუბდარი
აყრიან შავ პილპილს	✓	
მას ყრიან მდუღარე წყალში	✓	
მას ამზადებენ აფუებული ცომით		✓
ამ კერძისთვის უნდა მოვზილოთ რბილი ცომი	✓	
შიგთავსს უნდა დავუმატოთ ხმელი ქინძი და გიცრული		✓
მას აცხობენ ღუმელში		✓
მას ხარშავენ ადუღებულ წყალში	✓	
მას ამზადებენ დანით დაკეპილი ხორციით.		✓
მის ცომს უნდა გავუკეთოთ ნაოჭები	✓	

სავარჯიშო 31

1. გავატაროთ ხორცი ხორცსაკეპ მანქანაში – 8
2. ფარშს მოვაყაროთ საკმაზები და მწვანილი – 2
3. კომბოსტო გავრეცხოთ, ჩავდოთ ქვაბში – 1
4. მოვწალოთ კომბოსტო – 3
5. ჩავანყოთ ქვაბში ტოლმა და ვადუღოთ ცეცხლზე 40 წუთი – 6
6. მოვასხათ ტომატი და გადმოვიღოთ ტეფშზე – 7
7. კომბოსტოს ფოთლებში მოვათავსოთ ფარში – 4
8. დაკეპილი ხორცი შევახვიოთ კომბოსტოს ფოთლებში – 5

სავარჯიშო 32

ქვაბში ჩავასხათ ცოტა წყალი და ჩავყაროთ მარილი. კომბოსტო ჩავანყოთ ადუღებულ წყალში მოსანალად. რამდენიმე წუთში ქაფქერის დახმარებით გავაცალოთ დარბილებული ფოთლები ფრთხილად. მოწალულ ფოთლებს ავაჭრათ უხეში, მსხვილი ნაწილი. ფარშს დავამატოთ გატარებული ხახვი და ნიორი, მწვანილი, წინაკა, მარილი, ბრინჯი, ტომატი. კარგად ავურიოთ ერთმანეთში, დავამატოთ წყალი, რომ ფარში წვნიანი იყოს. კომბოსტოს ფოთოლში ჩავდოთ ფარში, შევახვიოთ კარგად, შემოვეხვიოთ გვერდები. ჩავალაგოთ ქვაბში მჭიდროდ. ალაგ-ალაგ ჩავანყოთ დაფნის ფოთოლი. ერთ ჭიქა წყალში გავხსნათ ტომატი და დავასხათ ტოლმას. მოვხარშოთ დაბალ ცეცხლზე, დაახლოებით 40 წუთი, თავდახურული.

სავარჯიშო 34

1. – ა
2. – ა
3. – გ
4. – ბ
5. – ბ
6. – ბ
7. – გ
8. – გ
9. – გ
10. – ბ

სვანეთი

სავარჯიშო 1	სვანეთის შესახებ
სავარჯიშო 2	მდებარეობა: ჩრდილოეთით, დასავლეთ საქართველოში, კავკასიონის ქედი. მეზობლები: სამეგრელო, რაჭა, ლეჩხუმი, აფხაზეთი.
სავარჯიშო 3	1. ჭიხვი; 2. არყი; 3. ფიჭვი; 4. კოშკი; 5. ხვნა; 6. თესვა.
სავარჯიშო 4	1. საზოგადოება – ადამიანთა გაერთიანება, ორგანიზაცია, რომელიც გარკვეულ მიზნებს ისახავს; 2. განსხვავებული – სხვაგვარი, არამსგავსი; 3. საერისთავო – ერისთვის სამფლობელო; 4. შენიშნული – მსხვერპლად, შესაწირავად მიტანილი; 5. მთიელი – მთაში მცხოვრები; 6. დაფარული – რაიმეთი გადაფარული, დამალული; 7. თავიანთი – საკუთარი.
სავარჯიშო 5	1. უნდა მოელოდეს; 2. მთიულები; 3. საზრდო; 4. შეწირული; 5. ხარობს; 6. მოფენილი; 7. არ გასცილებია; 8. თანახმანი არ იქნებიან; 9. საზოგადოება; 10. საერისთავო.
სავარჯიშო 7	სწორია – 1, 4, 6. არასწორია – 2, 3, 5.
სავარჯიშო 8	ა) სვანების საქმიანობა – V ; ბ) ჰავა სვანეთში – IV ; გ) სვანების განძი – VI ; დ) სვანური კოშკები – VIII ; ე) სვანეთის მეზობლები – II ; ვ) სვანეთის მდებარეობა – I ; ზ) სვანური სამოსი – VII, თ) ორი სვანეთი – III.
სავარჯიშო 9	1. ქერი და კარტოფილი არის ზემო სვანეთის უმთავრესი მოსავალი. 2. სვანური კოშკები არის შეტანილი იუნესკოს ძეგლთა დაცვის სიაში. 3. ლოდებისგანაა აშენებული კოშკები. 4. იარაღი უყვართ ძალიან სვანებს. 5. ნაბდისგან ამზადებენ სვანურ ქუდს. 6. ზომიერი ჰავაა ქვემო სვანეთში. 7. ფიჭვისა და არყის ხეები იზრდებაა ზემო სვანეთში. 8. ექვსიდან ათამდე სოფელი ირიცხება თითო საზოგადოებაში. 9. აღმოსავლეთ საქართველოს მთიელებს ჰგვანან გარეგნობით სვანები. 10. რაჭა, სამეგრელო, ლეჩხუმი და აფხაზეთი ესაზღვრება სვანეთს.
სავარჯიშო 10	სიტყვა/ფრაზა: 1. საერისთავო; 2. თანახმანი არ იქნებიან; 3. საზოგადოება; 4. საზრდო; 5. შეწირული; 6. არ გასცილებია; 7. მთიელები; 8. ხოლმე; 9. ახლო-ახლო; 10. რასაკვირველია; 11. თითქმის. განმარტება: 1. ერისთვის სამფლობელო; 2. არ დაეთანხმებიან; 3. ადამიანთა გაერთიანება, ორგანიზაცია, რომელიც გარკვეულ მიზნებს ისახავს; 4. საქმელი, საკვები; 5. მსხვერპლად, შესაწირავად მიტანილი; 6. არ მიუტოვებია; 7. მთაში მცხოვრები; 8. გამოხატავს მოქმედების მრავალგზისობას; 9. ერთი მეორესთან ახლოს; 10. რა თქმა უნდა; 11. ლამის, კინაღამ. წინადადება ტექსტიდან: 1. სვანეთი წინათ საქართველოს ერთ-ერთი საერისთავო იყო. 2. მიწას სვანი ვერ გაყიდის, თუ ახლო ნათესავები თანახმანი არ იქნებიან. 3. ყოველი ჯგუფი შეადგენს ერთ საზოგადოებას, რომელსაც საკუთარი სახელი ჰქვია. 4. უმთავრესი მოსავალი და საზრდო ზემო სვანეთისა

არის ქერი და კარტოფილი. 5. ზოგ ეკლესიაში აქამდე შენახულა ძველ დროს შეწირული ვერცხლის სურები და თასები. 6. ბევრი სვანი ისე ბერდება, რომ სვანეთს არ გასცილებია. 7. გარეგნობით სვანი ძალიან ჰგავს აღმოსავლეთ საქართველოს მთიელებს. 8. მაისში აქ ხშირად მოდის ხოლმე თოვლი. 9. სვანეთში სოფლები ჯგუფ-ჯგუფად არის. 10. სვანეთი, რასაკვირველია, საქართველოს ერთ-ერთი ძლიერი კუთხე იყო. 11. პურსაც თითქმის არ თესავენ.

ჩემი წინადადება:

სავარჯიშო 11	1. განსხვავებულია ჰაერით. 2. იფარავს სიცხისგან. 3. თოვლითაა დაფარული. 4. თავდაცვის დრო. 5. სავსეა ჭიხვებით.
სავარჯიშო 12	1. ჰყოლია; 2. წაიყვანა; 3. დაემგვანა; 4. ეყოლა; 5. დაამახსოვრდა; 6. მოსწონდა; 7. მოსწონს. 8. ჰგავს; 9. ახსოვს; 10. მიჰყავდა.
სავარჯიშო 13	1. გოგის ჩვენი მისამართი თურმე არ დამახსოვრებია. 2. მშობლებს ნიკო სკოლაში მიჰყავს. 3. ნოდარს ძილი ძალიან უყვარდა. 4. ნათია დედას ჰგავს. 5. თიკოს ნამცხვარი ძალიან მოეწონებოდა. 6. ნინოს ნაყინი არ უყვარს. 7. ამ ბიჭს ამირანი ჰქვია. 8. გუშინ ჩემს დას კონცერტი მოეწონა. 9. ნანას მამა არასოდეს ჰყოლია. 10. ხვალ სკოლაში ბავშვებს მშობლები მიჰყავთ.
სავარჯიშო 15	1. როცა; 2. რომელიც; 3. როგორც; 4. ამიტომაც; 5. სადაც; 6. რომლის; 7. რადგან; 8. როცა; 9. რადგან; 10. სადაც.
სავარჯიშო 16	1. ე; 2. ზ; 3. ვ; 4. ი; 5. კ; 6. თ; 7. ა; 8. დ; 9. ბ; 10. გ.
სავარჯიშო 18	უფროსის პატივისცემა
სავარჯიშო 20	სვანეთი სამეგრელოს ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება ; აღმოსავლეთიდან და ჩრდილოეთიდან კავკასიონის ქედია, სამხრეთ-აღმოსავლეთით რაჭაა, სამხრეთით – სამეგრელო, დასავლეთით კი – აფხაზეთი. სვანეთი ოთხივე მხრიდან მაღალი მთებითაა შემოსაზღვრული ; ამიტომ სვანეთში ზამთარში ასვლა ძნელია. მხოლოდ ზაფხულში შეუძლია მოგზაურს სვანეთში თავისუფლად ასვლა. სვანეთში სამეგრელოდან მოხვდებით. ზემო სვანეთი ცივი მხარეა, რადგანაც მაღალ მთებშია და აქ სულ თოვლითაა დაფარული მთის მწვერვალები . ზემო სვანეთში დიდი ზამთარი იცის და პატარა ზაფხული. მხოლოდ ზაფხულის თვეებში თბილა; დანარჩენ რვა-ცხრა თვეს სვანეთში სიცხეა. ნოემბერში, როცა მთელ საქართველოში მშვენიერი, თბილი ამინდებია, ზემო სვანეთში შუა ზამთარია. მაისში აქ ხშირად მოდის ხოლმე თოვლი. ამისთანა ცივ მხარეში, რასაკვირველია, ბევრგვარი მცენარეულობა ვერ ხარობს . აქ საერთოდ არ მოდის ხეხილი და ყურძენი. ტყეებში მარტო ფიჭვისა და არყის ხეები იზრდება. სხვა ჯიშის ხეები აქ ძალიან ცოტაა და ისიც წვრილი. სიმინდი აქ არ მოდის, პურსაც თითქმის არ თესავენ; უმთავრესი მოსავალი და საზრდო ზემო სვანეთისა არის ქერი და კარტოფილი. ჰავა აქ ძლიერ ცივი, მაგრამ ჯანსაღია. ქვემო სვანეთი ჰავით და ბუნებით განსხვავებულია ზემო სვანეთისგან. აქ ჰავა ზომიერია, ზამთარი გვიან დგება , გაზაფხული – ადრე; ზაფხული უფრო თბილია. ამიტომ აქ პური ყველგან მოჰყავთ .

რატა

სავარჯიშო 2	ბ.
სავარჯიშო 4	ა – ჭა; ბ – ხეობა; გ – ჭია; დ – ქედი; ე – ჭირნახული; ვ – ზვრები; ზ – ჩუქურთმები; თ – მოხატულობა; ი – წისქვილი; კ – დურგალი.
სავარჯიშო 5	1 – გ; 2 – ე; 3 – ა; 4 – ბ; 5 – თ; 6 – ი; 7 – დ; 8 – ვ; 9 – ზ; 10 – კ.
სავარჯიშო 6	1. ფიცრული; 2. სახელგანთქმული; 3. დინჯი; 4. მხარბეჭიანი; 5. გულუბრყვილო; 6. ნაყოფიერი; 7. გამრჯე; 8. ალალ-მართალი; 9. ჯანსალი; 10. შუშხუნა.
სავარჯიშო 7	1. ისტორიას; 2. ოჯახს; 3. ბავშვები; 4. ავადმყოფს; 5. მართვა; 6. ეზო; 7. ჰავა; 8. ვარჯიშს; 9. ეკლესიას; 10. ცურვა.
სავარჯიშო 9	I – რაჭის ისტორია; II – რაჭის გეოგრაფიული მდებარეობა და ბუნება; III – რაჭველების საქმიანობა; IV – რაჭველები; V – რაჭადამისი ღირსშესანიშნაობები.
სავარჯიშო 10	1. – ბ; 2. – დ; 3. – ა; 4. – ზ; 5. – გ; 6. – კ; 7. – თ; 8. – ვ; 9. – ი; 10. – ე.
სავარჯიშო 11	სწორია (+): ა, ბ, დ, ზ, თ, კ. არასწორია (-): გ, ე, ვ, ი.
სავარჯიშო 12	1. საქართველოს ჩრდილო-დასავლეთით; 2. ერთი ქართველი მონადირე; 3. მთების სიახლოვისა და მაღალი მდებარეობის გამო; 4. მჟავე წყლებით; 5. მენყერი; 6. ნაყოფიერი; 7. ხუროები და დურგლები; 8. ფიცრულს; 9. ებრაელები; 10. ნიკორწმინდა.
სავარჯიშო 13	1. მწვერვალებზე; 2. უცხოეთიდან; 3. გამო; 4. მთიდან დაბლობში; 5. აპრილამდე; 6. ოქრისაგან; 7. ახალგაზრდებისთვის; 8. სვანეთიდან; 9. კომპანიისგან; 10. წლამდე.
სავარჯიშო 14	ხედავს; წამოუძახია; არქმევს; აუგია; არის; მიუღწევია; ასულა; განცვიფრებულა.
სავარჯიშო 15	1. დარქმევია; 2. განცვიფრებულა; 3. დასახლებულა; 4. აუგიათ; 5. მიუღწევია; 6. ასულან; 7. წამოუძახია; 8. გადაუხედავს; 9. ყოფილა; 10. მიუმსგავსებიათ.
სავარჯიშო 17	მენისქვილე – მენისქვილეობა – მენისქვილეობს; მებაღე – მებაღეობა – მებაღეობს; მევენახე – მევენახეობა – მევენახეობს; მეთევზე – მეთევზეობა – მეთევზეობს; მესაქონლე – მესაქონლეობა – მესაქონლეობს; ოქრომჭედლობა – ოქრომჭედლობს; მზარეულობა – მზარეულობს; პოლიციელობა; ექიმობა; ადვოკატობა – ადვოკატობს.
სავარჯიშო 18	1. მევენახეობენ; 2. ექიმობა; 3. ოქრომჭედლები; 4. პოლიციელობას; 5. მესაქონლეობას; 6. ბალი; 7. ადვოკატობა; 8. მზარეულობა; 9. მენისქვილეობა; 10. მეთევზეობით.
სავარჯიშო 19	1. რომელმაც; 2. რომელსაც; 3. რომელიც; 4. რომელიც; 5. რომელსაც.
სავარჯიშო 20	1. რომელიც; 2. რომ; 3. როდესაც; 4. მაგრამ; 5. როგორც; 6. სადაც; 7. და.

პირობა

სავარჯიშო 1	ა) პეტრა ბ) ვარძია.
სავარჯიშო 2	1 – ბ; 2 – ვ; 3 – დ; 4 – ა; 5 – გ; 6 – ზ; 7 – ე; 8 – თ.
სავარჯიშო 3	1 – გ; 2 – ბ; 3 – დ; 4 – ა.
სავარჯიშო 5	ა) 1 – შემოსავლის წყარო; 2 – ხელის მოკიდება; 3 – წვიმის სახით; 4 – ფართო საზოგადოება; 5 – მფლობელობაში გადავიდა; 6 – იყვნენ მოკლებულნი; 7 – ბატონობის ხანა; 8 – ამ გზით; 9 – კლდეში გამოკვეთილი; 10-საუკუნეებს ითვლის.
სავარჯიშო 6	1 – ვასალი; 2 – ქრისტეშობამდე; 3 – მსოფლიოს შვიდი საოცრებიდან; 4 – ტრიუმფალური თაღი; 5 – ქრისტიანული სიმბოლოები; 6 – მსოფლიოს კულტურული მემკვიდრეობა.
სავარჯიშო 7	1 – ვარძია; 2 – გაკვეთილის დაწყებას; 3 – საქართველო; 4 – მედია; 5 – სოფელს; 6 – მოხნავლები/ახალ ხერხს; 7 – მომღერლები; 8 – საქართველო; 9 – პოლიციელმა; 10 – ტურისტებს.
სავარჯიშო 8	1 – კლდეს; 2 – იორდანიაში; 3 – კლდეში აგებული. 4 – თავისი განლაგებით; 5 – ქრისტეშობამდე მესამე საუკუნეში; 6 – სანელებლებით ვაჭრობა; 7 – ორი მთავარი სავაჭრო გზის გადაკვეთაზე მდებარეობდა; 8 – რომაული კულტურის გავლენით აშენდა შენობა-ნაგებობები და მთავარი ქუჩაც. 9 – 1989წელს სტივენ სპილბერგის ფილმის „ინდიანა ჯონსი და უკანასკნელი ჯვაროსნული ომი“ ეკრანებზე გამოსვლის შემდეგ. 10 – რომაული თეატრი, რომაული კოლონადები, წყლის არხები, ტრიუმფალური თაღი, ტაძარ-მავზოლეუმები.
სავარჯიშო 9	1 – გ; 2 – ა; 3 – ბ; 4 – გ; 5 – ბ; 6 – ა.
სავარჯიშო 10	სწორია: 1; 3; 5 არასწორია: 2 – (პეტრა მდიდარი ქალაქი იყო); 4 – (პეტრას მოსახლეობის მთავარი საქმიანობა სანელებლებით ვაჭრობა იყო); 6 – (პეტრას წყალი არ გააჩნდა და წყლის არხებით აგროვებდნენ წვიმის წყალს); 7 – (პეტრას აშენება ქრისტეშობამდე მესამე საუკუნეში დაიწყო)
სავარჯიშო 11	ა) 1 – ე; 2 – გ; 3 – ბ; 4 – ა; 5 – დ; 6 – ვ. ბ) მდებარეობა; სახელწოდება; ღირსშესანიშნაობები; დაარსების თარიღი; ბუნებრივი პირობები; ღირსშესანიშნაობები.
სავარჯიშო 12	ა) პეტრას არქიტექტურა; ბ) პეტრას უპირატესობა; გ) პეტრას აღზვევა და დაცემა; დ) პეტრას წარმატების „საიდუმლო.“
სავარჯიშო 13	ა) აოცებს/აოცებდა/გააოცებს/გააოცებდა/გააოცა/გააოცოს; ყიდულობენ/ ყიდულობდნენ/იყიდიან/იყიდინენ/იყიდეს/იყიდონ; ძლიერდება/ძლიერდებოდა/გაძლიერდება/გაძლიერდებოდა/გაძლიერდა/ გაძლიერდეს; ხდება/ხდებოდა/გახდება/გახდებოდა/გახდა/გახდეს; ავრცელებს/ავრცელებდა/გაავრცელებს/გაავრცელებდა/გაავრცელა/ გაავრცელოს;

უკავშირდება/უკავშირდებოდა/დაუკავშირდება/დაუკავშირდებოდა/
 დაუკავშირდა/დაუკავშირდეს;
 ვითარდება/ვითარდებოდა/განვითარდება/განვითარდებოდა/
 განვითარდა/განვითარდეს;
 იპყრობენ/იპყრობდნენ/დაიპყრობენ/დაიპყრობდნენ/დაიპყრეს/დაიპყრონ;
 გროვდება/გროვდებოდა/დაგროვდება/დაგროვდებოდა/დაგროვდა/
 დაგროვდეს;
 ბ) მდებარეობდა/აოცებს/ნიშნავს/ძლიერდებოდა/გააჩნდათ/იყო/აიძულა/
 გაეყვანათ/გროვდებოდა/აოცებს/გამოიყენა/მდებარეობს/ყიდულობდნენ/
 გამდიდრდა/ გაძლიერდა/განვითარდა/აღმოაჩინეს/დაიპყრეს.

სავარჯიშო 14

- ა) გაშენება/გაშენებული/გააშენეს;
 გამართვა/გამართული/გამართეს;
 აღმართვა/აღმართული/აღმართეს;
 გადაღება/გადაღებული/გადაიღეს;
 მოხერხება/მოსახერხებელი/მოახერხეს;
 განლაგება/განლაგებული/განალაგეს;
 დაგროვება/დასაგროვებელი/დააგროვეს.
- ბ) აგებული ამფითეატრი; გაშენებული ქალაქი; აღმართული სვეტი;
 გამართული სარწყავი სისტემა; განლაგებული ქუჩები.
- გ) ააგეს ამფითეატრი; გააშენეს ქალაქი; აღმართეს სვეტი; გამართეს სარწყავი
 სისტემა; განალაგეს ქუჩები

სავარჯიშო 15

1. – რომელიც; 2. – რომელმაც; 3. – რომელშიც; 4. – რომელსაც; 5. – რომლის.

სავარჯიშო 16

1. – გარდა; 2. – თვის; 3. – შესახებ; 4. – ში/ში; 5. – შემდეგ; 6. – დან/-კენ; 7. – დან;
 8. – ზე; 9. – ზე/-ზე; 10. – მდე/-ში/-მდე.

სავარჯიშო 17

1. – ისა/-ისთვის; 2. – ისგან/-ისა/-ისგან; 3. – დან/-სა/-დან; 4. – ითა/ით; 5. – ითა/-ით.

სავარჯიშო 18

ძლიერდება (ის) – გააძლიერა (მან/ის); გროვდება (ის) – აგროვებდა (ის/მას);
 მდიდრდება (ის) – გაამდიდრა (მან/ის); ინტერესდებიან (ისინი) – დააინტერესეს
 (მათ/ისინი); აშენდა(ის) – ააშენეს (მათ/ის).

ადქსანდრა ქართვილი

სავარჯიშო 3	მოთმენა – მოუთმენლობა; თანხმობა – უთანხმოება; წარმატება – წარუმატებლობა; დამოკიდებულება – დამოუკიდებლობა; სიღარიბე – მულტიმილიონერობა.
სავარჯიშო 4	ბ) მოთმენა გ) წარმატება დ) უთანხმოება ე) დამოუკიდებლობა ვ) წარუმატებლობა.
სავარჯიშო 7	ბ) იძულებული გავხდი; გ) უდიდესი კვალი დატოვა; დ) დიდი გამოხმაურება მოჰყვა; ე) ვერ აიტანა.
სავარჯიშო 8	ა) პოპულარული გახდა; ბ) თანამდებობიდან გადააყენეს; გ) მიიღო განათლება; დ) რეკორდები დაამყარეს; ე) ვერ აიტანა.
სავარჯიშო 9 (ა)	ყველანაირი საქმის გაკეთება უწევდათ; ცოტა ხნის შემდეგ; მოისურვა უხეშად ჩარევა; თავის კომპანიაში გადასვლა შესთავაზა.
სავარჯიშო 10	1 – დ; 2 – გ; 3 – ა; 4 – ბ.
სავარჯიშო 11	ა) სწორია ბ) სწორია გ) არასწორია დ) არასწორია ე) სწორია ვ) არასწორია ზ) არასწორია თ) სწორია ი) არ ჩანს.
სავარჯიშო 13	ბ
სავარჯიშო 14	ა
სავარჯიშო 15	ბ) თავისი შვილით გ) ჩემს მეგობარს ... მას დ) მოცეკვავეების ჯგუფს ე) ამ ბიჭმა.
სავარჯიშო 16	ა) ბ; ბ) მე უნდა ვიყო/შენ უნდა იყო/ის უნდა იყოს; ჩვენ უნდა ვიყოთ/თქვენ უნდა იყოთ/ისინი უნდა იყვნენ; მე უნდა ვიცოდე/შენ უნდა იცოდე/მან უნდა იცოდეს; ჩვენ უნდა ვიცოდეთ/თქვენ უნდა იცოდეთ/მათ უნდა იცოდნენ; მე უნდა მქონდეს/შენ უნდა გქონდეს/მას უნდა ჰქონდეს; ჩვენ უნდა გვქონდეს/თქვენ უნდა გქონდეთ/მათ უნდა ჰქონდეთ.
სავარჯიშო 17	ბ) მათ წააგეს. გ) ალექსანდრე/იგი იძულებული გახდა, საქართველო დაეტოვებინა. დ) ალექსანდრემ /მან ბევრი უბედურება გამოცადა. ე) ალექსანდრე / იგი მანქანებსაც რეცხავდა, ქუჩებსაც წმენდდა და თავი გაჰქონდა.
სავარჯიშო 18	ზმნები, რომელთა სუბიექტი სახელობით ბრუნვაშია: მოყვა, მუშაობდა, გადავიდა, გაჩნდა, წამოვიდა; ზმნები, რომელთა სუბიექტი მოთხრობით ბრუნვაშია: შეისწავლა, მოისურვა, აიტანა; ზმნები, რომელთა სუბიექტი მიცემით ბრუნვაშია: დაუზიანდა, შეეძლო.
სავარჯიშო 19	ა) წყვეტილი ბ) მო-, შე- გა-, და-, და-, მო-, და, გა-, გა-
სავარჯიშო 20	ა) გამოაცხადა მან ის; წამოვიდა ის; გადავიდა ის ბ) გამო-, წამო-, გადა.

ახალი ქართული ფესბურთი

სავარჯიშო 5	მოგება – გამარჯვება; წაგება – დამარცხება; აითვისეს – ისწავლეს; ტურნირი – ჩემპიონატი; არაჩვეულებრივი – გამორჩეული; არენა – მოედანი; ასახელეს – წარმოაჩინეს.
სავარჯიშო 6	ბურთის ართმევა; გოლის გატანა; ძვირადღირებული მეკარე; ტურნირი ჩატარდა; დაძაბული მატჩი; ჩაუტარდა რეკონსტრუქცია; ბურთის მოგერიება; ჯგუფური თამაში; ჯილდო მოიპოვა; მოიპოვეს საგზური; სრულუფლებიანი წევრი.
სავარჯიშო 7 (ბ)	მეკარე – დგას კარში, არის კარის დამცველი; მცველი – თამაშობს დაცვაში და ეხმარება მეკარეს; ნახევარმცველი – ეხმარება როგორც დაცვას, ასევე თავდასხმას; თავდამსხმელი – შემტევი მოთამაშე, რომლის ძირითადი დანიშნულება გოლების გატანაა; მსაჯი – აკონტროლებს თამაშის წესებს.
სავარჯიშო 8 (ბ)	ა) – 9, 10 11; ბ) – 6, 7, 8, 9, 10, 11; გ) – 9, 10, 11; დ) – 6, 7, 8; ე) – 9, 10, 11; ვ) – 1; ზ) – 6, 7, 8; თ) – 2, 3, 4, 5; ი) – 6, 7, 8; კ) – 9, 10, 11.
სავარჯიშო 10	ა) – 3; ბ) – 1; გ) – 3; დ) – 3; ე) – 2.
სავარჯიშო 11 (ა)	სწორია – 1; 2; 4; 6; 8; 9; 10. არასწორია – 3; 5; 7.
სავარჯიშო 13	ა) მიქაუტაძემ/ბურთი; ბ) დინამომ/თასი; გ) თავდამსხმელი; დ) მეკარემ/პენალტი; ე) ნაკრები; ვ) ნაკრებმა.
სავარჯიშო 14	ა) სპორტსმენებმა; ბ) ესპანეთი; გ) ქართველებმა; დ) გიორგი ქოჩორაშვილმა; ე) ჩემპიონატი; ვ) მამარდაშვილმა.
სავარჯიშო 15	ა) შემოიტანეს; ბ) მოიპოვებენ; გ) აირჩია; დ) მოიგეს; ე) დაიმსახურა; ვ) გაახარებენ.
სავარჯიშო 17	ა) – 1; ბ) – 6; გ) – 5; დ) – 4; ე) – 3; ვ) – 2.

